

**Hallituksen esitys Eduskunnalle rakenerahastolaiksi
sekä laeiksi alueiden kehittämislain ja Kainuun hallinto-
kokeilusta annetun lain muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi rakenerahastolaki, jolla kumottaisiin rakenerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annettu laki. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi alueiden kehittämislakia ja Kainuun hallintokokeilusta annettua lakia.

Rakenerahastolaissa ehdotetaan otettavaksi huomioon elokuun alussa 2006 voimaan tullut Euroopan yhteisön rakenerahastoja koskeva uusi lainsäädäntö. Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset rakenerahasto-ohjelmien hallinnoinnista, seurannasta, valvonnasta ja tarkastuksesta. Säännökset koskisivat alueellinen kilpailukyky ja työllisyystavoitetta ja Euroopan alueellinen yhteistyö-tavoitetta varten hyväksytyjä toimenpideohjelmiä.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset varojen ja osoittamisesta. Alueellinen kilpailukyky ja työllisyys-tavoitteessa rakenerahastovarot varattaisiin valtion talousarviossa hallintoviranomaisen pääluokkaan, joka osoittaisi varat rakenerahastovaroja käyttäville viranomaisille ja muille tahoille.

Esityksessä ehdotetaan lakiin otettavaksi säännökset alueellinen kilpailukyky ja työllisyystavoitetta varten laadittujen rakenerahasto-ohjelmien ohjelmatyöstä ja ohjelmien hallinnoinnin kannalta keskeisistä EY-lainsäädännön edellyttämistä viranomaisista, hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisesta, niiden kokoonpanosta ja tehtävistä. Tarkastusviranomaisen toiminta ehdotetaan keskitettäväksi yhteen ministeriöön, joka vastaisi tarkastusten tekemisestä. Maakunnan yhteistyöryhmä olisi maakunnassa rakenerahasto-ohjelmien hallinnoinnin kannalta keskeinen toimielin. Sen keskeisenä tehtävä olisi suunnata rakenerahastojen varoja alu-

eella ohjelmia toteuttaville viranomaisille ja sovittaa yhteen rakenerahastoista, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta ja Euroopan kalatalousrahastosta rahoitettavia toimenpiteitä. Se voi myös käsitellä maakunnan kehittämisen kannalta keskeiset hankkeet. Lakiin ehdotetaan ohjelmien seurantaan liittyen säännökset toimenpideohjelman seurantakomiteasta, kokoonpanosta ja tehtävistä.

Esityksessä ehdotetaan lakiin otettavaksi myös säännökset Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitetta varten laadittavien ohjelmien ohjelmatyöstä ja ohjelmien kannalta keskeisistä EY-lainsäädännön edellyttämistä viranomaisista, hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisesta, niiden kokoonpanosta ja tehtävistä. Ohjelmien täytäntöönpano ehdotetaan tapahtuvaksi nykykäytännön mukaisesti alueilla. Toimenpideohjelman hallintokomitean keskeisinä tehtävinä olisi suunnata Suomessa toteutettavissa toimenpideohjelmissä rakenerahastovarot eri hallinnonalojen käyttöön. Lakiin ehdotetaan ohjelmien seurantaan liittyen säännökset toimenpideohjelman seurantakomiteasta, kokoonpanosta ja tehtävistä.

Lakiin ehdotetaan lisäksi otettavaksi säännökset varainhallinnasta, varojen valvonnasta ja tietojärjestelmästä.

Alueiden kehittämislakiin ehdotetaan tehtäväksi rakenerahastolaista aiheutuvat muutokset. Vastaavasti Kainuun hallintokokeilusta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi tekemällä siihen rakenerahastolaista aiheutuvat muutokset.

Ehdotetut lait tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Johdanto.....	4
2. Nykytila	4
2.1. Euroopan yhteisön alue- ja rakennepolitiikkaa koskevat säännökset..	4
2.2. Rakennerahastoja koskeva lainsäädäntö ja käytäntö	5
Lainsäädännön kehitys.....	5
Rakennerahasto-ohjelmien hallinnointi.....	6
Rakennerahastovarojen tarkastus ja valvonta	10
Toimivallan siirto, rakennerahastovarojen takaisinperintä ja eräät muut säännökset.....	11
Käytäntö.....	12
2.3. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö	14
2.3.1. Kansainvälinen kehitys ja EY:n lainsäädäntö.....	14
2.3.2. Ulkomaiden lainsäädäntö.....	19
Itävalta	19
Irlanti	19
Ruotsi	20
Tanska.....	20
Viro.....	21
2.4. Nykytilan arviointi.....	21
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	25
3.1. Esityksen tavoitteet	25
3.2. Keskeiset ehdotukset.....	25
4. Esityksen vaikutukset	27
4.1. Taloudelliset vaikutukset.....	27
4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	28
4.3. Ympäristövaikutukset	28
4.4. Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	29
5. Asian valmistelu.....	29
5.1. Valmisteluvaiheet.....	29
5.2. Lausunnot	30
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	32
1. Lakiehdotusten perustelut.....	32
1.1. Rakennerahastolaki	32
1 luku. Yleiset säännökset.....	32
2 luku. Ohjelmatyö	34
3 luku. Kansallisten rakennerahasto-ohjelmien hallinnointi	35
4 luku. Jäsenvaltioiden välisten rakennerahasto-ohjelmien hallinnointi.	48

5 luku.	Varainhallinta	56
6 luku.	Kansallisten rakennerahasto-ohjelmien valvonta	58
7 luku.	Jäsenvaltioiden välisten rakennerahasto-ohjelmien valvonta	61
8 luku.	Erinäiset säännökset.....	62
9 luku.	Voimaantulo	64
1.2.	Alueiden kehittämislain muuttaminen.....	65
1.3.	Kainuun hallintokokeilusta annetun lain muuttaminen	67
2.	Tarkemmat säännökset ja määräykset	67
3.	Voimaantulo.....	68
4.	Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	68
4.1.	Rakennerahastolaki	68
4.2.	Alueiden kehittämislaki.....	72
LAKIEHDOTUKSET		74
	Rakennerahastolaki	74
	alueiden kehittämislain muuttamisesta.....	92
	Kainuun hallintokokeilusta annetun lain muuttamisesta	95
LIITE		97
RINNAKKAISTEKSTIT		97
	alueiden kehittämislain muuttamisesta.....	97
	Kainuun hallintokokeilusta annetun lain muuttamisesta	102

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Euroopan yhteisöjen komissio antoi heinäkuussa 2004 ehdotukset uusiksi rakennerahastoja ja koheesiorahastoa koskeviksi säännöksiksi, jotka sisältyivät Agenda 2007 -ehdotukseen. Ehdotuksista on neuvoteltu jäsenvaltioiden kesken lähes kahden vuoden ajan, kunnes Itävallan puheenjohtajuuskaudella keväällä 2006 saatiin aikaan yhteisymmärrys uudistuksen sisällöstä. Yhteisymmärryksen saavuttamisen kannalta keskeisenä edellytyksenä oli joulukuussa 2005 jäsenvaltioiden välillä tehty sopimus Euroopan unionin rahoituskehyksistä vuosille 2007–2013. Euroopan parlamentti hyväksyi uudistuksen kesällä 2006. Rakennerahastoja ja koheesiorahastoa koskevat asetukset tulivat voimaan 1 päivänä elokuuta 2006.

Uudet, rakennerahastoja koskevat asetukset sisältävät useita muutoksia aikaisemmin voimassa olleisiin säännöksiin. Keskeisiä muutoksia ovat uudet tavoitteet, rakennerahastojen lukumäärän vähentäminen kahteen, ohjelmien rahoittaminen yhdestä rahastosta, ohjelmien hallinnon ja valvonnan hajauttaminen entistä enemmän jäsenvaltioihin sekä ohjelmien seurantaa, valvontaa ja tarkastusta koskevien vaatimusten lisääntyminen. Kansallisesti rakennerahastoista ja niiden hallinnoinnista säädetään rakennerahastojen kansallisesta hallinnoinnista annetussa laissa (1353/1999), jäljempänä rakennerahastolaki. Muutokset EY-lainsäädännössä aiheuttavat useita muutoksia voimassa olevaan lakiin. Lisäksi on tarve yksinkertaistaa ja tehostaa rakennerahastojen hallinnointia uudella, vuosia 2007–2013 koskevalla ohjelmakaudella. Esityksessä on lisäksi tarpeen ottaa huomioon vuonna 2000 voimaan tulleen perustuslain säännökset.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kokonaan uusi rakennerahastolaki. Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset uusien rakennerahasto-ohjelmien valmistelusta, hallinnoinnista, seurannasta, valvonnasta ja tarkastuksesta. Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset ohjelmien hallinnoinnin kannalta keskeisistä viranomaisista, hallinto-, todentamis- ja

tarkastusviranomaisista. Lakiin ehdotetaan otettavaksi myös säännökset rakennerahastovarojen kokoamisesta ja osoittamisesta välittäville toimielimille, joita ovat keskeisesti rakennerahastojen tukea myöntävät viranomaiset.

2. Nykytila

2.1. Euroopan yhteisön alue- ja rakennepoliittikkaa koskevat säännökset

Euroopan yhteisön alue- ja rakennepoliittikkaa koskevat määräykset ovat perustamisopimuksen 158–162 artiklassa. Lisäksi Euroopan sosiaalirahastosta on määräykset perustamisopimuksen 146–150 artiklassa. Niiden nojalla on annettu viisi alue- ja rakennepoliittikkaa koskevaa asetusta. Rakennerahastoja koskevat yleiset säännökset on annettu rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1260/1999, jäljempänä yleisasetus. Asetuksessa on säännökset yleisistä periaatteista, joita sovelletaan myönnettäessä tukea rakennerahastoista. Niitä ovat rahastojen ensisijaiset tavoitteet ja tehtävät, rahoitusta koskevat periaatteet ja rahastojen sekä muiden rahoitusvälineiden yhteensovittaminen. Lisäksi yleisasetuksessa säädetään ohjelmatyöstä, rahastojen tuesta, varainhoidosta, ohjelmien seurannasta ja arvioinnista, varainhoidon valvonnasta, julkisuudesta ja komiteoista.

Rakennerahastoja ovat Euroopan aluekehitysrahasto, jäljempänä EAKR, Euroopan sosiaalirahasto, jäljempänä ESR, Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausrahasto, jäljempänä EMOTR, ja kalatalouden ohjauksen rahoitusväline, jäljempänä KOR. Kustakin rakennerahastosta on erityissäännökset. Niitä ovat parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1783/1999 Euroopan aluekehitysrahastosta, parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1784/1999 Euroopan sosiaalirahastosta, neuvoston asetus (EY) N:o 1263/1999 kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineestä sekä neuvoston asetus (EY) N:o 1257/1999 Euroopan maatalouden ohjaus- ja

tukirahaston tuesta maaseudun kehittämiseen ja tiettyjen asetusten muuttamisesta ja kumoamisesta. Kussakin rahastoa koskevassa asetuksessa käsitellään pääasiassa niiden toiminta-aloja. Rakennerahastojen lisäksi alue- ja rakennepoliittisia toimia rahoitetaan koheesiorahastosta, josta on säännökset neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1164/1994 koheesiorahastosta. Koheesiorahastoa koskevia säännöksiä ei sovelleta Suomessa.

Yleisasetuksen nojalla komissio on antanut kaksi keskeistä asetusta. Ensimmäisenä niistä on komission asetus (EY) N:o 438/2001, joka koskee neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999 soveltamista koskevia yksityiskohtaisia säännöksiä rakennerahastoista myönnettävän tuen hallinto- ja valvontajärjestelmistä, jäljempänä komission hallintoasetus. Siinä annetaan tarkempia säännöksiä hallinto- ja valvontajärjestelmistä, menojen todentamisesta ja toimien otantatarkastuksista. Toisena asetuksena on komission asetus (EY) N:o 448/2001, joka koskee neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999 soveltamista koskevia yksityiskohtaisia säännöksiä rakennerahastoista myönnettävään tukeen liittyvän varainhoitoa koskevan oikaisumenettelyn osalta. Siinä säädetään jäsenvaltion ja komission varainhoitoon liittyvien oikaisujen edellytyksistä ja menettelyistä. Lisäksi tukikelpoisista kustannuksista säädetään komission asetuksessa (EY) 448/2004.

Rakennerahastojen toimintaan liittyviä muita säännöksiä ovat komission asetus (EY) N:o 1681/1994 rakennepoliitiikan rahoituksen epäsäännönmukaisuuksien ja aiheettomasti maksettujen summien takaisinperinnästä sekä tätä alaa koskevan tietojärjestelmän perustamisesta. Asetuksessa säädetään jäsenvaltion selvitys- ja tiedonantovelvollisuuksista. Asetusta on muutettu komission asetuksella (EY) N:o 2035/2005, joka on tullut voimaan vuoden 2006 alusta. Asetuksella on tarkennettu jäsenvaltion ilmoitusvelvollisuutta tietyissä tilanteissa.

Rakennerahastoihin liittyy myös neuvoston asetus (EY, EURATOM) N:o 2988/1995 Euroopan yhteisön taloudellisten etujen suojaamisesta, jäljempänä väärinkäyttöasetus. Asetuksessa annetaan yleiset säännöt yhteisön oikeuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä koskevista tarkastuksista sekä hallinnollisista

toimenpiteistä ja seuraamuksista. Asetuksessa on muun ohella säännös väärinkäytöksen määritelmästä, joka on sellaisenaan otettu edellä mainittuun asetukseen (EY) N:o 2035/2005.

Väärinkäyttöasetukseen liittyy neuvoston asetus (EURATOM, EY) N:o 2185/96 komission paikan päällä suorittamista tarkastuksista ja todentamisista Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten ja muiden väärinkäytösten estämiseksi. Asetus sisältää jäsenvaltion kannalta lähinnä komission tarkastusten avustamiseen liittyviä yleisiä velvollisuuksia. Rakennerahastoja koskevia säännöksiä käsitellään tarkemmin hallituksen esityksessä eduskunnalle alueiden kehittämislainsiksi HE 55/2002 vp s. 17–21.

2.2. Rakennerahastoja koskeva lainsäädäntö ja käytäntö

Lainsäädännön kehitys

Rakennerahasto-ohjelmien hallinnoinnista säädetään rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetussa laissa (1353/1999), jäljempänä rakennerahastolaki. Lakia on muutettu lailla (1286/2000), jolla lakiin on otettu yhteisöaloiteohjelmia koskevat säännökset. Lisäksi rakennerahastolakia on muutettu lailla (115/2003), jolla on lähinnä tarkennettu hallintokomitean päätöksentekomenettelyjä tietyissä ohjelmissa. Rakennerahastolain nojalla on annettu lisäksi asetus rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista (1354/1999), jäljempänä rakennerahastoasetus.

Ensimmäisellä ohjelmakaudella 1995–1999 rakennerahastojen hallinnointimalli sovitettiin kansalliseen hallinnointi- ja budjetointijärjestelmään ilman lainsäädäntöä. Rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanosta vastasivat ne viranomaiset, joiden toimivaltaan asiat kansallisen toimivallanjaon mukaisesti kuuluivat. Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta maksettavat varat otettiin valtion talousarvioon rahastovastuuministeriöiden pääluokkaan. Sieltä rakennerahastojen varat kanavoitiin hankkeisiin eri ministeriöiden hallinnonaloilla olevien tukijärjestelmien kautta yhdessä kansallisen varojen kanssa. Rakennerahastojen kansallises-

ta hallinnointimallista määrättiin ohjelmasiikirjoissa, jotka Euroopan yhteisöjen komissio hyväksyi.

Alueellisia rakenerahasto-ohjelmia eli tavoitteita 2, 5b ja 6 varten laadittuja rakenerahasto-ohjelmia varten kuhunkin maakuntaan perustettiin maakunnan yhteistyöryhmä. Siinä olivat maakunnan liittojen, valtion aluehallintoviranomaisten, eri etujärjestöjen ja muiden paikallisten tahojen edustus. Se käsitteli hankkeita koskevat tukihakemukset ennen kuin toimivaltainen viranomais teki niistä päätöksen. Liikesalaisuuden piiriin kuuluneet yritystukiasiat käsiteltiin erityisesti yhteistyöryhmän alaisessa yritystukityöryhmässä. Tavoitteita 3 ja 4 varten laadituissa ohjelmissa osa rakenerahastohankkeista käsiteltiin työvoima- ja elinkeinokeskusten neuvottelukunnassa ennen kuin toimivaltainen rahoittajaviranomais teki päätöksen varojen myöntämisestä.

Interreg- ja Urban -yhteisöaloiteohjelmiin perustettiin hallintokomiteat, joiden tehtävänä oli antaa lausunto rahoitettavista hankkeista. Niissä olivat jäseninä keskeiset rahoittajat.

Ohjelmatasolla toimenpanoa seurattiin ja yhteen sovitettiin EY-sääntöihin perustuvassa seurantakomiteassa, jossa olivat jäseninä toimivaltaiset ministeriöt, maakunnan liitot, eri etujärjestöt sekä komission ja tarvittaessa Euroopan investointipankin edustaja.

Rakenerahastolaki tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000. Lain säätämisen keskeisenä tavoitteena oli puutteellisesta lainsäädännöstä aiheutuneiden ongelmien korjaaminen. Rakenerahastotoiminnassa mukana olevien viranomaisten suhteet ja toimivallan rajat olivat epäselvät. Hallinnoitiin osallistui uudentyypisiä toimielimiä, joiden asema ja tehtävät jäivät käytännössä ohjelmasiikirjojen määräysten varaan. Rakenerahastovarojen myöntämistä, takaisinperintää ja valvontaa koskevat säännökset olivat puutteellisia. Yleisasetuksen edellyttämän moitteettoman varainhoidon takaamiseksi oli tarpeellista ottaa rakenerahastolakiin niitä koskevat säännökset.

Lain tavoitteena oli myös kytkeä varojen käytön suunnittelu valtion talousarvioon siten, että varat olisivat ohjelmia toteuttavien viranomaisten käytössä aikaisempaa nope-

ammin talousarvion tultua hyväksytyksi. Lain yhtenä tarkoituksena oli myös parantaa ohjelmien toimeenpanoa selkeyttämällä toteuttajien välistä työnjakoa. Varojen budjetointimenettelyä yksinkertaistettiin siirtymällä eri hallinnonaloilla vuonna 2000 yhden koontimomentin käyttöön.

Rakenerahasto-ohjelmien hallinnointi

Rakenerahastolakia sovelletaan lain 1 §:n mukaan Euroopan yhteisön rakenerahastoista osarahoitettavien ohjelmien toimeenpanoon, rakenerahastojen rahoituksen ja vastaavan kansallisen rahoituksen hallinnointiin, valvontaan ja tarkastukseen. Laki on suhteessa muihin lakeihin toissijainen ja sitä sovelletaan, ellei muussa laissa ole siitä poikkeavia sääntöksiä. Lakia sovelletaan siten tavoitteille 1, 2 ja 3 laadittuihin ohjelmiin, kalatalouden ohjausvälineeseen, yhteisöaloiteohjelmiin ja EAKR:n innovatiivisiin ohjelmiin.

Lain 4 §:ään on otettu lain kannalta keskeiset määritelmät. Lain soveltamisalan kannalta merkityksellistä on määrittely alueellisiin rakenerahasto-ohjelmiin ja horisontaalisiin rakenerahasto-ohjelmiin. Ensiksi mainituilla tarkoitetaan 4 §:n 8 kohdan mukaan Euroopan yhteisön rakenerahastojen tavoitteita 1 ja 2 koskevia ohjelmia, Interreg- ja Urban-yhteisöaloiteohjelmia sekä Euroopan aluekehitysrahaston innovatiivisia toimia koskevia ohjelmia sekä teknisen avun toimenpiteitä.

Horisontaalisilla rakenerahasto-ohjelmilla tarkoitetaan yleisasetuksen 1 artiklassa säädetyille tavoitteelle 3 laadittua ohjelmaa ja tavoite 1 alueen ulkopuolisella alueella toteutettavaa kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineestä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1263/1999 2 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettua ohjelmaa. Horisontaalisiin rakenerahasto-ohjelmiin ei sovelleta muun ohella maakunnan yhteistyöryhmää ja maakunnan yhteistyöasiakirjaa koskevia sääntöksiä. Tästä seuraa käytännössä esimerkiksi se, että ESR-toimenpiteisiin alueellisissa rakenerahasto-ohjelmissa sovelletaan osittain eri sääntöksiä kuin tavoite 3-ohjelmassa.

Rakenerahastovarot tuloutetaan pääsääntönsä mukaan valtion talousarvioon. Poikkeuksellisesti eräissä Suomessa hallinnoitavissa

Interreg-yhteisöaloiteohjelmissa varat tuloutetaan suoraan ohjelma-asiakirjassa mainittuun maakunnan liittoon.

Rakennerahastolain 2 ja 3 luvussa ovat ohjelmien hallinnoinnin kannalta keskeiset säännökset hallinto- ja maksuviranomaisista, niiden tehtävistä, oikeudesta tehtävien toteuttamiseksi antaa ohjeita ja määräyksiä sekä niiden tarkastusoikeudesta. Hallintoviranomaiset on määritelty yleisasetuksen mukaan ohjelmakohtaisesti 6 §:ssä. Hallintoviranomaisena tavoite 1 ja 2 -ohjelmissa on sisäasiainministeriö, tavoite 3 -ohjelmassa työministeriö ja kalatalouden ohjausvälinettä koskevassa ohjelmassa maa- ja metsätalousministeriö. Interreg- ja Urban-yhteisöaloiteohjelmissa hallintoviranomaisena toimii ohjelma-asiakirjassa mainittu maakunnan liitto. Suomesta hallinnoitavissa Interreg-ohjelmissa hallintoviranomaisina toimivat Ahvenanmaan maakuntahallitus Saariston Interreg III A -ohjelmassa, Lapin liitto Pohjoisen Interreg III A -ohjelmassa, Pohjois-Pohjanmaan liitto Karjalan Interreg III A -ohjelmassa, Etelä-Karjalan liitto Kaakois-Suomen Interreg III A -ohjelmassa sekä Varsinais-Suomen liitto Etelä-Suomen-Viron Interreg III A -ohjelmassa. Helsinki-Vantaan Urban -ohjelmassa hallintoviranomaisena toimii Helsingin ja Vantaan yhteinen toimielin, Leader+ -ohjelmassa maa- ja metsätalousministeriö sekä Equal -ohjelmassa työministeriö.

Muissa Interreg-ohjelmissa, joihin Suomi osallistuu, hallintoviranomainen toimii Suomen rajojen ulkopuolella. Sellaisia ovat Investitionsbank Schleswig-Holstein Saksassa Itämeren Interreg III B ja Pohjoisen vyöhykkeen Interreg III C -ohjelmassa, Västerbotenin lääninhallitus Ruotsissa Merenkurkku-MittSkandian Interreg III A ja Pohjoisen Periferian Interreg III B -ohjelmassa, Interact-ohjelmassa Itävallan valtion kanslia sekä Espoon-ohjelmassa Luxembourgin sisäasiainministeriö. Urban-yhteisöaloitteeseen kuuluvassa Urbact-ohjelmassa hallintoviranomaisena toimii Ranskan kaupunkipolitiikan ministeriö.

Hallintoviranomaisen keskeisenä tehtävänä yleisasetuksen mukaan on vastata hallinnoimansa ohjelman hallinnon ja täytäntöönpanon tehokkuudesta ja moitteettomuudesta.

Hallintoviranomainen ja komissio tarkastelevat vuosittain ohjelman täytäntöönpanokerptomuksen yhteydessä edellisenä vuonna saavutettuja tuloksia. Hallintoviranomaisen tehtävinä on rakennerahastolain 8 ja 8 a §:n mukaan lisäksi antaa maksuviranomaisille ja muille rakennerahastovaroja käyttäville ministeriöille rakennerahasto-ohjelmien hallintointia, valvontaa ja tarkastusta koskevia ohjeita ja yleisiä määräyksiä, jos yleisasetuksessa säädettyjen velvoitteiden täyttäminen sitä välttämättä edellyttää.

Hallintoviranomainen voi rakennerahastolain 9 ja 9a §:n mukaan asioissa, jotka eivät kuulu lainsäädännön alaan tai muutoin vaadi eduskunnan suostumusta sopia tavanomaisina pidettävistä järjestelyistä rakennerahasto-ohjelman hallinointitehtävien täytäntöönpanoa koskevista tarpeellisista järjestelyistä toisaalta Euroopan yhteisöjen komission, muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden rakennerahastotehtäviä hoitavien viranomaisten tai jäsenvaltioiden tällaisia tehtäviä hoitavien tahojen kanssa ja toisaalta sopia myös sellaisista täytäntöönpanojärjestelyistä, joista rakennerahasto-ohjelman ja Euroopan unionin ulkopuolella toteutettavan Euroopan yhteisön rahoittaman ohjelman tekninen yhteensovittaminen edellyttää.

Varainhallinto komissioon päin ja komissiosta Suomeen on keskitetty maksuviranomaisille, jotka tavoiteohjelmissa ja Leader+ sekä Equal -yhteisöaloiteohjelmissa on määritelty rahastokohtaisesti ja Interreg- ja Urban-ohjelmissa ohjelmakohtaisesti. Euroopan aluekehitysrahaston maksuviranomaisena toimii rakennerahastolain 10 §:n mukaan sisäasiainministeriö, Euroopan sosiaalirahaston työministeriö, Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosaston ja kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineen maa- ja metsätalousministeriö. Interreg- ja Urban-ohjelmissa maksuviranomaisena toimivat edellä ja ohjelma-asiakirjassa mainitut hallintoviranomaiset kuitenkin sillä poikkeuksella, että Urbact-ohjelmassa maksuviranomaisena toimii Caisse de Dépôts et Consignations Pariisissa. Interreg- ja Urban-yhteisöaloiteohjelmien hallinto on Suomessa hajautettu alueille, kun taas tavoiteohjelmien hallinto on keskushallintopainotteinen.

Maksuviranomaisen tehtävänä yleisasetuk-

sen mukaan on laatia ja välittää rakennerahastovaroja koskevia maksupyynnöitä komissiolle ja vastaanottaa komission suorittamat maksut. Maksuja haetaan jälkikäteen toteutuneiden kustannusten perusteella. Lisäksi maksuviranomaisen tehtävänä on todentaa menoilmoitukseen sisältyvät menot. Maksupyynnöt komissiolle tehdään kolme kertaa vuodessa. Ne maksusitoumukset, joista ei ole esitetty hyväksyttävää maksupyynnöä toimenpiteen tai toimen hyväksymistä koskevan päätöksen päivämäärää seuraavan toisen vuoden loppuun mennessä, vanhenevat ja palautuvat Euroopan unionin talousarvioon. Tämä n+2 -sääntö otettiin käyttöön nykyisellä ohjelmakaudella ja sen tarkoituksena on tehostaa varojen käyttöä. Maksujen todentamisesta on tarkemmat säännökset komission hallintoasetuksessa.

Rakennerahastolain 12 §:ssä on säännökset rakennerahastovarojen osoittamisesta viranomaisten käytettäväksi. Pykälä on keskeinen rakennerahastovarojen kansallisen hallinnon kannalta. Sen mukaan maksuviranomainen vastaa valtion talousarvioon pääluokkaansa otettujen rakennerahastovarojen osoittamisesta niiden ministeriöiden käytettäväksi tai edelleen jaettaviksi, joiden pääluokkaan vastaava valtion rahoitusosuus on otettu valtion talousarviossa. Vastaavasti maksuviranomainen osoittaa sellaisten toimenpiteiden rahoitukseen, joiden kansallinen julkinen rahoitusosuus tulee osaksi tai kokonaan muista kuin valtion talousarvion määrärahoista, rakennerahastovaroja niiden ministeriöiden myönnettäväksi tai edelleen jaettaviksi, joiden toimialan toimenpiteisiin määräraha on tarkoitettu. Rakennerahastoasetuksessa on tarkemmat säännökset varojen jakamisesta ja määrääjistä. Maksuviranomainen osoittaa lyhyessä määräajassa ohjelmareserviä lukuun ottamatta varat muille rakennerahastovaroja käyttäville ministeriöille, jotka jakavat varat edelleen alaiselleen hallinnolle lyhyessä määräajassa. Siten varat ovat käytännössä vuosittain tammikuun lopussa tuen myöntävien viranomaisten käytössä.

Lain 12 §:n 5 momentissa on lisäksi ohjelmareserviiä koskeva säännös, jonka mukaan varainkäytön joustavuuden varmistamiseksi rakennerahastovaroja käyttävät ministeriöt

voivat jättää osan rakennerahastovaroista ja vastaavasta valtion rahoitusosuudesta ohjelmareserviin. Säännöksen mukaan maksuviranomainen osoittaa rakennerahastovaroja käyttäville ministeriöille heti vuoden alussa niiden hallinnonalojen käyttöön tarkoitettujen rakennerahastovarojen. Ministeriöt jakavat valtaosan rakennerahastovaroista ja vastaavasta valtion rahoitusosuudesta heti vuoden aluissa alueille. Ohjelmareservin jakopäätökset tehtiin myöhemmin.

Tarkemmat säännökset ohjelmareservistä ovat rakennerahastoasetuksessa. Asetuksen 1 §:n mukaan maakunnan yhteistyöasiakirjaan voidaan sisällyttää arvio ohjelmareservin tarpeesta maakunnassa hallinnonaloittain. Lisäksi asetuksen 4 §:n mukaan alueellisissa rakennerahasto-ohjelmissa ennen osoituspäätöstä maksuviranomainen neuvottelee rakennerahastovaroja käyttävien ministeriöiden kanssa muun ohella siitä, kuinka paljon kullakin hallinnonalalla jätetään ohjelmareserviin ja kuulee asiassa maakunnan yhteistyöryhmiä. Lisäksi asetuksen 5 §:ssä on säännös ohjelmareservin käytöstä. Sen mukaan sitä voidaan käyttää rakennerahasto-ohjelman toteuttamiseksi tarpeellisiin joustoihin ja valtakunnallisiin tai muuten laaja-alaisiin hankkeisiin sekä tiettyihin Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahastosta ja kalatalouden ohjaukselta osarahoitettuihin toimiin.

Osoittaessaan rakennerahastovaroja ministeriön tai muun viranomaisen tai maakunnan liittojen käytettäväksi tai edelleen jaettavaksi taikka myös muun kuin viranomaisen käytettäväksi maksuviranomainen voi rakennerahastolain 13 ja 14 §:n mukaan varojen osoittamista koskevassa päätöksessään asettaa viranomaisen tai maakunnan liiton taikka muun saajan noudatettavaksi varojen käyttöä koskevia ehtoja, jotka ovat välttämättömiä Euroopan yhteisön lainsäädäntöön perustuviin velvoitteiden täyttämiseksi ja rakennerahastovarojen hallinnon, valvonnan ja tarkastuksen asianmukaiseksi hoitamiseksi. Lisäksi maksuviranomainen voi osoittaessaan rakennerahastovaroja käytettäväksi antaa ohjeiden sijaan määräyksiä samoin edellytyksin.

Rakennerahastolain 15 §:ssä säädetään vastuusta rakennerahastojen käytössä. Kukin ministeriö on velvollinen huolehtimaan, että

varoja käytetään ja hallinnoidaan asianmukaisesti ja todetut virheellisuudet oikaistaan. Ministeriöt ilmoittavat maksuviranomaiselle toimenpiteistä, joihin todettujen virheellisyksien oikaisemiseksi on ryhdytty. Maakunnan liitot ilmoittavat näistä toimenpiteistä sisäasiainministeriölle. Pykälän 2 momentin mukaan, jos virheellisuuden laatu ja laajuus huomioon ottaen tarvittaviin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty, maksuviranomainen voi velvoittaa ministeriön ryhtymään toimenpiteisiin, joilla virheellisyys voidaan oikaista tai sen toistuminen estää. Maksuviranomainen voi tarvittaessa asettaa ministeriölle määräajan, jossa sen tulee ryhtyä toimenpiteisiin. Maakunnan liittoja koskevilta osin tässä tarkoitettu toimivalta on sisäasiainministeriöllä.

Rakennerahastolain 16 §:ssä on säännös rakennerahasto-ohjelmien valmistelusta. Säännöksessä viitataan alueellisten rakennerahasto-ohjelmien osalta alueiden kehittämislakiin (602/2002). Alueiden kehittämislain 13 §:ssä on säännös alueellisten rakennerahasto-ohjelmien valmistelusta. Sen mukaan maakunnan liitot vastaavat alueitaan koskevien Euroopan yhteisön rakennerahastoista osarahoitettavia alueellisia rakennerahasto-ohjelmia koskevien ehdotusten laatimisesta. Ohjelmia koskevat ehdotukset valmistellaan yhteistyössä valtion viranomaisten, kuntien sekä muiden ohjelmien toteuttamiseen osallistuvien julkis- ja yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden kanssa.

Pykälän 2 momentin mukaan sisäasiainministeriö valmistelee yhteistyössä muiden ministeriöiden, maakuntien liittojen sekä muiden ohjelmien toteuttamiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen kanssa maakunnan liittojen ehdotusten perusteella ohjelmaehdotukset valtioneuvoston käsiteltäviksi.

Kussakin maakunnassa on rakennerahastolain 17 §:n mukaan rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanoa ja alueen kehittämiseen vaikuttavien toimenpiteiden yhteensovittamista varten maakunnan yhteistyöryhmä. Sen asettaa maakunnan liiton hallitus. Yhteistyöryhmässä ovat edustettuina maakunnan liitto ja sen jäsenkunnat sekä Lapin maakunnassa lisäksi saamelaiskäräjät, ohjelmaa rahoittavat valtion viranomaiset ja muut valtionhallintoon kuuluvat organisaatiot sekä alueen kehittämisen kannalta tärkeimmät

työmarkkina- ja elinkeinojärjestöt. Maakunnan liiton hallitus nimeää yhteistyöryhmälle puheenjohtajan, jonka tulee olla kuntalaissa tarkoitettu luottamushenkilö. Pykälän 6 momentin mukaan yhteistyöryhmä voi kutsua siihen asiantuntijoita. Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan asiantuntijat voisivat olla esimerkiksi tasa-arvo- ja ympäristöjärjestöjen, yliopistojen ja korkeakoulujen, ammattikorkeakoulujen, ammatillisen peruskoulutuksen, järjestöjen, Finnvera Oyj:n ja muiden alueen kehittämisen kannalta tärkeiden organisaatioiden edustajia.

Rakennerahastolain 21 §:ssä on säännökset yhteistyöryhmän tehtävistä. Niitä ei sovelleta kalatalouden ohjausvälineeseen eikä yhteisöaloitteisiin. Tavoite 3 -ohjelmaan sovelletaan vain pykälän 3 ja 10 momenttia. Keskeisenä tehtävänä on kohdentaa seuraavan varainhoitovuoden rakennerahastojen ja vastaava kansallinen rahoitus valtion viranomaisille, maakunnan liitolle ja muille rakennerahasto-ohjelmien rahoitukseen osallistuville. Yhteensovitus tehdään maakunnan yhteistyöasiakirjassa, jota voidaan tarkistaa valtioneuvoston annettua talousarvioesityksen eduskunnalle sekä tarvittaessa sen tultua hyväksytyksi ja muulloinkin, jos se on ohjelmien toimeenpanon kannalta tarpeen.

Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävien kannalta keskeinen säännös on lisäksi alueiden kehittämislain 12 §:ssä. Sen mukaan maakunnan yhteistyöryhmä sovittaa yhteen maakuntaohjelman ja alueiden kehittämislain erityisohjelmien toteuttamista ja rahoitusta. Maakuntaohjelmaa laadittaessa otetaan huomioon maakuntasuunnitelma, valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet, hallinnonaloittainen alueiden kehittämisen suunnittelu ja maakuntaa koskevat muut alueiden kehittämislaisissa tarkoitettut ohjelmat. Sellaisia ohjelmia ovat erityisesti Euroopan yhteisön alueelliset rakennerahasto-ohjelmat. Maakunnan yhteistyöryhmän eri ohjelmia yhteen sovittava tehtävä ilmenee myös rakennerahastolain 21 §:n 2 momentista.

Nykyisellä ohjelmakaudella maakunnan yhteistyöryhmä voi käsitellä suuria maakunnallisia tai ylimaakunnallisia taikka muuten aluekehityksen kannalta merkittäviä hankkeita. Hankkeiden käsittely poikkeaa vuonna 1999 päättyneellä ohjelmakaudella noudat-

tusta menettelystä, jolloin yhteistyöryhmä käsitteli kaikki hankkeet. Laissa säädetään lisäksi maakunnan yhteistyöryhmän päätöksenteosta ja hallintomenettelystä, jäsenten asemasta ja sihteeristöstä. Sihteerit, jotka yhteistyöryhmä kutsuu yhteistyöryhmässä edustettuina olevien viranomaisten palveluksessa olevista henkilöistä tasapuolisesti, hoitavat yhteistyöryhmän asioiden valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä virkavastuulla.

Lain 21 §:n 7 ja 8 momentissa on säännökset yhteistyöryhmän jaostoista. Tavoite 3-ohjelman ja maaseudun kehittämissuunnitelman yhteensovitus tavoite 2-ohjelmaan tapahtuu maakunnan yhteistyöryhmän jaostoissa. Yhteistyöryhmä voi tarvittaessa asettaa myös muita jaostoja.

Interreg- ja Urban -ohjelmissa keskeisenä alueellisenä toimielimenä on hallintokomitea. Sen asettaa sisäasiainministeriö, joka samalla päättää sen kokoonpanosta. Rakennerrahastolaissa on säännökset hallintokomitean tehtävistä, päätöksentekomenettelystä, hallintokomitean sihteeristöstä ja sisäasiainministeriön tarkastusoikeudesta. Hallintokomitean keskeisenä tehtävänä on sovittaa yhteen ja suunnata rakennerrahastojen ja kansallista rahoitusta sekä antaa lausunto hankkeiden soveltuvuudesta ohjelmaan ja niiden rahoittamisesta. Hankkeelle ei voida myöntää tukea, ellei hallintokomitea ole puoltanut sen rahoittamista. Hallintokomitea käsittelee siten kaikki hankehakemukset. Tässä menettely poikkeaa maakunnan yhteistyöryhmän tehtävistä. Suomen rajojen ulkopuolella toteutettavissa Interreg-ohjelmissa hallinnointi perustuu mukana olevien maiden kesken laadittuihin sopimuksiin.

Säännökset seurantakomiteasta on otettu rakennerrahastolain 24 §:ään. Kussakin rakennerrahasto-ohjelmassa on asetettava seurantakomitea. Seurantakomitean tehtävät määräytyvät yleisasetuksen nojalla. Keskeisenä tehtävänä on huolehtia ohjelman täytäntöönpanon tehokkuudesta ja laadusta. Seurantakomiteoiden jäseninä ovat rahoittavien ministeriöiden, maakunnan liittojen, elinkeino- ja työmarkkinajärjestöjen sekä ympäristö- ja tasa-arvojärjestöjen edustajat. Muutoksena edelliseen ohjelmakautteen verrattuna komission edustaja ja tarvittaessa Euroopan investointipankin edustaja osallistuvat komi-

teiden työhön neuvoo-antavina jäseninä. Seurantakomitea on siten puhtaasti kansallinen toimielin.

Komission hallintoasetuksen mukaan jäsenvaltio on velvollinen ilmoittamaan komissiolle jokaisen ohjelman hallinto- ja maksu- viranomaisia koskevat sekä muita tukia myöntäviä viranomaisia koskevat järjestelyt ja niiden hallinto- ja valvontajärjestelmät. Kukin rakennerrahastovaroja käytävä ministeriö on laatinut hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvauksen hallinnonalaltaan. Lisäksi Interreg- ja Urban -ohjelmissa hallinto- ja maksu- viranomaiset ovat laatineet kuvaukset. Komissio tarkastaa järjestelmän toimintaa säännöllisesti.

Pykälässä 22 säädetään rahoituksen myöntämisestä. Pykälä koskee, jollei muualla laissa toisin säädetä, rakennerrahastovaroja käytävän ministeriön, sen hallinnonalaan kuuluvan viranomaisen, viraston ja laitoksen samoin kuin valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetussa laissa (443/1998) tarkoitetun erityisrahoitusyhtiön ja muun vastaavan valtion kokonaan tai osittain omistaman yhtiön sekä maakunnan liiton keskeisinä tehtäviä rahoituksen myöntämisen liittyen. Pykälän merkitys on lähinnä informatiivinen ja sen tarkoitus on selkeyttää rakennerrahastojen rahoitusta myöntävien tahojen suhdetta maakunnan yhteistyöryhmään.

Rakennerrahastolain 23 §:n mukaan yli- maakunnallisen hankkeen hallinnoinnista huolehtii päärahoittaja, ellei se anna hallinnointia jonkin toisen tehtäväksi. Lain 42 §:n mukaan asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä muun ohella ylimatekunnallisten hankkeiden hallinnoinnista. Tarkempia säännöksiä ei kuitenkaan ole annettu.

Rakennerrahastovarojen tarkastus ja valvonta

Tarkastusta ja valvontaa koskevat säännökset ovat lain 2 §:n mukaan luonteeltaan toissijaisia ja niitä sovelletaan vain siinä tapauksessa, että asiasta ei ole säädetty erityislainsäädännössä.

Perussäännös valvonnasta on lain 25 §:ssä. Sen mukaan rakennerrahastovaroja myöntävällä on ensisijainen vastuu myöntämiensä rakennerrahastovarojen valvonnasta ja tarkastuksesta. Kukin joko rakennerrahastovaroja

tai kansallista julkista rahoitusosuutta myöntävä ministeriö vastaa valvonnan ja tarkastuksen asianmukaisesta järjestämisestä hallinnonalallaan. Siten ensisijainen vastuu siitä, että hankkeeseen myönnettyt varat käytetään siihen tarkoitukseen, kuin mihin ne on myönnetty yhteisön ja kansallisen lainsäädännön mukaan, on varat hankkeeseen myöntäneellä viranomaisella. Hallinto- ja maksuviranomaiseen nähden vastuu on asianomaisen hallinnonalan ministeriöllä.

Perusperiaate ilmenee myös lain 27 ja 28 §:stä. Lain 27 §:n mukaan rakennerahastovaroja käyttävä ministeriö suorittaa jakamiensa ja myöntämiensä rakennerahastovarojen käyttöä koskevia tarkastuksia. Ne kohdistuvat rahoituksen välittäjiin ja myöntäjiin sekä rahoituksen saajiin. Pykälässä on lisäksi säännökset tarkastustoimivallan siirtämisestä toiselle viranomaiselle tai riippumattomalle tilintarkastajalle sekä säännökset tilintarkastajan esteellisyydestä ja tarkastuksessa huomioon otettavista seikoista. Lain 28 §:ssä on säännös ministeriön hallinnonalan kuuluvan toimijan ja maakunnan liiton tarkastusoikeudesta ja oikeudesta antaa tarkastusta koskeva valtuutus toiselle viranomaiselle tai riippumattomalle tilintarkastajalle.

Rakennerahastolain 29 ja 30 §:ssä ovat säännökset hallinto- ja maksuviranomaisten tarkastusoikeudesta. Hallintoviranomaisen tarkastusoikeutta koskevat säännökset perustuvat yleisasetuksen 34 artiklaan. Hallintoviranomainen vastaa täytäntöönpanon tehokkuudesta ja moitteettomuudesta ja se on varmistettava erityisesti tekemällä sisäisiä tarkastuksia moitteettoman varainhoidon periaatteiden noudattamisen varmistamiseksi. Maksuviranomaisen osalta tarkastusoikeus perustuu yleisasetuksen 32 artiklaan, jonka mukaan maksuviranomaisen on todennettava maksuhakemuksessa ilmoitetut tosiasiallisesti suoritettavat menot. Tarkastusoikeus on tarpeen tämän tehtävän suorittamiseksi.

Rakennerahastolain 28 ja 29 §:n mukaan hallinto- ja maksuviranomainen voivat suorittaa rakennerahastovarojen käyttöön liittyviä rahoituksen välittäjiin ja myöntäjiin sekä rahoituksen saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Ne voivat suorittaa tarkastuksia muiden ministeriöiden hallinnonaloilla vain Euroopan yhteisöjen komission pyynnöstä, rakennera-

hastovarojen tarkastuksen vakavan laiminlyönnin vuoksi tai muusta painavasta syystä. Tarkastusoikeus rajautuu rakennerahastovarojen käyttöön. Muu hallinto- ja maksuviranomainen kuin sisäasiainministeriö voi suorittaa maakunnan liittojen käyttämiä tai myöntämiä rakennerahastovarojen tarkastuksia vain edellä tarkoitettusta painavasta syystä. Tarkastusoikeus on siten riippuvainen laissa olevista erityisistä olosuhteista. Lisäksi lainkohdissa säädetään myös mahdollisuudesta antaa tarkastusta koskeva valtuutus viranomaiselle tai riippumattomalle tilintarkastajalle.

Rakennerahastolain 26 §:ssä on säännös tietojen saannista. Pykälässä säädetään hallintoviranomaisen, maksuviranomaisella ja rakennerahastovaroja käyttävän ministeriön oikeudesta saada rakennerahastovarojen käyttöön liittyviä tietoja, jotka ovat tarpeen niiden tehtävien hoitamisen kannalta. Tiedonsaantioikeus perustuu pyyntöön saada tietoja ja kohdistuu pääasiassa viranomaisiin. Silloin kuin tietojen saannin kohteena on tuensaaja, on hallinto- ja maksuviranomaisella oikeus saada yksittäistapauksessa tiedot rakennerahastovaroja käyttävän ministeriön välityksellä.

Lain 30a §:ssä on erikseen säännös sisäasiainministeriön tarkastusoikeudesta Interreg- ja Urban -yhteisöaloiteohjelmissä. Säännös on tarpeen yleisasetuksen 38 artiklassa mainittujen valtion vastuulla olevien tehtävien hoitamiseksi Interreg- ja Urban -yhteisöaloiteohjelmissä.

Tarkastukseen ja valvontaan liittyen laissa on lisäksi säännökset tarkastusmenetelmistä ja -periaatteista, tarkastusta suorittavan henkilön oikeuksista ja tarkastettavan velvollisuuksista, virka-avusta ja yleisasetuksen 38 artiklassa tarkoitettujen loppulausuman antamisesta. Lausunto liittyy keskeisesti rakennerahasto-ohjelmien sulkemiseen.

Toimivallan siirto, rakennerahastovarojen takaisinperintä ja eräät muut säännökset

Lain 35 §:ssä on säännös toimivallan siirosta rakennerahastoasioissa opetusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonaloilla. Säännöksen nojalla opetusministeriö on siirtänyt toimivaltaa rakennerahasto-

asioissa opetushallitukselle ja lääninhallituksille. Myös sosiaali- ja terveysministeriö on siirtänyt toimivaltaa rakennerahastoasioissa kokeiluluonteisesti Itä-Suomen lääninhallitukselle.

Lain 37 §:ssä on säännökset rakennerahastovarojen ja vastaavan valtion rahoitusosuu- den takaisinperinnästä. Säännökset on otettu lakiin moitteettoman varainhoidon varmistamiseksi. Lain säätämishetkellä kansalliseen lainsäädäntöön liittyvät säännökset ja määräykset rakennerahastovarojen takaisinperinnästä ja peruuttamisesta olivat varsin puutteelliset ja epäyhtenäiset. Lisäksi lakiin on otettu säännökset rakennerahasto-ohjelmien seurannan tietojärjestelmästä, valtion takautumisoikeuteen perustuvasta maksusuoritukseen velvoittamisesta ja muutoksenhausta.

Käytäntö

Voimassa olevaa, vuosia 2000–2006 koskevaa, ohjelmakautta varten laadittiin Suomessa neljä alueellista tavoitteita 1 ja 2 koskevaa ohjelmaa ja yksi horisontaalinen, tavoitetta 3 koskeva ohjelma. Yleisasetuksen mukaan tavoitteelle 1 laadittuja ohjelmia osarahoitetaan EAKR:stä, ESR:stä, EMOTR:n ohjausosastosta ja KOR:sta. Tavoitteelle 2 laadittuja ohjelmia osarahoitetaan EAKR:stä ja ESR:stä. Tavoite 3-ohjelmaa osarahoitetaan yksinomaan ESR:stä.

Tavoitetta 1 koskien laadittiin kaksi ohjelmaa. Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelma käsittää Lapin maakunnan ja osia Pohjois-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Keski-Suomen maakunnista. Itä-Suomen tavoite 1 -ohjelma käsittää Etelä-Savon, Kainuun, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakunnat. Tavoitetta 2 koskien laadittiin myös kaksi ohjelmaa. Etelä-Suomen tavoite 2 -ohjelma käsittää Etelä-Karjalan, Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen maakunnat sekä osia Itä-Uudenmaan, Kymenlaakson, Uudenmaan ja Varsinais-Suomen maakunnista. Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelmaan kuuluu alueita Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pirkanmaan, Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Satakunnan maakunnista. Komissio hyväksyi alueelliset tavoiteohjelmat sekä tavoite 3 -ohjelman vuonna 2000. Ohjelmia varten on laadittu lisäksi ohjelma-

asiakirjojen täydennykset.

Tavoiteohjelmien lisäksi Suomessa on laadittu yhteisöaloiteohjelmia ja innovatiivisia toimia koskevia ohjelmia. Interreg-yhteisöaloitteeseen liittyen laadittiin ja komissio on hyväksynyt kaikkiaan kahdeksan alueellista ohjelmaa, joita ovat Etelä-Suomen rannikkoseudun, Kaakkois-Suomen, Karjalan, Merenkurkku-Mittskandian, Pohjoisen ja Saariston III A -ohjelmat, sekä Itämeren ja Pohjoisen periferian III B -ohjelmat. Lisäksi on laadittu ja komissio on hyväksynyt Interreg III C -ohjelman sekä Espon ja Urbanact -ohjelmat. Muista yhteisöaloiteohjelmista on laadittu ja komissio on hyväksynyt Leader+-ohjelman, Equal-ohjelman sekä Urban-ohjelman. Vuonna 2004 tapahtuneen laajentumisen seurauksena Etelä-Suomen rannikkoseudun Interreg IIIA -ohjelma on muutettu Etelä-Suomen ja Viron Interreg III A -ohjelmaksi. Lisäksi Kaakkois-Suomen ja Karjalan Interreg III A -ohjelmat on muutettu naapurisuusohjelmiksi.

Maaseudun kehittämistä varten on laadittu alueellinen maaseudun kehittämisohjelma tavoite 1-ohjelman ulkopuolisille alueille. Ohjelma-alueen ulkopuolelle jäävät vain 12 suurimman kaupungin kaava-alueet, joten käytännössä koko Suomi on ohjelmajohdun maaseudun kehittämisohjelman piirissä toisin kuin edellisellä, vuosia 1994–1999 koskevalla, ohjelmakaudella. Alueellinen maaseudun kehittämisohjelma sisältää pitkälti samoja toimenpiteitä kuin mitä edellisen ohjelmakauden tavoite 5b-ohjelma sisälsi. Lisäksi ohjelmakaudella 2000–2006 Leader+-ohjelman mukaista toimintaryhmiin liittyvää työtappaa on laajennettu kansallisesti rahoituilla seitsemällä toimintaryhmällä. Toimintaryhmien rahoitus on mahdollista myös tavoite 1-ohjelmista ja alueellisesta maaseudun kehittämisohjelmasta. Yhteisöaloiteohjelmia rahoitetaan kutakin yhdestä rahastosta siten, että Interreg- ja Urban -ohjelmia osarahoitetaan EAKR:stä, Leader+-yhteisöaloiteohjelmaa EMOTR:n ohjausosastosta ja Equal-yhteisöaloiteohjelmaa ESR:stä.

Elinkeinokalatalouden toimenpiteitä varten on laadittu elinkeinokalatalouden rakenneohjelma, joka koskee Suomessa tavoite 1-alueiden ulkopuolisia alueita.

Ahvenanmaata varten on laadittu erilliset tavoite 2 ja vastaavat maaseudun kehittämisohjelmat. Komissio on hyväksynyt ohjelmat vuonna 2000. Elinkeinokalatalouden ohjelmassa Ahvenanmaata koskee oma erillinen ohjelman osa.

Rakennerahastovarojen hallinnointiin ja ohjelmatyöhön osallistuu kaikkiaan yhdeksän ministeriötä. Oheisessa taulukossa esitetään vuoden 2004 valtion talousarvioon perustuen eri hallinnonalojen osallistuminen tavoiteohjelmiin. Hallinnonalojen tehtävänä on myöntää rakennerahastojen ja vastaava kansallinen julkinen rahoitus yksittäiseen hankkeeseen. Interreg- ja Urban -yhteisöaloiteohjelmissa rakennerahastojen tuen myöntää ohjelmasiikirjassa mainittu maakunnan liitto tai kunnallinen toimielin. Kansallisen julkisen rahoituksen myöntää se toimivaltainen viranomainen, joka on hyväksynyt hankkeen rahoitettavaksi. Tukea myönnettäessä noudatetaan kunkin hallinnonalan erityissäännöksiä. Euroopan aluekehitysrahaston osalta suurin tuen myöntäjä on kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala, Euroopan sosiaalirahaston osalta työministeriö ja Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosaston sekä kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineen osalta maa- ja metsätalousministeriö.

Taulukko. EU:n rakennerahastojen ja valtion rahoitusosuudet hallinnonaloittain vuoden 2006 talousarviossa, myöntämisvaltuus, miljoonaa euroa

Hallinnon-ala	EU-osuus	Valtion rahoitus	Yhteensä
VM	-	0,044	0,044
SM	26,494	26,294	52,788
OPM	58,304	59,992	118,296
MMM	25,742	21,352	47,094
LVM	10,172	16,473	26,645
KTM	56,160	65,934	122,094
STM	4,636	4,849	9,485
TM	77,531	78,679	156,210
YM	7,568	6,906	14,474
Yhteensä	266,607	280,523	547,130

Interreg-yhteisöaloiteohjelmissa rakennerahastolakia sovelletaan rajoitetusti silloin, kun ohjelmien hallinto- ja maksuviranomaiset ovat Suomen ulkopuolella. Lakia on sovellettu ainoastaan Suomen viranomaisten osalta. Sellaisissa Interreg-ohjelmissa ohjelmien hallinnointi perustuu rakennerahasto-

lain ohella ohjelmiin osallistuvien maiden välillä tehtyihin sopimuksiin ja ohjelmasiikirjojen määräyksiin. Sisäasiainministeriön sopimustoimivalta perustuu rakennerahastolain 9 a §:ään.

Interreg-ohjelmissa varojen yhteensovittamisesta ja suuntaamisesta vastaa hallintokomitea. Varojen suuntaaminen tapahtuu käytännössä maakunnan yhteistyöasiakirjaa vastaavassa menettelyssä. Soveltamiskäytännössä epäselvyyttä on aiheuttanut se, tuleeko varojen jaossa myös noudattaa maakunnan yhteistyöasiakirjassa esitettyjen varojen jakoon liittyviä määräaikoja, joista säädetään rakennerahastoasetuksessa. Ongelma liittyy myös siihen, että maksuviranomaisena Interreg-ohjelmassa toimii maakunnan liitto.

Seurantakomiteat ohjaavat tavoite 1, 2 ja 3-ohjelmien toteutusta hyväksymällä ohjelmasiikirjan täydennyksen ja hankkeiden valintaperusteet. Ne hyväksyvät vuosittaiset toimeenpanokertomukset eli vuosiraportit. Lisäksi jokaisessa seurantakomitean kokouksessa käsitellään tilannekatsaukset. Seurantakomiteoille raportoidaan säännöllisesti myös arviointien etenemisestä ja ne hyväksyvät seuranta- ja arviointiraporttien pohjalta tehtävät tarvittavat ohjelmamuutokset.

Käytännön toteutuksessa seurantakomiteat koetaan osin etäisinä. Tähän on syynä ohjelmien toimeenpanon maakuntakeskeisyys. Seurantakomitean tehtävät kohdistuvat koko ohjelma-alueelle. Tarkasteltaessa ohjelmien edistymistä ja tehtäessä linjauksia tulee ottaa huomioon maakuntien erilaiset kehittämissuhteet ja tavoitteet. Tämä on haasteellinen tehtävä, kun alueelliset tavoiteohjelmat ulottuvat usean maakunnan alueelle. Seurantakomiteoiden ja maakunnan yhteistyöryhmien keskinäinen työnjako on sinänsä selkiintynyt.

Seurantakomiteoiden toiminnan tuloksellisuutta osoittaa mm., missä määrin ne voivat vaikuttaa eri hallinnonalojen erilaisten ohjelmakäytäntöjen ja -menettelyjen yhdenmukaistamiseen. Yhdenmukaistamistarpeet liittyvät hankkeiden valintaan, päätöksentekoon, rahoituksen myöntämiseen ja maksamiseen. Seurantakomiteoissa on myös todettu tarpeelliseksi käydä nykyistä enemmän keskustelua yleisistä alueiden kehittämiseen ja toimintaympäristön muutokseen liittyvistä kysymyksistä.

Seurantakomiteoiden toiminnassa on olennaista eri hallinnonalojen keskinäinen yhteistyö. Myös toimiva yhteistyö Euroopan komission kanssa on tärkeää. Euroopan komission edustajat ovat seurantakomiteoissa neuvoo-antavia jäseniä. He huolehtivat komissiosta tulevien velvoitteiden huomioon ottamisesta ja osallistuvat aktiivisesti strategiakeskusteluun.

Tavoitteena on kehittää seurantakomiteoiden työskentelyä lisäämällä maakunnan yhteistyöryhmien ja seurantakomitean yhteistyötä, lisäämällä seurantakomiteoissa eri osapuolten yhteistyötä ja kehittämällä toimenpiteitä ohjelmien laadun ja strategisen otteen parantamiseksi.

Maakunnan yhteistyöryhmien työskentely on kehittynyt strategiseen suuntaan yhteistyöasiakirjamenettelyn kautta. Ne voivat rakennerahastolain mukaan myös päättää rakennerahasto-ohjelmassa olevien hankkeiden valintakriteerien alueellisesta soveltamisesta ja voivat siten vaikuttaa myös rahoitettavien hankkeiden laatuun ja toimenpiteiden vaikuttavuuteen. Yhteistyöryhmät voivat käsitellä suuria maakunnallisia tai ylimaakunnallisia taikka muuten aluekehityksen kannalta merkittäviä hankkeita ja antaa niistä lausunnon rahoituksen myöntävälle taholle. Käytännössä joissakin maakunnissa yhteistyöryhmät käsittelevät kaikki hankkeet. Joissakin maakunnissa taas yhteistyöryhmän sihteeristöt käsittelevät kaikki hankkeet. Tämä käytäntö on todettu hyödylliseksi sekä hanketoiminnan koordinoiminnin että ohjelmien toimeenpanon keskinäisen yhteensovittamisen kannalta, kun on voitu siten estää päällekkäinen rahoitus. Työvoima- ja elinkeinokeskuksissa hankkeiden yhteensovittamista tehdään hanketyöryhmissä.

Maakunnan yhteistyöryhmien kokoonpanoon ovat käytännössä kuuluneet maakunnan liitot, TE-keskukset, lääninhallitukset, ympäristökeskukset, AKAVA, STTK, SAK, paikallinen kauppakamari, paikallisen Yrittäjät ry:n jäsen, alueellinen MTK ja EK. Jäseninä ovat myös usein yliopistot ja ammattikorkeakoulut. Lähes kaikkiin maakunnan yhteistyöryhmiin on kutsuttu asiantuntijajäseniä. Niitä ovat yleensä yliopistot, ammattikorkeakoulut, luonnonsuojelupiirit, tiepiirit, alueellinen kehittämiskeskus, Tekes, sisäasi-

ainministeriö, ProAgria, Finnvera Oyj ja metsäkeskukset. Joissakin yhteistyöryhmissä päätöksentekovaltaa on siirretty työjärjestyksessä sihteeristölle. Yhteistyöryhmässä tapahtuvaan asioiden esittelyyn liittyen käytäntö vaihtelee sen suhteen, kuka toimii yhteistyöryhmässä esittelijänä.

Rakennerahastolain 37 §:n takaisinperintää koskevien säännösten mukaan takaisinperintää koskeva riita voidaan saattaa hallinto-oikeuden ratkaistavaksi hallintoriita-asiana. Menettely poikkeaa esimerkiksi siitä, mitä asiasta säädetään valtionavustuslaissa. Eri mielisyydet takaisinperintää koskevissa asioissa käsitellään valituksena takaisinperintäpäätöksen tehneeseen viranomaiseen hallinto-oikeudessa.

2.3. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

2.3.1. Kansainvälinen kehitys ja EY:n lainsäädäntö

Uusi ohjelmakausi käsittää vuodet 2007–2013. Uutta ohjelmakautta varten komissio on antanut ehdotukset uusiksi rakennerahastoja koskeviksi säännöksiksi 14 päivänä heinäkuuta 2004 osana Agenda 2007 uudistusta. Asetusehdotukset on hyväksytty 4 päivänä heinäkuuta 2006 ja julkaistu Euroopan yhteisön virallisessa lehdessä 31 päivänä heinäkuuta 2006. Asetukset ovat tulleet voimaan 1 päivänä elokuuta 2006.

Hyväksytyistä säädöksistä keskeisin on neuvoston asetus (EY) N:o 1083/2006 Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä asetuksen (EY) N:o 1260/1999 kumoamisesta, jäljempänä uusi yleisasetus. Asetuksella kumotaan nykyinen yleisasetus. Lisäksi uusiin rakennerahastosäädöksiin kuuluvat rahastokohtaiset asetukset, joita ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1080/2006 Euroopan aluekehitysrahastosta ja asetuksen (EY) N:o 1783/1999 kumoamisesta, jäljempänä EAKR-asetus, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1081/2006 Euroopan sosiaalirahastosta ja asetuksen (EY) N:o 1784/1999 kumoamisesta, jäljempänä ESR-asetus ja neuvoston asetus (EY) N:o

1084/2006 koheesiorahaston perustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1164/94 kumoamisesta. Asetuksilla kumotaan vastaavat rahastokohtaiset asetukset.

Uudella ohjelmakaudella otetaan Euroopan unionin ulkosuhteiden osalta käyttöön uudet menettelyt rahoituksen myöntämisestä. Tarkoituksena on lähiaikoina antaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus eurooppalaista naapurisuuden ja kumppanuuden välinettä koskevista yleisistä määräyksistä. Tavoitteena on tehostaa yhteisön ulkosuhderahoituksen käyttöä luomalla uudet menettelyt tuen suunnitteluun ja käyttöön. Tarkoituksena on, että osaa Interreg-yhteisöaloiteohjelmista, joissa osapuolena on Venäjä, hallinnoidaan uudella ohjelmakaudella naapuruusinstrumenttia koskevan asetuksen mukaan. Asiasta on tarkoitus antaa erillinen hallituksen esitys.

Asetusten sisältö noudattaa nykyisten asetusten sisältöä sen suhteen, että yleisasetuksessa ovat edelleen yleiset kaikkia rakennerahastoja koskevat säännökset ja rahastokohtaisissa asetuksissa rahastoja koskevat erityissäännöt, jotka pääasiallisesti koskevat rahastojen toimialaa. Rahastoihin liittyvänä muutoksena nykyiseen ohjelmakauteen on, että maatalouden kehittämistoimenpiteet siirtyvät pois rakennerahastoista uuteen Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoon, jäljempänä maaseuturahasto. Vastaavasti elinkeinokalatalouden kehittämistoimenpiteet siirtyvät uuteen Euroopan kalatalousrahastoon. Nykyisellä ohjelmakaudella EMOTR:n tukiosastoton varat siirretään Euroopan unionin budjetissa maataloutta koskevaan otsakkeeseen. Uudella ohjelmakaudella on siten kaksi rakennerahastoa, jotka ovat Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahasto (ESR). Niiden lisäksi on koheesiorahasto. Koheesiorahaston toimenpiteitä ei rahoiteta Suomessa uudella ohjelmakaudella.

Uudessa yleisasetuksessa on säilytetty nykyiset alue- ja rakennepoliitiikan pääperiaatteet. Keskittämisperiaatteen mukaan yhteisön rahoitus keskitetään valituille painopistealueille. Yhteisö pyrkii toteuttamaan laajoja, monivuotisia alue- ja rakennekehitysohjelmia yksittäisten hankkeiden sijaan. Kehittäminen on ohjelmaperusteista. Kumppanuusperiaatteen mukaan ohjelmat suunnitellaan tiiviissä

yhteistyössä alue- ja paikallisviranomaisten ja muiden julkisten viranomaisten, talouselämän ja työmarkkinajärjestöjen sekä muiden toimivaltaisten elinten kanssa. Täydentävyysperiaatteen mukaisesti yhteisön rahoitus täydentää vastaavia kansallisia toimenpiteitä eikä se saa korvata jäsenvaltion kansallisia julkisia menoja ohjelma-alueilla. Ohjelmien rahoitus koostuu rakennerahastojen, kansallisesta julkisesta ja yksityisestä rahoituksesta.

Rahastojen tukitoimien on oltava myös yhteisön toimien, poliitikkojen ja ensisijaisten tavoitteiden mukaisia ja on varmistettava, että ne täydentävät yhteisön muita rahoitusvälineistä.

Uutena piirteenä yhteisön poliitikkojen johdonmukaisuuteen ja yhteensovitukseen liittyen voidaan pitää sitä, että rahastoista osarahoitettu tuki kohdennetaan kilpailukykyyn edistämistä ja työpaikkojen luomista koskeviin Euroopan unionin ensisijaisiin tavoitteisiin, muun muassa neuvoston kasvua ja työllisyyttä koskevissa yhdennetyissä suuntaviivoissa vuosille 2005–2008 esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseen. Sen mukaan alueellinen kilpailukyky ja työllisyys-tavoitteen menoista 75 prosenttia on osoitettava mainittuihin tavoitteisiin. Vaatimus koskee ennen 1 päivänä toukokuuta 2004 Euroopan unionin jäseniksi tulleita valtiota.

Pääperiaatteiden lisäksi uudessa yleisasetuksessa pyritään nykyistä strategisempaan lähestymistapaan ohjelmatyössä, yhä suuremman vastuun hajauttamiseen jäsenvaltiossa toimiville kumppaneille sekä alue- ja paikallisviranomaisille, vahvistamaan edelleen osarahoitettujen toimien laatua aikaisempaa tiukempien seurantajärjestelmien avulla sekä yksinkertaistamaan hallinnointijärjestelmää varmistuen kuitenkin moitteeton varainhoito. Eräänä tavoitteena on ottaa aikaisempaa enemmän huomioon suhteellisuusperiaate, joka koskee erityisesti seurantaindikaattorien valintaa, arviointia, hallinto- ja valvontajärjestelmän yleisiä periaatteita ja raportointia. Lisäksi suhteellisuusperiaate vaikuttaa jäsenmaissa toteuttaviin valvontajärjestelyihin. Rahastoja koskevan yhteisön talousarvion osa hallinnoidaan noudattaen jaetun hallinnon periaatteita jäsenvaltioiden ja komission kesken.

Uudessa yleisasetuksessa on tarkennettu

kumppanuusperiaatteen sisältöä. Kumppaneita ovat 11 artiklan mukaan toimivaltaiset alue-, paikallis- ja kaupunkiviranomaiset sekä muut julkiset viranomaiset, talouselämän ja työmarkkinaosapuolet sekä muut kansalaisyhteiskuntaa, ympäristökumppaneita tai valtiosta riippumattomia järjestöjä edustavat asiaankuuluvat toimielimet sekä miesten ja naisten välisen tasa-arvon edistämisestä vastaavat toimielimet. Kunkin jäsenvaltion on nimettävä kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla talous- ja yhteiskuntaelämän, ympäristöalan ja muiden alojen edustajat kansallisten sääntöjen mukaan. Yleisasetuksessa määrittely on suppeampi eikä sisällä vastaavaa mainintaa vähimmäisedustuksesta. Nykyisin jäsenvaltio voi nimetä kansallisella, alueellisella ja paikallisella tai muulla tasolla edustavimmat kumppanit. Kumppanuus käsittelee, kuten nykyisinkin, ohjelmien valmistelun, toimeenpanon, seurannan ja arvioinnin.

Uudella ohjelmakaudella toteutetaan kolmea tavoitetta, jotka ovat lähentymistavoite, alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoite ja Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoite. Lähentymistavoitetta sovelletaan maissa, joiden bruttokansantuote asukasta kohden on alle 75 % yhteisön keskiarvosta. Tämä vastaa nykyistä tavoitetta 1. Lähentymistavoitteen rahoittamiseen osallistuvat EAKR, ESR ja koheesiorahasto. Suomessa ei ole uudella ohjelmakaudella lähentymistavoitetta. Alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta toteutetaan lähentymistavoitteen ulkopuolella ja sitä rahoitetaan EAKR:stä ja ESR:stä. Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen tarkoituksena on edistää rajat ylittävää yhteistyötä, valtioiden välistä yhteistyötä ja eri maiden alueiden välistä yhteistyötä. Komissio hyväksyy erikseen jäsenvaltion esityksestä tukikelpoiset alueet tavoitetta varten. Tavoitteen rahoittamiseen osallistuu EAKR.

Suomessa toteutetaan uudella ohjelmakaudella alueellinen kilpailukyky ja työllisyys ja Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteita. Ohjelmien hallinnointiin myönnetään lisäksi teknistä tukea, kuten nykyisellä ohjelmakaudella. Uudella ohjelmakaudella ei toteuteta erikseen yhteisöaloitteita. Tarkoituksena on, että niiden toimet sisällytetään uusiin tavoiteohjelmiin omina osiina. Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoite vastaa käytännössä

nykyistä Interreg-yhteisöaloitetta.

Ohjelmatyötä suunnataan aikaisempaa strategisempaan suuntaan. Neuvosto hyväksyy ennen ohjelmakauden alkua koheesiota koskevan yhteisön politiikan strategiset suuntaviivat. Kukin jäsenvaltio laatii niiden perusteella ja kumppanuusperiaatetta noudattaen oman kansallisen suunnitelmansa, kansallisen strategisen viitekehyksen, josta neuvotellaan samalla komission kanssa yhteisen lähestymistavan varmistamiseksi Euroopan unionissa. Lisäksi jäsenvaltiot laativat strategiset kertomukset toimenpiteiden vaikutuksista. Vuosittain kansallisen uudistusohjelman täytäntöönpanoa koskevassa kertomuksessa esitetään suppea yhteenveto rakennerrahastoista osarahoitusta saavien toimenpiteiden vaikutuksesta kansallisen uudistusohjelman täytäntöönpanoon. Kansallisen uudistusohjelman laatiminen perustuu 22 ja 23 päivänä maaliskuuta 2005 pidetyn Brysselin Eurooppa-neuvoston päätelmiin ja sen laatisemissa otetaan huomioon yhdenmetyt kasvua ja työllisyyttä koskevat suuntaviivat. Lisäksi jäsenvaltiot laativat suppean kertomuksen vuosien 2009 ja 2012 loppuun mennessä rahastosta osarahoitusta saavien toimenpiteiden vaikutuksesta.

Kertomusten perusteella komissio laatii strategiset kertomukset, jotka toimitetaan neuvoston tarkasteltavaksi.

Kansallisen suunnitelman perusteella jäsenvaltiot laativat komission hyväksyttäväksi toimenpideohjelmat. Ohjelmat määritellään ja niitä hallinnoidaan toimintalinjojen tasolla. Yksityiskohtaisemmista tiedoista ja nykyisestä ohjelma-asiakirjan täydennyksestä luovutaan ohjelmatyön yksinkertaistamiseksi. Uudella ohjelmakaudella kutakin rakennerrahasto-ohjelmaa rahoitetaan vain yhdestä rahastosta. Rahastot voivat kuitenkin kunkin toimintalinjan osalta rahoittaa aina 10 %:iin asti toistensa toimenpiteitä uuden yleisasetuksen 34 artiklan mukaan. Toimenpideohjelmien rahoituksen on tarkoitus olla rajoitettua ja kohdistua kunkin rahaston päätoiminta-aloihin, jotka on määritelty rahastokohtaisissa asetuksissa. Siten on tarkoituksena yksinkertaistaa ja tehostaa ohjelmatyötä. Komission ja jäsenmaiden on myös varmistettava eri rahastojen, EAKR:n, ESR:n ja koheesiorahaston, sekä maaseuturahaston ja ka-

latalousrahaston ja Euroopan investointipankin tukitoimien yhteensovittaminen.

Alueellisen kilpailukyvyyn ja työllisyyden tavoitteessa ohjelmat laaditaan pääsääntöisesti joko NUTS I-alueille, joilla tarkoitetaan Manner-Suomea tai NUTS II-alueille, joilla tarkoitetaan Itä-Suomea, Etelä-Suomea, Länsi-Suomea ja Pohjois-Suomea, jäljempänä suuralueet. NUTS tarkoittaa yhteistä tilastollista alueyksiköiden luokitusta, joka perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1059/2003 yhteisestä tilastollisesta alueyksiköiden nimikkeistöstä (NUTS). Keskeisenä muutoksena nykyiseen on, että nykyisin noudattavasta tukikelpoisten alueiden rajauksesta kuntiin ja kunnan osiin luovutaan. Vaikka näiden heikompien alueiden kehittäminen on edelleenkin keskeistä, on myös perusteltua, että niiden kehitys on suuresti riippuvaista koko alueen menestyksestä. Mikroaluetason määrittelystä luopuminen antaa mahdollisuuden ottaa ohjelmia laadittaessa huomioon varojen keskittämisen maantieteelliset ja muut perusteet. Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteessa ohjelmat laaditaan kuten nykyisin pääsääntöisesti NUTS III -alueille, joilla tarkoitetaan maakuntia.

Ohjelmatyöhön liittyen uudessa yleisasetuksessa on lisäksi säännökset toimenpideohjelmien sisällöstä, suurhankkeista, yleiskattavasta ja teknisestä tuesta, arvioinnista, kansallisesta suoritusvarauksesta ja varauksesta ennakoimattomia menoja varten. Jäsenvaltio voi varata rakennerahastojen vuotuisesta rahoitusosuudesta alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteessa kolme prosenttia taloudellisista ja sosiaalisista uudelleenjärjestelyistä tai kaupan avautumisen seurauksista aiheutuvista kriiseistä johtuvien odottamattomien paikallisten tai alakohtaisten menojen kattamiseen. Varaus voidaan myöntää kansalliselle ohjelmalle tai sisällyttää se toimenpideohjelmiin.

Kuten nykyisessä yleisasetuksessa, uudessa yleisasetuksessa on myös säännökset rahastojen tuesta. Sellaiset menot, jotka on tosiasiallisesti maksettu, ovat pääsäännön mukaan tukikelpoisia. Ennakot ovat tukikelpoisia perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitettujen valtion tukien osalta. Tällöin ennakoiden määrä ei saa olla yli 35 % tuensaajalle tiettyyn hankkeeseen myönnettävän tuen koko-

naismäärästä. Komissiolle tehtävä menoilmoitus voi siten sisältää myös ennakoita toisin kuin nykyisellä ohjelmakaudella. Muilta osin noudatetaan kansallisia sääntöjä lukuun ottamatta niitä säännöksiä, jotka on annettu rahastokohtaisissa asetuksissa.

Hallinto- ja valvontajärjestelmän osalta uudessa yleisasetuksessa on säännökset hallintoviranomaisista, todentamisviranomaisista ja seurankomiteoista. Niiden asema ja tehtävät vastaavat osaksi niiden nykyistä asemaa ja tehtäviä. Todentamisviranomaiseen liittyen erona nykyiseen ohjelmakautteen on, että jäsenvaltio voi erikseen nimetä ohjelmasiakirjassa komissiosta varoja vastaanottavat ja niitä eteenpäin välittävät toimielimet. Nykyisin tämä tehtävä kuuluu maksuviranomaiselle. Uutena viranomaisena uudessa yleisasetuksessa on tarkastusviranomainen, joka nimetään toimenpideohjelmalla varten ja joka voi olla yhteinen usealle toimenpideohjelmalle. Sen tehtävänä on muun ohella esittää komissiolle tarkastussuunnitelma ohjelmakauden alussa ja vuosittain tarkastuskertomukset.

Yleisasetuksessa määritellään ne vähimmäisvaatimukset, jotka jäsenvaltioiden hallinto- ja valvontajärjestelmien on täytettävä ja ne vastuut, jotka ovat jäsenvaltioilla ja komissiolla moitteettoman varainhoidon periaatteiden noudattamisen varmistamiseksi. Tätä varten jäsenvaltioiden on esitettävä hallinto- ja valvontajärjestelmästä riippumattoman tilintarkastuslaitoksen tai tarkastusviranomaisen lausuma järjestelmästä kauden alussa, tarkastusviranomaisen lausunto vuotuisen tarkastuskertomuksen yhteydessä ja lopulliseen menoilmoituksen liitetty lausuma ohjelmakauden lopussa.

Kun komissiolla on käytössään takeet kansallisten hallinto- ja valvontajärjestelmien olemassa olost ja toimivuudesta, se voi rajoittaa omat paikalla tehtävät tarkastuksensa vain poikkeustapauksiin ja perustaa sille ilmoitettujen menoilmoitusten menojen lain- ja sääntöjenmukaisuus kansallisiin tarkastustuloksiin.

Uudessa yleisasetuksessa on säännös suhteellisista valvontajärjestelyistä. Säännöstä sovelletaan toimenpideohjelmiin, joissa julkinen rahoitus ei ylitä 750 miljoonaa euroa ja joissa yhteisön rahoitusosuus julkisista koko-

naiskustannuksista ei ylitä 40 %. Säännöksen mukaan jäsenvaltio voi valita kansallisen järjestelmän mukaan ne toimielimet, jotka hoitavat, todentamis- ja tarkastusviranomaisen tehtävät ja hallintoviranomaisen tehtävät, jotka koskevat osarahoitettujen tuotteiden ja palveluiden varmentamista ja sääntöjen mukaisuutta. Lisäksi jäsenvaltion tarkastustehtäviä hoitavan viranomaisen ei tarvitse toimittaa komissiolle tarkastussuunnitelmaa. Suomessa säännös koskisi uudella ohjelmakaudella Pohjois-Suomen, Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen toimenpideohjelmia. Kevennetyn menettelyn käyttö ei kuitenkaan olisi mahdollista ja ESR:stä rahoitettavan toimenpideohjelman valtakunnallisessa eikä Itä-Suomen alueellisessa osiossa.

Varainhoitoa koskevia säännöksiä yksinkertaistetaan, kun maksut hoidetaan toimintalinjatasolla. Uutena säännöksenä uuteen yleisasetukseen sisältyy mahdollisuus lykätä komission maksuaikaa, jos esimerkiksi havaitaan merkittäviä puutteita hallinto- ja valvontajärjestelmien toiminnassa. Lisäksi on mahdollisuus pidättää maksun maksaminen kokonaan tai osittain, kuten on tilanne nykyisin, jos välimaksun esittämisajankana todetaan vakavia ongelmia. Uudella ohjelmakaudella on mahdollista sulkea toimenpideohjelma osaksi jo toteutettujen toimien osalta, millä pyritään myös yksinkertaistamaan varainhoitoa. Ohjelmatyössä sovelletaan edelleen maksujen automaattisen vapauttamisen sääntöä. Pääsääntönä noudattava määräaika on kaksi vuotta päätöstä seuraavasta vuodesta lukien (n+2-sääntö), kun taas jäsenmaissa, joiden BKT on alle 85 % EU25 keskiarvosta vuosina 2001–2003, sovelletaan vuoteen 2010 asti n+3-sääntöä. Uudessa yleisasetuksessa on lisäksi säännökset siitä poikkeamisesta ja menettelystä.

Yleisasetuksessa on säännökset rahoitusoi- kaisuista. Ne vastaavat pitkälti voimassa olevia säännöksiä. Komissiota avustaa uuden yleisasetuksen toimeenpanossa koordinaatiokomitea, joka on yhteinen EAKR:lle, ESR:lle ja koheesiorahastolle. Sen lisäksi toimii rakennerahastoasioissa edelleen myös perustamissopimuksen 147 artiklan mukainen komitea.

EAKR-asetuksessa on säännökset rahaston tehtävistä, tuen toiminta-alasta, menojen tu-

kikelpoisuudesta ja alueellisten erityispiirteiden käsittelystä. Näitä ovat kaupunkien kestävä kehitys, maantieteellisistä ja luonnonhaitoista kärsivät alueet ja syrjäisimmät alueet. Lisäksi jos rahoitettaviin toimenpiteisiin kuuluu toimia, joihin voidaan myöntää tukea myös jostakin toisesta yhteisön tukivälineestä käsittäen maaseuturahaston ja Euroopan kalatalousrahaston toimenpiteitä, jäsenvaltion on kussakin toimenpideohjelmassa vahvistettava rajaamisperusteet EAKR:stä ja muista yhteisön tukivälineistä tuettaville toimille. Lisäksi asetuksessa on erityissäännökset Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen ohjelmatyöstä, tukikelpoisista kustannuksista, hallinnoinnista, seurannasta ja valvonnasta.

EAKR-asetuksen 18 artiklan mukaan Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteessa voidaan hallintoviranomaisen ja yhteisen teknisen sihteeristön tehtävät siirtää erityiselle eurooppalaiselle alueellisen yhteistyön yhtymälle. Se on itsenäinen oikeushenkilö ja sen voivat perustaa jäsenvaltiot, sen alueelliset ja paikalliset viranomaiset sekä muut Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/18/EY mukaiset alueelliset tai paikalliset yhteisöt. Yhteistyöyhtymästä säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1082/2006 eurooppalaisesta alueyhteistyön yhtymästä.

ESR-asetuksessa on säännökset rahaston tehtävistä, tuen toimialasta, johdonmukaisuudesta ja keskittämisestä, hyvästä hallinnosta ja kumppanuudesta, sukupuolten tasa-arvosta ja yhtäläisistä mahdollisuuksista, innovaatiosta, valtioiden ja niiden alueiden välisistä toimista, teknisestä tuesta, kertomuksista ja menojen tukikelpoisuudesta. Toimien johdonmukaisuuteen liittyen jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että ESR:n rahoittamat toimet ovat johtomukaisia Euroopan työllisyysstrategian kanssa ja tukevat sen toimia ja myös keskittyvät perustamissopimuksen 128 artiklan työllisyyttä koskevien suositusten toimeenpanoon, jos ESR voi edesauttaa asiaa.

Hyvää hallintotapaa ja kumppanuutta koskevan 5 artiklan mukaan rahaston tuki on suunnattava ja pantava täytäntöön sopivalla alueellisella tasolla ottaen huomioon kansallinen alue- ja paikallistaso kullekin jäsenvaltiolle tyypillisten hallinnollisten järjestelyjen mukaan. Lisäksi jäsenvaltioiden on varmis-

tettava työmarkkinaosapuolten mukaantulo ja muiden toimijoiden riittävä kuuleminen ja osallistuminen sopivalla alueellisella tasolla ESR:n tukeen liittyvän valmistelun, täytäntönnäpön ja seurannan yhteydessä. Lisäksi toimenpideohjelman hallintoviranomaiselle on asetettu velvollisuus edistää työmarkkinaosapuolten ja valtiosta riippumattomien järjestöjen riittävää osallistumista rahoitettuihin toimiin.

Uuden yleisasetuksen nojalla komissio antaa hallintomenettelyä noudattaen tarkempia säännöksiä uuden yleisasetuksen toimeenpanosta. Ne koskevat erityisesti hallinto- ja valvontajärjestelmää.

Suomen rakennerahastorahoitus ohjelmakaudella 2007–2013 on 1 716 miljoonaa euroa. Alueellinen kilpailukyky ja työllisyys-tavoitteen osuus on 878 miljoonaa euroa. Itä-Suomen siirtymäkauden rahoitus on 360 miljoonaa euroa. Lisäksi Itä- ja Pohjois-Suomi (NUTS II) saavat harvaan asutukseen perustuvaa erityisrahoitusta 35 euroa asukasta kohti vuodessa – yhteensä 359 miljoonaa euroa koko ohjelmakaudella. Itä-Suomen osuus tästä on 186 miljoonaa euroa ja Pohjois-Suomen osuus 154 miljoonaa euroa. Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen rahoitusosuus on 120 miljoonaa euroa, josta on siirretty 39 miljoonaa euroa naapuruisinstrumentin toimeenpanoon. Rahoitusta ei voi siirtää eri tavoitteiden tai niiden komponenttien välillä. Lukuihin on sisällytetty uuden ohjelmakauden indeksointivarat.

2.3.2. Ulkomaiden lainsäädäntö

Itävalta

ÖROK (Österreichische Raumordnungskonferenz) vastaa rakennerahastojen kokonaiskoordinoinnista Itävallassa. EAKR-rahastovastuu on liittotasavallan kanslialla (Bundeskansleramt). ESR rahastovastuu on elinkeino- ja työministeriössä ja EMOTR-rahastovastuu maaseutuministeriössä.

Tavoitteiden 1 ja 2 sekä Urbanin ja Interregin hallintoviranomaistehtävät on hajautettu alueille (Ländern). Itävallan työvoimavirasto toimii hallintoviranomaisena tavoitteen 1 sosiaalirahaston rahoittamassa toimintalinjassa ja tavoitteen 3 sekä EQUAL-yhteisöaloitteen

osalta. Itävallassa on yksi tavoite 1-ohjelma (Burgenland). Tavoite 2-ohjelmia on neljä.

Irlanti

Irlannissa rakennerahasto-ohjelmia toteutetaan ohjelmakaudella 2000–2006 yhteisön tukikehyksen (CSF) mukaisesti. Yhteisön tukikehykseen kuuluvat toimenpiteet toteutetaan integroiduilla toimenpideohjelmilla. Kansallisia sektorikohtaisia toimenpideohjelmia on kolme ja alueellisia toimenpideohjelmia on kaksi (Southern and Eastern Region Operational Programme ja Border, Midland and Western Operational Programme). Lisäksi Irlannissa toteutetaan PEACE-ohjelmaa ja Interreg- ja Urban -yhteisöaloiteohjelmia.

Valtiovarainministeriö on kokonaisvastuussa kansallisen kehittämissuunnitelman ja yhteisön tukikehyksen toteuttamisesta, sillä se on yhteisöntukikehyksen hallintoviranomainen. Lisäksi se toimii hallintoviranomaisena teknisen avun toimenpideohjelmalle ja koheesiorahastosta rahoitettavalle toimenpideohjelmalle. Kansallisten toimenpideohjelmien hallintoviranomaisina toimivat ministeriöt. Alueellisten toimenpideohjelmien hallintoviranomaisina toimivat ”maakuntavaltuusto” (Regional Assembly). PEACE-ohjelmassa sekä Pohjois-Irlannin ja Irlannin välisessä Interreg -yhteisöaloiteohjelmassa hallintoviranomaisena toimii erityinen rajan ylittävä viranomainen (Special EU Programmes Body, SEUPB). Kyseinen viranomainen on perustettu kehittämään yhteistyötä Irlannin ja Pohjois-Irlannin väestön ja organisaatioiden välillä.

Varainhallinto on jaettu hallintoviranomaisen, maksuviranomaisen ja toimeenpanoviranomaisten kesken. Maksuviranomaisen tehtävät on jaettu rahastokohtaisesti. Aluekehitysrahaston ja koheesiorahaston maksuviranomainen on valtiovarainministeriö, Euroopan sosiaalirahaston Yritys-, kauppa- ja työllisyysministeriö ja EMOTR:n maatalous-, ruoka ja maaseudun kehitysministeriö ja kalatalousrahaston osalta meri- ja luonnonvarainministeriö. Toimeenpanoviranomaisina toimivat pääasiassa ministeriöt (Government Department) ja niiden alueelliset viranomaiset (State Agencies).

Seurantakomiteoiden lisäksi Irlannissa seurantavastuuta on laajennettu alueellisille viranomaisille (NUTS III -taso), jotka arvioivat kansallista kehittämissuunnitelman, CSF:n ja toimenpideohjelmien toteutumista. Alueellisten viranomaisten tukena on EU operational Committee. Komiteaa johtaa ”the chairman of the Regional Authority”. Komitean jäseniä ovat vaaleilla valitut paikalliset edustajat, paikallis- ja keskushallinnon edustajat sekä sosiaalipartnerit. Lisäksi tärkeimpien toimeenpanosta vastaavien viranomaisten edustus on myös komiteassa. Aluehallintoviranomaisten edustajat kuuluvat myös CSF:n ja toimenpideohjelmien seurantakomiteoihin. Lisäksi Irlannissa ohjelmien toteutusta seuraa kolme horisontaalista komiteaa: Tasa-arvo ja osallisuus, ympäristö sekä työllisyys ja inhimillinen pääoma -komiteat.

Kuluvalle ohjelmakaudelle alueellisten toimenpideohjelmien mukaan ottaminen on lisännyt merkittävästi alueiden panostusta ja vaikutusta kansallisen kehittämissuunnitelman kehittämiseen ja toteuttamiseen. Se on merkittävää alueellisen kehittämisen hajauttamisen näkökulmasta, sillä perinteisesti Irlannissa rakennerrahasto-ohjelmien hallinnointi on hyvin keskitettyä keskushallintoon.

Ruotsi

Ruotsissa rakennerrahastojen hallinnointista on säädetty asetuksella (Förordning (1999:1424) on förvaltning av EG:S strukturfonder). Ruotsissa ohjelmakaudella 2000–2006 rakennerrahasto-ohjelmien hallinnointi on hyvin hajautettu.

Tavoite 1 ja tavoite 2 -ohjelmien ja Interreg- ja Urban -yhteisöaloiteohjelmien hallintoviranomaisina toimivat pääasiassa lääninhallitukset. Ne toimivat myös ohjelmien maksuviranomaisina.

Tavoite 3 -ohjelman ja yhteisöaloite Equalin hallintoviranomaisena on Euroopan sosiaalirahastoneuvosto (Rådet för Europeiska socialfonden in Sverige) ja maksuviranomaisena toimii työmarkkinahallitus (Arbetsmarknadsstyrelsen”). Tavoite 3 -ohjelmassa tarkastustehtävistä vastaa työmarkkinahallituksen tarkastusryhmä. Ruotsin valtiovarainministeriö (Finansdepartement) hoitaa koordinaation EY:n tason yhteyksiä.

Lääninhallitusten tehtävistä rakennerrahastoja koskien on säädetty asetuksessa lääninhallituksista (Förordning med länsstyrelseinstruktion). Tavoite 1 ja 2 -ohjelmien hallintoviranomaisina toimivissa lääninhallituksissa toimii rakennerrahastoneuvottelukunnat, jotka koordinoivat ohjelmien toimeenpanoa. Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii maaherra. Neuvottelukunnassa on edustajat ohjelma-alueen lääneistä sekä alueelliselta että paikalliselta tasolta. Neuvottelukunnalla on pääsihteeristö siinä läänissä, joka hoitaa hallintoviranomaistehtäviä ja muissa ohjelma-alueen lääneissä valmistelusihteeristöt. Göteborgin kunta toimii valmistelusihteeristönä Urban-yhteisöaloitteelle. Rakennerrahastoneuvottelukunta tekee suurimman osan hankepäätöksistä.

Keskushallinnossa sijaitseva virasto NUTEK tuottaa sihteeripalveluja seurantakomiteoille sekä hallinnoi seurantajärjestelmää. Ohjelmien seurantakomitean puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan asettaa valtioneuvosto (Regeringskansliet).

Tanska

Tanskassa talous- ja elinkeinoministeriö (ÖEM) sekä elinkeino- ja rakennushallitus toimivat hallintoviranomaisina sekä aluekehitysrahaston että sosiaalirahaston osalta. Tämä poikkeaa kuluvan rahastokauden alusta, jolloin työllisyysministeriö vastasi ESR:sta.

Tanskassa on käynnissä mittava hallintouudistus (kuntaudistus), joka astuu voimaan 1. päivänä tammikuuta 2007. Lääninhallituksilla (AMT), joilla historiallisesti on ollut suuri vastuu rakennerrahasto-ohjelmien toimeenpanossa, lakkautetaan kuntauudistuksen tuloksena. Kuntien lukumäärä supistuu 271 kunnasta 98 kuntaan. Kuntaudistuksen myötä perustetaan viisi uutta aluetta, jolloin 14 lääninhallitusta lakkautetaan. Hallintovastuu ja tehtävät muuttuvat samalla. Uusilla alueilla on huomattavasti vähemmän tehtäviä kuin entisillä lääninhallituksilla. Niillä ei esim. tule olemaan verotusoikeutta. Alueita tulee johtamaan vaaleilla valittu valtuusto.

Alueiden vastuulla tulee olemaan alueellinen elinkeinojen toteuttaminen ja toimivat seuraavalla rakennerrahastokaudella rakenne-

rahasto-ohjelmien toimeenpanoviranomaisina (maksatuspäätökset). Kuluvalla kaudella tätä tehtävää hoitavat lääninhallitukset.

Kuntien osallistuminen rakennerahastotoimintaan vahvistuu uudistuksen myötä. Tulevan kauden rakennerahastohankkeiden rahoitus koostuu tasavertaisesti aluevaltuuston (viisi aluetta), hallintoviranomaisen (ÖEM), ministeriöiden, kuntien ja yksityisten rahoituksesta.

Tanskassa seurantakomiteana tällä kaudella toimiva kasvuneuvosto (vaeksråd) ei tule toimimaan ohjelmien seurantakomiteana tulevalla kaudella, koska se ei täytä kumppanuusperiaatteen ehtoja. Uusittuun kasvuneuvostoon/seurantakomiteaan kutsutaan talous-, sosiaali- ja kuntapartnereita.

Tanskassa toimeenpannaan tulevalla kaudella yksi sosiaalirahasto-ohjelma ja yksi aluekehitysrahasto-ohjelma. Ohjelmien koordinointi tullaan yhdistämään yhteen seurantakomiteaan.

Viro

Hallinto-, maksu-, ja tarkastusviranomaisena toimii valtiovarainministeriö. Equalin hallintoviranomainen on sosiaaliministeriö. Välittävänä viranomaisina toimivat valtiovarainministeriön lisäksi sosiaaliministeriö, talous- ja viestintäministeriö ja maatalousministeriö. Näiden vastuulla on toimintalinjat. Lisäksi sisäministeriö, ympäristöministeriö, ja opetus- ja tiedeministeriö toimivat välittävänä viranomaisina, jotka vastaavat toimenpiteiden toteuttamisesta. Lopullisia hyödynsääjiä ovat lukuiset valtiohallintoon kuuluvat tahot ja valtion valvonnassa toimivat yhdistykset, jotka myöntävät tukea.

Hallintoviranomainen on delegoinut välittävälle viranomaisille tehtäviä (mm. osallistuminen ohjelmien valmisteluun ja seurantakomiteoihin ja maksuilmoitusten hyväksyminen kolmesti vuodessa). Rakennerahastolain lisäksi on toissijaista sääntelyä; näissä määritellään mm. ne tehtävät, jotka hallinto-, maksu-, ja tarkastusviranomainen ovat delegoineet välittävälle viranomaisille ja lopullisille hyödynsääjille. Toimintalinjoista vastuulliset ministeriöt perustavat työryhmän toimintalinjan seurantaan varten, joihin myös hallintoviranomainen osallistuu. Valtiova-

rainministeriö hallintoviranomaisena koordinoi eri rahastojen toimien yhteensovittamista.

Rakennerahastovaroja ei allokoida välittävälle viranomaisille. Niiden vastuulla on kuitenkin varmistaa kansallisen rahoitusosuuden budjetointi valtion talousarviossa. Välittävät viranomaiset valmistelevat maksumääräykset (projekteille), jotka maksuviranomainen hyväksyy ennen niiden lähettämistä valtiokonttoriin, josta varsinainen maksu suoritetaan. Maksatuksista säädetään rakennerahastolaisissa ja talousarviolaissa.

2.4. Nykytilan arviointi

Rakennerahastolaki perustuu keskeisesti Euroopan yhteisön rakennerahastoja koskevaan sääntelyyn. Rakennerahastolaisissa on lisäksi säännöksiä, jotka ovat luonteeltaan puhtaasti kansallisia ja joiden tarkoituksena on edesauttaa rakennerahastotoimenpiteiden tehokasta toteuttamista ja niiden kytkemistä suomalaiseseen hallinnointijärjestelmään. Uusi yleisasetus sisältää sellaisia muutoksia, jotka aiheuttavat muutostarvetta rakennerahastolakiin. Myös kansallisiin menettelyihin liittyy eräitä sellaisia epäkohtia ja puutteita, joiden korjaaminen aiheuttaa muutostarvetta lakiin.

Nykyinen rakennerahastolaki on tullut voimaan ennen uutta vuoden 2000 perustuslakia. Vaikka lain valmistelussa on tietyiltä osin voitu ottaa huomioon tulevan uuden perustuslain säännökset, on lakiin jouduttu ottamaan säännöksiä, jotka ovat olleet vanhan perustuslain edellyttämän sääntelyn mukaisia, mutta jotka eivät ole enää vastaa oikeustilaa sen jälkeen, kun uusi perustuslaki tuli voimaan.

Uusi yleisasetus sisällöltään perustuu hyvin pitkälle nykyisen yleisasetuksen sisältöön ja rakenteeseen. Se sisältää kuitenkin erityisesti ohjelmarakenteeseen ja rakennerahastovarojen hallinnointiin sellaisia muutoksia, jotka aiheuttavat muutostarpeita lakiin. Uuden yleisasetuksen mukaan on jäsenvaltion laadittava kansallinen suunnitelma. Se tulee ottaa huomioon kansallisessa laissa. Rakennerahastojen lukumäärää on vähennetty kahteen ja tavoitteiden lukumäärä kolmeen. Kutakin toimenpideohjelmaa rahoitetaan vain yhdestä rahastosta. Näistä aiheutuu useita, pääasiassa

teknisiä, muutostarpeita. Yhteisöaloiteohjelmia koskevat säännökset on kumottava laista tarpeettomina. Niistä Equal-tyyppinen toimintatapa sisältyy jatkossa toimenpideohjelmaan. Interreg-yhteisöaloiteohjelmien seuraajina voidaan pitää Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmia.

Nykyisellä ohjelmakaudella EAKR- ja ESR-toimenpiteet ovat sisältyneet tavoite 1, 2 ja 3 -ohjelmiin. Toimien yhteensovitus on tapahtunut ohjelmien sisällä maakunnan yhteistyöryhmässä ja yhteistyöasiakirjassa. Uudella ohjelmakaudella alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteessa kummankin rahaston osalta laaditaan yksirahastoiset toimenpideohjelmat NUTS II-alueille. Toimenpideohjelmien yksirahastoisuus aiheuttaa tarpeen yhteensovitusmenettelyihin ohjelmien välille. Maa- ja kalatalouden toimenpiteiden siirryttyä pois rakennerahastoista, on syntynyt tarve luoda yhteensovitusta koskevat menettelyt maaseuturahaston ja kalatalousrahaston kanssa.

Uusien toimenpideohjelmien hallinnointia koskevat säännökset uudessa yleisasetuksessa muuttuvat nykyisestä ja aiheuttavat tarpeen lain muuttamiseen. Uudessa yleisasetuksessa määritellään välittävä toimielin. Nykyisin välittävä toimielin mainitaan komission hallintoasetuksen 2 artiklassa. Määrittely ei sisälly nykyiseen rakennerahastolakiin. Rakennerahastojen hallinnoinnin selkeyttämiseksi lakiin on otettava välittävän toimielimen käsite ja määriteltävä sellaisena toimivat viranomaiset ja niiden tehtävät. Maksuviranomaisen sijasta sen tehtäviä hoitaa todentamisviranomainen, joka on nimettävä kullekin toimenpideohjelmalle. Nykyisin maksuviranomainen on määritelty rahastokohtaisesti. Uuden yleisasetuksen mukaisena uutena viranomaisena jäsenvaltioiden on nimettävä tarkastusviranomainen. Nykyisin tarkastus perustuu pääasiallisesti kunkin rakennerahastovaroja myöntävän hallinnonalan suorittamiin toimiin. Uudet säännökset edellyttävät, että kussakin toimenpideohjelmassa on tarkastusviranomainen, joka on vastuussa hankkeiden tarkastuksesta.

Kansallisten rakennerahastovarojen hallinnointiin liittyy tällä ohjelmakaudella sellaisia puutteita, jotka aiheuttavat tehottomuutta varojen hallinnointiin. Suomen järjestelmä on

pitkälle hajautettu ja useat ministeriöt osallistuvat rakennerahasto-ohjelmien hallinnointiin. Useiden ministeriöiden osallistuminen sinänsä lisää rakennerahastovarojen käytön kytkentää kansallisiin politiikkoihin ja asiantuntemusta varojen käytössä. Rakennerahastolaki on suhteessa hallinnonalan erityissääntelyyn toissijainen. Kunkin hallinnonalan toimintaan sovelletaan ensisijassa sen omia säännöksiä, erityisesti sovellettavan tukijärjestelmän osalta. Tältä osin muutostarpeet eivät välittömästi koske rakennerahastolakia. Järjestelmän monimutkaisuus voi sinänsä erityisesti tuen hakijoiden kannalta johtaa siihen, että kaikkia hyviä hankkeita ei tule rahoituksen piiriin. Menettelyjen monimutkaisuus ja hitaus voi karkottaa hyviä hakijoita. Järjestelmää tulee yksinkertaistaa ja virtaviivaistaa nykyisestä.

Hallintoviranomaisilla on oikeus antaa yleisiä määräyksiä, jos yleisasetuksen veloitteiden täyttäminen sitä välttämättä edellyttää. Ennen määräysten antamista hallintoviranomaisen ja maksuviranomaisen tai muun ministeriön on neuvoteltava asiasta. Tämän neuvotteluvollisuuden on tulkittu edellyttävän, että neuvotteluissa on pyrittävä yksimielisyyteen. Jos osapuolilla on erilainen tulkinta tilanteesta, voi hallintoviranomaisen asema muodostua ongelmalliseksi.

Uudella ohjelmakaudella toimenpideohjelmalle nimettävä tarkastusviranomainen on vastuussa toimenpideohjelmien tarkastuksesta. Nykyisin tarkastusoikeus muiden ministeriöiden hallinnonaloille on rajoitettu. Tarkastuksia voidaan tehdä Euroopan yhteisöjen komission pyynnöstä, rakennerahastojen tarkastuksen vakavan laiminlyönnin vuoksi tai muusta painavasta syystä. Tarkastusedellytysten osoittaminen käytännössä voi olla hankalaa. Tarkastusoikeutta tulee laajentaa moitteettoman varainhoidon periaatteiden tehokkaaksi toteuttamiseksi. Lisäksi nykyisin tarkastustoiminta on hajautunut kunkin hallinnonalan omaksi toiminnaksi, mikä ei takaa riittävän yhdenmukaista ja resurssien käytön kannalta tehokasta tarkastustoimintaa.

Uusi yleisasetus edellyttää, että todentamisviranomaisen tulee voida todentaa viranomaisten sille toimittamat maksupyynnöt ennen niiden lähettämistä komissiolle. Menojen todentaminen nykyisellä ohjelmakaudella pe-

rustuu käytännössä eri hallinnonalojen ilmoitukseen tietojen oikeellisuudesta. Menettelyjä tulee kehittää niin, että todentamisviranomaisella olisi riittävät valtuudet menojen todentamiseen välittävissä viranomaisissa. Nykyisin maksuviranomaisen tarkastusoikeus on rajoitettu vastaavalla tavalla kuin hallintoviranomaisen tarkastusoikeus.

Maakunnan yhteistyöryhmien toiminta nykyisellä ohjelmakaudella mahdollistaa sen, että alueellisten rakennerahasto-ohjelmien toteutus perustuu laajaan, eri viranomaisten, kuntien ja sosiaalipartnereiden keskinäiseen yhteistyöhön. Sääntely on selkeyttänyt ja vahvistanut maakunnan yhteistyöryhmän roolia ja sen toiminta on kehittynyt strategisempaan suuntaan. Tältä osin muutostarvetta ei ole. Sen sijaan maakunnan yhteistyöryhmän jaostojen toiminta on jäänyt irralliseksi suhteessa maakunnan yhteistyöryhmään. Jaostojen asema on muuttunut myös sen vuoksi, että alueiden kehittämislain mukaan maakuntaohjelmaan liittyen eri hallinnonalojen toimenpiteet käsitellään maakunnan yhteistyöryhmässä. Jaostojen asemaa ja tehtäviä on tarvetta arvioida uudelleen. Myös yhteistyöryhmän sisäistä työskentelyä tulee edelleen kehittää strategisempaan suuntaan.

Interreg-yhteisöaloiteohjelmissa hallintokomiteat ja niiden sihteeristöt ovat toteuttaneet hyvin niille laissa asetettuja tehtäviä. Tarvetta muuttaa niiden kokoonpanoa tai tehtäviä ei ole. Varojen allokointimenettelyjä muihin tavoiteohjelmiin on tarvetta yhdenmukaistaa.

Säännökset seurantakomiteoista pysyvät uudessa yleisasetuksessa pääsääntöisesti ennallaan. Tosin uuden yleisasetuksen mukaan seurantakomitea voi Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteessa vastata toimien vallinnasta. Toisaalta sääntely myös mahdollistaa nykykäytännön, jonka mukaan valintapäätökset tehdään hallintokomiteassa. Tarvetta suuriin muutoksiin ei ole.

Maakunnan yhteistyöasiakirjat ovat alueellisten ohjelmavarojen irrotusten ja jakojen pohjana keskushallinnossa. Niistä ilmenee eri hallinnonalojen osuudet rakennerahastovaroista sekä valtion rahoituksesta. Yhteistyöasiakirjoilla myös varmistetaan pysyminen ohjelmien mukaisissa rahoituskehyksissä. Maksuviranomaisena toimivat ministeriöt ja

rakennerahastovaroja käyttävät ministeriöt jakavat varat niiden mukaisesti alueilla toimiville viranomaisille. Alueilla yhteistyöasiakirjamenettelyn on todettu toimivan hyvin ja ohjelmia toteuttavat viranomaiset ovat olleet siihen tyytyväisiä. Sen sijaan talousarviomenettelyistä aiheutuu ongelmia maakunnan yhteistyöasiakirjamenettelyyn esimerkiksi palautuneiden myöntövaltuuksien uudelleen käyttöön liittyen.

Maakunnan yhteistyöasiakirja laaditaan seuraavan varainhoitovuoden talousarvioehdotusta koskevia neuvotteluja varten. Laatimisaikataulu poikkeaa maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman laatimisaikataulusta, jonka mukaan toteuttamissuunnitelma hyväksytään talousarvioehdotuksen antamisen jälkeen lokakuun loppuun mennessä. Sääntely ei edistä parhaalla mahdollisella tavalla kansallisten ja rakennerahastovarojen yhteensovittamista. Käytännössä toteuttamissuunnitelman hyväksymisen yhteydessä tarkastellaan myös maakunnan yhteistyöasiakirjaan otettavia varoja. Tältä osin kansallisten ja rakennerahastovarojen yhteensovittamista on tarpeen parantaa.

Rakennerahastolain eräänä tavoitteena oli saada rakennerahastovarat mahdollisimman nopeasti varoja myöntävien viranomaisten käyttöön sen jälkeen kun talousarvio on hyväksytty. Varat jaetaan ohjelmareserviä lukuun ottamatta alueille hallinnonaloittain heti vuoden alussa. Myös ohjelmareservi jaetaan rakennerahastolain mukaan hallinnonaloittain rakennerahastovaroja käyttäville ministeriöille. Varojen jakomenettelystä on aiheutunut, että myöhemmin budjettivuoden aikana varojen siirto hallinnonalalta toiselle on hankalaa ja edellyttää yleensä lisätalousarviomenettelyn käyttöä. Ohjelman joustolla tarkoitetaan varojen käyttöä siellä, missä niiden tarve kulloinkin on suurin. Kysymys on varojen uudelleen jaosta vuosittain maakuntien ja hallinnonalojen välillä. Nykyisin menettely on tässä suhteessa varsin joustamaton.

Ohjelmareserviä koskevat säännökset on otettu rakennerahastolakiin myös sen vuoksi, että luotaisiin edellytyksiä ylimatekunnallisille hankkeille. Säännösten tarkoituksena on ollut edesauttaa alueiden kehittämisen kannalta vaikuttavien hankkeiden syntymistä ja hallinnointia sekä tehostaa siten ohjelmata-

son toteutusta. Ohjelmareserviä on vain vähäisessä määrin varattu maakunnan yhteistyöasiakirjoissa. Eräänä syynä ylimaakunnallisten hankkeiden vähäisyyteen on esitetty myös sitä, että alueilla on pulaa osaavista ja asiantuntevista hankkeiden kokoajista ja toteuttajista. Niiden toteuttamisen on katsottu olevan liian työlästä ja vaativan resursseja, joita viranomaisilla ei ole irrottaa hankkeeseen.

Ohjelmareserviä voidaan käyttää myös enakoimattomiin budjettivuoden aikana syntyviin menoihin. Uuden yleisasetuksen mukaan jäsenvaltio voi tehdä varauksen enakoimattomia menoja varten. Säännöksiä on tarpeen uudistaa, että ohjelmareservin käyttöä voitaisiin lisätä ja että sen käyttö olisi menettelyiltään mahdollisimman tehokasta.

Sisäasiainministeriö vastaa hallintoviranomaisena tavoite 1 ja 2 -ohjelmien seurantajärjestelmästä (FIMOS) ja työministeriö hallintoviranomaisena tavoite 3 -ohjelman seurantajärjestelmästä (ESRA). Rakennerrahastolain ja -asetuksen mukaan rakennerrahastovaroja käyttävät ministeriöt toimittavat hallintoviranomaisten ylläpitämiin keskitettyihin seurantajärjestelmiin hallinnonaloillaan rahoitettavien hankkeiden päätös- ja seurantatiedot suoran käyttöliittymän tai siirtotiedostojen kautta. Kauppa- ja teollisuusministeriö, työministeriö, maa- ja metsätalousministeriö ja opetusministeriö toimittavat seurantajärjestelmistään tiedot siirtotiedostoina sisäasiainministeriön ylläpitämään FIMOS-järjestelmään. Tästä on aiheutunut viiveitä hanketietojen päivityksessä. Lisäksi siirtotiedostojen yhteensopivuudessa FIMOS-järjestelmään on esiintynyt teknisiä ongelmia. Tämän seurauksena seurantatietoja ei voida pitää täysin luotettavana, ellei niitä ole erikseen tarkistettu, mikä puolestaan on hyvin työlästä.

Rakennerrahastolain toissijaisuudesta seuraa, että eri viranomaisten tukien myöntämiseen, maksamiseen ja valvontaan sovelletaan ensisijaisesti hallinnonalan erityissäännöksiä. Vain silloin, jos asiasta ei ole säädetty erityislainsäädännössä, tulee rakennerrahastolaki sovellettavaksi. Rakennerrahastolain säätämisen taustalla oli se, että silloin ei ollut olemassa yhtenäistä tuen myöntämistä koskevaa säännöstöä. Oikeudellinen tila on muuttunut

valtionavustuslain tultua voimaan vuonna 2001. Nykyisin ongelmia aiheutuu siitä, että valtioavustuslaki on yleislakina toissijainen. Rakennerrahastolain säännökset syrjäyttävät siten valtionavustuslain säännökset. Siltä osin kuin samasta asiasta säädetään kummasakin laissa, on syntynyt epäselvyyttä siitä, kumpaa lakia on sovellettava. Näin on tilanne erityisesti takaisinperintää koskevien säännösten osalta. Oikeudellinen epävarmuus tuen myöntämiseen sovellettavan lain osalta on syytä poistaa.

Rahoituksen myöntämiseen liittyen uuden yleisasetuksen mukaan tukikelpoisuussäännöt nykyistä laajemmin perustuvat kansalliseen sääntelyyn. Uudessa yleisasetuksessa ja rahastokohtaisissa asetuksissa on eräitä tukikelpoisuussääntöjä. Tuen maksamisen tulee perustua todennettavissa oleviin menoihin, investointihankkeesta kertyvät tulot on vähennettävä hyväksyttävistä menoista ja toimissa ei saa tapahtua eräitä huomattavia muutoksia pääsääntöisesti viiden vuoden kuluessa toimen päättymisestä. Lisäksi tukikelpoisista menoista säädetään EAKR-asetuksessa ja ESR-asetuksessa. Euroopan alueellisen yhteistyön tavoitteen osalta tukikelpoisista menoista on tarkoitus säätää tarkemmin komission täytäntöönpanoasetuksessa. Vaarana on, että muutoksen seurauksena kansalliset tuen myöntämistä koskevat säännökset eriytyvät nykyistä enemmän toisistaan, minkä seurauksena hallinnointi muuttuisi aikaisempaa monimutkaisemmaksi.

Perustuslaista johtuvia muutostarpeita ovat erityisesti delegointisäännöksiin ja asianmukaiseen säädöstasoon liittyvät asiat. Perustuslain 80 §:n mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia tässä perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Valtuuttavan lain on lisäksi täytettävä perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä edellytetyt täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset. Rakennerrahastolain 8 §:n 3 momentin mukaan hallintoviranomainen voi antaa maksuviranomaisille ja muille rakennerrahastovaroja käyttäville ministeriöille rakennerrahastohjelman hallinnointia, valvontaa ja tarkastusta koskevia yleisiä määräyksiä. Vastaava säännös maksuviranomaisen osalta on lain 13 §:ssä, jonka mukaan maksuviranomainen voi

antaa 1 momentissa tarkoitetuille viranomaisille rakenerahastovarojen käyttöä koskevia yleisiä määräyksiä, jos Euroopan yhteisön lainsäädäntöön perustuvien velvoitteiden täyttäminen ja rakenerahastovarojen hallinnon, valvonnan ja tarkastuksen asianmukainen hoitaminen sitä välttämättä edellyttää. Maakunnan liittojen osalta vastaava säännös on lain 14 §:ssä.

Delegointisäännökset tarkoittavat viranomaisille ja maakunnan liitoille annettavia määräyksiä. Säännösten ala tarkoittaa sellaista sääntelyä, jolla on vaikutuksia myös valtion hallinnon ulkopuolelle. Kysymys ei ole yksinomaan hallinnon sisäisistä määräyksistä. Esimerkiksi rakenerahastovarojen käyttöä koskevat määräykset luonteensa mukaan kohdistuvat suoraan tuen saajille. Samoin valvontaa ja tarkastusta koskevilla säännöksillä on lähtökohtaisesti vaikutusta tuen saajiin, ellei kysymys ole puhtaasti teknisistä hallinnollisista määräyksistä. Maakunnan liittojen osalta asianmukaisen delegointisäännöksen on perustuttava lakiin perustuslain 121 §:n nojalla.

Rakenerahastolain 42 §:n mukaan tarkemmat säännökset annetaan asetuksella. Annettavat alempiasteiset säännökset tulee määrittää perustuslain mukaan.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Esityksen tavoitteet

Esityksen lähtökohtana on sovittaa kansalliseen rakenerahastojen hallinnointijärjestelmään uuteen yleisasetuksen ja muihin rakenerahastoja koskeviin säädöksiin sisältyvät muutokset. Tavoitteena on parantaa rakenerahasto-ohjelmien hyödyntämistä alueiden omista lähtökohdista. Tarkoituksena on siirtää ohjelmien hallinnointiin liittyviä tehtäviä alueille.

Tavoitteena on parantaa ohjelmien hallinnointia, toimeenpanoa ja hyödyntämistä sekä tehostaa eri rahastoista osarahoitettavien toimenpideohjelmien yhteensovittamista alueellisella ja keskushallinnon tasolla. Ohjelmavarojen jakamisen menettelyt on tarkoitettu tehdä nykyistä joustavammaksi ja niin, että ohjelmatyössä voidaan varautua myös ennakoivi-

mattomiin menoihin.

Uudistetun EY-sääntelyn puitteissa tavoitteena on selkeyttää ja yksinkertaistaa ohjelmien kansallista hallintoa ja seuranta siten, että toimintaa voidaan tehostaa rakenerahastotoimien vaikuttavuuden lisäämiseksi. Uuden yleisasetuksen useat säännökset yksinkertaistavat rakenerahastojen hallinnointia Euroopan unionin tasolla. Sellaisia säännöksiä ovat esimerkiksi tavoitteiden lukumäärän vähentäminen, yhden rahaston periaate toimenpideohjelmissa, ohjelmarakenteen yksinkertaistaminen, varojen hallinnointi toimintalinjatasolla, mahdollisuus sulkea toimenpideohjelmat osittain toimien toteuduttua ja tukikelpoisuussääntöjen vähentäminen Euroopan unionin tasolla. Muutokset edesauttavat myös kansallisen järjestelmän yksinkertaistamista.

Erityisesti rakenerahastovarojen valvonnan osalta tavoitteena on selkeyttää ja tehostaa tarkastustoimintaa. Toiminnan tehostamisessa otetaan huomioon myös valtion tuottavuushanke.

3.2. Keskeiset ehdotukset

Sääntelyn selkeyden vuoksi ehdotetaan, että säännökset rakenerahastojen hallinnoinnista otetaan uuteen lakiin. Uusi yleisasetus aiheuttaa kansalliseen sääntelyyn useita muutoksia, joten lakiteknisesti on perusteltua säätää asiasta kokoaan uudessa laissa ja kumota sillä nykyinen rakenerahastolaki.

Esityksen keskeisenä lähtökohtana on nykyinen alueiden kehittämisen suunnittelujärjestelmä, jossa maakunnan liitot toimivat alueillaan aluekehittämisviranomaisina ja joiden keskeisenä tehtävänä on vastata maakunnan yleisestä kehittämisestä yhteistyössä valtion viranomaisten kanssa. EAKR:stä osarahoitettavat toimenpideohjelmat alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteessa laaditaan suuraluepohjaisesti maakunnan liittojen johdolla. Tämä vastaa nykykäytäntöä. Ohjelmien toimeenpano tapahtuu kumppanuusperiaatteen mukaisesti alueilla. ESR:stä osarahoitettavan toimenpideohjelman valmistelusta vastaa työministeriö. Toimenpideohjelman alueellinen osio valmistellaan suuraluepohjaisesti työvoima- ja elinkeinokeskusten johdolla.

Esityksessä ehdotetaan kuvattavaksi uudella ohjelmakaudella laadittavat suunnitelmat ja toimenpideohjelmat. Uuden yleisasetuksen mukaan neuvoston hyväksymien suunta-aviivien perusteella jäsenvaltiot laativat kansallisen suunnitelman, joka on toimitettava komissiolle viiden kuukauden kuluessa siitä, kun yhteisön politiikan strategiset suuntaviivat on hyväksytty. Kansallisen suunnitelman hyväksyy valtioneuvosto.

Kansalliseen suunnitelmaan perustuen ehdotetaan, että jäsenvaltio laatii toimenpideohjelmat, joiden sisältö määräytyy uuden yleisasetuksen mukaan.

EAKR:stä osarahoitettavia toimenpideohjelmiä ovat Etelä-Suomen alueellinen kilpailukyky- ja työllisyystavoite -ohjelma, Länsi-Suomen alueellinen kilpailukyky- ja työllisyystavoite -ohjelma, Itä-Suomen alueellinen kilpailukyky- ja työllisyystavoite -ohjelma, Pohjois-Suomen alueellinen kilpailukyky- ja työllisyystavoite -ohjelma ja Ahvenanmaan alueellinen kilpailukyky- ja työllisyystavoite -ohjelma. ESR:stä osarahoitettavat toimenpideohjelmat laaditaan siten, että niitä ovat Manner-Suomen alueellinen kilpailukyky- ja työllisyystavoite -ohjelma ja Ahvenanmaan alueellinen kilpailukyky- ja työllisyystavoite -ohjelma. ESR:stä osarahoitettava Manner-Suomen alueellinen kilpailukyky- ja työllisyystavoite -ohjelma laaditaan koko maahan Ahvenanmaata lukuun ottamatta niin, että se sisältää valtakunnallisen osion ja alueelliset osiot ESR-toimenpideohjelman toteutuksesta Etelä-Suomen, Länsi-Suomen, Pohjois-Suomen ja Itä-Suomen (NUTS II) suuralueilla rahoituskehyksineen.

Esityksessä ehdotetaan, että keskushallinnossa sisäasiainministeriön esittelystä valtioneuvosto asettaa rakennerahastoneuvottelukunnan, joka vastaa rakennerahastotoimien sekä maaseudun ja kalatalouden kehittämistoimien yhteensovituksista ja seurannasta. Sisäasiainministeriö esittelee rakennerahastoneuvottelukunnalle Euroopan aluekehitysrahastoa koskevat asiat, työministeriö Euroopan sosiaalirahastoa koskevat asiat sekä maa- ja metsätalousministeriö maaseudun ja kalatalouden kehittämistoimia koskevat asiat.

Alueellinen kilpailukyky ja työllisyys-tavoitteessa EAKR:stä osarahoitettavien toimenpideohjelmien hallinto- ja todentamisvi-

ranomaisena toimii sisäasiainministeriö, joka vastaa näiden toimien ja vastuuden toteutuksesta ja mahdollisesta delegoinnista muille viranomaisille. Ohjelmien operatiivisia hallinto- ja toimeenpanotehtäviä voidaan siirtää suuralueella yhdelle maakunnan liitolle, josta suuralueen maakunnan liitot ovat sopineet. ESR:stä osarahoitettavan toimenpideohjelman hallinto- ja todentamisviranomaisena toimii työministeriö.

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen osalta ehdotetaan, että ohjelma-asiakirjassa nimetyt maakunnan liitot toimivat toimenpideohjelman hallinto- ja todentamisviranomaisina. Sääntely vastaa nykyisen lain hallinto- ja maksuviranomaisia koskevaa sääntelyä.

Esityksessä ehdotetaan, että hallinto- ja todentamisviranomaisten toimivaltaa suorittaa tarkastuksia alueellinen kilpailukyky- ja työllisyystavoitteessa laajennetaan moitteettoman varainhoidon periaatteiden toteuttamiseksi.

Esityksessä ehdotetaan, että kussakin maakunnassa on rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanon ja alueen kehittämiseen vaikuttavien toimenpiteiden yhteensovittamista varten maakunnan yhteistyöryhmä. Tämä vastaa nykysääntelyä. Kokoonpanoa ehdotetaan tarkistettavaksi uuden yleisasetuksen kumpanuutta koskevan määritelmän mukaiseksi. Maakunnan yhteistyöryhmän osalta ehdotetaan, että se voi perustaa jaostoja asioiden valmistelua varten. Pakollisia jaostoja yhteistyöryhmällä ei enää olisi.

Esityksessä ehdotetaan, että varojen suuntaamisessa aluetasolla noudatetaan yhteistyö-asiakirjamenettelyä. Siinä esitetään EAKR:stä osarahoitettavien toimenpideohjelmien vuosittaiset ohjelmavarat käsittäen EU-varat ja valtion rahoitus ja niiden jakautuminen hallinnonaloittain. Lisäksi yhteistyöasiakirjassa esitetään ESR:stä osarahoitettavan toimenpideohjelman alueellisiin osioihin sisältyvät ohjelmavarat ja niiden suuntaaminen hallinnonaloille. Valtakunnalliset ESR-toimet sisältyvät maakunnan yhteistyöryhmän tehtäviin alueellisen kehittämisen koordinoinnin ja yhteensovittamisen lisäämiseksi. Työministeriö osoittaa ESR:stä osarahoitettavan toimenpideohjelman valtakunnallisen osion varat ohjelma-asiakirjan mukaan työllisyyden ja osaamisen edistämiseksi stra-

tegesiin hankkeisiin.

Esityksessä ehdotetaan, että maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman ja maakunnan yhteistyöasiakirjan laatimisaikataulut sovitetaan yhteen siten, että maakunnan yhteistyöasiakirja laadittaisiin samaan aikaan kuin toteuttamissuunnitelma. Maakunnan yhteistyöasiakirjasta tulisi samalla osa toteuttamissuunnitelmaa. Esitys parantaisi kansallisten ja rakennerahastovarojen yhteensovitusta ja yksinkertaistaisi menettelyä.

Esityksessä ehdotetaan, että kutakin toimenpideohjelmaa varten nimetään uuden yleisasetuksen mukainen seurantakomitea. Sen tehtävät määräytyvät uuden yleisasetuksen nojalla, jotka pääasiallisesti vastaavat yleisasetuksen mukaisia tehtäviä. Sen kokoonpanoon ei ehdoteta muutoksia.

Esityksessä ehdotetaan, että tarkastusviranomaisen alueellinen kilpailukyky- ja työllisyys -tavoitetta varten laadituissa toimenpideohjelmissa toimii valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminnon yhteydessä. Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen Suomessa hallinnoitavissa toimenpideohjelmissa tarkastusviranomaisena toimii toimenpideohjelma-asiakirjassa mainittu maakunnan liitto.

Ohjelmatyötä tehostetaan muuttamalla varojen käsittelyä valtion talousarviossa. Keskushallinnossa varojen käsittelyn välivaiheita vähennetään. EAKR- ja ESR -varat sekä niitä koskevat kansalliset vastinrahat ehdotetaan koottavaksi hallintoviranomaisen päälukuun.

Varojen jaon osalta ehdotetaan, että osa varoista jätetään ohjelmareserviin asianomaisiin ohjelmiin maakunnan yhteistyöasiakirjoissa esitettävien rahoitussiirtojen toteuttamista varten, ylimaakunnallisiin hankkeisiin ja mahdollisiin nopeasti esiin nouseviin rahoitustarpeisiin paikallisesti esimerkiksi työllisyystilanteen äkillisesti heikentyessä.

Esityksessä ehdotetaan, että lakiin ei oteta takaisinperintää koskevia säännöksiä, vaan niiden osalta noudatetaan valtionavustuslain säännöksiä, ellei hallinnonala koskevassa erityislainsäädännössä säädetä asiasta toisin.

Tavoitteena uudelle ohjelmakaudelle on kaikki ohjelmat ja hallinnonalat kattava seurantajärjestelmä, johon tiedot talletettaisiin suoraan. Uusi seurantajärjestelmä koostuu

yksittäisten hankehakemusten käsittelyä, hankkeiden seuranta ja raportointia sekä hankkeiden valvontaa koskevista osista. Järjestelmän tulee olla yhteensopiva nykyisiin käytössä oleviin kauppa- ja teollisuusministeriön ja työministeriön järjestelmäsovelluksiin, joita kehitetään vastaamaan uuden ohjelmakauden vaatimuksia. Järjestelmän tulee olla mahdollisimman integroitu järjestelmään tai johonkin siihen yhteydessä olevaan järjestelmään vain kerran. Alueiden kehittämislakia ehdotetaan muutettavaksi ottamalla lakiin keskeiset rakennerahastolain säännöksistä aiheutuvat muutokset.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä on vaikutuksia siihen, miten rakennerahasto-ohjelmien varojen käyttöä suunnitellaan ja miten ne osoitetaan ja jaetaan ohjelmia toteuttaville viranomaisille sekä, miten varmistetaan moitteeton varainhoito.

Lailla hallinnoitaisiin Euroopan yhteisön uuden ohjelmakauden rakennerahasto-ohjelmia, jotka kuuluvat alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteeseen ja Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteeseen. Hallinnoitavia alueellisia kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteen toimenpideohjelmaa on yhteensä viisi, joista neljä on suuralueittaisia EAKR:stä osarahoitettavia toimenpideohjelmaa (Etelä-Suomi, Itä-Suomi, Länsi-Suomi ja Pohjois-Suomi) ja yksi Manner-Suomen valtakunnallinen ESR:stä osarahoitettava toimenpideohjelma. Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen ohjelmista yhden ohjelman hallinnointi tapahtuu Suomessa. Kysymyksessä on Suomen, Ruotsin, Viron ja Latvian välinen raja-alueyhteistyöohjelma.

Toimenpideohjelmien yhteenlaskettu yhteisön rahoitusosuus on 1 716 miljoonaa euroa. Rakennerahastojen rahoitusosuus voi olla enintään 50 prosenttia julkisesta kokonaisrahoituksesta, joten valtion ja kuntien rahoitusosuudet huomioiden rakennerahasto-ohjelmien julkinen kokonaisrahoitus on vähintään 3 432 miljoonaa euroa. Lisäksi toimenpideohjelmiin sitoutuu huomattava osuus

yksityistä rahoitusta. Rakennerrahasto-ohjelmien rahoitusosuus on 1–2 prosenttia maakuntien bruttokansantuotteesta.

Kaikilla edellä mainituilla ohjelmilla on myönteisiä vaikutuksia alueiden työllisyyteen, elinkeinotoiminnan toimintaedellytyksiin ja välillisesti verokertymään.

Esityksellä on vaikutusta valtion talouteen ja menojen kohdistumiseen hallinnonaloilla. Lakiehdotuksen mukaan rakennerrahastojen tarkastustoiminta alueellinen kilpailukyky- ja työllisyys-toimenpideohjelmassa keskitetään yhteen ministeriöön. Nykyisellä ohjelmakaudella tarkastustoiminta on ollut hajautettuna eri hallinnonaloille. Rakennerrahasto-ohjelmien täytäntöönpanoon osallistuu nykyisellä ohjelmakaudella kahdeksan ministeriötä. Uudella ohjelmakaudella tarkastustoiminnan keskittäminen merkitsisi sitä, että tarkastustehtävät seitsemästä ministeriöstä siirtyisivät yhteen ministeriöön perustettavaan tarkastusviranomaiseen, kun maatalous- ja kalatalousrahaston toimenpiteet eivät sisälly rakennerrahastoista rahoitettaviin toimiin.

Tarkoituksena on rahoittaa tarkastusviranomaisen toiminta muista ministeriöistä määrärahasiirroin hallinnonalakohtaisten kehysten puitteissa. Tarkastuspäivien tarve vuositasolla arvioidaan olevan 2 400–3 000 päivää. Tarkastusviranomaisen henkilötarve olisi ainakin alkuvaiheessa päällikkö ja kolme tarkastustoimintaa suorittavaa ja yksi sihteeritason henkilö, mikä toteutettaisiin virkasiirroin. Tarkastusten suorittaminen tapahtuisi pääasiallisesti ostopalveluina, jotka rahoitettaisiin osaksi toimenpideohjelmien teknisestä avusta. Kokonaiskustannukset nousisivat hieman nykyisestä, koska tarkastustoiminnan otantaperiaatteiden uudistaminen uutta ohjelmakautta varten merkitsisi nykyistä suurempaa tarkastusvolyymia.

Ehdotus on tarkoitettu toteuttaa ohjelmakehyksissä, valtionalouden kehyksissä ja talousarviossa päätetyn puitteissa. Esitys toteutetaan siten, että valtionhallinnon ja sen tuottavuustavoitteet voidaan tältä osin saavuttaa. Tarkoituksena on myös, että rakennerrahastoihin liittyvän julkisen hallinnon, mukaan lukien maakunnan liitot tuottavuus kasvaa.

4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esitys määritteli riittävän täsmällisesti hallinto- ja todentavan viranomaisten sekä tarkastusviranomaisen tehtävät ja toimivallan. Tarkastustoimen keskittäminen yhdelle tarkastusviranomaiselle tehostaisi tarkastustoimintaa. Näillä varmistettaisiin ko. viranomaisten toiminnan tehokkuus sekä luotaisiin nykyistä paremmat edellytykset muun muassa viranomaisohjeistuksen laadintaan ja sen toteuttamiseen.

Esitys vahvistaisi eri viranomaisten välisiä koordinaatio- ja yhteensovittamismenetelmiä sekä keskustahallinto- että aluetasolla. Valtioneuvoston asettama rakennerrahastoneuvottelukunta vastaisi rakennerrahastotoimien sekä maaseudun ja kalatalouden kehittämistoimien koordinoinnista ja yhteensovittamisesta ja raportoi niistä valtioneuvostolle. Tämä lisäisi ja syventäisi ministeriöiden välistä yhteistyötä. Sen tuloksena syntyisi nykyistä yhtenäisempi käsitys kehittämistoimien vaikutuksista kansallisella tasolla ja alueilla. Tämä lisäisi valtionhallinnon tehokkuutta.

Maakunnan yhteistyöryhmät koordinoisivat ja yhteen sovittaisivat aluetasolla nykyistä tehokkaammin rakennerrahastojen sekä maaseudun ja kalatalouden kehittämisen toimenpiteitä. Yhteistyöryhmien toiminnan kehittämisellä ja aseman vahvistamisella parannettaisiin alueiden kokonaisvaltaista kehittämistä ja siten lisättäisiin ohjelmien ja niiden toimenpiteiden vaikuttavuutta. Tämä lisäisi ja syventäisi alueviranomaisten välistä yhteistyötä sekä lisäisi aluehallinnon tehokkuutta.

Maakunnan yhteistyöasiakirjamenettelyn kehittämisellä vahvistettaisiin maakuntien strategista suunnittelua sekä lisättäisiin ohjausvaikutusta käytännön ohjelmatyössä. Tämä myös tehostaisi viranomaisten välistä koordinaatiota ja parantaisi siten hallinnon tehokkuutta.

4.3. Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä vaikutuksia ilman, veden tai maaperän laatuun. Esitys ei myöskään vaikuta haitallisesti luonnon monimuotoisuuteen. Esityksellä hallinnoitavilla rakennerrahasto-ohjelmilla on aluetasolla pai-

kallisia, myönteisiä vaikutuksia ilman, veden ja maaperän laatuun sekä luonnon monimuotoisuuteen. Rakennerahasto-ohjelmilla ei tulla toteuttamaan hankkeita, joilla on kielteisiä vaikutuksia ympäristön tilaan.

4.4. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Aluekehityksen kohteita ja samalla aluekehitykseen vaikuttavia tekijöitä ovat; 1) aluetalous, työllisyys ja väestö; 2) elinkeinotoiminta ja osaaminen; 3) asukkaat ja hyvinvointi; 4) infrastruktuuri ja ympäristön tila sekä 5) hallinto ja aluekehityksen resurssit. Esityksellä on välittömiä vaikutuksia hallintoon ja aluekehityksen resursseihin.

Keskushallintotason koordinaatio- ja yhteensovittamismenettelyt parantavat rakennerahastotoimien sekä maaseudun ja kalatalouden kehittämistoimien keskinäistä täydentävyyttä ja lisäävät siten niiden kansantaloudellista ja yhteiskunnallista kokonaisvaikutavuutta. Aluetasolla ohjelmien toimenpiteet ja niiden keskinäinen suhde joutuvat laaja-alaisemman tarkastelun kohteeksi, mikä lisää osallistumista ja osallistumismahdollisuuksia päätöksentekoon sekä lisää ohjelmien kokonaisvaikutavuutta. Tarkastustoiminnan keskittäminen kansallisissa ohjelmissa tehostaa tarkastustoiminnan resurssien käyttöä. Yhtenäisen tarkastustoiminta voi pitkällä tähtäimellä yhdenmukaistaa eri hallinnonalojen menettelyjä, mikä voi olla omiaan tehostamaan ohjelmien täytäntöönpanoa ja vaikuttamaan myönteisesti saataviin tuloksiin.

Esityksellä on välillisiä vaikutuksia myös muihin aluekehityksen kohteisiin hallinnoitavien ohjelmien välityksellä. Suomessa uudella ohjelmakaudella toteutettavat rakennerahasto-ohjelmat keskittyvät erityisesti tutkimukseen, innovaatioihin, saavutettavuuteen ja työpaikkojen luomiseen. Inhimilliseen pääomaan tehtävillä investoinneilla on suuri merkitys sopeutumisessa taloudelliseen muutokseen ja rakennemuutokseen. Lisäksi toimenpideohjelmilla vaikutetaan ympäristön ja yritysten toimintaedellytysten sekä työssäkäynnin ja asumisen edellytysten parantamiseen.

Naisten ja miesten välisen tasa-arvon kanalta ohjelmien toimenpiteet kohdistuvat sel-

laisille aloille, joilla naisten ja miesten välillä on merkittäviä eroja. Rakennerahasto-ohjelmien tavoitteena on edistää miesten ja naisten välistä tasa-arvoa ja sukupuolinäkökohtien huomioonottamista rahastojen täytäntöönpanon eri vaiheissa. Tavoitteen toteutumista seurataan. Tavoitteenasettelusta ja seurantamenettelystä johtuen esitys välillisesti toteutettavien ohjelmien kautta on omiaan edistämään tasa-arvoa.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet

Nykyistä rakennerahastolakia säädettäessä eduskunta on edellyttänyt ponnessaan, että hallitus antaa uudistuskokonaisuutta koskevan seikkaperäisen selonteon vuoden 2003 loppuun mennessä. Valtioneuvosto on sen mukaisesti antanut eduskunnalle aluepoliittisen selonteon, jonka lukuun 1 on sisällytetty eduskunnan ponnien tarkoittama selonteko. Hallintovaliokunta on antanut sen johdosta mietinnön HaVM;14/2004. Nämä on otettu huomioon esityksen valmistelussa. Lisäksi valmistelumateriaalina on otettu huomioon rakennerahasto-ohjelmista tehdyt väliarviointiraportit.

Esityksen valmistelua varten sisäasianministeriö on 11 päivänä huhtikuuta 2006 asettanut rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetun lain uudistamista varten työryhmän. Sen tehtävänä on ollut valmistella toimenpiteet rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetun lain uudistamiseksi. Työryhmässä ovat olleet edustettuina keskeiset alueiden kehittämiseen vaikuttavat ministeriöt, maakunnan liitot, työvoima- ja elinkeinokeskukset ja lääninhallitukset. Työryhmä on kokoontunut seitsemän kertaa.

Hallintomallin keskeisiä periaatteita on lisäksi käsitelty sisäasianministeriön asettamassa strategiatyöryhmässä. Työryhmän tehtävänä on ollut muun ohella laatia ehdotus Suomen alue- ja rakennepoliittikkaa koskevaksi kansalliseksi suunnitelmaksi ja laatia ehdotus rakennerahasto-ohjelmien kansalliseksi hallinto- ja seurantamalliksi. Työryhmässä ovat olleet edustettuina ministeriöiden, alueiden ja sosiaalipartnereiden edustajat.

Strategiatyöryhmän esityksestä alueiden kehittämisen ja hallinnon ministerityöryhmä on 7 päivänä maaliskuuta 2006 päättänyt hallintomallin keskeisistä periaatteista.

Rakennerahastolain uudistamista koskevan työryhmän työskentelyn tuloksena 29 päivänä kesäkuuta 2006 hyväksyttiin luonnos hallituksen esitykseksi. Kaikista hallintomallin yksityiskohdista ei työryhmä päässyt yksimielisyyteen. Keskeisiä avoimna olevia kysymyksiä ovat olleet rakennerahastovarojen ja kansallisten vastinrahoituksen käsittely valtion talousarviossa ja tarkastusviranomaisen sijainti. Käsittelyn perusteella luonnosta on edelleen valmisteltu lausuntoa varten sisäasiainministeriössä heinäkuun alussa virkamiesvalmistelussa.

Alueiden kehittämislakia koskevan lain muuttamisen valmistelu on tapahtunut virkayönä sisäasiainministeriössä.

5.2. Lausunnot

Luonnos hallituksen esityksestä on lähetetty lausunnonle 10 heinäkuuta 2006. Lausuntoaika on päättynyt 4 päivänä elokuuta 2006. Lausuntokierros on ollut laaja ja lausuntoja on saatu yhteensä 58 kappaletta. Useissa lausunnoissa lausuntoaikaa pidettiin lyhyenä, kun se sattui loma-aikaan.

Lausunnon ovat antaneet kauppa- ja teollisuusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, opetusministeriö, puolustusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työministeriö, valtioneuvoston kanslia, valtiovarainministeriön controller -toiminto, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, opetushallitus, Suomen ympäristökeskus, Tiehallinto, Tekes, maakunnan liitot (17), Kainuun maakuntakuntayhtymä, Suomen kuntaliitto, lääninhallitukset (5), Etelä-Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskus, Hämeen työvoima- ja elinkeinokeskus, Pohjois-Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskus, Satakunnan työvoima- ja elinkeinokeskus, Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskus, Hämeen tiepiiri, Lapin tiepiiri, Oulun tiepiiri, Hämeen ympäristökeskus, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus, Pohjois-Savon ympäristökeskus, Saamelaiskäräjät, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Keskuskauppakamari, Te-

ollisuuden keskusliitto sekä Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry ja AKAVA ry yhteisen lausunnon.

Lain tavoitteita pidetään yleisesti erittäin kannatettavina. Lakiehdotuksella katsotaan kuitenkin voitavan käytännössä vaikuttaa Euroopan yhteisön ohjelmien kansallisen hallinnon toimeenpanon ja tehokkuuden yksinkertaistamiseen ja tehokkuuden parantamiseen varsin vähän. Lakiehdotusta pidetään kuitenkin melko onnistuneena. Useissa lausunnoissa todetaan, että lakiehdotus on vielä luonnosmainen ja tarvitsee täsmennyksiä. Käsitteiden määrittelyyn ja käyttöön toivotaan edelleen tarkennuksia.

Hallintoviranomaisen tehtäviin liittyen laissa tulisi tarkemmin määritellä, mitä tehtäviä hallintoviranomainen siirtää ja kenen päätöksentekoon se perustuu. Myös katsotaan, että rakennerahastovarojen käyttöä ja käytön valvontaa koskevia tarkempia menettelysäännöksiä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella, eikä ministeriöiden asetuksella. Asetusten antamista ei saisi sitoa ministeriöiden välisiin neuvotteluihin. Lakiehdotuksessa esitettyjä hallintoviranomaisen toiminnan ohjausvaltuuksia pidetään riittämättöminä. Ohjeiden antamista ei saisi sitoa välttämättömyysvaatimukseen. Hallintoviranomaisen tulisi voida antaa myös määräyksiä käyttäville ja välittävälle viranomaisille. Toisaalta valtuuksia pidetään riittävinä ja ohjeita tulisi antaa vain jos se on välttämätöntä. Välittävien toimielinten määrittelyyn ja tehtäviin ehdoteetaan täsmennyksiä.

Rakennerahastovarojen ja valtion vastinrahoituksen käsittelyyn valtion talousarviossa esitettyjä muutoksia kannatetaan useissa lausunnoissa. Menettelyn katsotaan yksinkertaistavan ja tehostavan varojen käyttöä. Toisaalta katsotaan, että valtionalousarvioon liittyvät säännökset tulisi ottaa yksinomaan valtionalousarviosta annettuun lakiin. Myös katsotaan, että erityisesti valtakunnalliset Euroopan sosiaalirahastoa koskevien varojen osalta tulisi hallinnonalakohtaisen ohjauksen varmistamiseksi talousarvioon merkitä näkyviin hallinnonalan valtuudet ja määrärahat. Rakennerahastovaroja vastaava julkinen rahoitus tulisi ottaa talousarviossa asianomaisten ministeriöiden omaan pääluokkaan. Oh-

jelmareservin jakoperusteisin toivotaan täsmennyksiä.

Ehdotus rakennerahastoneuvottelukunnasta saa laajaa kannatusta, mutta sen tehtävien osalta pidetään täsmennyksiä tarpeellisena.

Maakunnan yhteistyöryhmä osalta pakollisten jaostojen poistamista pidetään hyvänä. Toisaalta sitä vastustetaan ja esitetään, että lakiin tulisi ottaa säännös maaseutujaoston perustamisesta ja siitä, että jaostoa johtaa työvoima- ja elinkeinokeskuksen edustaja.

Yhteistyöryhmän kokoonpanon lisäämistä ei pidetä hyvänä, koska kaikilla esitetyillä

järjestöillä ei olisi maakunnallista edustusta ja yhteistyöryhmän kokoonpano laajenisi liikaa. Useissa lausunnoissa katsotaan, että yhteistyöryhmän myönteisen päätöksen sitovuuden tulisi olla vieläkin sitovampi ja ainoastaan oikeudellisen syyn tulisi oikeuttaa päätöksestä poikkeamiseen. Myös katsotaan, että rahoittajalla tulee olla yksimainen oikeus päätöksentekoon, eikä yhteistyöryhmän myönteinen päätös voisi sitoa ehdotetulla tavalla.

Lausunnoista on laadittu sisäasiainministeriössä lausuntoyhteenveto.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Rakennerahastolaki

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Soveltamisala. Lakia ehdotetaan sovellettavaksi Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitettaviin suunnitelmiin ja ohjelmiin, niiden valmisteluun, toimeenpanoon sekä rakennerahastojen rahoituksen ja vastaavan kansallisen julkisen rahoitusosuuden hallinnointiin, valvontaan ja tarkastukseen. Euroopan yhteisön alue- ja rakennepolitiikkaa koskevia toimia toteutetaan ohjelmien kautta. Uudessa yleisasetuksessa säädetään Euroopan yhteisön alue- ja rakennepolitiikan tavoitteista ja tehtävistä, strategisesta lähestymistavasta koheesioon, ohjelmatyöstä, sen tehokkuudesta, ohjelmien hallinnoinnista, seurannasta ja valvonnasta sekä varainhoidosta. Lain soveltamisen tarkoituksena on mahdollistaa Euroopan yhteisön alue- ja rakennepolitiikan tehokas toteuttaminen Suomessa. Euroopan yhteisön alue- ja rakennepolitiikan yhtenä keskeisenä periaatteena on, että yhteisön toimet täydentävät vastaavia kansallisia jäsenvaltion toimia ja että niillä ei saa korvata jäsenvaltion kansallisia julkisia menoja ohjelma-alueilla. Ohjelmat sisältävät sekä yhteisön että kansallisen julkisen rahoituksen. Sen vuoksi ehdotetaan, että lakia sovellettaisiin Euroopan yhteisön ja kansalliseen julkiseen rahoitusosuuteen.

Lakia sovellettaisiin rakennerahasto-ohjelmien hallinnointiin, valvontaan ja tarkastukseen. Nämä toimenpiteet kohdistuisivat sekä Euroopan yhteisön että kansalliseen julkiseen rahoitusosuuteen. Valvonnalla tarkoitettaisiin yleisesti tuen myöntäviin viranomaisiin ja tuensaajiin kohdistuvaa toimintaa, joka ilmenisi rakennerahasto-ohjelmiin liittyvänä toiminnan yleisenä tarkkailuna ja seurantana, sekä myös tarkastuksina. Tarkastuksia tekisivät valvonnan toteuttamiseksi rakennerahasto-ohjelmissä hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaiset niille kuuluvien tehtävien edellyttämällä tavalla.

Lain soveltaminen Ahvenanmaalla määräytyy Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla. Lakia ei sovelleta maakunnassa asioihin, joissa lainsäädäntövalta itsehallintolain 18 §:n mukaan kuuluu Ahvenanmaan maakunnalle. Toisaalta valtakunnan lakia sovelletaan asioissa, joissa lainsäädäntövalta itsehallintolain mukaan kuuluu valtakunnalle. Niillä aloilla, joita yhteisöaloiteohjelmat koskevat, lainsäädäntövalta kuuluu ainakin pääosin maakunnalle. Tältä osin ehdotettu laki ei tulisi sovellettavaksi Ahvenanmaan maakunnassa. Mahdollisiin valtakunnan lainsäädäntövallan piiriin kuuluviin rakennerahasto-ohjelmiin lakia sen sijaan sovellettaisiin myös Ahvenanmaan maakunnassa. Jos tällaisiin ohjelmiin liittyviä hallinto-tehtäviä halutaan antaa maakunnan itsehallintoviranomaisille, tehtävien siirrosta maakunnan viranomaisille tulisi säätää itsehallintolain 32 §:ssä tarkoitettulla sopimusasetuksella.

Alueiden kehittämislaisissa säädetään alueiden kehittämisen suunnittelujärjestelmästä. Tästä ehdotetaan otettavaksi säännös pykälän 2 momenttiin. Tarkoituksena on, että talousarviota koskevat säännökset sisältyisivät valtion talousarviosta annettuun lakiin (423/1988). Tästä ehdotetaan otettavaksi säännös pykälän 2 momenttiin.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi nykyisen sääntelyn mukaisesti säännös siitä, että rakennerahastolaki olisi toissijainen suhteessa kunkin hallinnonalan erityissääntelyyn. Tarkoituksena on kuitenkin, että rakennerahastovarojen hallinnoinnista säädettäisiin yksinomaan tässä laissa. Sääntelyn toissijaisuus tulisi siten kysymykseen ainoastaan rajatussa merkityksessä. Rakennerahastolain toissijaisuudesta seuraa, että tukijärjestelmistä, joilla rakennerahastojen ja kansallista tukea myönnetään, säädetään erikseen kullakin hallinnonalalla. Jos sääntelyä ei ole, sovelletaan valtion tuen myöntämiseen ja valvontaan valtionavustuslakia (688/2001). Erityislaisissa voi myös olla viittaus valtioavustuslain soveltamisen. Keskeisiä tukijärjestelmiä, jotka tulevat tässä yhteydessä sovellettaviksi ovat laki yritystoiminnan tukemisesta

(1068/2000) ja laki julkisesta työvoimapalvelusta (1295/2002), jossa on nimenomainen viittaus valtionavustuslain soveltamiseen työvoimaviranomaisen myöntäessä, maksassa ja periessä takaisin lain mukaista tukea, avustusta tai etuutta. Valtuudet myöntää rakennerahastojen tukia opetusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla perustuu kuitenkin rakennerahastolakiin. Vastaava säännös ehdotetaan otettavaksi lakiehdotuksen 64 §:ään. Muiden kun viranomaisten osalta keskeisenä erityislakina on laki valtion erityisrahoitusyhtiöistä (443/1998) ja laki erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta (445/1998).

Lakia yritystoiminnan tukemisesta ollaan parhaillaan uudistamassa. Tarkoituksena on, että uusi laki tulisi voimaan vuoden 2007 aikana.

2 §. Määritelmät. Pykälään ehdotetaan otettavaksi sellaisia lain soveltamisen kannalta keskeisiä käsitteitä, joita ei määritellä asianomaisessa pykälässä. Uuden yleisasetuksen mukaan rakennerahastojen määrä vähenee nykyisestä kahteen rahastoon. Uudella ohjelmakaudella Suomessa toteuttavat tavoitteet ovat alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoite ja Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoite. Tavoitteiden toteuttamiseksi laaditaan toimenpideohjelmiä. Alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta varten laaditut toimenpideohjelmat ovat kansallisia ohjelmia. Ne kattavat koko maan alueen lukuun ottamatta Ahvenanmaata, jonka alueelle laaditaan omat ohjelmat. Sen sijaan Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitetta varten laadittujen toimenpideohjelmien ohjelma-alue koskee kahta tai useampaa jäsenvaltiota. Ohjelmat ovat siten luonteeltaan kansainvälisiä. Kutakin ohjelmaa rahoitetaan yhdestä rahastosta. EAKR:stä osarahoitettavat kansalliset toimenpideohjelmat ovat alueellisia rakennerahasto-ohjelmia ja ne laaditaan suuralueittain. ESR:stä osarahoitettava toimenpideohjelma on valtakunnallinen ohjelma, joka sisältää valtakunnallisen ja alueellisen osion.

Välittävän toimielimen määritelmä ehdotetaan otettavaksi pykälän 8 kohtaan. Se perustuu uuden yleisasetuksen määritelmään. Jäsenvaltio voi uuden yleisasetuksen 59 artiklan mukaan nimetä yhden tai useamman välittävän elimen, joka suorittaa jotkut tai kaik-

ki hallinto- tai todentamisviranomaisen tehtävät kyseisen viranomaisen vastuulla.

Pykälän 9 kohtaan ehdotetaan otettavaksi selvytyden vuoksi tuensaajan määritelmä. Määrittely perustuu uuteen yleisasetukseen. Sen mukaan tuensaajana voi olla julkis- tai yksityisoikeudellinen yhteisö, säätiö tai luonnollinen henkilö. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklan mukaisissa tukijärjestelmissä, jotka koskevat valtiontukea, tuensaajia ovat julkiset tai yksityiset yritykset, jotka toteuttavat yksittäisen hankkeen ja saavat julkista tukea. Tuensaajaa koskeva määrittely eroaa nykyisellä ohjelmakaudella noudatettavasta lopullisen edunsaajan määrittelystä erityisesti siinä suhteessa, että perustamissopimuksen 87 artiklan mukaisissa valtion tukea kokevissa tukijärjestelmissä, jos tukea myöntävät jäsenvaltion nimeämät elimet, lopullisia edunsaajia ovat tuen myöntävät elimet.

Tuensaajaan liittyy olennaisesti uudessa yleisasetuksessa oleva toimen määritelmä. Määritelmä ehdotetaan otettavaksi pykälän 11 kohtaan. Sen mukaan toimi on hanke tai hankeryhmä, jonka toimenpideohjelman hallintoviranomainen on valinnut tai joka on valittu hallintoviranomaisen valvonnassa seurantakomitean vahvistamilla perusteilla ja jota yksi tai useampi tuensaaja panee täytäntöön toimintalinjan tavoitteiden saavuttamiseksi. Nykyisen yleisasetuksen mukaan toimella tarkoitetaan lopullisten edunsaajien toteuttamaa hanketta tai toimintaa. Uusi määrittely selkeyttää soveltamista. Toimeen liittyvät myös alueelliset valintakriteerit. Niistä ehdotetaan säädettäväksi ehdotetun lain 21 §:n 4 kohdassa.

3 §. Rakennerahastovarojen tulouttaminen. Rakennerahastovarot otetaan, kuten nykyisellä ohjelmakaudella, pääsääntöisesti valtion talousarvioon. Poikkeuksena pääsäännöstä Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmissä rakennerahastovarot tuloutetaan suoraan todentamisviranomaisena toimivalle maakunnan liitolle. Tarkoituksena on, että nykyisen rakennerahastolain 5 §:ää vastaava säännös otettaisiin valtion talousarviosta annettuun lakiin.

2 luku. Ohjelmatyö

4 §. Kansallinen suunnitelma. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset kansallisesta suunnitelmasta ja sen laatimisesta. Uuden yleisasetuksen mukaan kansallisella suunnitelmalla varmistetaan, että rahastoista maksettava tuki on koheesiota koskevien yhteisön strategisten suuntaviivojen mukaista ja jossa selvitetään yhteisön ensisijaisten tavoitteiden ja kansallisen uudistusohjelman välinen yhteys. Kansallisella uudistusohjelmalla tarkoitetaan yhdennettyjen kasvua ja työllisyyttä koskevien suuntaviivojen perusteella kaudelle 2005–2008 laadittua ohjelmaa. Kansallinen suunnitelma toimii viitteenä rahastojen ohjelmatyön valmistelussa. Se sisältää analyysin jäsenvaltion kehityksen eroista, heikkouksista ja mahdollisuuksista, sen nojalla valitun strategian käsittäen temaattiset ja alueelliset painopisteet, luettelon alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta koskevista toimenpideohjelmista, kuvauksen siitä, miten edistetään kilpailukykyä ja työpaikkojen luomista koskevien EU:n ensisijaisten tavoitteiden saavuttamista sekä kustakin rahastosta myönnettävien varojen ohjeellisen vuotuisen jaon ohjelmittain. Suunnitelma laaditaan 1 päivänä tammikuuta 2007 ja 31 päivänä joulukuuta 2013 väliseksi ajaksi. Jäsenvaltion on laadittava se yhteistyössä komission kanssa yhteisen lähestymistavan varmistamiseksi.

Kansallinen suunnitelman laatimisesta vastaisi sisäasiainministeriö, jonka toimialaan valtioneuvoston ohjesäännön mukaan alueiden kehittäminen kuuluu. Sisäasiainministeriö valmistelisi suunnitelman yhteistyössä muiden ministeriöiden, maakunnan littojen ja muiden rakennerahasto-ohjelmien laatimiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen kanssa. Tämä tarkoittaa, että suunnitelma laaditaan kumppanuusperiaatteen mukaan. Uusi yleisasetus edellyttää, että jäsenvaltion on suunnitelmaa laadittaessa kuultava uuden yleisasetuksen 11 artiklassa tarkoitettuja osapuolia. Niitä ovat toimivaltaiset alue-, paikallis- ja kaupunkiviranomaiset sekä muut julkiset viranomaiset, talouselämän ja työmarkkinaosapuolet sekä muut kansalaisyhteiskuntaa, ympäristökumppaneita tai valtiosta riippumattomia järjestöjä edustavat asi-

aankuuluvat toimielimet sekä miesten ja naisten välisen tasa-arvon edistämisestä vastaavat toimielimet. Kansallisen suunnitelman hyväksyisi valtioneuvosto yleisistunnossa. Tästä ehdotetaan otettavaksi säännös pykälän 2 momenttiin. Päätös ei tarkoita valituskelpoisen hallintopäätöksen tekemistä.

Kansallinen suunnitelma toimitetaan komissiolle viiden kuukauden kuluessa siitä, kun koheesiota koskevat yhteisön strategiset suuntaviivat on hyväksytty. Komissio tekee päätöksen, joka koskee luetteloa toimenpideohjelmista ja kustakin rahastosta myönnettävien varojen ohjeellista vuotuista jakoa ohjelmittain.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös kansallisen suunnitelman muuttamisesta ja noudatettavasta menettelystä. Toimenpideohjelmien tarkistaminen ei edellytä kuitenkaan kansallisen suunnitelman tarkistamista.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi muutoksenhakukieltoa koskeva säännös. Kansallista suunnitelmaa koskeva päätös ei ole luonteeltaan valituskelpoisen hallintopäätös. Se voidaan sisältönsä puolesta rinnastaa periaatepäätökseen.

5 §. Toimenpideohjelmat. Uudella ohjelmakaudella rakennerahastoista osarahoitettavia toimia toteutetaan laatimalla toimenpideohjelmaa. EAKR:stä osarahoitettavat toimenpideohjelmat laaditaan Etelä-Suomen, Länsi-Suomen, Itä-Suomen ja Pohjois-Suomen suuralueille. ESR:stä osarahoitettava toimenpideohjelma laaditaan koko valtakunnan alueelle lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakuntaa. Toimenpideohjelmien laatimisesta, sisällöstä ja hyväksymisestä säädetään uudessa yleisasetuksessa. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi yleissäännös toimenpideohjelman valmistelusta, laatimisesta ja hyväksymisestä. Jäsenvaltion tehtävänä on laatia toimenpideohjelmaa koskevat ehdotukset ja toimittaa ne komissiolle, jonka tehtävänä on uuden yleisasetuksen 32 artiklan nojalla hyväksyä ehdotetut toimenpideohjelmat. Komissio hyväksyy toimenpideohjelman viimeistään neljän kuukauden kuluttua siitä, kun jäsenvaltio on virallisesti esittänyt ohjelman.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan selvyysvuoksi otettavaksi viittaussäännös toi-

menpideohjelmiä koskevien ehdotusten kansallisesta käsittelystä ja niiden muuttamisesta. Niitä koskeva säännös olisi lakiehdotuksen 6 §:ssä.

6 §. *Toimenpideohjelmien valmistelu.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi kansalliset säännökset toimenpideohjelmien valmistelusta. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaus alueiden kehittämislakiin. Säännös alueellisen rakennerahasto-ohjelman kansallisesta valmistelusta ja hyväksymisestä on alueiden kehittämislain 13 §:ssä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi erityissäännös Euroopan alueellisen yhteistyötavoitteen toimenpideohjelmien valmistelusta. Ohjelmat ovat luonteeltaan alueiden kehittämislain tarkoittamia alueellisia rakennerahasto-ohjelmia. Ohjelmat voivat käsitellä jäsenvaltioiden rajat ylittävää yhteistyötä, jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä tai jäsenvaltioiden alueiden välistä yhteistyötä. Ohjelmien valmistelu tapahtuu yhteistyössä ohjelmaan osallistuvien jäsenvaltioiden ja mahdollisten muiden valtioiden kesken. Muilta osin ohjelmien valmisteluun sovelletaan soveltuvin osin alueiden kehittämislain 13 §:n säännöstä. Tästä ehdotetaan otettavaksi viittaussäännös pykälän 2 momenttiin. Viittaussäännöksellä tarkoitettaisiin Euroopan alueellinen yhteistyö -toimenpideohjelmiä koskevien ehdotusten kansallista käsittelyä. Kussakin toimenpideohjelmassa valmistellaan kansallisesti sisäasiainministeriön johdolla ja yhteistyössä muiden ministeriöiden, maakunnan liittojen ja muiden alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen kanssa kansallinen toimenpideohjelmaa koskeva ehdotus, joka hyväksytään valtioneuvostossa ennen ehdotuksen lähettämistä komission käsiteltäväksi. Käytännössä se jäsenvaltio, jossa toimii ohjelman hallintoviranomainen, lähettää toimenpideohjelman komissioon. Muut ohjelmaan osallistuvat jäsenvaltiot lähettävät ohjelman hyväksymistä koskevan sitoumuksen.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös ESR:stä osarahoitettavan toimenpideohjelman valmistelusta ja kansallisesta käsittelystä. ESR:stä osarahoitettavan alueellisen osion valmistelussa noudatettaisiin soveltuvin osin EAKR:stä osarahoitettavan toimenpideohjelman valmisteluun sovel-

lettavia säännöksiä. Alueellisen osion valmistelusta vastaisi kuitenkin asianomainen työvoima- ja elinkeinokeskus. Osio valmisteltaisiin kumppanuusperiaatetta noudattaen.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös ESR:stä osarahoitettavan toimenpideohjelman muuttamisesta. Uuden yleisasetuksen mukaan toimenpideohjelmaa voidaan tarkastella uudelleen jäsenvaltion tai komission aloitteesta vain olennaisista syistä. Sellaisia syitä ovat merkittävät sosioekonomiset muutokset ja yhteisön ensisijaisissa tavoitteissa taikka kansallisissa tai alueellisissa painopisteissä tapahtuneiden merkittävien muutosten huomioon ottaminen paremmin tai eri tavalla. Lisäksi sitä voidaan muuttaa toimenpideohjelman arvioinnin perusteella tai täytäntöönpanossa esiintyneiden vaikeuksien vuoksi. Tarvittaessa toimenpideohjelmiä tarkastellaan uudelleen ennakoimattomia menoja varten tehdyn varauksen jaon jälkeen.

3 luku. **Kansallisten rakennerahasto-ohjelmien hallinnointi**

7 §. *Hallintoviranomaiset.* Pykälässä ehdotetaan nimettäväksi uudella ohjelmakaudella toimivat hallintoviranomaiset. Uuden yleisasetuksen 59 artiklan mukaan hallintoviranomainen on nimettävä kullekin toimenpideohjelmalle. Sama viranomainen voidaan kuitenkin nimetä useammalle kuin yhdelle toimenpideohjelmalle. Toimenpideohjelmiä rahoitetaan uuden yleisasetuksen 34 artiklan mukaan vain yhdestä rahastosta. Tämän perusteella on luontevaa, että EAKR:stä osarahoitettaville toimenpideohjelmille nimettäisiin yksi hallintoviranomainen, sisäasiainministeriö. ESR:stä osarahoitettavan toimenpideohjelman hallintoviranomaisena toimisi työministeriö. Nimettävien ministeriöiden osalta säännös vastaa käytännössä rakennerahastolain 6 §:ää, kuitenkin sillä poikkeuksella, että maaseudun ja elinkeinokalatalouden kehittämistoimenpiteitä ei enää rahoiteta rakennerahastoista, joten hallintoviranomaisen nimittäminen siltä osin ei ole tarpeen.

8 §. *Hallintoviranomaisen tehtävät.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi yleissäännös hallintoviranomaisen tehtävistä. Uuden yleisasetuksen mukaan hallintoviranomaisen tehtävät vastaavat pääasiallisesti ny-

kyisten hallintoviranomaisten tehtäviä. Keskeisenä muutoksena on, että uudella ohjelmakaudella vastuu sisäisten tarkastusten suorittamisesta on keskitetty tarkastusviranomaiselle. Hallintoviranomaisen tehtävänä on uuden yleisasetuksen 60 artiklan mukaan a) varmistaa, että rahoitettavat toimet valitaan toimenpideohjelmiin sovellettavien perusteiden mukaisesti ja että toimet ovat koko niiden täytäntöönpanoajan niitä koskevien yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaisia, b) tarkastaa osarahoitettujen tuotteiden ja palvelujen toimituksen ja varmistaa, että toimien osalta tuensaajien ilmoittamat menot ovat todella aiheutuneet ja että ne ovat yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaisia, c) varmistaa, että käytössä on sähköinen tietojärjestelmä ja että varainhoitoa, seuranta, tarkastamista ja arviointia varten tarvittavat täytäntöönpanoa koskevat tiedot kerätään, d) varmistaa, että tuensaajilla on käytössä tapahtumia varten erillinen kirjanpitojärjestelmä tai soveltuva kirjanpitokoodi, e) varmistaa, että toimenpideohjelmien arvioinnit tehdään, f) ottaa käyttöön menettelyt, joilla varmistetaan, että kaikki menot ja tarkastuksia koskevat asiakirjat säilytetään uuden yleisasetuksen mukaisesti, g) varmistaa, että todentamisviranomaisen saa todentamista varten tarvittavat tiedot menot koskevista menettelyistä ja tarkastuksista, h) ohjaa seurantakomitean työtä ja toimittaa seurantakomitealle asiakirjat, joita tarvitaan toimenpideohjelman täytäntöönpanon laadun seuranta varten ohjelman erityistavoitteet huomioiden ottaen, i) laatii täytäntöönpanoa koskevat vuosikertomukset ja loppukertomukset ja toimittaa ne komissiolle sen jälkeen, kun seurantakomitea on ne hyväksynyt, j) varmistaa, että tiedottamista ja julkisuutta koskevia vaatimuksia noudatetaan. Täytäntöönpanon parantamiseksi komissio ja hallintoviranomainen tarkastelevat vuosittain toimenpideohjelman täytäntöönpanossa saavutettua edistystä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös hallintoviranomaiselle uuden yleisasetuksen mukaan kuuluvien tehtävien siirtämisestä maakunnan liitolle. Tehtävät käsittäisivät seurantakomitean valmistelutehtäviä ja seurantakomiteassa sovittuja asioiden toimeenpanoa koskevia tehtäviä. Sellaisia

tehtäviä olisivat esimerkiksi vuosikertomusten ja väliraporttien valmistelu sekä analyysit ohjelmien etenemisestä. Tehtävät olisivat keskeisesti yhteen sovittavia tehtäviä. Tulevalla kaudella on tarpeen parantaa erityisesti raportointia ohjelmien laadullisesta etenemisestä alueilla. Tehtävien hoito osoitettaisiin ohjelma-alueen maakuntien keskinäisen sopimuksen perusteella yhdelle maakunnan liitolle. Tarkempia säännöksiä tehtävien tarkemmasta sisällöstä ja tehtävien siirrosta annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

Hallintoviranomaisen tehtäviin liittyy keskeisesti lakiehdotuksen 9 §, jossa on luettelo välittävistä toimielimistä. Tiettyjä hallintoviranomaisen tehtäviä ei tarvitse siirtää erikseen, vaan niitä hoitavat 9 §:ssä tarkoitettut viranomaiset ja muut yhteisöt.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksilla voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä rakennusvarojen käytössä ja rakennusvarojen valvonnassa noudatettavista menettelytavoista. Säännökset liittyisivät keskeisesti hallintoviranomaisen tehtäviin ja koskisivat seikkoja, joista säädetään uudessa yleisasetuksessa ja sen nojalla annettavassa täytäntöönpanoa koskevassa komission asetuksessa. Hallintoviranomaisen tehtävät koskevat pääsääntöisesti useaa toimialaa ja niiden kohteena ovat huomattavat taloudelliset arvot ja ne ovat siten yhteiskunnalliselta vaikutukseltaan merkittäviä. Asetuksen antamisen keskeisenä tarkoituksena olisi selvittää rakennusvarojen käyttöön liittyviä tulintoja ja yhtenäistää käytäntöjä.

Ennen asetuksen antamista tulisi kuitenkin selvittää mahdollisuudet ohjata toimintaa ohjein. Päättyvällä ohjelmakaudella on noudatettu käytäntöä, jonka mukaan muiden ministeriöiden ohjaamisen tulisi tapahtua ensisijaisesti ohjein.

9 §. Välittävät toimielimet. Pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi säännös välittävistä toimielimistä. Niitä koskeva määrittely on 2 §:n 8 kohdassa. Määritelmän mukaan välittävä toimielin voisi olla julkisoikeudellinen tai yksityisoikeudellinen oikeushenkilö. Virastoilla tarkoitetaan keskushallinnossa olevia julkisia toimielimiä. Pykälän 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä mainitut viranomaiset ovat välittäviä toimielimiä lain mukaan

niillä olevien tehtävien perusteella. Keskuhallinnon virastona voisi tulla kysymykseen esimerkiksi teknologian kehittämiskeskus. Teknologian kehittämiskeskusta koskee laki teknologian kehittämiskeskuksesta (429/1993). Kehittämiskeskuksen teknologiseen tutkimus- ja kehittämistoimintaan myöntämän tuen valtion talousarvion mukaisesti myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä säädetään valtioneuvoston asetuksessa teknologisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan tuesta (435/2004).

Välittävät toimielimet suorittavat keskeisesti hallintoviranomaisen vastuulla olevia tehtäviä. Välittävän toimielimen asema voi syntyä myös sillä perusteella, että hallintoviranomainen siirtää tehtäviä viranomaiselle tai muulle taholle. Tehtävien siirrosta säädetään edellä ehdotetussa 8 §:ssä.

Välittävä toimielimen olisi lisäksi valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetussa laissa (443/1998) tarkoitettu erityisrahoitusyhtiö ja muu vastaava valtion kokonaan tai osittain omistaman yhtiö. Tällainen yhtiö on Finnvera Oyj. Finnvera Oyj:lle kuuluvista rakennerahoitustarvojen hallinnointiin kuuluvista tehtävistä on sovittu päättyvällä ohjelmakaudella komission ja kauppa- ja teollisuusministeriön kesken Letter of intent -sopimuksessa.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaussäännös välittävien toimielinten tehtävistä. Välittävien toimielinten keskeisinä tehtävinä on myöntää rakennerahoitustarvojen tukea. Nämä tehtävät perustuvat kullakin hallinnonalalla tuen myöntämistä koskevaan lakiin. Sen vuoksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaussäännös kunkin hallinnonalan sääntelyyn. Sen lisäksi välittävän toimielimen tehtävistä ehdotetaan säädettäväksi ehdotetun lain 44, 46 ja 49 §:ssä.

10 §. Rakennerahoitustarvojen osoittaminen muiden viranomaisten käytettäväksi. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös rakennerahoitustarvojen osoittamisesta välittävälle toimielimelle.

Hallintoviranomainen jakaisi rakennerahoitustarvat muille rakennerahoitustarvoja käyttäville viranomaisille, joita olisivat 9 §:ssä tarkoitetut välittävät toimielimet. Rakennerahoitustarvoja vastaavan kansallisen valtion rahoitusosuuden käsittelyä valtion talousarviossa on tarkoitus samalla uudistaa. Säännök-

sen otettaisiin valtioneuvoston asetukseen.

Uuden yleisasetuksen 37 artiklan mukaan toimenpideohjelmassa on rahoitussuunnitelma, jossa on kaksi taulukkoa. Toinen taulukoista sisältää rahaston rahoitusosuuteen varattujen kokonaismäärärahojen vuosittaisen jaon. Toisessa taulukossa täsmennetään yhteisön rahoitusosuuden kokonaismäärärahat ja vastaava kansallinen rahoitus sekä rahastojen tukiosuudet koko ohjelmakauden, toimenpideohjelman ja kunkin toimintalinjan osalta. EAKR:stä osarahoitettavissa toimenpideohjelmissa maakuntakohtaisen rahoituskehyksen jakautuminen rakennerahoitustarvoja käyttäville viranomaisille tehtäisiin vuosittain maakunnan yhteistyöasiakirjoissa. ESR:stä osarahoitettavan toimenpideohjelman rahoituskehyksen jakaantuminen määriteltäisiin päätetyn hallinnonalakohtaisen kehyksen perusteella.

Säännöksen mukaan rakennerahoitustarvoja ei ensiksi kohdistettaisi eri ministeriöille. Ministeriöt ottaisivat tulohajautuksessaan rakennerahoitushankkeet huomioon talousarvioesityksen valmistelussa arvioidessaan hallinnonalaan virastojen ja laitosten suunnitelmien perusteella saatavien rakennerahoitustarvojen määrää ja tavoitteita sekä hallinnonalan viranomaisten osallistuessa alueellisten rakennerahoitusohjelmien sekä maakuntaohjelmien toteuttamissuunnitelmien valmisteluun. Tähän liittyen rakennerahoitustarvojen ja kansallisten varojen suunnittelua ja yhteensovittamista on tarkoitus parantaa yhdenmukaistamalla maakunnan yhteistyöasiakirjan ja maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman laatimisen aikataulua. Säännökset ehdotetaan otettavaksi lakiehdotuksen 21 §:ään ja valtioneuvoston asetukseen.

Lisäksi pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös ohjelmareservistä. Tarkoituksena on, että kaikkia varoja ei jaettaisi vuoden alussa, vaan osa jätettäisiin ohjelmareserviin. Lähtökohtana on kuitenkin, että suurin osa varoista jaettaisiin budjettivuoden alussa viranomaisille hankepäästösten sujuvuuden turvaamiseksi. Tämä vastaa nykyistä käytäntöä. Uuden yleisasetuksen mukaan jäsenvaltio voi omasta aloitteestaan päättää perustaa kansallisen varauksen ennakoimattomia menoja varten, jonka suuruus on kolme prosenttia. Lisäksi maakunnan yhteistyöryhmät voivat

varata maakunnan yhteistyöasiakirjoihin tavoitteen vuotuisesta rahoitusosuudesta varoja joustoihin ja ylimaakunnallisiin hankkeisiin.

Tarkemmat säännökset varojen jakamisesta noudatettavasta menettelystä ja ohjelmareservin suuruudesta ja käytöstä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Reservin suuruudella tarkoitettaisiin eri tarkoituksiin varattua ohjelmareservin yhteismäärää. Säännös antaisi mahdollisuuden ohjata ohjelmareservin kokonaisuudesta, jos sellainen katsottaisiin tarpeelliseksi. Tarkoituksena on, että EAKR:stä ja ESR:stä osarahoitettavissa toimenpideohjelmissa olisi mahdollista tehdä ohjelmareservi kolmea erilaista käyttötarkoitusta varten. Ensiksikin ohjelmareservi tehtäisiin äkillisten rakennemuutosongelmien ratkaisua varten. Ohjelmareservi otettaisiin vuosittaisesta ohjelmarahoituksesta ja jätettäisiin hallintoviranomaisen valtion talousarvion pääluokkaan myöhemmin jaettavaksi. Reservin suuruus olisi uuden yleisasetuksen mukaan 3 prosenttia Reservin käyttöönotosta otettaisiin määräykset toimenpideohjelmiin. Reserville voitaisiin osoittaa oma toimintalinjansa, jonka vastuuviranomaisena olisi hallintoviranomainen. ESR:n osalta tarkemmista periaatteista ja ehdoista päättäisi ohjelman seurantakomitea.

Toimintalinjassa kuvattaisiin varauksen käyttökohteet sekä hallinnointimenettelyt suuraluetasolla. Käyttökohde olisi tarvittaessa koko kriisialue, jota varten laadittaisiin poikkihallinnollinen kriisiohjelma. Tukea ei osoitettaisi pelkästään välittömään kriisikohteeseen, vaan sitä voitaisiin osoittaa myös asianomaisen alueen muun elinkeinotoiminnan kehittämiseen. EAKR:stä osarahoitettavissa toimenpideohjelmissa se maakunnan yhteistyöryhmä, jonka alueella kriisialue pääasiallisesti sijaitsee, tekisi esityksen reservin käyttöönottamisesta kuultuaan muita ohjelma-alueen maakunnan liittoja. Hallintoviranomainen päättäisi varojen irrottamisesta kuultuaan muita tahoja rakennerahastoneuvottelukunnassa.

Toisena käyttötarkoituksena olisi ohjelmareservin varaaminen ylimaakunnallisia hankkeita varten. Osa teemahankkeista tulisi toteutumaan ylimaakunnallisina hankkeina. EAKR:stä osarahoitettavissa toimenpideohjelmissa maakunnan yhteistyöryhmät varai-

sivat maakunnan yhteistyöasiakirjoissa reservin ylimaakunnallisten hankkeiden toteutukseen. Reservi jätettäisiin talousarviossa jakamattomana hallintoviranomaisena toimivan sisäasiainministeriön pääluokkaan. Tarkoituksena on, että ylimaakunnallisen hankkeen hallinnointi ja rahoituksen myöntäminen keskitettäisiin yhteen maakunnan liittoon tai valtion alueviranomaiseen, joten sisäasiainministeriö osoittaisi ohjelmareservin tämän maakunnan liiton tai alueviranomaisen pyynnöstä.

Kolmantena käyttötarkoituksena olisi EAKR:stä osarahoitettavissa toimenpideohjelmissa ohjelmareservin varaaminen joustoihin. Maakunnan yhteistyöryhmät varaisivat maakunnan yhteistyöasiakirjoissa reservin jätettäväksi hallintoviranomaisena olevan sisäasiainministeriön pääluokkaan mainittua tarkoitusta varten. Yhteistyöryhmät määrittelevät reservin suuruuden. Sisäasiainministeriö osoittaisi varoja maakuntiin yhteistyöryhmiin pyyntöjen perusteella. Joustojen avulla yhteistyöryhmillä on mahdollisuus tarkistaa yhteistyöasiakirjoja kesken ohjelmavuotta.

Yhteistyöasiakirjojen tarkistaminen voi olla seurausta myös joustoihin ja ylimaakunnallisiin hankkeisiin tarkoitettujen ohjelmareservin käytöstä, jos niihin ei ole aikaisemmin varauduttu.

11 §. Hallintoviranomaisen ehdot ja ohjeet. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi välittävälle toimielimille varojen osoittamispäätöksessä annettavista ehdoista. Varojen osoittamisesta välittävälle toimielimille säädetään ehdotetun lain 10 §:ssä. Ehdoilla on useimmiten tarkoituksena selventää varoihin sovellettavan lainsäädännön sisältöä. Ehdossa siten kuvataan varoihin sovellettavaa voimassa oleva oikeutta. Ehdot saavat sisältönsä sovellettavasta lainsäädännöstä ja ovat luonteeltaan sitovia. Ehdot voivat sisältää myös Euroopan yhteisön lainsäädäntöä koskevia säännöksiä, jolloin ne ovat luonteeltaan sitovia. Toisena tapauksena ehdot voivat olla luonteeltaan myös ohjeellisia, kun ne sisältävät esimerkiksi osoitettavien varojen käyttöön liittyvää raportointia.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi välittävälle toimielimille annettavista ohjeista. Ohjeiden anto koskisi muuta kuin 1 momentissa ehdotettua varojen osoittamisti-

lannetta. Hallintoviranomaisen tehtävänä on varmistaa, että rahoitettavat toimet ovat koko niiden täytäntöönpanoajan yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaisia ja tarkastaa osarahoitettujen palvelusten ja tuotteiden toimituksen sekä varmistaa, että ilmoitetut menot ovat todella aiheutuneet ja ovat yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaisia. Näiden tehtävien asianmukainen suorittaminen voi vaatia ohjeiden antamista.

Ohjeiden antamisen välttämättömyyden arvioi kussakin tapauksessa hallintoviranomainen.

Hallintoviranomaisen oikeus antaa ohjeita ei vaikuta kunkin hallinnonalan oikeuteen antaa ohjeita oman hallinnonalan viranomaisille.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan säännöstä määräysten antamisesta. Määräykset eroavat oikeussäännöistä siinä, että ne kuuluvat aineelliselta sisällöltään toimeenpanovallan alaan. Ne ovat sisällöltään hallinnon sisäisiä ja ovat lähtökohtaisesti vain viranomaisia velvoittavia. Määräyksillä voi tosin olla joissakin tapauksissa asialliselta merkitykseltään vähäisten yksityiskohtien osalta vaikutuksia myös hallinnon ulkopuolelle lähinnä sivu- tai heijastusvaikutuksina. Hallintoviranomaisen määräykset koskisivat rakennerahastovarojen hallinnointia ja valvontaa siltä osin kuin ne koskevat hallintoviranomaisen tehtäviä. Määräysten perusteena voi olla komission antama uusi EY-lainsäädäntöä koskeva tulkinta. Ennen määräysten antamista hallintoviranomaisen tulisi kuulla asianomaisia ministeriöitä. Niillä tarkoitettaisiin rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanoon osallistuvia ministeriöitä.

12 §. Eräät täytäntöönpanojärjestelyt. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös eräistä täytäntöönpanojärjestelyistä. Säännös vastaa sisällöltään rakennerahastolain 9 §:n säännöstä. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi ainoastaan muuttuneista uuden yleisasetuksen käsitteistä johtuvat muutokset. Ehdotetulla säännöksellä annettaisiin hallintoviranomaiselle kansainvälistä yhteistoimintaa varten tarvittavaa toimivaltaa. Toimivalta olisi kuitenkin hyvin rajattu eikä koskisi asioita, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan tai jotka muutoin vaatisivat eduskunnan suostumusta. Kysymyksessä olisivat lähinnä hallintoviran-

omaisen kannalta tavanomaisina pidettävät rakennerahasto-ohjelman hallinnointitehtävien täytäntöönpanotehtävät, joista sovittaisiin Euroopan yhteisöjen komission tai muiden jäsenvaltioiden rakennerahastotehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa.

Uudella ohjelmakaudella kysymykseen voisivat tulla täytäntöönpanotehtävät, jotka koskevat alueiden välistä yhteistyötä EAKR:stä osarahoitettavissa toimenpideohjelmissa tai ESR-osarahoitukseen toimenpideohjelmaan liittyvät valtioiden väliset toimet.

Pykälän 2 momentti koskisi tilannetta, jossa on kysymys rakennerahasto-ohjelman ja Euroopan unionin ulkopuolella toteutettavan Euroopan yhteisön rahoittaman ohjelman teknisestä yhteensovittamisesta.

13 §. Todentamisviranomaiset. Pykälässä ehdotetaan nimettäväksi uudella ohjelmakaudella toimivat todentamisviranomaiset, jotka vastaavat nykyisen ohjelmakauden maksuviranomaisia. Uuden yleisasetuksen 59 artiklan mukaan todentamisviranomaisen on nimettävä kullekin toimenpideohjelmalle. Sama viranomaisen voidaan kuitenkin nimitä useammalle kuin yhdelle toimenpideohjelmalle. Toimenpideohjelmaa rahoitetaan uuden yleisasetuksen 34 artiklan mukaan aina vain yhdestä rahastosta. Tämän perusteella on luontevaa, että EAKR:stä osarahoitettaville toimenpideohjelmille nimettäisiin yksi todentamisviranomaisen, sisäasiainministeriö. ESR:stä osarahoitettavan toimenpideohjelman todentamisviranomaisena olisi työministeriö. Nimettävien ministeriöiden osalta säännös vastaa käytännössä rakennerahastolain 10 §:ää, jossa ministeriöt on nimetty rahastoittain. Kun hallinto- ja todentamisviranomaiset ovat samassa viranomaisessa, tulee huolehtia tehtävien riittävää eriyttämistä koskevan periaatteen noudattamisesta. Tästä ehdotetaan otettavaksi säännös pykälän 2 momenttiin.

14 §. Todentamisviranomaisen tehtävät. Uuden yleisasetuksen 61 artiklan mukaan todentamisviranomaisen keskeisenä tehtävänä on laatia todennetut menoilmoitukset ja maksupyynnöt sekä toimittaa ne komissiolle. Todentamisviranomaisen tehtävänä on lisäksi todentaa, että menoilmoitus on todenmukainen sekä laadittu luotettavan kirjanpitojärjes-

telmän ja todennettavissa olevien tositteiden perusteella ja että ilmoitetut menot ovat yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaisia ja aiheutuneet toimenpideohjelmaan sovellettavien perusteiden mukaisesti rahoitettaviksi valituista toimista, jotka ovat yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaisia. Lisäksi todentamisviranomaisen varmistaa, että se on saanut hallintoviranomaiselta todentamista varten tarvitsemansa tiedot menoilmoituksiin sisältyviä menoja koskevista menettelyistä ja tarkastuksista, ottaa todentamisessa huomioon kaikkien tarkastusviranomaisen tekemien tai sen vastuulla tehtyjen tarkastusten tulokset, säilyttää sähköisessä muodossa komissiolle ilmoitettuja menoja koskevan kirjanpitoaineiston sekä pitää kirjaa takaisin perittävistä määristä ja niistä määristä, jotka on palautettu johonkin toimeen tarkoitetun rahoitusosuuden täysimääräisen tai osittaisen peruuttamisen johdosta.

Todentamisviranomaisen tehtävät vastaavat pääasiallisesti nykyisen maksuviranomaisen tehtäviä. Uudella ohjelmakaudella on kuitenkin mahdollista määrittää maksuja komissiosta vastaanottavaksi ja välittäväksi toimielimeksi myös muu kuin todentamisviranomaisen Euroopan alueellinen yhteistyö-tavoitetta lukuun ottamatta. Todentamisviranomaisen tehtävänä on keskeisesti tehdä johtopäätöksiä hallinto- ja valvontajärjestelmän toiminnasta niin, että se voi varmistua siitä, että menoilmoitus on todenmukainen perustuen tositteisiin ja että ilmoitetut menot ovat aiheutuneet toimista, jotka ovat yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaisia. Tässä tehtävässä se käyttää hyväksi hallinto- ja tarkastusviranomaisten toimintaa ja niiden toteuttamia tarkastuksia ja laatimia raportteja. Tarkoituksena on, että järjestelmä toimisi tehokkaasti ja päällekkäinen työ esimerkiksi tarkastusten osalta voitaisiin välttää. Tiedon-saanti näiltä viranomaisilta on sen toiminnassa tärkeää. Todentamisviranomaisen tiedon-saannista ehdotetaan säädettäväksi jäljempänä 54 §:ssä. Tehtävien suorittamiseksi se myös suorittaa tarkastuksia toimenpideohjelmaa toteuttavissa viranomaisissa ja muissa toimijoissa. Tästä tarkastusoikeudesta säädetään jäljempänä 52 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa olisi erityissäännös menoilmoitukseen liittyvistä tehtävistä. Py-

kälän 1 momentin mukaan todentamisviranomaisen tehtävänä on todennetun menoilmoituksen laatiminen komissiolle. Pykälän 2 momentissa on tarkoitus säätää niistä viranomaisista ja laitoksista, jotka oman toimintansa osalta olisivat vastuussa tietojen toimitamisesta menoilmoitusta varten. Todentamisviranomaisen tehtävänä on siten koota eri viranomaisten ja laitosten menoilmoitusta varten toimittamista tiedoista yksi toimenpideohjelmaa koskeva menoilmoitus. Kukin viranomaisen ja laitos on vastuussa ilmoittamiensa menojen oikeellisuudesta kansallisen ja Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaan. Kukin välittävä toimielin toimittaisi tiedot suoraan toimenpideohjelman todentamisviranomaiselle. Samalla se toimittaisi jäljennöksen siitä tiedoksi oman hallinnonalansa ministeriölle. Menoilmoituksen sisällöstä säädettäisiin lakiehdotuksen 45 §:ssä.

Tarkoituksena on, että uudella ohjelmakaudella todentamisviranomaisen tehtävänä olisi ilmoituksen tekeminen takaisinperittävistä määristä vuoden lopun tilanteen mukaan. Velvollisuudesta ilmoittaa takaisinperittävistä määristä säädettäisiin 46 §:ssä.

15 §. *Todentamisviranomaisen ohjeet ja määräykset.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös ohjeiden antamisesta. Todentamisviranomaisen tehtävien asianmukainen hoitaminen voi edellyttää ohjeiden antamista välittävälle toimielimille. Todentamisviranomaisen tehtävänä on muun ohella tehdä johtopäätöksiä hallinto- ja valvontajärjestelmän toiminnasta niin, että se voi varmistua siitä, että menoilmoitus on todenmukainen perustuen tositteisiin ja että ilmoitetut menot ovat aiheutuneet toimista, jotka ovat yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaisia. Tässä tehtävässä se käyttää hyväksi hallinto- ja tarkastusviranomaisten toimintaa ja niiden toteuttamia tarkastuksia ja laatimia raportteja. Tässä tehtävässä esiin tulleiden tietojen perusteella voi syntyä tarve antaa ohjeita hallintoviranomaiselle ja välittävälle toimielimille menoilmoitusten oikeellisuuden varmistamiseksi. Ohjeet osoitettaisiin suoraan välittävälle toimielimille.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös todentamisviranomaisen mahdollisuudesta antaa määräyksiä. Määräykset eroavat oikeussäännöistä siinä, että ne kuulu-

vat aineelliselta sisällöltään toimeenpanoval-
lan alaan. Ne ovat sisällöltään hallinnon si-
säisiä ja ovat lähtökohtaisesti vain viran-
omaisia velvoittavia. Määräyksillä voi tosin
olla joissakin tapauksissa asialliselta merki-
tykseltään vähäisten yksityiskohtien osalta
vaikutuksia myös hallinnon ulkopuolelle lä-
hinnä sivu- tai heijastusvaikutuksina. Toden-
tamisviranomainen voi antaa määräyksiä
koskien rakennerahastovarojen käyttöä ja
valvontaa, jos Euroopan yhteisön lainsää-
dännössä säädettyjen velvoitteiden hoitami-
nen sitä edellyttää. Määräykset voisivat kos-
kea esimerkiksi sellaista tilannetta, jossa ko-
missio antaa uuden tulkinnan EY-
lainsäädännön soveltamisesta ja on Suomen
kannalta tärkeää, että eri hallinnonaloilla
toimitaan yhdenmukaisesti tulkinnan edellyt-
tämällä tavalla. Yleisesti määräykset koski-
vat sellaisia seikkoja, joiden nojalla voidaan
varmistaa menoilmoituksissa esitettyjen me-
nojen oikeellisuus. Ennen määräysten anta-
mista todentamisviranomaisen tulisi kuulla
asianomaisia ministeriöitä. Niillä tarkoitetta-
isiin rakennerahasto-ohjelmien toimeenpa-
noon osallistuvia ministeriöitä.

16 §. Rakennerahastoneuvottelukunta. Py-
kälässä ehdotetaan säännöstä rakennerahas-
toneuvottelukunnasta. Pykälän 1 momentissa
säädetäisiin neuvottelukunnan tehtävistä.
Neuvottelukunnan keskeisenä tehtävänä olisi
huolehtia rakennerahastoasioiden yhteensovi-
tuksesta keskushallinnossa eri rahastojen
kesken. Neuvottelukunnan tehtävänä olisi
myös yhteensovitus kansallisiin toimiin. Li-
säksi neuvottelukunnan tehtäväksi ehdote-
taan rakennerahastotoiminnan vaikuttavu-
uden arviointia ja raportointia sisäasiainminis-
teriölle. Raportilla tarkoitettaisiin uuden
yleisasetuksen 29 artiklan mukaista kerto-
musta. Kunkin jäsenvaltion on sen mukaan
ensimmäisen kerran vuonna 2007 sisällyt-
tävä kansallisen uudistusohjelman täytän-
töönpanoa koskevaan vuotuisen kertomuk-
seensa suppea yhteenveto rahastoista osara-
hoitusta saavien toimenpideohjelmien vaiku-
tuksesta kansallisen uudistusohjelman täytän-
töönpanoon. Kansallisen uudistusohjelman
laatiminen perustuu 22 ja 23 päivänä maaliskuu-
ta 2005 pidetyn Brysselin Eurooppa-
neuvoston päätelmiin ja sen laatimisessa ote-
taan huomioon yhdenmukiset suuntaviivat. Jä-

senvaltioiden on vuosien 2009 ja 2012 lop-
puun mennessä toimitettava suppea kerto-
mus, joka sisältää tietoja rahastoista osara-
hoitusta saavien ohjelmien vaikutuksesta pe-
rustamissopimuksessa vahvistettujen ko-
heesiopolitiikan tavoitteiden täytäntöön-
panoon, rahastoille säädettyjen tehtävien suo-
rittamiseen, kansallisessa suunnitelmassa yk-
silöityjen tavoitteiden täytäntöönpanoon ja
kilpailukyvyyn edistämistä ja työpaikkojen
luomista koskevan tavoitteen saavuttamiseen
sekä edistymiseen kasvua ja työllisyyttä kos-
kevissa yhdennetyissä suuntaviivoissa
(2005–2008) esitettyjen tavoitteiden saavut-
tamisessa uuden yleisasetuksen 9 artiklan 3
kohdan mukaan.

Tarkoituksena on, että rakennerahastoneu-
vottelukunnassa vaihdettaisiin tietoja Euroo-
pan yhteisön varoista rahoitettavien ohjelmi-
en ja kansallisten ohjelmien täytäntöönpanos-
ta sekä yhteen sovitettaisiin niiden täytän-
töönpanoa. Neuvottelukunta toimisi sisäasi-
ainministeriön yhteydessä. Neuvottelukun-
nan eri osapuolet toisivat muiden osapuolten
käyttöön ohjelmien toteuttamisen kannalta
tärkeitä tietoja, joita ministeriöt ja maakun-
nan liitot voisivat hyödyntää ohjelmatyös-
sään. Neuvottelukunnan tehtävät poikkeaisi-
vat seurantakomiteoiden tehtävistä siinä, että
neuvottelukunta tarkastelisi asioita valtakun-
nan tason vaikuttavuuden kannalta.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan säännös-
tä neuvottelukunnan asettamisesta. Neuvotte-
lukunta asetettaisiin sen mukaan valtioneu-
voston yleisistunnossa.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otetta-
vaksi säädösvallan delegointia koskeva sään-
nös.

Säännökset neuvottelukunnan kokoon-
panosta, toimikaudesta ja tarkemmista tehtä-
vistä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.
Neuvottelukunnan kokoonpano muodostuisi
ministeriöiden, suuralueiden, Suomen kunta-
liiton, keskeisten työmarkkina- ja elinkeino-
järjestöjen sekä ympäristö- ja sukupuolten ta-
sa-arvoa edistävien järjestöjen edustajista.
Puheenjohtajuus olisi sisäasiainministeriöllä.
Neuvottelukunnalla olisi sihteeristö, jonka si-
säasiainministeriö kokoaisi ministeriöiden ja
ohjelma-alueiden edustajista. Sihteeristö
valmistelisi neuvottelukunnalle materiaalin,
joka kootaan eri seuranta- ja arviointirapor-

teista. Sisäasiainministeriö vastaisi EAKR:ään liittyvien asioiden, työministeriö ESR:ään liittyvien asioiden ja maa- ja metsätalousministeriö maaseutu- ja kalatalousrahaston asioiden esittelystä neuvottelukunnalle.

Rakennerahastoneuvottelukunta voisi lisäksi tehdä ehdotuksia rakennerahastotoimien yhteensovituksen ja vaikuttavuuden parantamiseksi hallintoviranomaiselle ja seurantakomiteoille.

17 §. Maakunnan yhteistyöryhmä. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi maakunnan yhteistyöryhmästä, sen asettamisesta, kokoonpanosta ja työskentelystä. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan kussakin maakunnassa on rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanon ja alueen kehittämiseen vaikuttavien toimenpiteiden yhteensovittamista varten maakunnan yhteistyöryhmä. Ohjelmatoiminnasta saatujen kokemusten mukaan maakunnan yhteistyöryhmät ovat edustaneet laaja-alaista eri viranomaisten ja muiden alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen yhteistyötä. Niiden strateginen rooli ja asema on edelliseen vuonna 1999 päättyneeseen ohjelmakautteen nähden vahvistunut. Tällä perusteella ei ole suurta tarvetta muuttaa yhteistyöryhmän kokoonpanoa koskevaa sääntelyä.

Maakunnan yhteistyöryhmän kokoonpanoa koskevaa säännöksen sanamuotoa ehdotetaan kuitenkin tarkennettavaksi siten, että kokoonpanoa tarkasteltaisiin maakunnan alueen kehittämisen kannalta ja niin, että mukana olisi maakunnan alueiden kehittämiseen nähden tasapuolinen ja kattava edustus. Käytännössä sanamuodon tarkentaminen ei aiheuta muutosta yhteistyöryhmän osapuoliin. Jäsenet määräytyisivät uuden yleisasetuksen kumppanuusperiaatteen mukaisesti. Tarkoituksena on, että maakunnan yhteistyöryhmään pyritään saamaan edustajiksi ne tahot, jotka rahoittavat ja toteuttavat hankkeita. Eri rahoittaja- ja toteuttajaosapuolten alueiden kehittämisen kannalta tasapuolinen edustus lisää eri osapuolten sitoutumista kehittämissuunnitelmiin. Kuten nykyisin maakunnan yhteistyöryhmässä olisivat edustettuina maakunnan liitto ja sen jäsenkunnat, valtion viranomaiset ja muut valtionhallintoon kuuluvat organisaatiot sekä alueen kehittämisen kannalta tär-

keimmät järjestöt. Muihin valtionhallintoon kuuluviin organisaatioihin voisivat kuulua esimerkiksi yliopistot ja ammattikorkeakoulut.

Kokoonpanoa ehdotetaan muutettavaksi uuden yleisasetuksen tarkennetusta kumppanuusmääritelmästä johtuen. Uuden yleisasetuksen mukaan kumppanuusmäärittelyä on tarkennettu siten, että kumppaneita ovat: a) toimivaltaiset alue-, paikallis- ja kaupunkiviranomaiset sekä muut julkisviranomaiset; b) talouselämän osapuolet ja työmarkkinaosapuolet; sekä c) muut kansalaisyhteiskuntaa, ympäristökumppaneita tai valtioista riippumattomia järjestöjä edustavat asiaankuuluvat elimet sekä miesten ja naisten välisen tasa-arvon edistämisestä vastaavat elimet. Muutoksena nykytilaan ehdotetaan, että maakunnan yhteistyöryhmässä tulisi olla jäsenenä kansalaisjärjestöt tai ympäristöjärjestöt ja sukupuolten tasa-arvoa edustavat järjestöt. Maakunnan liiton hallituksella olisi harkintavalta päättää jäsenistön kokoonpanosta ottaen huomioon järjestön alueellinen edustus ja merkittävyys alueen kehittämisen kannalta.

Muilta osin osapuolten määrittely säilyisi nykyisen rakennerahastolain 17 §:n 3 momentin mukaisena. Tarkoituksena on, että yhteistyöryhmän enimmäiskoko muutoin säilyisi nykyisen ohjelmakauden mukaisena. Yhteistyöryhmän enimmäiskoko on nykyisin 8+8+8 lisätynä puheenjohtajalla, jolloin kokonaisuus on 25. Kumppanuus toteutuisi siten, että kohdan c mukaiset tahot olisivat edustettuina maakunnan yhteistyöryhmässä jäsenenä. Maakunnan liiton hallituksella olisi harkintavalta valita jäseniksi joko kansalaisyhteiskuntaa edustavat tai ympäristöjärjestöt sekä sukupuolten tasa-arvoa edistävät järjestöt. Maakunnan yhteistyöryhmän peruskokoonpano olisi siten 8+8+8+1. Yhteistyöryhmän kokoonpano voisi lisääntyä yhdellä jäsenellä kussakin 17 §:n 3 momentin ryhmässä 1-3 (lisäys siis 1+1+1), joten enimmäisjäsenmäärä voisi olla 9+9+9+1. Siltä osin kuin järjestö ei tule valituksi yhteistyöryhmän jäseneksi, olisi mahdollista nimetä järjestö asiantuntijaksi, mikä on nykyinen käytäntö. Päättyvällä ohjelmakaudella rakennerahasto-ohjelmissa tehdyissä väliarvioinneissa on kiinnitetty huomiota siihen, että

hankkeet ovat usein liiaksi viranomaisvetoisia ja yksityisen sektorin ja erityisesti yrityssektorin osallistumista hallinnoinnissa tulisi lisätä. Maakunnan yhteistyöryhmä on keskeinen aluetason toimielin, joka vaikuttaa varojen suuntaamiseen maakunnassa. Sen kokoonpano tulee käytännössä muodostaa sellaiseksi, että yksityisen sektorin osallistumista hanketoiminnassa voitaisiin lisätä.

Yhteistyöryhmä voisi kutsua yhteistyöryhmään lisäksi asiantuntijoita. Tämä vastaa nykykäytäntöä. Asiantuntijoita voitaisiin kutsua yksittäisen asian käsittelyä varten. Asiantuntijoina voisivat olla kuten nykyisin, tasarvo- ja ympäristöjärjestöjen, yliopistojen, korkeakoulujen, ammattikorkeakoulujen, ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjien, Finnvera Oyj:n ja muiden alueen kehittämisen kannalta tärkeiden organisaatioiden edustajia, silloin, kun niiden edustajat eivät ole yhteistyöryhmän jäseninä.

Pykälän 7 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan yhteistyöryhmä voisi asettaa tarvittaessa jaostoja. Jaostojen perustamisesta, kokoonpanosta ja tehtävistä määrättäisiin työjärjestyksessä. Jaostojen tehtävät käsittäisivät maakunnan yhteistyöryhmällä olevia tehtäviä. Jaoston tehtävistä on pidettävä erillään sihteeristön tehtävät, joista on säännös lakiehdotuksen 19 §:ssä. Sihteeristö valmistelisi myös jaostossa käsiteltävät asiat. Jaosto voisi myös itse niin halutessaan valmistella siinä käsiteltävät asiat. Tarkoituksena on, että jaosto voisi esimerkiksi käsitellä tiettyä asiakokonaisuutta koskevat asiat. Jaoston kokoonpanon tulisi noudattaa maakunnan yhteistyöryhmän kokoonpanoa kuitenkin niin, että kokoonpano tehtävien luonteen mukaisesti olisi selvästi pienempi kuin yhteistyöryhmän kokoonpano. Jaoston kokoonpanossa noudatettaisiin siten kumppanuusperiaatetta. Tältä osin jaoston kokoonpano eroaisi sihteeristön kokoonpanosta. Asian käsittely olisi siten jaostossa edustavampaa kuin sihteeristössä, jossa on edustettuina rahoittajien edustajat. Jaoston puheenjohtajana toimisi kuntalaissa tarkoitettu luottamushenkilö tai muu henkilö, jonka maakunnan yhteistyöryhmä nimeäisi. Jaoston käsiteltäviä asioita vietäisiin maakunnan yhteistyöryhmän käsiteltäväksi, jolloin yhteistyöryhmä voisi niin halutessaan myös muuttaa jaoston asiassa te-

kemää päätöstä.

Tarkoituksena on, että nykyisistä rakennerahastolain 17 §:n 7 ja 8 momentin mukaisista pakollisista jaostoista luovuttaisiin. Alueiden kehittämislain 12 §:n mukaan maakunnan yhteistyöryhmä käsittelee maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman. Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma sisältää keskeiset alueiden kehittämiseen vaikuttavat alueelliset määrärahaehdotukset. Lisäksi hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän 7 päivänä maaliskuuta 2006 tekemän päätöksen mukaan rakennerahastotoimet ja muut aluekehitykseen liittyvät toimet sisältyvät myös maakuntaohjelmiin ja sitä kautta vuositteisiin maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmiin. Mainituista alueiden kehittämisen suunnittelujärjestelmän muutoksista seuraa, että ei ole tarvetta perustaa erillisiä pysyviä jaostoja maakunnan yhteistyöryhmän rinnalle.

Nykyisellä ohjelmakaudella EMOTR:n ohjausosastosta ja KOR:sta rahoitettavat toimet sisältyvät tavoitetta 1 varten laadittuihin ohjelmiin. Uudella ohjelmakaudella mainittuja toimenpiteitä rahoitetaan maatalous- ja kalatalousrahastoista eikä niiden käsittely pääasiallisesti enää kuuluisi maakunnan yhteistyöryhmän tehtäviin. Kuitenkin aluetasolla olisi tarpeen käsitellä erityisesti Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman alueellisten tarpeiden painotuksia ja suuntaamista sekä toimenpiteiden yhteensovitusta muihin alueellisiin toimenpiteisiin. Niitä olisivat kansalliset maaseudun ja muut kehittämistoimet. Uusi maaseutuohjelma sisältäisi monien toimijoiden, esimerkiksi nykyistä laajemmin myös maaseudun paikallisten toimintaryhmien, toimia. Pykälän 8 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan maakunnan yhteistyöryhmä voisi perustaa 7 momentissa tarkoitettujen jaostojen lisäksi erityisen jaoston maaseutuasioiden käsittelemiseksi. Jaosto ei olisi luonteeltaan maakunnan yhteistyöryhmän alainen jaosto, joten sen kokoonpano ei määräytyisi kumppanuusperiaatteen mukaan, vaan kokoonpanossa otettaisiin huomioon käsiteltävät asiat ja niiden edellyttämä asiantuntemus. Jaoston kokoonpanosta ja tarkemmista tehtävistä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Siltä osin, kuin kysymys on tässä tarkoitettujen toimenpiteiden

yhteensovituksessa rakennerahastoista rahoitettaviin toimenpiteisiin, on kysymys maakunnan yhteistyöryhmälle kuuluvista tehtävistä, joista säädetään lakiehdotuksen 21 §:ssä.

18 §. *Maakunnan yhteistyöryhmän jäsenten asema.* Jäsenten asema vastaisi käytännössä nykyisen rakennerahastolain säännöksiä. Virkavastuun sisältöä kuitenkin ehdotetaan tarkennettavaksi koskemaan rikosoikeudellisen virkavastuun ja vahingonkorvauslaissa (412/1974) tarkoitetun julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvastuun. Maakunnan yhteistyöryhmä on erityislaatuinen valtion ja kunnan viranomaiskoneiston ulkopuolinen toimielin, joten virkavastuun sisältö on tarpeen tarkentaa. Lisäksi maakunnan yhteistyöryhmän päätöksenteko ja muu toiminta kohdistuu taloudellisesti merkittäviin seikkoihin.

19 §. *Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö.* Ehdotettu säännös vastaa pääasialliselta sisällöltään nykyisen rakennerahastolain sihteeristöä koskevaa säännöstä. Ehdotetun säännöksen mukaan sihteeristöön kuuluisi ainoastaan maakunnan yhteistyöryhmässä edustettuina olevien viranomaisten palveluksessa olevia henkilöitä. Muutoksena nykyiseen sääntelyyn ehdotetaan, että sihteeristö tarkastelisi ja seuraisi maakunnan alueella valmisteltavia rakennerahastohankkeita yhteensovituksen kannalta ja raportoi siitä maakunnan yhteistyöryhmälle. Säännös vastaa päättyvällä ohjelmakaudella noudatettua käytäntöä, jonka mukaan sihteeristö on käynyt läpi eri viranomaisissa käsiteltäviä hankkeita ja pyrkinyt siten yhteen sovittamaan niitä ja välttämään päällekkäisyyksiä.

20 §. *Maakunnan yhteistyöryhmän päätöksenteko ja hallintomenettely.* Ehdotettu säännös vastaa pääasialliselta sisällöltään nykyisen lain asiaa koskeva säännöstä. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kuntalain 53 ja 56 pykälää ei sovellettaisi maakunnan yhteistyöryhmään. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan säännöstä yhteistyöryhmän työjärjestyksestä. Työjärjestykseen ehdotetaan otettavaksi myös määräykset jaostojen perustamisesta, kokoonpanosta ja tarkemmista tehtävistä. Päätöksenteosta ehdotetaan säädettäväksi pykälän 3 momentissa.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan tarkennettavaksi niitä edellytyksiä, joiden mukaan maakunnan yhteistyöryhmän myönteinen päätös ei sitoisi rahoittajaviranomaista. Yhteistyöryhmän myönteinen päätös ei sitoisi rahoittajatahoa, jos siihen on painavia syitä. Sellaisia syitä olisivat erityisesti päätökseen liittyvät oikeudelliset syyt, minkä vuoksi rahoittajaviranomainen ei voisi tehdä yhteistyöryhmän päätöksen mukaista päätöstä. Painavana syynä voisi lisäksi olla tärkeä kansallinen käsiteltävään hankkeeseen liittyvä politiikkalinjaus. Säännöksellä on tarkoitus korostaa yhteistyöryhmän linjaavaa, strategista merkitystä alueiden kehittämisessä. Aikomuksesta tehdä poikkeava päätös tulisi antaa tieto yhteistyöryhmälle, kuten nykyisin, ja perustelut painavista syistä. Maakunnan yhteistyöryhmän kielteinen päätös sen sijaan olisi rahoittajatahoa sitova. Tämä vastaa nykyisin noudatettavaa käytäntöä.

Tarkemmat määräykset valmistelusta, esittelystä ja päätöksenteosta annettaisiin työjärjestyksessä. Tarkoituksena on, että hankkeiden esittely yhteistyöryhmässä tapahtuisi rahoittavan viranomaisen toimesta.

21 §. *Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävät.* Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävien ehdotetaan pääasiallisesti säilyvän nykyisen lain mukaisina. Yhden rahaston periaatteesta ja uudella ohjelmakaudella laadittavien toimenpideohjelmien rakenteesta aiheutuu eräitä muutoksia. Ehdotetun lain mukaan maakunnan yhteistyöryhmän keskeisenä tehtävänä on kohdentaa ja suunnata rakennerahastovaroja ohjelman mukaisesti maakunnan kehittämisen kannalta keskeisiin kohteisiin. Sen tehtävänä on myös yhteen sovittaa rakennerahastoista rahoitettavia toimia ja Euroopan maatalouden kehittämisrahastosta ja kalatalouden kehittämisrahastosta rahoitettavia toimia. Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävät ovat siten luonteeltaan toimintaa ohjaavia ja strategisia. Tehtävien toteuttamisen keskeisenä välineenä on maakunnan yhteistyöasiakirja. Maakunnan yhteistyöasiakirjassa esitetään EAKR:stä osarahoitettavan toimenpideohjelman ja ESR:stä osarahoitettavan toimenpideohjelman alueellisen osion yhteensovitus ja suuntaaminen.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös EAKR:sta osarahoitettavan

toimenpideohjelman rakennerahastovarojen ja niitä vastaavan kansallisen rahoitusosuuden yhteensovituksesta ja kohdentamisesta. Menettely vastaa nykyisin noudatettavaa maakunnan yhteistyöasiakirjamenettelyä. Pykälän 2 kohtaan ehdotetaan säännöstä maakunnan yhteistyöryhmän tehtävästä Manner-Suomea koskevan ESR-toimenpideohjelman alueellisen osion rakennerahastovarojen ja niitä vastaan kansallisen rahoitusosuuden yhteensovituksesta. Yhteensovitus tapahtuisi ohjelmatasolla sovittun hallinnonaloittaisen kehyksen mukaan. Tarkempia säännöksiä noudatettavasta menettelystä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella pykälän 2 momentin nojalla.

Pykälän 1 momentin 3 kohtaan ehdotetaan säännöstä varojen suuntaamisesta. Suuntaaminen tapahtuisi tarkistamalla yhteistyöasiakirjaa. Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman ja maakunnan yhteistyöasiakirjan käsittelyä ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi siten, että ne laaditaan syksyllä noudattaen maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman aikataulua. Laatumisaikataulusta ja sisällöstä on tarkoitus säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Maakunnan yhteistyöasiakirjaa voitaisiin tarkistaa, jos se on tarpeen toimenpideohjelman toimeenpanon kannalta. Tarkistamistarve voisi syntyä, kun päätetään 10 §:ssä tarkoitettujen ohjelmareservin käytöstä.

EAKR-asetuksen 9 artiklan mukaan jos EAKR:stä tuettuun toimenpideohjelmaan kuuluu toimia, joita voidaan tukea myös jostakin toisesta yhteisön tukivälineestä, mukaan lukien Euroopan maatalouden kehittämisen maatalousrahaston toimintalinja 3 ja kalastusta harjoittavien rannikkoalueiden kestävä kehittäminen Euroopan kalatalousrahastosta, jäsenvaltion on kussakin toimenpideohjelmassa vahvistettava rajaamisperusteet EAKR:stä tuettaville toimille ja muista yhteisön tukivälineistä tuettaville toimille. Vastaava säännös yhteensovituksesta on artiklassa 5 neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1698/2005 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen. Säännöksen toteuttamiseksi aluetasolla ehdotetaan 4 kohtaan otettavaksi yhteensovitusta koskeva säännös. Tarkoituksena on, että etukäteen ja

yhteensovitusta varten voitaisiin tarkastella ESR:n valtakunnalliseen osioon liittyvän tuen ja maaseuturahastosta sekä kalatalousrahastosta tulevan tuen kokonaismäärää alueella suhteessa yhteistyöasiakirjassa käsiteltäviin rakennerahastovaroihin. ESR:stä osarahoitettavan valtakunnallisen rahoituksen ja sitä vastaavan kansallisen rahoitusosuuden käyttösuunnitelma annettaisiin tiedoksi maakunnan yhteistyöryhmälle. Maatalousrahaston osalta yhteensovitus koskisi alueellisia maaseudun kehittämistoimia. Sellaisia ovat päätyväällä ohjelmakaudella EMOTR:n ohjausosastosta osarahoitetut maaseudun kehittämistoimet, joiden rahoitus uudella ohjelmakaudella siirretään maatalousrahastoon. Useat maatalousrahastosta rahoitettavat tuet määräytyvät pinta-alaperusteen tai eläinlääkintäperusteen mukaan. Sellaisia tukia ovat esimerkiksi luonnonhaittakorvaus ja ympäristötuki. Tällaisia ja vastaavalla perusteella määräytyviä tukia 3 kohdan yhteensovitus ei pääsääntöisesti koskisi, vaan niiden osalta riittävää on saada tieto niiden arvioituista määristä alueella.

Hallinnon ja aluekehityksen ministeriryhmän 7 päivänä maaliskuuta 2006 tekemän päätöksen mukaan rakennerahastotoimet ja muut aluekehitykseen liittyvät toimet sisältyvät myös maakuntaohjelmiin ja sitä kautta vuosittaisiin maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmiin. Siten tarkoituksena on, että ESR:stä osarahoitettavan toimenpideohjelman valtakunnallisen osion EU- ja kansallinen rahoitusosuus esitettäisiin vuosittain maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmasa. Alueiden kehittämislain (602/2002) muuttamisesta annetulla lailla (54/2005) on muutettu alueiden kehittämisestä annetun lain 11 §:ää, jonka mukaan maakunnan toteuttamissuunnitelma sisältää ehdotuksen maakuntaohjelman ja erityisohjelmien toteuttamisen kannalta keskeisiksi hankkeiksi ja muiksi toimenpiteiksi, arvion niiden rahoittamisesta ja saman lain 10 a §:n mukaisen maakunnan valtionrahoitusesityksen valtion talousarvion määrärahoista. Alueiden kehittämislain 10 a §:n mukaan laissa tarkoitettujen ministeriöiden koostavat keskeiset alueiden kehittämiseen vaikuttavat alueelliset määrärahaehdotukset. Rakennerahastovarot olisivat tässä tarkoitettuja alueiden kehittämiseen vaikuttavia mää-

rärahoja. Maakunnan yhteistyöryhmä alueiden kehittämislain 12 §:n mukaan käsittelee toteuttamissuunnitelman.

Lisäksi kohdassa 4 ehdotetaan, että maakunnan yhteistyöryhmä saisi tiedoksi maakunnan yhteistyöasiakirjan laatimisen ja tarkistamisen yhteydessä raportit maaseuturahaston ja kalatalousrahaston rahoituksesta ja ESR:stä osarahoitettavan toimenpideohjelman valtakunnallisen osion rahoituksesta. Valtakunnallisen osion osalta raportti kootaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen johdolla. Niiden käyttökelpoisuuden lisäämiseksi ehdotetaan, että valtioneuvoston asetukseen otettaisiin tarkemmat raportin sisältöä koskevat säännökset.

Kohdassa 5 ehdotetaan, että maakunnan yhteistyöryhmä päättää hankkeiden valintakriteerien alueellisesta soveltamisesta, mikä vastaa nykyistä käytäntöä. Vastaavasti ehdotetaan tarkennettavaksi 6 kohdan sanamuotoa siten, että yhteistyöryhmä käsittelee sellaiset aluekehityksen kannalta merkittävät hankkeet, jotka määritellään tarkemmin työjärjestyksessä. Muutoksilla korostetaan maakunnan yhteistyöryhmän työskentelyn strategista luonnetta. Pykälän 1 momentin 7 kohdassa ehdotetaan yhteistyöryhmän tehtäväksi huolehtia niistä menettelyistä, joilla varmistetaan hankkeiden ympäristövaikutusten selvittäminen.

Pykälän 1 momentin 8 kohtaan ehdotetaan säännöstä rakennerahasto-ohjelman muutostarpeiden valmistelusta ja esittämisestä. Kukin yhteistyöryhmä valmistelee ja esittää muutostarpeita maakuntansa osalta. Koska alueellinen kilpailukyky ja työllisyys-tavoitteen toimenpideohjelmat laaditaan suuraluetasolla lukuun ottamatta ESR-toimenpideohjelman valtakunnallista osiota, tulee eri yhteistyöryhmien esitykset kootaan suuraluetasolla koko toimenpideohjelmaa koskevaksi. ESR-toimenpideohjelmassa asianomainen työvoima- ja elinkeinokeskus voi toimia kokoavana viranomaisena. Seuranta-komitean tehtävänä on tutkia ja hyväksyä muutokset. Muilta osin noudatetaan, mitä ehdotetun lain 6 §:ssä säädetään toimenpideohjelmien valmistelusta.

Pykälän 10 kohtaan ehdotetaan otettavaksi säännös muista rakennerahasto-ohjelman toimeenpanoon ja alueen kehittämiseen vai-

kuttavien toimenpiteiden yhteensovituksista sekä muista niihin liittyvistä tehtävistä. Uusi ohjelmakausi käsittää seitsemän vuotta. Toiminnan kannalta kausi on pitkä, joten ei ole mahdollista luetella tyhjentävästi kaikkia yhteensovittamisen hoitamiseksi tarpeellisia tehtäviä. Sen vuoksi kohtien 1–9 lisäksi ehdotetaan 10 kohtaan otettavaksi säännös, jonka mukaan yhteistyöryhmän tehtäviin kuuluvat myös muut rakennerahasto-ohjelman toimeenpanoon ja alueen kehittämiseen vaikuttavien toimenpiteiden yhteensovittamista koskevat tai niihin liittyvät muut tarpeelliset tehtävät. Edellytyksenä on, että tehtäviä ei ole säädetty muiden viranomaisten tehtäväksi. Tehtävistä tulisi myös määrätä tarkemmin työjärjestyksessä.

Tarkempia säännöksiä maakunnan yhteistyöasiakirjan sisällöstä, laatimisen määräaajoista ja raporttien sisällöstä ehdotetaan annettavaksi valtioneuvoston asetuksella.

22 §. Tarkastusviranomaisen. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös tarkastusviranomaisen nimeämisestä. Uuden yleisasetuksen 59 artiklan mukaan jäsenvaltion on nimettävä kutakin toimenpideohjelmaa varten tarkastusviranomaisen. Se voi olla yhteinen myös usealle toimenpideohjelmalle. Pykälässä ehdotetaan nimettäväksi kaikille toimenpideohjelmille yhteinen tarkastusviranomaisen. Tarkastusviranomaisen perustettaisiin valtiovarainministeriön controller-toiminnon yhteyteen. Tarkoituksena on siirtää tarkastusviranomaiseen tarvittavat virat muista ministeriöistä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jolla turvataan tarkastusviranomaisen toiminnan riippumattomuus.

23 §. Tarkastusviranomaisen tehtävät. Tarkastusviranomaisen keskeisenä tehtävänä on uuden yleisasetuksen 62 artiklan mukaan varmistaa, että tarkastukset tehdään toimenpideohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmän tehokkaan toiminnan varmistamiseksi ja että tarkastukset tehdään tarkoituksenmukaisista otoksista ilmoitettujen menojen tarkistamiseksi. Näillä tarkastuksilla tarkoitetaan järjestelmätarkastuksia ja hanketarkastuksia. Tarkastusviranomaisen esittää komissiolle yhdeksän kuukauden kuluessa tarkastusstrategian, käytettävän menetelmän, toimiin kohdistuvia tarkastuksia koskevan otantame-

nettelyn sekä alustavan tarkastussuunnitelman sekä antaa komissiolle vuosittain tarkastuskertomuksen. Tarkastusviranomaisen antaa tehtyjen tarkastusten perusteella lausunnon siitä, toimiiko hallinto- ja valvontajärjestelmä niin tehokkaasti, että se antaa kohtuullisen varmuuden komissiolle esitettyjen menoilmoitusten oikeellisuudesta ja näin ollen kohtuullisen varmuuden ilmoituksen perustana olevien tapahtumien laillisuudesta ja säännönmukaisuudesta. Tarkastusviranomaisen antaa komissiolle 31 päivään maaliskuuta 2017 mennessä toimenpideohjelman päättymistä koskevan ilmoituksen, jossa arvioidaan loppuerän maksatuspyynnön oikeellisuus sekä lopullisen menoilmoituksen perustana olevien tapahtumien laillisuus ja säännönmukaisuus. Lopullinen menoilmoitus sisältää lopullisen tarkastuskertomuksen. Lopullinen menoilmoitus korvaa rakennerahastolain 34 §:ssä tarkoitetun lausuman.

Kansallisissa ohjelmissa on rakennerahastovarojen tarkastuksessa tarkoituksena siirtyä uuteen järjestelmään uudella vuonna 2007 alkavalla ohjelmakaudella. Tarkastusviranomaisen suorittaisi rakennerahastovaroja saaneisiin tuensajiin ja välittäviin toimielimiin kohdistuvat tarkastukset rakennerahastovaroja käyttävillä hallinnonaloilla. Siten voidaan yhdenmukaistaa ja tehostaa tarkastustoimintaa. Uudistus on lisäksi omiaan yhdenmukaistamaan rakennerahastovarojen käyttöä eri ohjelmissa ja hallinnonaloilla.

24 §. Tarkastusviranomaisen ohjeet. Uuden yleisasetuksen mukaan tarkastusviranomaisen varmistaa, että toimenpideohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmän tehokkaan toiminnan varmistamiseksi tehdään tarkastuksia ja että ilmoitettujen menojen tarkastamiseksi tehdään toimia koskevia tarkastuksia tarkoituksenmukaisen otannan perusteella. Tarkastusviranomaisen ei itse tarvitse suorittaa tarkastuksia, vaan niitä voivat tehdä muut viranomaiset tai riippumattomat tilintarkastajat. Esityksessä on tarkoituksena keskittää tarkastusviranomaisen tehtävät yhteen ministeriöön. Tämä ei kuitenkaan sulje pois sitä mahdollisuutta, että tarkastuksia edelleen tehtäisiin kullakin hallinnonalalla. Tarkastusten suorittaminen ja niissä noudatetut periaatteet vaihtelevat eri hallinnonaloilla. Tarkoituksena on, että tarkastusviranomaisella olisi mah-

dollista ohjein yhdenmukaistaa menettelyjä tarkastustoiminnan tehokkuuden lisäämiseksi siinä tapauksessa, että tarkastuksia tehdään eri hallinnonaloilla.

25 §. Seurantakomiteat. Pykälässä ehdotetaan otettavaksi säännökset seurantakomiteasta. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan säännöstä seurantakomitean asettamisesta, tehtävistä ja toimikaudesta. Uuden yleisasetuksen mukaan seurantakomitea perustetaan kutakin toimenpideohjelmaa varten kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun toimenpideohjelman hyväksymisestä tehty päätös on annettu tiedoksi jäsenvaltiolle. Yksi seurantakomitea voidaan perustaa useita toimenpideohjelmaa varten. Tarkoituksena on, että kutakin toimenpideohjelmaa varten on yksi seurantakomitea, mikä vastaa nykykäytäntöä. Sen tehtävät perustuvat uuden yleisasetuksen säännöksiin. Tehtävät vastaavat pääasiallisesti nykyisten seurantakomiteoiden tehtäviä. Tehtävänä on: 1) tutkia ja hyväksyä rahoitettavien toimien valintaperusteet kuuden kuukauden kuluessa toimenpideohjelman hyväksymisestä, sekä hyväksyä tarvittaessa valintaperusteiden tarkistukset ohjelmatyön tarpeiden mukaan; 2) tarkastella säännöllisesti toimenpideohjelman erityistavoitteiden saavuttamisessa tapahtunutta edistystä hallintoviranomaisen sille toimittamien asiakirjojen perusteella; 3) tarkastella täytäntöönpanon tuloksia, erityisesti kullekin toimintalinjalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista; 4) tutkia täytäntöönpanoa koskevat vuosikertomukset ja loppukertomukset sekä hyväksyä ne. Lisäksi seurantakomitealle on annettava tiedoksi vuotuinen tarkastuskertomus tai kyseistä toimenpideohjelmaa koskeva kertomuksen osa ja kaikki komission tekemät tarkastuskertomusta tai sen osaa koskevat huomautukset. Seurantakomitea voi myös ehdottaa hallintoviranomaiselle, että toimenpideohjelmaa tarkistetaan.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säännöstä seurantakomitean asettamisesta, kokoonpanosta ja sen jäsenistä. Seurantakomitean kokoonpanossa on otettava huomioon uuden yleisasetuksen asiaa koskevat säännökset. Uuden yleisasetuksen 64 artiklan mukaan jäsenvaltio päättää komitean kokoonpanosta yhteisymmärryksessä hallintoviranomaisen kanssa. Lisäksi uuden yleisase-

tuksen 11 artiklan mukaan kumppanuus kattaa myös toimenpideohjelmien seurannan. Siten seurantakomitean kokoonpanossa on otettava huomioon kumppanuusperiaatteen mukaiset tahot. Niitä kuvataan ehdotetun lain 17 §:ää koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös seurantakomitean jäsenten asemasta. Jäsenet toimisivat virkavastuulla. Seurantakomitea on oikeudelliselta luonteeltaan erityistyyppinen toimielin, joka käyttää tehtäviä hoitaessaan julkista valtaa. Sen toiminta kohdistuu merkittäviin taloudellisiin arvoihin. Tämän vuoksi virkavastuun sisältöä ehdotetaan tarkennettavaksi käsittämään rikosoikeudellisen virkavastuun ja vahingonkorvauslaissa tarkoitetun julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvastuun.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset seurantakomitean työskentelystä. Pykälään otettaisiin selvyiden vuoksi viittaukset keskeisiin yleishallinto-oikeudellisiin lakeihin. Siten turvattaisiin hyvän hallinnon ja oikeusturvan takeet seurantakomitean toiminnassa. Momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös seurantakomitean päätöksenteosta, johon ei ehdoteta muutosta nykytilaan. Momenttiin ehdotetaan lisäksi otettavaksi muutoksenhakukieltoa koskeva säännös. Seurantakomitean tehtävänä on tutkia ja hyväksyä rahoitettavien toimien valintaperusteet kuuden kuukauden kuluessa toimenpideohjelman hyväksymisestä sekä hyväksyttävä tarvittaessa tarkistukset ohjelmatyön tarpeiden mukaan. Rahoitettavien toimien valintaperusteita koskeva päätös on luonteeltaan viranomaisen tuen myöntämispäätöstä valmisteleva hallintotoimenpide. Valintaperusteet ovat luonteeltaan yleisiä ja niiden tarkoituksena on suunnata hankkeiden valintaa ohjelmassa hyväksytyihin painopisteisiin. Päätös liittyy osana tuen myöntämistä koskevaan ja tarkoituksenmukaisuusharkintaan perustuvaan viranomaisen päätökseen, josta on erikseen valitusoikeus.

Pykälän 5 momenttiin ehdotetaan säännöstä siitä, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä seurantakomitean kokoonpanosta ja jäsenistä. Perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on

säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Saman lainkohdan mukaan valtioneuvoston yksiköistä voidaan muutoin säätää asetuksella. Selvyyden vuoksi seurantakomitean kokoonpanosta ja jäsenistä ehdotetaan säädettäväksi valtioneuvoston asetuksella.

26 §. Seurantakomitean sihteeristö. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi seurantakomitean sihteeristöstä. Selvyyden vuoksi sihteeristön tehtävistä otettaisiin säännös lakiin. Nykyisellä ohjelmakaudella sihteeristön asema on perustunut ohjelma-asiakirjan määräyksiin ja noudatettuun käytäntöön. Sihteeristöön kuuluisivat jäseninä seurantakomiteassa edustettuina olevien viranomaisten palveluksessa olevia henkilöitä. Sihteeristön jäseninä olisivat rakennerahastovaroja käyttävien ministeriöiden edustajat. EAKR-osarahoitteisissa toimenpideohjelmissa jäseninä olisivat myös maakunnan liittojen edustajat. Tehtävät käsittäisivät seurantakomitean valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä. Selvyyden vuoksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan sihteerit hoitaisivat seurantakomitean asioiden valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä virkavastuulla. Lisäksi virkavastuun sisältöä ehdotetaan tarkennettavaksi käsittämään rikosoikeudellisen virkavastuun ja vahingonkorvauslaissa tarkoitetun julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvastuun.

Sihteeristön tehtäviä on tarkoitus siirtää sille maakunnan liitolle, josta ohjelma-alueen maakunnan liitot ovat sopineet. Tehtävien siirrosta on säännös ehdotetun lain 11 §:ssä.

4 luku. **Jäsenvaltioiden välisten rakennerahasto-ohjelmien hallinnointi**

27 §. Hallintoviranomaiset. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös hallintoviranomaisesta. EAKR-asetuksen 14 artiklan mukaan toimenpideohjelmaan osallistuvien jäsenvaltioiden on nimettävä yksi hallintoviranomainen. Hallintoviranomaisen nimeäminen tapahtuisi siten, että siitä sovittaisiin toimenpideohjelmaan osallistuvien jäsenvaltioiden kesken ja se nimettäisiin ohjelma-asiakirjassa. EAKR-asetuksen 12 artiklan mukaan toimenpideohjelmaan on otettava

ohjelmaa koskevat täytäntöönpanosäännöt, joita ovat muun ohella tiedot ohjelman hallintoviranomaisesta. Ehdotetun pykälän mukaan hallintoviranomaisena toimisi ohjelmasiikirjassa mainittu maakunnan liitto. Ehdotettu säännös vastaa rakennerahastolain vastaavaa säännöstä. Tarkoituksena on, että Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmien hallinnointi Suomessa tapahtuisi myös uudella ohjelmakaudella alueetasolla.

Uudella ohjelmakaudella Suomessa pannaan täytäntöön yksi toimenpideohjelma, jossa koko ohjelman hallinnointi tapahtuu Suomesta käsin. Kysymyksessä on Keskisen Itämeren toimenpideohjelma. Ohjelmaan osallistuvat Suomi, Ruotsi, Viro ja Latvia. Muissa Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmissa ohjelmien hallinnointi tapahtuu Suomen ulkopuolella. Keskisen Itämeren ohjelma on luonteeltaan rajat ylittävä toimenpideohjelma. Lisäksi Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteessa toimenpideohjelmiä voidaan laatia valtioiden välistä yhteistyötä ja alueiden välistä yhteistyötä varten. Toimenpideohjelmat rahoitetaan EAKR:stä. Tarkoituksena on, että uudella ohjelmakaudella Suomi osallistuisi kaikkiaan seitsemään Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmaan.

28 §. Hallintoviranomaisen tehtävät. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös hallintoviranomaisen tehtävistä. Tehtävistä otettaisiin viittaussäännös Euroopan yhteisön lainsäädäntöön. Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteessa hallintoviranomaisen tehtävät vastaavat pääasiallisesti uuden yleisasetuksen mukaisia kansallisen ohjelman hallintoviranomaisen tehtäviä. Hallintoviranomaisen keskeisenä tehtävänä on varmistaa, että rahoitettavat toimet valitaan toimenpideohjelmiin sovellettavien perusteiden mukaisesti ja että toimet ovat koko niiden täytäntöönpanoajan niitä koskevien yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaisia. Hallintoviranomaisen tehtävänä on varmistaa, että käytössä on sähköinen tietojärjestelmä ja että tuensaajilla on joko erillinen kirjanpitojärjestelmä tai soveltuva kirjanpitokoodi. Hallintoviranomainen vastaa toimenpideohjelmien arviointien tekemisestä. Hallintoviranomaisen tulee ottaa käyttöön menettelyt, joilla varmistetaan asia-

kirjojen säilyttäminen uuden yleisasetuksen vaatimusten mukaan. Lisäksi hallintoviranomaisen tehtävänä on varmistaa, että todentamisviranomaisen saa todentamista varten kaikki tarvittavat tiedot menoja koskevista menettelyistä ja tarkastuksista. Hallintoviranomainen lisäksi ohjaa seurantakomitean työtä ja toimittaa sille tarvittavat asiakirjat, laatii täytäntöönpanoa koskevat vuosikertomukset ja loppukertomukset ja toimittaa ne komissiolle sekä varmistaa tiedottamista ja julkisuutta koskevien vaatimusten noudattamisen.

Toisin kuin kansallisissa ohjelmissa, Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmissa hallintoviranomaisen tehtävänä ei ole varmistaa, että toimien osalta tuensaajien ilmoittamat menot ovat yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaisia. Tehtävä kuuluu valvojalle, josta säädetään ehdotuksen 29 §:ssä.

Pykälään ehdotetaan lisäksi otettavaksi säännös hallintoviranomaisen kansallisista tehtävistä. Kansalliset tehtävät liittyisivät keskeisesti hallintoviranomaiselle annettaviin tehtävien hoitamiseksi välttämättömiin toimivaltuuksiin.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi asetuksenantovaltaa koskeva säännös. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä rakennerahastovarojen käytöstä ja valvonnasta, jos Euroopan yhteisön lainsäädäntö sitä välttämättä edellyttää. Asetuksen antamisen keskeisenä tarkoituksena olisi selventää rakennerahastovarojen käyttöön liittyviä tulkintoja ja yhtenäistää käytäntöjä.

29 §. Valvoja. Pykälään ehdotetaan otettavaksi valvojaa koskeva säännös. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös valvojan tehtävistä viittaamalla Euroopan yhteisön lainsäädäntöön. EAKR-asetuksen 16 artiklan mukaan Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteessa toimenpideohjelmaan osallistuvien jäsenvaltioiden on perustettava valvontajärjestelmä, jonka avulla on mahdollista varmentaa osarahoitettujen tuotteiden ja palveluiden toimittaminen, sen alueella toteutettujen toimien tai niiden osuuksien osalta ilmoitettujen menojen asianmukaisuus sekä se, että menot ja niihin liittyvät toimet tai niiden osuudet ovat yhteisön ja asianomaisen jäsen-

valtion kansallisten sääntöjen mukaisia. Tätä varten jäsenvaltion on nimettävä valvojat, joiden tehtävänä on varmentaa kunkin toimeen osallistuvan tuensaajan ilmoittamien menojen laillisuus ja asianmukaisuus. Jäsenvaltiot voivat myös päättää nimetä yhden valvojan koko ohjelma-alueelle. Jos osarahoitettujen tuotteiden tai palvelujen toimitus on mahdollista varmentaa ainoastaan koko toimen osalta, varmennuksen suorittaa sen jäsenvaltion valvoja, jossa johtava tuensaaja sijaitsee, tai hallintoviranomainen. Jäsenvaltioiden on lisäksi varmistettava, että valvojat voivat vahvistaa menot kolmen kuukauden kuluessa. Valvojana voisi toimia jäsenvaltion viranomainen. Toimenpideohjelmaan osallistuvien jäsenvaltioiden tehtävänä on sopia valvontajärjestelmän perustamisesta. Kukin jäsenvaltio nimeää omalta osaltaan valvojan. Ehdotuksen mukaan Suomen osalta valvojan nimeäisi sisäasiainministeriö, jonka toimialaan alueiden kehittäminen kuuluu. Valvoja toimisi Suomessa sellaisissa ohjelmissa, joissa hallintoviranomainen sijaitsee toisessa jäsenvaltiossa. Valvoja voi olla yhteinen Suomessa toteutettavissa Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmissa.

Hallintoviranomaisen tehtävänä on EAKR-asetuksen 15 artiklan mukaan varmistua siitä, että EAKR-asetuksen 16 artiklassa tarkoitettu valvoja on hyväksynyt kullekin toimeen osallistuvalla tuensaajalle aiheutuneet menot.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan säännöstyä valvojan pätevydestä. Valvojalla on oltava tehtävien hoitamisen kannalta riittävä ammattitaito. Lisäksi ehdotetaan, että valvojan tehtävään sovellettaisiin yleishallinto-oikeudellisia lakeja. Siten voidaan turvata hyvän hallinnon takeet.

Valvojan tehtävänä on varmentaa osarahoitettujen tuotteiden ja palveluiden toimittaminen, sen alueella toteutettujen toimien tai niiden osuukien osalta ilmoitettujen menojen asianmukaisuus sekä se, että menot ja niihin liittyvät toimet tai niiden osuudet ovat yhteisön ja asianomaisen jäsenvaltion kansallisten sääntöjen mukaisia. Tehtävän hoitaminen edellyttää, että valvojalla on oikeus suorittaa tarkastuksia. Tästä säädettäisiin pykälän 3 momentissa. Valvojan oikeudesta valtuuttaa toinen viranomainen tai ulkopuolinen tilintarkastaja suorittamaan tarkastuksia säädet-

täisiin lisäksi pykälän 4 momentissa. Valvoja voi myös valtuuttaa esimerkiksi yksityisen tilintarkastusyhteisön hoitamaan valvojan tehtäviä. Tästä säädettäisiin myös pykälän 4 momentissa. Vastuu tehtävän asianmukaisesta suorittamisesta on kuitenkin nimetyllä valvojalla. Valtuutuksen tulee tällöin sisältää myös valtuutus suorittaa tarkastuksia.

30 §. Välittävät toimielimet. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös välittävistä toimielimistä Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitetta koskevassa toimenpideohjelmissa. Välittävän toimielimen määrittely on ehdotetun lain 2 §:ssä ja luettelo kansallisissa ohjelmissa toimivista välittävistä elimistä lakiehdotuksen 9 §:ssä. Välittäviä toimielimiä Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmissa olisivat rakennerahastovaroja käyttävät ministeriöt, keskushallinnon virastot, työvoima- ja elinkeinokeskukset, alueelliset ympäristökeskukset ja lääninhallitukset. Välittävät toimielimet määriteltäisiin viittaamalla 9 §:ään.

Viranomaiset, jotka osallistuisivat rakennerahastovarojen hallinnointiin välittävinä toimieliminä, sovittaisiin toimenpideohjelmaa koskevissa kansallisissa neuvotteluissa. Viranomaiset ilmenevät ohjelma-asiakirjasta. Tavoitteena on, että ohjelmiin osallistuvien kansallisten viranomaisten määrää voitaisiin vähentää. Tarkoituksena on yksinkertaistaa varojen hallinnointia ja tehostaa toimintaa. Uudella ohjelmakaudella rakennerahastovarojen osuus on 75 % ohjelman rahoituksesta ja kansallinen julkinen vastinrahoitus 25 %. Varsinkin ohjelmissa, joissa rahoituskehys on pieni, on hankkeiden vaikuttavuuden takia tärkeää keskittää kansallinen vastinrahoitus nykyistä harvemmälle määrälle toimijoita.

31 §. Ohjelmareservi. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös ohjelmareservistä. Tarkoituksena on, että pääosa varoista jaettaisiin vuoden alusta kuten kansallisissa rakennerahasto-ohjelmissa hanketoiminnan sujuvuuden takaamiseksi. Loppuosa jätettäisiin sisäasiainministeriön pääluokkaan ja jaettaisiin myöhemmin. Reservin suuruudesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Tarkoituksena on saada varojen käyttöön joustavuutta siten, että jatkossa ei olisi tarvetta budjetoida varoja uudelleen talousarviovuoden aikana lisätalousarviomenettelyssä. Valtion vastin-

rahoituksen käsittelyä valtion talousarviossa on tarkoitus uudistaa. Asiaa koskevat säännökset otettaisiin valtioneuvoston asetukseen.

32 §. Todentamisviranomaiset. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa olevasta todentamisviranomaisesta. EAKR-asetuksen 14 artiklan mukaan toimenpideohjelmaan osallistuvien jäsenvaltioiden on nimettävä yksi todentamisviranomainen. Sen nimeäminen tapahtuisi siten, että siitä sovittaisiin toimenpideohjelmaan osallistuvien jäsenvaltioiden kesken ja se nimettäisiin ohjelma-asiakirjassa. EAKR-asetuksen 12 artiklan mukaan toimenpideohjelmaan on otettava ohjelmaa koskevat täytäntöönpanosäännöt, joita ovat muun ohella tiedot ohjelman todentamisviranomaisesta. Tarkoituksena on, että todentamisviranomaisena toimisi sama viranomainen, joka toimii Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa hallintoviranomaisena. Tämä vastaa rakennerahastolain asiaa koskevaa säännöstä, jonka mukaan ohjelma-asiakirjassa mainittu maakunnan liitto toimii sekä hallinto- että maksuviranomaisena.

Silloin, kun sama viranomainen hoitaa hallinto- ja todentamisviranomaisen tehtäviä, tulee huolehtia siitä, että tehtävät erotetaan toisistaan viranomaisten välillä ja myös niiden sisällä siten, että hallintoviranomaisen ja todentamisviranomaisen riippumattomuus ei vaarannu. Tästä ehdotetaan otettavaksi säännös pykälän 2 momenttiin.

33 §. Todentamisviranomaisen tehtävät. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös todentamisviranomaisen tehtävistä. Todentamisviranomaisen tehtävät Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteessa vastaavat niitä uuden yleisasetuksen mukaisia tehtäviä, jotka todentavalla viranomaisella on lakiehdotuksen 14 §:n 1 momentin mukaan. Todentamisviranomaisen keskeisenä tehtävänä on laatia todennetut menoilmoitukset ja maksupyynnöt sekä toimittaa ne komissiolle. Todentamisviranomaisen tehtävänä on todentaa, että menoilmoitus on todenmukainen sekä laadittu luotettavan kirjanpitojärjestelmän ja todennettavissa olevien tositteiden perusteella ja että ilmoitetut menot ovat yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaisia ja aiheutuneet toimenpideohjelmaan sovellettavien pe-

rusteiden mukaisesti rahoitettaviksi valituista toimista, jotka ovat yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaisia. Lisäksi todentamisviranomainen varmistaa, että se on saanut hallintoviranomaiselta todentamista varten tarvitsemansa tiedot menoilmoituksiin sisältyviä menoja koskevista menettelyistä ja tarkastuksista, ottaa todentamisessa huomioon kaikkien tarkastusviranomaisen tekemien tai sen vastuulla tehtyjen tarkastusten tulokset, säilyttää sähköisessä muodossa komissiolle ilmoitettuja menoja koskevan kirjanpitoaineiston sekä pitää kirjaa takaisin perittävästä määristä ja määristä, jotka on palautettu johonkin toimeen tarkoitetun rahoitusosuuden täysimääräisen tai osittaisen peruuttamisen johdosta.

EAKR-asetuksen mukaan komissio suorittaa maksut todentamisviranomaiselle. Alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteessa maksujen välittäminen lakiehdotuksen 10 §:n mukaan kuuluu sen sijaan hallintoviranomaisen tehtäviin. Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmissa tuensaajien on nimettävä kutakin hankekokonaisuutta varten johtava tuensaaja, joka vastaa hankekokonaisuuden täytäntöönpanosta. Todentamisviranomaisen tehtävänä on suorittaa maksut johtavalle tuensaajalle.

Pykälään ehdotetaan lisäksi otettavaksi säännös todentamisviranomaiselle kuuluvista kansallisista tehtävistä. Kansalliset tehtävät liittyisivät keskeisesti todentamisviranomaiselle annettaviin tehtävien hoitamiseksi välttämättömiin toimivaltuuksiin.

34 §. Sisäasiainministeriön oikeus antaa ohjeita. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös ohjeiden antamisesta Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa. Sen mukaan sisäasiainministeriöllä olisi oikeus antaa ohjeita välittävälle toimielimille. Pykälän 1 momentissa ohjeet koskisivat rakennerahastovarojen käyttöä ja valvontaa jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä hallinto- ja todentamisviranomaiselle säädettyjen velvoitteiden täyttäminen sitä välttämättä edellyttää. Ennen ohjeiden antamista tulisi sisäasiainministeriön kuulla hallinto- ja todentamisviranomaisia. Kuluvaan ohjelma-kauteen verrattuna ohjeiden antamismahdollisuus laajenee koskemaan myös todentamisviranomaisen tehtäviä.

35 §. Hallintokomitea. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös hallintokomiteasta. EAKR-asetuksen 19 artiklan 3 kohdassa on säännös ohjauskomiteasta. Rakennerrahastolaissa ohjauskomiteasta on käytetty hallintokomitean nimikettä, mitä käytäntöä on tarkoitus jatkaa uudella ohjelmakaudella. Säännöksen nojalla hallintokomitean asettamisesta ja kokoonpanosta on tarkoitus sopia jäsenvaltioiden kesken. Sopimusmenettelyyn liittyvä sisäasianministeriön toimivalta perustuisi lakiehdotuksen 42 §:ään. Uuden yleisasetuksen mukaan on mahdollista, että hallintokomitean sijaan sen tehtäviä hoitaisi seurantakomitea. Asia ratkaistaisiin jäsenvaltioiden keskeisellä sopimuksella. Hallintokomitean kokoonpano esitetään toimenpideohjelmaa koskevassa ohjelma-asiakirjassa. Tarkoituksena on, että kullakin toimenpideohjelmaan osallistuvalla jäsenvaltiolla on edustajansa hallintokomiteassa. Yleensä kullakin jäsenvaltiolla on yhtä monta edustajaa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että sisäasiainministeriö päättäisi hallintokomitean suomalaisten jäsenten nimittämisestä. Tarkoituksena on, että kukin jäsenvaltio nimitäisi omat jäsenensä hallintokomiteaan sen jälkeen, kun komitean asettamisesta ja kokoonpanosta on sovittu jäsenvaltioiden kesken. Menettely vastaa päättyvällä ohjelmakaudella noudatettua käytäntöä. Hallintokomitean suomalaisina jäseninä tulisivat kysymykseen toimenpideohjelmaa rahoittavien maakunnan liittojen sekä alue- ja paikallisviranomaisten edustajat.

Hallintokomitean tehtävistä ehdotetaan säädettäväksi lakiehdotuksen 36 §:ssä. Tehtäviä hoitaessaan hallintokomitea käyttää julkista valtaa perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä. Säännöksen mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksen mukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Hallintokomitean jäsenet hoitaisivat tehtäviään virkavastuulla. Virkavastuun sisältöä ehdotetaan tarkennettavaksi käsittämään rikosoikeudellisen virkavastuun ja vahingonkorvauslaissa tarkoitettua julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvastuun. Lisäksi pykälän 3 momenttiin ehdote-

taan otettavaksi viittaussäännökset hallintolakiin, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin ja kielilakiin.

36 §. Hallintokomitean tehtävät. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset hallintokomitean tehtävistä. Nykyisen rakennerrahastolain 21 b §:ään verrattuna ehdotetun pykälän rakennetta ehdotetaan muutettavaksi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yleisesti hallintokomitean tehtävistä toimenpideohjelman toteuttamisessa. Tältä osin tehtävät perustuvat uuteen yleisasetukseen ja EAKR-asetukseen. Pykälän toinen ja kolmas momentti koskevat yksinomaan Suomessa toteutaviin hankkeisiin liittyviä hallintokomitean tehtäviä.

EAKR-asetuksen 19 artiklan 3 kohdan mukaan seurantakomitea tai sille raportoiva ohjauskomitea vastaa toimien valinnasta. Niissä ohjelmissa, joissa Suomi on mukana, on jäsenvaltioiden kesken tarkoitus sopia siitä, että ohjelmissa on ohjauskomiteaa vastaava hallintokomitea. Sen keskeisenä tehtävänä on vastata toteutettavan toimen valinnasta. Toimella tarkoitetaan 2 §:n mukaan hanketta tai hankeryhmää. Hallintokomitean tehtävänä on lisäksi yhteensovittaa ja suunnata rakennerrahastojen ja kansallista rahoitusta. Koko ohjelma-alueella yhteensovitus ja suuntaaminen liittyvät toimien valintaan liittyvään tehtävään. Lisäksi kansallisesti hallintokomitea suuntaisi seuraavaa varainhoitovuotta varten käytäviä talousarvioneuvotteluja varten rakennerrahastojen ja kansallista valtion rahoitusosuutta maakunnan yhteistyöasiakirjaa vastaavassa menettelyssä.

Pykälän 2 ja 3 momentti koskevat yksinomaan Suomessa toteutettavia hankkeita. Hallintokomitean tehtävänä olisi 2 momentin mukaan antaa lausunto Suomessa toteuttavien hankkeiden soveltuvuudesta toimenpideohjelmaan ja niiden rahoittamisesta. Tämä vastaisi nykykäytäntöä. Myöskään nykyisen sääntelyn mukaisesti hallintokomitean kannanottoa koskeviin päätöksiin ei voida erikseen hakea muutosta.

37 §. Yhteinen tekninen sihteeristö. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös yhteisestä teknisestä sihteeristöstä. EAKR-asetuksen 14 artiklan mukaan hallintoviranomaisen on ohjelma-alueella edustettuina olevia jäsenvaltioita kuultavaan perustettava yhteinen tek-

ninen sihteeristö. Sen tehtävänä on avustaa hallintoviranomaista ja seurantakomiteaa sekä tarvittaessa tarkastusviranomaista näiden hoitaessa tehtäviään. Sihteeristön kokoonpanosta ja tarkemmista tehtävistä on tarkoitus sopia toimenpideohjelmaan osallistuvien jäsenvaltioiden kesken esimerkiksi Memorandum of understanding -asiakirjassa. Tarkoituksena on palkata työntekijät sihteeristöön eri jäsenmaista. Sihteeristö toimisi hallintoviranomaisena toimivan maakunnan liiton yhteydessä. Sihteeristön tehtävänä on valmistella ohjelman täytäntöönpanoon liittyviä asioita hallinto- ja seurantakomitealle sekä hallinto- ja tarkastusviranomaiselle. Lisäksi sihteeristö hoitaisi toimielinten tekemien päätösten täytäntöönpanotehtäviä.

38 §. Tarkastusviranomainen. Pykälään ehdotetaan säännöstä tarkastusviranomaisesta. Kuhunkin toimenpideohjelmaan on uuden yleisasetuksen mukaan nimettävä tarkastusviranomainen. Tarkastusviranomaisen on oltava hallinto- ja todentamisviranomaisesta toiminnallisesti riippumaton. Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa tarkastusviranomaisen on sijaittava siinä jäsenvaltiossa, jossa hallintoviranomainen sijaitsee. Pykälässä ehdotetaan, että tarkastusviranomaisena Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa toimisi ohjelma-asiakirjassa nimetty hallintoviranomainen. Tilanteessa, jossa uuden yleisasetuksen mukaiset eri viranomais tehtävät hoitaa yksi toimielin, tässä tapauksessa maakunnan liitto, on huolehdittava, että tehtävien erottamista koskevaa periaatetta noudatetaan. Tarkastusviranomaisesta on otettava määräys myös toimenpideohjelmaan.

39 §. Tarkastusviranomaisen tehtävät. Tarkastusviranomaisen tehtävät Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa ovat lähtökohtaisesti samat kuin alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteen toimenpideohjelmissa. Tarkastusviranomaisen keskeisenä tehtävänä on uuden yleisasetuksen 62 artiklan mukaan varmistaa, että tarkastukset tehdään toimenpideohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmän tehokkaan toiminnan varmistamiseksi ja että tarkastukset tehdään tarkoituksenmukaisista otoksista ilmoitettujen menojen tarkistamiseksi. Tarkastusviranomainen esittää komis-

siolle yhdeksän kuukauden kuluessa toimenpideohjelman hyväksymisestä tarkastusstrategian ja alustavan tarkastussuunnitelman sekä antaa komissiolle vuosittain tarkastuskertomuksen. Tarkastusviranomainen antaa tehtyjen tarkastusten perusteella lausunnon siitä, toimiiko hallinto- ja valvontajärjestelmä niin tehokkaasti, että se antaa kohtuullisen varmuuden komissiolle esitettyjen menoilmoitusten oikeellisuudesta ja näin ollen kohtuullisen varmuuden ilmoituksen perustana olevien tapahtumien laillisuudesta ja säännönmukaisuudesta. Tarkastusviranomainen antaa komissiolle 31 päivään maaliskuuta 2017 mennessä toimenpideohjelman päättymistä koskevan ilmoituksen, jossa arvioidaan loppuerän maksatuspyynnön oikeellisuus sekä lopullisen menoilmoituksen perustana olevien tapahtumien laillisuus ja säännönmukaisuus. Lopullinen menoilmoitus sisältää lopullisen tarkastuskertomuksen. Lopullinen menoilmoitus korvaa rakennerahastolain 34 §:ssä tarkoitettua lausuman.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisäksi säännöstä, jonka mukaan Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa tarkastusviranomaisena toimiva hallintoviranomainen antaisi kertomuksen, jossa arvioidaan perustettu hallinto- ja valvontajärjestelmä ja esittää lausunnon siitä, miten rakennerahastojen hallinto- ja valvontajärjestelmät täyttävät Euroopan yhteisön lainsäädännössä asetetut vaatimukset. Tarkastusviranomaisen kansallisista tehtävistä säädetään lakiehdotuksen 52–54 §:ssä.

40 §. Tarkastajaryhmä. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan säännöstä tarkastajaryhmästä. EAKR-asetuksen 14 artiklan mukaan toimenpideohjelman tarkastusviranomaista avustaa sen tehtävissä tarkastajaryhmä. Siihen kuuluu edustaja kustakin toimenpideohjelmaan osallistuvasta jäsenvaltiosta. Tarkastajaryhmä on perustettava kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun toimenpideohjelman hyväksymisestä on tehty päätös. Sen puheenjohtajana toimii toimenpideohjelman tarkastusviranomaisen edustaja. Tarkastajaryhmän jäsenten on oltava riippumattomia toimenpideohjelmassa varmennuksia tekevästä valvojista, joista säädetään EAKR-asetuksen 16 artiklassa. Tarkastajaryhmä avustaa tarkastusviranomaista sen tehtävien hoitamisessa.

Tarkastusviranomaisella ei ole toimivaltaa suorittaa tarkastuksia toisen jäsenvaltion alueella. Tarkastajaryhmän jäsenen eräänä tehtävänä voisi siten olla tarkastusten suorittaminen siinä jäsenvaltiossa, joka on hänet nimenyt. Nykyisin on useissa Interreg-ohjelmissa noudatettu käytäntöä, jonka mukaan tarkastusten suorittaminen on hoidettu ostopalveluina. Sellaisessa tilanteessa tarkastajaryhmän tehtävänä olisi olla tarkastusviranomaisen apuna suunniteltaessa tarkastettavia hankkeita ja valvoa, että tarkastukset jäsenvaltiossa tehdään asianmukaisesti. Tarkastajaryhmän tulee työskentelyä varten laatia työjärjestys. Siinä määriteltäisiin tarkastajaryhmän tehtävät. Tarkastajaryhmän työskentelystä ja tarkemmista tehtävistä voitaisiin sopia jäsenvaltioiden kesken laadittavassa yhteistyösopimuksessa (Memorandum of understanding -asiakirja).

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset tarkastajaryhmän jäsenen pätevydestä, virkavastuun sisällöstä ja tehtäviä hoidettaessa noudatettavista menettelyistä viittaamalla yleishallinto-oikeudellisiin lakeihin. Lisäksi ehdotetaan, että jäsenellä olisi oikeus suorittaa tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa tarkastuksia

41 §. Seurantakomiteat. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös seurantakomiteasta, sen asettamisesta ja kokoonpanosta. Uuden yleisasetuksen mukaan jäsenvaltion on perustettava seurantakomitea kutakin toimenpideohjelmaa varten yhteisymmärryksessä hallintoviranomaisen kanssa. EAKR-asetuksen 14 artiklan mukaan kunkin toimenpideohjelmaan osallistuvan jäsenvaltion on nimettävä edustajansa uuden yleisasetuksen 63 artiklassa tarkoitettuun seurantakomiteaan. Seurantakomitean asettamisesta ja kokoonpanosta sovitaan toimenpideohjelmaan osallistuvien jäsenvaltioiden kesken esimerkiksi Memorandum of understanding -sopimuksessa. Seurantakomiteasta on lisäksi otettava määräykset toimenpideohjelmaan. Muilta osin Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmissa seurantakomiteaan sovelletaan, mitä uudessa yleisasetuksessa säädetään. Ehdotetun säännöksen mukaan valtioneuvosto nimittäisi seurantakomitean suomalaiset jäsenet.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otetta-

vaksi säännös seurantakomitean päätösmenettelystä. Sen mukaan päätökset tehtäisiin yksimielisesti.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan muilta osin seurantakomiteaan sovelletaan soveltuvin osin, mitä lain 25 §:ssä säädetään. Lakiehdotuksen 25 §:ssä on säännökset alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteen toimenpideohjelman seurantakomiteasta. Säännöksellä tarkoitetaan keskeisesti seurantakomitean tehtäviä. Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteessa seurantakomitean tehtävät perustuvat pääsääntöisesti uuden yleisasetuksen 65 artiklaan. Tehtävänä on: a) tutkia ja hyväksyä rahoitettavien toimien valintaperusteet kuuden kuukauden kuluessa toimenpideohjelman hyväksymisestä, sekä hyväksyä tarvittaessa valintaperusteiden tarkistukset ohjelmayön tarpeiden mukaan; b) tarkastella säännöllisesti toimenpideohjelman erityistavoitteiden saavuttamisessa tapahtunutta edistystä hallintoviranomaisen sille toimittamien asiakirjojen perusteella; c) tarkastella täytäntöönpanon tuloksia ja erityisesti kullekin toimintalinjalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista; d) tutkia täytäntöönpanoa koskevat vuosikertomukset ja loppukertomukset sekä hyväksyä ne. Lisäksi seurantakomitealle on 65 artiklan f kohdan mukaan annettava tiedoksi vuotuinen tarkastuskertomus tai kyseistä toimenpideohjelmaa koskeva kertomuksen osa ja kaikki komission tekemät tarkastuskertomusta tai sen osaa koskevat huomautukset. Artiklan f kohdan mukaan seurantakomitea voi myös ehdottaa hallintoviranomaiselle, että toimenpideohjelmaa tarkistetaan. Lisäksi g kohdan mukaan seurantakomitean on tutkittava kaikki ehdotukset rahastojen rahoitusosuutta koskevan komission päätöksen sisällön muuttamiseksi ja annettava päätös niiden hyväksymisestä. Seurantakomitean tehtävistä on lisäksi säännös EAKR-asetuksessa. Asetuksen 19 artiklan 3 kohdan mukaan seurantakomitea tai sille raportoiva ohjauskomitea vastaa toimien valinnasta. Suomessa hallinnoitavien ohjelmien osalta toimien valinnasta vastaa ohjauskomiteaa vastaava hallintokomitea, josta säädetään ehdotetun lain 35 §:ssä.

Jos jäsenvaltioiden kesken päätettäisiin yhdestä yhteisestä toimielimestä, seuranta- ja

hallintokomiteasta, sovellettaisiin sen kokoonpanoon seurantakomiteaa koskevia säännöksiä. Sen tehtäviin sovellettaisiin hallinto- ja seurantakomiteaa koskevia säännöksiä. Useissa ohjelmissa, joissa ohjelmien hallintoviranomainen on toisessa jäsenvaltiossa, on yhteinen seuranta- ja ohjauskomitea.

Virkavastuuta ja yleisiä hallinto-oikeudellisia lakeja sovellettaisiin ainoastaan valtioneuvoston nimittämiin jäseniin.

42 §. *Eräät täytäntöönpanojärjestelyt.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi nykyisen rakennerahastolain 9a §:ää vastaava säännös. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös sisäasiainministeriön oikeudesta sopia Euroopan alueellinen yhteistyö-tavoitteen toimenpideohjelmiä koskevista täytäntöönpanojärjestelyistä. Tarkoituksena on myös uudella ohjelmakaudella, että Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmiin osallistuvien jäsenvaltioiden kesken laadittaisiin yhteistyösopimus (Memorandum of understanding). Päättyvällä ohjelmakaudella esimerkiksi Etelä-Suomen ja Viron Interreg III A -yhteisöaloitteen täytäntöönpanoa koskevaan yhteistyösopimukseen ovat sisältyneet ainakin määräykset hallinto- ja maksuviranomaisesta, hallintokomitean asettamisesta, sen kokoonpanosta ja tehtävistä, seurantakomitean kokoonpanosta, yhteisestä teknisestä sihteeristöstä, sen kokoonpanosta ja tehtävistä, jäsenvaltioiden vastuusta rakennerahastovaroista sekä varainhallintaa koskevista määräyksistä. Toimivalta sopia täytäntöönpanojärjestelyistä ehdotetaan sisäasiainministeriölle, jonka toimialaan asia sisältönsä puolesta kuuluu. Tämä vastaa myös päättyvällä ohjelmakaudella noudatettavaa käytäntöä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotettava säännös koskisi vastaavia täytäntöönpanojärjestelyitä suhteessa Euroopan unionin ulkopuolella toteuttaviin ohjelmiin.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi 1 momenttia vastaava säännös hallinto- ja todentamisviranomaisena toimivan maakunnan liiton toimivallasta sopia toimenpideohjelmaan liittyvistä täytäntöönpanojärjestelyistä. Hallintoviranomainen vastaa tehtävistä koko ohjelma-alueella. Jäsenvaltioiden välisissä ohjelmissa ohjelma-alue käsittää ohjelmassa mukana olevien jäsenvaltioiden alu-

et. Tehtävien hoitaminen vaatii käytännössä, että ohjelmaan osallistuvien jäsenmaiden toimivaltaisten viranomaisten ja hallintoviranomaisen kesken sovitaan ohjelman hallintointiin liittyvistä teknisistä yksityiskohdista. Päättyvällä ohjelmakaudella on laadittu sopimus hallinto- ja maksuviranomaisen tehtävien hoitamisesta ja menettelyistä Suomen ja Viron ohjelman täytäntöönpanosta vastaavien viranomaisten välillä.

43 §. *Vastuu rakennerahastovaroista eräissä tapauksessa.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi Euroopan yhteisön lainsäädäntöön perustuva erityissäännös vastuusta takaisin perimättä jääneestä tuesta eräissä tilanteissa. Pykälässä tarkoitettua johtavaa tuensaajaa koskeva määrittely on ehdotetun lain määritelmää koskevassa 2 §:n 10 kohdassa. EAKR-asetuksen mukaan johtava tuensaaja Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa vastaa koko toimen täytäntöönpanosta. Johtavan tuensaajan tehtävänä on EAKR-asetuksen 20 artiklan mukaan huolehtia, että tuensaajien välisiä suhteita koskevat järjestelyt vahvistetaan sopimuksin. Johtava tuensaaja varmistaa, että toimeen osallistuvien tuensaajien esittämät menot ovat asianmukaisia ja maksettu sen mukaan kuin tuensaajien kesken on sovittu. Lisäksi johtava tuensaaja varmistaa, että jäsenvaltioiden nimeämät valvojat tai yksi yhteinen valvoja on vahvistanut osallistuvien tuensaajien esittämät menot. Johtava tuensaaja myös vastaa EAKR:n rahoitusosuuden siirtämisestä toimeen osallistuville tuensaajille. Johtavan tuensaajan vastuuseen koko toimesta kuuluu myös se, että se perii takaisin toimeen kuulevien hankkeiden tuensaajilta aiheettomasti maksetut tuet. Tähän liittyen johtavan tuensaajan on sovittava toimeen osallistuvien tuensaajien kanssa järjestelyistä aiheettomasti maksettujen määrien takaisinperimiseksi.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaussäännös sellaista tilannetta varten, että johtava tuensaaja ei onnistu perimään takaisin aiheettomasti maksettuja rakennerahaston tukia toimeen osallistuvilta tuensaajalta. EAKR-asetuksen 17 artiklan 3 kohdan mukaan, jos johtava tuensaaja ei onnistu saamaan takaisin maksettuja tukia tuensaajalta, on jäsenvaltion, jonka alueella ky-

seinen tuensaaja on, korvattava todentamisviranomaiselle kyseiselle tuensaajalle aiheettomasti maksettu määrä. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtion regressioikeutta koskeva säännös. Suoritettuaan puuttuvan määrän valtiolle siirtyy oikeus saada tuensaajalta maksamansa määrä.

Ehdotettua säännöstä vastuusta eräissä tapauksissa sovellettaisiin Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitetta varten laadittuun toimenpideohjelmaan riippumatta siitä, missä ohjelman jäsenvaltiossa ohjelman hallinto- ja todentamisviranomainen sijaitsee.

5 luku. Varainhallinta

44 §. Rahoituksen myöntäminen ja siihen liittyvät tehtävät. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös välittävien toimielinten rakennerahastovarojen käyttöön liittyvistä tehtävistä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hankkeiden valmisteluun, rahoituksen myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, valvontaan ja takaisinperintään liittyvistä tehtävistä. Näistä keskeisesti rahoituksen myöntämiseen liittyvistä tehtävistä säädetään kullakin hallinnonalalla sovellettavassa tukijärjestelmää koskevassa laissa. Tämä on myös seurausta siitä, että ehdotetun 1 §:n mukaan ehdotettu laki olisi toissijainen suhteessa kunkin hallinnonalan erityissäätelyyn. Säännös on luonteeltaan informatiivinen. Maakunnan yhteistyöryhmän osalta rahoitukseen liittyvästä päätöksenteosta säädetään ehdotetussa 20 §:ssä. Lisäksi 1 momentin 5 kohdassa ehdotetaan säännöstä rakennerahastovarojen ja vastaavan kansallisen rahoitusosuuden raportoinnista maakunnan yhteistyöryhmälle. Säännös on välttämätön maakunnan yhteistyöryhmällä ehdotetun 21 §:n mukaan olevan seurantatehtävän kannalta. Tältä osin ehdotettu sääntely täydentää muuta hallinnonala-kohtaista sääntelyä. Ehdotetun pykälän perusteella ei myöskään muu pykälässä mainittu taho saa toimivaltaa myöntää rahoitusta hankkeille. Vastuu hankkeiden valvonnasta ja varojen takaisinperinnästä ei myöskään perustuisi tähän säännökseen.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös saamelaiskäräjien tehtävästä arvioida saamen kieleen ja kulttuuriin liittyvät hankkeet. Säännös perustuu lakiin saame-

laiskäräjistä (974/1995).

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin rahoituksen myöntämisestä Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmissa. Säännös olisi, kuten 1 momentti, luonteeltaan informatiivinen. Se maakunnan liitto, joka on nimetty toimenpideohjelmassa hallinto- ja todentamisviranomaiseksi, myöntäisi rakennerahastojen varat koko toimenpideohjelman alueelle. Siltä osin kuin ohjelma-alue sijaitsee toisen jäsenvaltion alueella, tulisi tuen myöntämisen perustua sopimukseen, jonka tuensaaja on hyväksynyt. Tämä vastaa päättyvällä ohjelmakaudella noudatettavaa käytäntöä. Rakennerahastovaroista myönnettävän tuen myöntämisestä, maksamisesta ja valvonnasta säädetään alueiden kehittämissä laissa.

Kansallisen valtion vastinrahoituksen osalta sovellettaisiin nykyisellä ohjelmakaudella noudatettavaa käytäntöä. Ennen hallintokomitean käsittelyä kansallisen vastinrahoituksen myöntävän viranomaisen ohjelman välittävänä toimielimenä tulisi varmistaa hankkeen vastinrahoitus. Varmistaminen voisi tapahtua esimerkiksi siten, että ehtona rahoituksen myöntämiselle on hallintokomitean puoltava lausunto. Jos hallintokomitea on puoltanut hankkeen rahoittamista ohjelmasta, välittävä toimielin tekee oikeudellisesti sitovan päätöksen vastinrahoituksen myöntämisestä.

Niissä ohjelmissa, joissa ohjelman hallinnointi tapahtuu toisessa jäsenvaltiossa, ohjelmaan osallistuvan välittävän toimielimen tehtävänä on käsitellä kansallista valtion vastinrahoitusta koskevat hakemukset ja hoitaa maksatukset hankkeisiin. Välittävä toimielin vastaa myös myöntämiensä varojen valvonnasta. Ennen varsinaista tuen hakemista hakijan on pyydettävä kansallista vastinrahoitusta myöntävältä välittävältä toimielimeltä, joka on useimmiten ministeriö, sitoumus tuen myöntämisestä, jos hanke hyväksytään ohjelmasta rahoitettavaksi.

Rakennerahastovarot tuloutetaan suoraan toisessa jäsenvaltiossa olevalle ohjelman todentamisviranomaiselle.

45 §. Menoilmoitukset. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset maksupyynnöistä ja menoilmoituksista. Lakiehdotuksen 13 ja 32 §:ssä tarkoitettujen todentamisviranomais-

ten eräänä tehtävänä on laatia menoilmoitukset ja maksupyynnöt ja toimittaa ne komissiolle. Niiden perusteella komissio suorittaa maksuja jäsenvaltioihin. Uuden yleisasetuksen 78 artiklan mukaan menoilmoituksiin on sisällytettävä toimenpideohjelman kunkin toimintalinjan osalta tuensaajien toimia toteuttaessaan maksamien tukikelpoisten menojen kokonaismäärä ja vastaava julkinen rahoitusosuus, joka on maksettu tai tulee maksettavaksi tuensaajille julkista rahoitusosuutta koskevien ehtojen mukaisesti. Tuensaajien maksamat menot on osoitettava maksukuittien tai todistusarvoltaan vastaavien kirjanpitositteiden avulla. Tästä poiketen voi menoilmoituksiin kuitenkin sisältyä perustamisopimuksen 87 artiklassa tarkoitettujen valtiotukien osalta tuen myöntävän elimen tuensaajille maksamat ennakot 78 artiklassa säädettyjen ehtojen mukaisesti. Takaisin perityihin määriin liittyen todentamisviranomaisen palauttaa takaisin perityt määrät Euroopan unionin yleiseen talousarvioon ennen toimenpideohjelman päättymistä vähentämällä ne seuraavasta menoilmoituksesta.

Valtioneuvoston asetuksella ehdotetaan annettavaksi tarkempia säännöksiä menoilmoituksia koskevien tietojen sisällöstä, noudatettavasta menettelystä ja aikataulusta. Annettavat säännökset perustuvat Euroopan yhteisön lainsäädäntöön ja niiden tarkoituksena yhdenmukaistaa ja parantaa järjestelmän toimintaa.

46 §. Takaisinperintää koskevat ilmoitukset ja toimenpiteet. Uuden yleisasetuksen mukaan todentamisviranomaisen pitää kirjata takaisin perittävistä määristä ja niistä määristä, jotka on palautettu johonkin toimeen tarkoitettun rahoitusosuuden täysimääräisen tai osittaisen peruuttamisen johdosta. Tämän tehtävän suorittamiseksi pykälässä ehdotetaan, että rakennerahastovaroja käyttävät hallinnonalat olisivat velvollisia ilmoittamaan todentamisviranomaiselle takaisinperinnästä. Pykälän toiseen momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös sitä tilannetta varten, että tarvittaviin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty. Säännös vastaa nykyisen rakennerahastolain vastaavaa säännöstä.

Todentamisviranomaisen tehtävänä uudella ohjelmakaudella olisi ilmoituksen tekeminen takaisinperittävistä määristä komissiolle

vuoden lopun tilanteen mukaan. Tämä vastaa maksuviranomaisella päättyvällä ohjelmakaudella olevaa tehtävää. Tarkempia säännöksiä noudatettavasta menettelystä voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella. Komissiolle tehtävistä ilmoituksista säädetään komission asetuksessa (EY) N:o 1681/94, jota on muutettu komission asetuksella (EY) N:o 2035/2005. Vastaavat säännökset on tarkoitus uudella ohjelmakaudella sisällyttää uuden yleisasetuksen nojalla annettavaan täytäntöönpanoa koskevaan komission asetukseen, jonka säännöksiin valtioneuvoston asetuksella annettavat säännökset perustuisivat. Päättyvällä ohjelmakaudella ilmoitusvelvollisuudesta on annettu maksuviranomaisen ohje.

47 §. Tukikelpoiset kustannukset. Pykälään ehdotetaan otettavaksi yleissäännös tukikelpoisista kustannuksista. Kuluvalle ohjelmakaudella komissio on antanut tarkempia säännöksiä tukikelpoisista kustannuksista, mutta uudella ohjelmakaudella menojen tukikelpoisuudesta tulee uuden yleisasetuksen mukaan säätää pääosin kansallisella tasolla. Koska rakennerahastolaki tulisi olemaan toissijainen suhteessa muiden hallinnonalojen erityissääntelyyn, ehdotetaan pykälän 1 momentissa, että rakennerahastovaroista osarahoitettuihin menoihin sovelletaan ensisijaisesti, mitä muualla lainsäädännössä säädetään. Näitä säännöksiä on esimerkiksi alueiden kehittämislaissa ja valmisteilla olevassa yritystukilaissa. Kansallista lainsäädäntöä sovellettaisiin vain ellei Euroopan yhteisön lainsäädännöstä muuta johdu. Yhteisön lainsäädännössä on annettu tukikelpoisuutta koskevia säännöksiä uuden yleisasetuksen lisäksi EAKR- ja ESR -asetuksissa. Lisäksi uuden yleisasetuksen nojalla annettavaan toimeenpanoa koskevaan komission asetukseen on tarkoitus sisällyttää Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteessa sovellettavia tukikelpoisuutta koskevia säännöksiä. Uudessa yleisasetuksessa on annettu perussäännökset erityisesti tukikelpoisuusajasta, ohjelmanmukaisuudesta, korkotuloista, edellytyksistä milloin voidaan poiketa siitä, että maksujen tulee olla tosiasiallisesti maksettuja sekä toimien pysyvyydestä. Lisäksi on säädetty tuloja tuottavien hankkeiden tukikelpoisuutta koskevista erityiskysymyksistä. ESR-

asetuksessa on säädetty hyväksyttävistä tukimuodoista, ei-hyväksyttävistä kustannuksista, sekä kolmannen osapuolen maksamista palkoista ja palkkioista, välillisistä kustannuksista ja poistokustannuksista. EAKR-asetuksessa on säädetty ei-tukikelpoisista kustannuksista lainojen korkojen, maan hankinnan, ydinvoimaloiden käytöstä poiston sekä palautettavissa olevan arvonnalisäveron osalta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin menojen tukikelpoisuudesta. Tarkoituksena olisi antaa tarkentavat säännökset tarpeellisilta osin niistä seikoista, joiden osalta uudessa yleisasetuksessa sekä ESR- ja EAKR -asetuksissa säädetään tukikelpoisuudesta. Näitä olisi uuden yleisasetuksen 56 artiklan mukaiset luontoissuoritukset, poistot ja yleiskustannukset, joiden käyttäminen edellyttää, että niistä on säädetty kansallisesti. Lisäksi säädettäisiin ainakin tukikelpoisuudesta, ohjelmanmukaisuudesta, tuloja tuottavista hankkeista ja korkotuloista. Tarpeellista olisi myös antaa tarkempia säännöksiä sekä ESR- että EAKR -asetuksen mukaisista edellä 1 momentin perusteluissa mainituista tukikelpoisuuskysymyksistä

48 §. Ylimaakunnalliset hankkeet. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös ylimaakunnallisten hankkeiden hallinnoinnista. Ylimaakunnallisella hankkeella tarkoitetaan sellaisia hankkeita, joita toteutetaan useamman kuin yhden maakunnan alueella. Hallinnon ja aluekehityksen johtoryhmä on 20 huhtikuuta 2006 päättänyt, että Etelä- ja Länsi-Suomen EAKR:stä osarahoitettavissa toimenpideohjelmissa varataan suuralueen teemahankkeita varten 25 prosenttia toimenpideohjelmien vuosittaisesta ohjelmakehyksestä. Osan teemahankkeista voisi toteuttaa ylimaakunnallisina hankkeina. Lakiehdotuksen 10 §:ssä on säännös kansallisessa ohjelmassa tehtävästä ohjelmareservistä. Eräänä ohjelmareservin käyttötarkoituksena olisivat ylimaakunnalliset hankkeet. Tarkoituksena on, että EAKR:stä osarahoitettavissa toimenpideohjelmissa maakunnan yhteistyöryhmät varaisivat maakunnan yhteistyöasiakirjoissa reservin ylimaakunnallisten hankkeiden toteutukseen. Reservi jätettäisiin talousarviossa jakamattomana sisäasiainministeriön pää-

luokkaan. Ylimaakunnallisen hankkeen hallinnointi ja rahoituksen myöntäminen keskitettäisiin yhteen maakunnan liittoon tai valtion alueviranomaiseen. Sisäasiainministeriö osoittaisi ohjelmareservin tämän maakunnan liiton tai alueviranomaisen pyynnöstä.

Ylimaakunnallisia hankkeita koskeva päätöksenteko perustuisi maakunnan liiton osalta alueiden kehittämislain 28 §:ään ja tämän lakiehdotuksen 48 §:ään ja muiden valtion alueviranomaisten osalta sen soveltamaan tukijärjestelmään. Esimerkiksi yritystoiminnan tukemisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1200/2000) 31 §:n mukaan jos hankkeen toteuttamiseen osallistuu useampi kuin yksi yritys tai yrityksen ohella myös yritystoimintaa harjoittamaton yhteisö, tuen myöntämistä ja maksamista koskeva hakemus on toimitettava sille työvoima- ja elinkeinokeskukselle, jonka alueella hanke pääosin toteutetaan. Säännös tekee mahdolliseksi tietyssä laajuudessa ylimaakunnallisen hankkeen toteuttamisen. Lisäksi työvoima- ja elinkeinokeskuksista annetun lain (23/1997) mukaan asianomainen ministeriö voi määrätä keskuksen hoitamaan tehtäviä myös toimialueensa ulkopuolella. Siihen perustuen maa- ja metsätalousministeriö on tehnyt päätöksen kalataloutta koskevien tehtävien hoidosta tietyissä keskuksissa. Menettelyn käyttö soveltuisi eräänä vaihtoehtona myös ylimaakunnallisiin hankkeisiin.

6 luku. **Kansallisten rakennerahasto-ohjelmien valvonta**

49 §. Välittävän toimielimen vastuu valvonnasta. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös välittävän toimielimen vastuusta valvonnasta. Välittävät toimielimet luetellaan ehdotetun lain 9 §:ssä. Välittävän toimielimen keskeisenä tehtävänä on rakennerahastojen tuen myöntäminen ja maksaminen. Tehtävistä säädetään ehdotetun lain 44 §:ssä. Tähän tehtävään liittyen pykälässä ehdotetaan, että välittävä toimielin on vastuussa tuen myöntämisen ja maksamisen yleisestä valvonnasta. Vastuu tarkoittaa huolehtimista siitä, että tuki käytetään myöntämispäätöksessä olevien tukiehtojen mukaisesti. Vastuu määräytyy kullakin hallinnonalalla sovellettavan tukijärjestelmän mukaan. Viranomaisen on

tuen maksatusvaiheessa varmistettava, että tuen maksaminen tapahtuu myöntämispäätöksen ehtojen mukaisesti. Tätä varten viranomaisen saa tuen saajalta maksatushakemuksen yhteydessä tuen maksamista varten tarvittavan selvityksen. Tuen maksamisen edellytysten valvonta tapahtuu pääsääntöisesti saadun selvityksen perusteella. Kansallinen valtion vastinrahoitus myönnetään jatkossakin kunkin hallinnonalan tukijärjestelmiä koskevien säännösten mukaisesti, joista myös ilmenee viranomaisten toimivalta suorittaa tuen valvontaa. Ehdotettava säännös on tältä osin luonteeltaan informatiivinen ja vastaa rakennerahastolain vastaavaa säännöstä.

Uuden yleisasetuksen 60 artiklassa edellytetään, että hallintoviranomaisen tehtävänä on erityisesti tarkastaa osarahoitettujen tuotteiden ja palvelujen toimitus ja varmistaa, että toimien osalta tuensaajien ilmoittamat menot ovat todella aiheutuneet ja että ne ovat yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaiset. Yksittäisten toimien paikan päällä suoritettavat varmennukset voidaan tehdä otantaperiaatteella. Siitä on tarkoitus antaa tarkempia säännöksiä uuden yleisasetuksen nojalla annettavassa täytäntöönpanoa koskevassa komission asetuksessa. Nämä varmennukset tulisi tehdä hankkeen toteuttamisen aikana ja ennen kuin viimeinen maksuerä on maksettu. Suomessa ei ole eri hallinnonaloilla kattavasti sääntelyä tällaisten varmennusten tekemisestä. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan sen vuoksi otettavaksi asiaa koskeva säännös.

Rakennerahastovaroja käyttävän hallinnonalan vastuun lisäksi on otettava huomioon uuden yleisasetuksen jäsenvaltiota velvoittavat valvontaa ja tarkastusta koskevat säännökset. Ne koskevat hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaista. Niiden tehtävistä kansallisissa rakennerahasto-ohjelmissä säädettäisiin 50–52 §:ssä.

50 §. *Tarkastusviranomaisen tarkastusoikeus.* Tarkastusviranomaisten tehtävien hoitamiseksi on välttämätöntä, että tarkastusviranomaisella on oikeus suorittaa tarkastuksia. Tarkastusviranomaisen tehtävänä on varmistaa, että tarkastukset tehdään toimenpideohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmän tehokkaan toiminnan varmistamiseksi ja tarkoituksenmukaisista otoksista ilmoitettujen menojen tarkistamiseksi. Tarkastukset ovat

luonteeltaan järjestelmätarkastuksia ja hankkeisiin kohdistuvia tarkastuksia. Tarkastusoikeuden tulee kohdistua kokonaisuudessaan rakennerahastojen hallinnointi- ja valvontajärjestelmään ja ulottua siten kaikille rakennerahastovaroja käyttäville hallinnonaloille. Muita hanketarkastuksia voisivat olla perustellusta syystä tehdyt täydentävät tarkastukset. Tarkastusten on jakauduttava tasaisesti koko ohjelmakaudelle sulkemiseen asti. Tarkemmat säännökset on tarkoitus antaa uuden yleisasetuksen nojalla annettavassa täytäntöönpanoa koskevassa komission asetuksessa.

Jos tarkastusviranomaisen ei itse suorita tarkastuksia, tulee sen uuden yleisasetuksen mukaan huolehtia siitä, että tarkastusta suorittavat toimielimet ovat vaadittavalla tavalla toiminnallisesti riippumattomia.

51 §. *Hallintoviranomaisen tarkastusoikeus.* Uuden yleisasetuksen mukaan hallintoviranomaisen tehtävänä on varmentaa osarahoitettujen tuotteiden ja palvelujen toimitus ja varmistaa, että toimien osalta tuensaajien ilmoittamat menot ovat todella aiheutuneet ja että ne ovat yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaisia. Tarkempia säännöksiä hallintoviranomaisen tehtävistä annetaan komission täytäntöönpanoa koskevalla asetuksella. Käytettävissä olevan asetusluonnoksen mukaan varmentamisen tulee sisältää kunkin rahoitushakemuksen hallinnollinen varmentaminen ja yksittäinen toimen paikan päällä tapahtuvan tarkastus (on-the-spot verification). Hallintoviranomaisen tulee taata riittävä määrä varmentamisia, jotta saavutetaan kohtuullinen varmuus toimien laillisuudesta ja oikeellisuudesta. Tarkoituksena on, että osana tuen myöntämis- ja maksamismenettelyjä kukin rakennerahastojen tukea myöntävä viranomaisen suorittaa hallintoviranomaisen ohjeistuksen mukaan vaaditut tehtävät. Tästä on säännös ehdotetun lain 49 §:ssä. Hallintoviranomaisen tehtävänä on kuitenkin varmistaa, että tehtävät hoidetaan asianmukaisesti ja sitä varten mahdollisesti annettuja ohjeita noudatetaan.

Tehtävän hoitaminen edellyttää, että hallintoviranomaisella on mahdollisuus tehdä paikan päällä suoritettavia tarkastuksia. Järjestelmän toiminnan kannalta on kuitenkin tarpeellista, että varmennukset tehnyt viran-

omainen toimittaa hallintoviranomaiselle tiedot suoritetuista varmennuksista. Tästä tietojenantovelvollisuudesta on tarkoitus ottaa säännökset ehdotetun 54 §:n nojalla annettavaan valtioneuvoston asetukseen. Siten hallintoviranomaisen on mahdollista tehdä havainnot järjestelmän toiminnasta. Myös rakennerahastovarojen moitteettoman varainhoidon periaatteiden noudattamisen edellyttää, että hallintoviranomainen voi toteuttaa tarkastuksia järjestelmän moitteettoman toiminnan varmistamiseksi.

52 §. Todentamisviranomaisen tarkastusoi-keus. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset todentamisviranomaisen tarkastusoi-keudesta. Todentamisviranomaisen tehtävänä on erityisesti todentaa, että menoilmoitus on todenmukainen sekä laadittu luotettavan kirjanpitojärjestelmän ja todennettavissa olevien tositteiden perusteella ja että ilmoitetut menot ovat yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaisia ja aiheutuneet toimenpideohjelmaan sovellettavien perusteiden mukaisesti rahoitettaviksi valituista toimista, jotka ovat yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaisia. Lisäksi todentamisviranomaisen tulee uuden yleisasetuksen perusteella varmistaa, että se on saanut hallintoviranomaiselta todentamista varten tarvitsemansa tiedot menoilmoitukseen sisältyvistä menoista koskevista menettelyistä ja tarkastuksista. Tämän tehtävän hoitaminen edellyttää, että todentamisviranomainen tekee tarkastuksia ja valvontakäyntejä hallintoviranomaiseen ja välittäviin toimielimiin sen selvittämiseksi, että järjestelmä toimii asianmukaisesti ja että järjestelmä tuottaa todentamisviranomaisen tehtävän hoitamisessa tarpeelliset tiedot. Yksittäisten tarkastusten osalta on tärkeää, että todentamisviranomainen saa tarkastusviranomaiselta tiedot toimitetuista tarkastuksista. Tarkoituksena on, että todentamisviranomaisen ei tarvitsisi tehdä pääsääntöisesti tarkastuksia rakennerahastovaroja käyttävissä viranomaisissa, vaan se voisi siltä osin perustaa toimintansa jo suoritettuihin tarkastuksiin.

53 §. Tarkastusmenetelmät ja -periaatteet. Säännös vastaa sisällöltään nykyisen rakennerahastolain 31 §:ää. Pykälän 1 momentissa esitettäisiin tarkastustoiminnassa noudatettava yleisperiaate. Tarkastusmenetelmien ja periaatteiden tulisi olla sellaisia, että niiden

avulla voidaan varmistaa Euroopan yhteisön lainsäädännöstä johtuvien ja erityisesti moitteettoman varainhoidon periaatteen mukaisen vaatimusten noudattaminen. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi erityissäännös siitä, että tarkastusviranomaisen on huolehdittava siitä, että tarkastustyössä otetaan huomioon kansainvälisesti tunnustetut tarkastussuosituksset. Vaatimus sisältyy uuden yleisasetuksen 62 artiklaan.

54 §. Tietojen saanti. Pykälässä ehdotettaisiin säädettäväksi hallintoviranomaisen, todentamisviranomaisen ja tarkastusviranomaisen sekä rakennerahasto-ohjelmien toteuttamiseen osallistuvan ministeriön oikeudesta saada rakennerahastovarojen käyttöön liittyviä tietoja. Pykälän 1 momenttiin otettaisiin perussäännös tietojen saannista. Säännös koskisi sellaisia välittäviä toimielimiä, jotka ovat viranomaisia. Tietojen saanti voi kohdistua myös salassa pidettäviin tietoihin. Hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisien tarve saada tietoja perustuu niille Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädettyjen tehtävien hoitamiseen. Oikeus saada tietoja koskisi rakennerahastovarojen käyttöä, ohjelman tai hankkeen toteutusta ja tarkastusta. Tietojen saannin on oltava tarpeellista tehtävien hoitamiseksi. Jos ministeriö toimisi useammassa eri viranomaistehtävässä, määrittäisi oikeus saada tietoja sen mukaan, mihin ja missä tarkoituksessa ministeriö tietoja tarvitsee. Tietojen saanti perustuisi normaalitilanteessa esitettyyn pyyntöön. Pykälään ehdotetaan lisäksi otettavaksi säännös rakennerahasto-ohjelman toteuttamiseen osallistuvan ministeriön oikeudesta saada tietoja hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaiselta sekä oman hallinnonalan välittävältä toimielimeltä. Säännös on välttämätön rakennerahasto-ohjelman toteuttamiseen osallistuvalla ministeriöllä olevan yleisen valvontatoimivallan kannalta.

Pykälän 2 momentti koskisi niitä edellytyksiä, joilla muut viranomaiset kuin 9 §:n mukaiset välittävät toimielimet olisivat velvollisia antamaan hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisille tietoja. Tällainen viranomainen voisi olla esimerkiksi vero- tai tulliviranomainen. Tiedot voivat koskea salassa pidettäviä tietoja. Pyydettävien tietojen tulisi olla välttämättömiä hallinto-, todentamis- ja

tarkastusviranomaiselle kuuluvien tehtävien hoitamiseksi.

Pykälän 3 momentti koskisi tilannetta, jossa rakennerahastovarojen myöntäminen tai välittäminen on annettu muun välittävän toimielimen kuin viranomaisen tehtäväksi. Pyydettävien tietojen tulisi olla välttämättömiä hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaiselle kuuluvien tehtävien hoitamiseksi. Pykälän 4 momentti koskisi oikeutta saada tietoja tuensajalta. Velvollinen antamaan pyydetty tiedot olisi tuen myöntänyt välittävä toimielin.

Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä tietojen saantiin liittyvistä ajankohdista, tietojen sisällöstä ja antamisenmenettelystä. Tarkoituksena on ottaa valtioneuvoston asetukseen säännökset, joilla luodaan EY-lainsäädännön edellyttämä tietojen luovutusta koskeva järjestelmä.

55 §. Tietojen luovuttaminen. Pykälässä säädettäisiin tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavan velvollisuudesta tietojen salassapitoon ja niiden luovuttamisesta. Salassapidosta olisi voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin täydennyksenä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin niistä edellytyksistä, jolloin tietoja voitaisiin luovuttaa salassapitosäännösten estämättä. Edellytykset vastaavat sisällöltään nykyisen rakennerahastolain 40 §:n 2 momentin vastaavaa säännöstä eikä niihin ehdoteta muutoksia. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin niistä viranomaisista, joilla olisi oikeus antaa tietoja Euroopan yhteisön toimielimille.

56 §. Tarkastusta suorittavan henkilön oikeudet ja tarkastettavan velvollisuudet. Säännös vastaa sisällöstään rakennerahastolain 32 §:ää eikä siihen ehdoteta muutoksia. Säännökseen on muutoksena otettu viittaukset valvojaa ja tarkastusryhmän jäsentä koskeviin säännöksiin. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan myös säilytettäväksi säännös, jonka mukaan tarkastusta ei saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa.

57 §. Virka-apu. Säännös virka-avusta vastaa sisällöltään rakennerahastolain 33 §:ää. Säännökseen on muutoksena otettu viittaukset valvojaa ja tarkastusryhmän jäsentä koskeviin säännöksiin.

7 luku. Jäsenvaltioiden välisten rakennerahasto-ohjelmien valvonta

58 §. Tarkastusviranomaisen tarkastusoikeus. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös tarkastusoikeudesta Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa. Tarkastusviranomaisena toimisi lakiehdotuksen 38 §:n mukaan toimenpideohjelman nimetty hallintoviranomainen, maakunnan liitto. Maakunnan liiton oikeus tehdä tarkastuksia kohdistuu tuen myöntäjiin, jotka toimivat lakiehdotuksen 30 §:n nojalla välittävinä toimieliminä ja tuensajiin. Tarkastusviranomaisen toimivalta suorittaa tarkastuksia ei ulotu toisen jäsenvaltion alueelle, vaan koskee ainoastaan Suomessa toteuttavia hankkeita. Suomen ulkopuolella tarkastuksia suoritaisi edellä 40 §:ssä tarkoitetun tarkastajaryhmän asianomaisen jäsenvaltion nimeämä jäsen. Tarkastukset toteutettaisiin kysymyksessä olevan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan. Tarkastajaryhmästä tarkastuksen suoritaisi ryhmään nimetty kyseisen jäsenvaltion edustaja.

59 §. Hallintoviranomaisen tarkastusoikeus. Hallintoviranomaisen tehtävien suorittaminen edellyttää, että se voi suorittaa tehtävien hoidon kannalta tarpeellisia tarkastuksia välittävissä toimielimissä ja tuensajissa. Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa hallintoviranomaisen toimivalta suorittaa tarkastuksia ei kuitenkaan ulotu toisen jäsenvaltion alueelle, joten tältä osin tarkastusoikeus on rajoitettu. Tarkastusoikeus koskee vain Suomessa toteuttavia hankkeita. Toisen jäsenvaltion alueella hallintoviranomaisen tehtävänä olevaa varmentamista tekisi 29 §:ssä ehdotettu valvoja. Järjestelmä koskisi myös Suomessa toteuttavia hankkeita silloin, kun ohjelman hallinnointi on toisessa jäsenvaltiossa.

60 §. Todentamisviranomaisen tarkastusoikeus. Todentamisviranomaisen tehtävien hoitaminen myös Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa edellyttää, että sillä on riittävät tarkastusoikeudet. Ne kohdistuisivat hallintoviranomaiseen, välittäviin toimielimiin rahoituksen myöntäjänä sekä tuensajiin. Todentavalla viranomaiselle olisi myös mahdollista käyttää tarkastustoiminnassa riippumatonta tilin-

tarkastajaa. Todentamisviranomaisen toiminta kohdistuisi keskeisesti aluetason toimijoihin, joita ovat välittävät toimielimet ja tuensaajat, joihin kohdistuu tarkastustoimintaa sekä hallintoviranomaisen että erityisesti tarkastusviranomaisen toimesta. Todentamisviranomaisen tehtävänä on ensisijaisesti käyttää hyväksi näiden viranomaisten tarkastustuloksia. Siten voidaan välttää päällekkäistä tarkastustoimintaa.

61 §. Sisäasiainministeriön tarkastusoikeus. Pykälässä säädettäisiin sisäasiainministeriön tarkastusoikeudesta Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa. Silloin, kun tarkastus koskisi toista hallinnonala, tulisi se toteuttaa yhteistyössä asianomaisen hallinnonalan kanssa. Sisäasiainministeriön tarkastusoikeus täydentäisi tarkastusviranomaisena toimivan maakunnan liiton tarkastustoimintaa silloin, kun ohjelman hallintoviranomainen on Suomessa. Tarkastusoikeus on myös välttämätön sen vuoksi, että jäsenvaltio on osaltaan vastuussa Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmien hallinnosta ja valvonnasta. Valtioneuvoston ohjesäännön mukaan alue- ja rakennepolitiikka kuuluu sisäasiainministeriön toimialaan.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös mahdollisuudesta antaa tarkastustehtävä toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan suorittavaksi.

62 §. Muut tarkastukseen sovellettavat säännökset. Pykälään otettaisiin tarkastustoiminnan kannalta tarpeelliset säännökset tarkastustoiminnassa noudatettavista tarkastusmenetelmistä ja -periaatteista, tarkastusta suorittavan henkilön oikeuksista ja velvollisuuksista ja virka-avusta viittaamalla 5 luvun asianomaisiin säännöksiin.

63 §. Tietojen saanti ja niiden luovuttaminen. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisen oikeudesta tietojen saantiin. Oikeus määräytyisi 54 §:n 1–4 momentin mukaan ja samalla tavalla kuin alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteen toimenpideohjelmissa. Maakunnan liiton toimiessa eri viranomaisrooleissa määrittyisi oikeus saada tietoja sen mukaan, mihin ja missä tarkoituksessa maa-

kunnan liitto tietoja tarvitsee. Tietojen luovutukseen sovellettaisiin vastaavasti 55 §:ää. Pykälän 3 momenttiin otettaisiin säännös velvollisuudesta antaa tiedoksi uuden yleisasetuksen mukaiset komissiolle laadittavat kertomukset sisäasiainministeriölle. Tarkoituksena on parantaa tiedon kulkua liiton ja ministeriön välillä. Maakunnan liitto toimittaisi kertomukset tiedoksi sisäasiainministeriölle samaan aikaan, kun ne toimitetaan komissiolle.

8 luku. Erinäiset säännökset

64 §. Toimivallan siirto rakennerahastoasioissa. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset opetusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön toimivallan siirrosta rakennerahastoasioissa.

Vastaava säännös on nykyisen rakenerahastolain 35 §:ssä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin toimivallan siirrosta opetusministeriön hallinnonalalla. Nykyiseen 35 §:ään verrattuna säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että opetusministeriö voisi siirtää toimivaltaansa rakennerahastoasioissa opetushallituksen lisäksi myös muulle toimialansa keskushallinnon viranomaiselle. Sellaisena voisi tulla kysymykseen Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO.

Pykälän 2 momentin säännökseen sosiaali- ja terveysministeriön toimivallan siirrosta ei ehdoteta muutoksia nykyiseen sääntelyyn.

65 §. Rakennerahasto-ohjelmien seurannan tietojärjestelmä. Pykälään ehdotetaan otettavaksi seurannan tietojärjestelmää koskeva säännös. Uudessa yleisasetuksessa on tarkoituksena parantaa seurannan laatua. Yleisasetuksen 66 artiklan mukaan hallintoviranomaisen ja seurantakomitean on varmistettava toimenpideohjelman täytäntöönpanon laatu. Niiden on toteutettava seuranta rahoitusta koskevien indikaattorien sekä toimenpideohjelmassa määriteltyjen indikaattorien perusteella. Toimenpideohjelmassa tavoitteet on ilmoitettava määrällisinä käyttäen rajallista määrää tuotosta ja tuloksia mittaavia indikaattoreita suhteellisuusperiaate huomioon ottaen. Indikaattoreilla on voitava mitata edistymistä lähtötilanteeseen verrattuna ja toimintalinjojen tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi seurataan rahoituksen kohdentumista

kilpailukyvyen edistymistä ja työpaikkojen luomista koskevien ensisijaisten tavoitteiden toteutumista erityisten menoluokkien avulla. Seurannan ja yleisesti ohjelmien hallinnoinnin toteuttamisen keskeisenä välineenä on sähköinen seurannan tietojärjestelmä. Uutta ohjelmakautta varten jäsenvaltioiden ja komission välisessä tiedonsiirrossa on tarkoitus siirtyä kokonaan sähköiseen tiedonsiirtoon. Esimerkiksi taloushallinnon kannalta keskeiset maksupyynnöt ja menoilmoitukset toimitettaisiin sähköisesti komissiolle. Sähköisesti siirrettävistä tiedoista on tarkoitus ottaa tarkemmat säännökset komission täytäntöönpanoa koskevaan asetukseen.

Tietojärjestelmää olisi mahdollista käyttää myös tietopalvelutarkoituksiin siten, että sen julkista tietopalvelua voisivat käyttää kaikki halukkaat ilman tunnusta. Uudella ohjelmakaudella on tarkoitus lisätä rakennerahasto-ohjelmien julkisuutta. Komission täytäntöönpanoa koskevaan asetukseen ehdotetaan muun ohella säännöstä, jonka mukaan hallintoviranomainen vastaisi siitä, että tuensaajista julkaistaisiin luettelo, joka sisältäisi tuensaajien nimet, hankkeiden nimet ja tukimäärät. Julkistaminen voisi tapahtua sähköisesti tai muulla tavoin. Kysymyksessä olevat tiedot ovat viranomaisen julkisuudesta annetun lain mukaan pääsääntöisesti julkisia tietoja, joten ne voitaisiin esimerkiksi sisällyttää julkista tietopalvelua koskevaan osaan.

Pykälän 1 momenttiin otettaisiin yleissäännös kansallisten ohjelmien seurannan tietojärjestelmästä. Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen seurantajärjestelmästä säädetäisiin pykälän 2 momentissa. Alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteen toimenpideohjelmien seuranta varten ehdotetaan kehitettäväksi kaikki prosessit kattava internet-pohjainen järjestelmä. Teknisesti budjetointi- ja allokoitiossa on yhteinen kaikille toimijoille ja molemmille rahastoille. Projektihallinta hoidetaan EAKR:stä rahoitettavien yritystukien osalta Tuki2000-sovelluksilla. Muissa EAKR- ja kaikissa ESR-hankkeissa projektihallinta hoidetaan TePa-sovelluksella siten, että sovelluksiin tehdään ohjelmakauden 2007–2013 vaatimat muutokset. Rahastojen hallintaan ja hankehakemusten käsittelyyn toteutetaan kaikille yhteinen sovellus. Raportointikanta on osa tätä sovellusta. Han-

kehakemusten käsittelyä kehitetään tukemaan sähköistä hakemusprosessia ja valvontaosio toteutetaan vastaamaan uuden ohjelmakauden vaatimuksia. Maksatustietojen luotettavuutta lisää kytkentä kirjanpitojärjestelmään jokaisen tukea myöntävän viranomaisen osalta.

Tietojärjestelmä sisältäisi tietojen käsittelyä koskevan seurantarekisterin. Seurantarekisteriin otettaisiin tietoja myös luonnollisista henkilöistä. Tältä osin kysymys olisi henkilötietolaissa (523/1999) tarkoitettua henkilötietojen käsittelystä. Tietojen käsittelyyn liittyen otettaisiin säännökset rekisteröinnin tavoitteesta, rekisteröitävien tietojen sisällöstä, niiden käyttötarkoituksista mukaan luettuna myös tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysajasta. Tietojen luovuttamisesta ja tarkastusoikeudesta säädetäisiin pykälän 3 ja 4 momentissa.

Tarkoituksena on, että välittävät toimieliimet vastaisivat tuensaajia koskevien tietojen syöttämisestä tietojärjestelmään. Lisäksi hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaiset toimittaisivat omia tehtäviä koskevia tietoja tietojärjestelmään. Tietojärjestelmä voi sisältää lisäksi myös muita Euroopan yhteisön lainsäädännön edellyttämiä tietoja. Sellaisia tietoja olisivat esimerkiksi rakennerahastojen hallinnointia koskevien järjestelmien kuvaukset. Tietojen tallentamisesta vastaisi hallintoviranomainen.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmien seurantajärjestelmästä. Tarkoituksena on jatkaa nykyisellä ohjelmakaudella noudatettua käytäntöä, jonka mukaan Interreg-yhteisöaloite-ohjelmilla on oma erillinen seurantajärjestelmänsä. Tallennettavien tietojen osalta viitattaisiin 1 momentissa tarkoitettuihin tietoihin. Tallentamisesta vastaisi hallintoviranomaisena toimiva maakunnan liitto.

Pykälän 3 momentissa on säännös tietojen luovuttamisesta Euroopan yhteisön toimielimille. Tietojen luovuttamisesta olisivat vastuussa hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomainen kukin tehtäviensä edellyttämällä tavalla. Kysymyksessä ovat tiedot, jotka ovat tarpeen valvottaessa, että Euroopan yhteisön lainsäädäntöä on noudatettu tukea myönnettäessä. Lisäksi 3 momenttiin ehdotetaan otet-

tavaksi säännös tuen luovuttamisesta julkistamistarkoituksessa. Tiedot voisivat koskeva ainoastaan sellaisia seikkoja, jotka ovat viranomaisen julkisuudesta annetun lain mukaan julkisia. Tiedot voitaisiin antaa, jos Euroopan yhteisön lainsäädännön julkistamissäännökset sitä edellyttävät. Tietojen luovuttamisesta vastaisi hallintoviranomainen.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin henkilötietojen tarkastamisesta ja niiden säilytysajasta. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia tietoja seurantajärjestelmän sisällöstä, jota Euroopan yhteisön lainsäädäntö edellyttää.

66 §. Valtion takautumisoikeuteen perustuva maksusuoritukseen velvoittaminen. Pykälään otettaisiin rakennerahastolain 38 §:ää vastaava säännös. Muutoksenhakuun liittyen ehdotetaan kuitenkin muutoksena nykyiseen, että toimivaltainen viranomainen tekisi päätöksen takautumisoikeuteen perustuvasta maksusuoritukseen velvoittamisesta, josta voitaisiin valittaa hallintolainkäyttölain mukaan toimivaltaiseen hallinto-oikeuteen. Hallintoriitamenettelystä ehdotetaan siten luovuttavaksi. Valitusoikeus perustuisi ehdotetun lain 67 §:n 1 momentin muutoksenhakua koskevaan säännökseen.

67 §. Muutoksenhaku. Pykälään ehdotetaan otettavaksi muutoksenhakua koskeva säännös. Pykälän 1 momentti koskisi muutoksenhakua kansallisissa ohjelmissa toimivien hallintoviranomaisen ja todentamisviranomaisen päätöksiin. Lisäksi 1 momentissa on säännös muutoksenhausta toimenpideohjelmien seurantakomitean päätöksiin. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan myös otettavaksi säännös valitusoikeudesta sisäasiainministeriön ehdotetun lain 66 §:n 3 momentin nojalla tekemään päätökseen. Ensimmäisenä asteena valitettaisiin siten toimivaltaiseen hallinto-oikeuteen.

Pykälän 2 momentti koskisi muutoksenhakua Euroopan alueellinen yhteistyötavoitteen toimenpideohjelmassa hallinto- ja todentamisviranomaisena toimivan maakunnan liiton päätöksiin. Pykälän 3 momentti koskisi muutoksenhakua maakunnan yhteistyöryhmän päätöksiin. Sisältö vastaa muutoksenhausta maakunnan yhteistyöryhmän alueiden kehittämislain nojalla tekemään päätökseen, josta säädetään alueiden kehittä-

tämislain 40 §:ssä.

9 luku. Voimaantulo

68 §. Voimaantulo. Lakiehdotus tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007. Kun uusi ohjelmakausi alkaa vuoden 2007 alusta, antaisi lain voimaantulo mahdollisuuden ohjelmien toteuttamiseen ohjelmakauden alusta lähtien. Lakiehdotuksella on tarkoituksena kumota rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annettu laki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

69 §. Siirtymäsäännökset. Uuden yleisasetuksen siirtymäsäännöksiä koskevan 105 artiklan mukaan yleisasetus ei estä, että niiden rakennerahasto-ohjelmien hallinnointi, jotka komissio on hyväksynyt voimassa olevan yleisasetuksen nojalla, toteutetaan sulkemiseen asti uudella yleisasetuksella kumottavan yleisasetuksen perusteella. Siirtymäsäännökseen on lisäksi otettu automaattista maksujen vapauttamista koskeva sääntö. Artiklan 3 kohdan mukaan komissio vapauttaa ilman eri toimenpidettä 1 päivänä tammikuuta 2000 ja 31 päivänä joulukuuta 2006 välisenä aikana hyväksymäänsä EAKR:n tai ESR:n osarahoittamiin tukitoimiin osoitettujen varojen osat, joiden osalta tosiasiallisesti maksettuja menoja koskevaa todennettua ilmoitusta, lopullista täytäntöönpanokertomusta ja nykyisen rakennerahastolain 34 §:ssä tarkoitettua lausumaa ei ole lähetetty komissiolle viimeistään 15 kuukauden kuluttua komission päättämästä ohjelmaa koskevasta menojen viimeisestä tukikelpoisuuspäivästä. Automaattinen maksuvapautus tapahtuu viimeistään kuuden kuukauden kuluttua mainitun määräajan kulumisesta.

Uuden yleisasetuksen voimaantuloa koskevan 108 artiklan mukaan artiklassa mainittuja uuden yleisasetuksen säännöksiä sovelletaan asetuksen voimaantulopäivästä ainoastaan kauden 2007–2013 ohjelmiin. Sellaisiin säännöksiin kuuluvat soveltamisala ja määritelmät, tavoitteet ja tehtävät, maantieteellinen kelpoisuus, toimintaperiaatteet lukuun ottamatta kestävää kehitystä koskevaa artiklaa 17, strategiset suuntaviivat ja kansallinen suunnitelma, toimenpideohjelmien laatiminen, hyväksyminen, rahastojen erityispiirteet, maantieteellinen toiminta-ala, toimenpideoh-

jelmat, arviointia koskevat säännökset, rahastojen rahoitustukea koskevat säännökset, menojen tukikelpoisuus, hallinto- ja valvontajärjestelmiä koskevat säännökset, tiedottaminen ja julkistaminen, jäsenvaltion ja komission tehtävät, suhteutetut valvontajärjestelyt, rahastojen yhteensovittamisesta vastaava komitea, perustamissopimuksen 147 artiklassa tarkoitettu komitea, siirtymäsäännökset ja voimaantulo. Muita säännöksiä sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2007 lukien. Sellaisia säännöksiä ovat esimerkiksi seurantakomiteaa koskevat säännökset ja varainhoitoa koskevat säännökset.

Pykälässä ehdotetaan uuden yleisasetuksen mukaisesti pääsääntönä, että rakennerahasto-ohjelman, jonka toimeenpano on alkanut rakennerahastolain aikana, hallinnointiin, seurantaan, valvontaan ja tarkastukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Rakennerahasto-ohjelmalla, jonka toimeenpano on alkanut rakennerahastolain aikana, tarkoitetaan niitä rakennerahasto-ohjelmia, jotka komissio on hyväksynyt päätöksellään kuluvalle ohjelmakaudella.

Uudella ohjelmakaudella on tarkoitus siirtää käytäntöön, jonka mukaan maakunnan yhteistyöasiakirja laaditaan samanaikaisesti maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman kanssa syksyllä lokakuun loppuun mennessä. Menettelyyn siirryttäisiin laadittaessa maakunnan yhteistyöasiakirjaa vuonna 2007. Ensimmäiseen maakunnan yhteistyöasiakirjaan sovellettaisiin kumottavan rakennerahastolain säännöksiä ja niistä ilmenevää käytäntöä. Tämä johtuu siitä, että vuoden 2007 talousarviota valmisteltaessa ei ole ollut vielä käytössä lopullisia ohjelma-asiakirjoja.

Maakunnan yhteistyöryhmät on valittu määräajaksi siten, että yhteistyöryhmän toimikausi päättyy rakennerahastolain 17 §:n mukaan, kun komissio on hyväksynyt yleisasetuksen 37 artiklassa tarkoitettun lopullisen täytäntöönpanokertomuksen. Komissio tekee päätöksensä loppulausumasta viiden kuukauden kuluttua sen vastaanottamisesta. Koska menojen tukikelpoisuus päättyy 31 päivänä joulukuuta 2008, jatkuisi nykyisten maakunnan yhteistyöryhmien toimikausi käytännössä joulukuun loppuun vuonna 2009.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otetta-

vaksi säännös, jonka mukaan uuden rakennerahastolain mukainen maakunnan yhteistyöryhmä vastaisi myös ehdotetun lain voimaantullessa voimassa olleen lain mukaisista tehtävistä. Tarkoituksena on, että uudet yhteistyöryhmät valitaan uuden lain mukaan. Siten voidaan välttää järjestelmä, jossa maakunnassa toimisi kaksi yhteistyöryhmää.

1.2. Alueiden kehittämislain muuttaminen

2 §. Soveltamisala. Soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen otetaan viittaus uuteen rakennerahastolakiin.

3 §. Määritelmät. Määritelmän kohtaa 2 ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otetaan huomioon uuden vuosia 2007–2012 koskevan ohjelmakauden mukaiset tavoitteet. Uudella ohjelmakaudella uuden yleisasetuksen mukaan Suomessa toteutetaan kahta tavoitetta, jotka ovat alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoite ja Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoite. Kumpaakin tavoitetta varten hyväksytyjä toimenpideohjelmia rahoitetaan Euroopan aluekehitysrahastosta. Toimenpideohjelmat ovat luonteeltaan alueellisia.

7 §. Maakunnan liiton tehtävät. Pykälän 1 momentin 3 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan maakunnan liiton tehtävänä on neuvotella toteuttamissuunnitelmaan sisältyvästä valtion rahoitusta koskevasta maakunnan valtionrahoitusesityksenä toimivasta osasta 8 pykälässä tarkoitettujen ministeriöiden kesken. Säännöksellä on tarkoitus selkeyttää maakunnan liiton roolia suhteessa ministeriöihin. Lain 10 §:n 3 momentin mukaan ministeriöiden tulee neuvotella maakuntien kanssa määrärahojen kohdentamisesta ja valmistelusta. Maakunnan osalta tehtävä kuuluisi maakunnan liitolle. Perustuslain 121 §:n mukaan kunnille voidaan antaa uusia tehtäviä ainoastaan lailla. Säännös koskee myös maakunnan liittoja. Kysymyksessä on nykyiseen käytäntöön nähden uusi menettely.

8 a §. Alueiden kehittämisen neuvottelukunta. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös alueiden kehittämisen neuvottelukunnasta. Pykälässä säädettäisiin sen toimikaudesta, keskeisistä tehtävistä ja sen asettamisesta.

Neuvottelukunta asetettaisiin valtioneuvoston yleisistunnossa määrääjäksi kerrallaan. Neuvottelukunnan tehtävänä olisi avustaa sisäasiainministeriötä lain 6 §:n 1 momentin mukaisissa valmistelua ja toimeenpanon yhteensovittamista koskeissa tehtävissä. Sen keskeisenä tehtävänä olisi sovittaa yhteen valtion alueiden kehittämistoimenpiteitä, alueiden kehittämisen rahoitusta, niiden seuranta ja arviointia. Alueiden kehittämisen rahoituksen yhteensovittaminen käsittäisi eri ministeriöiden alueiden kehittämislain 10 a §:n mukaisia määrärahoja koskevaa talousarviovalmistelua. Neuvottelukunta laatisi yhteenvedon talousarvioesitystä varten määrärahojen suunnitellusta alueellisesta jaosta. Neuvottelukunnan tehtävänä olisi myös järjestää 10 a §:n 3 momentissa tarkoitettut neuvottelut maakuntien kanssa määrärahojen valmistelusta ja alueellisesta jaosta. Neuvotteluvollisuus koskisi ministeriöiden omaa talousarviovalmistelua ja määrärahan jakopäätöksen valmistelua. Neuvoteltavia kysymyksiä voisivat olla ainakin jakosuhteet eri maakuntien välillä. Neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tarkemmista tehtävistä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

13 §. Euroopan yhteisön alueelliset rakennerahasto-ohjelmat. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että 3 momentin toinen virke kumotaan. Uudella ohjelmakaudella ei laadita ohjelma-asiakirjan täydennystä.

24 §. Tuen myöntämisen yleiset edellytykset. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otetaan huomioon uusi Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoite.

29 §. Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelman mukaisen tuen myöntäminen. Pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoite. Lisäksi nykyisen lain 3 ja 4 momentit voidaan kumota, koska uudella ohjelmakaudella ei toteuteta innovatiivisia toimia eikä Urban-yhteisöaloitetta. Urban-toimenpiteet sisältyvät uudella ohjelmakaudella alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta varten laadittuihin EAKR-osarahoitteisiin toimenpideohjelmiin omana toimintalinjana.

31 §. Sisäasiainministeriön tarkastusoikeus. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutet-

tavaksi sisällyttämällä siihen todentamisviranomaisen ja Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen käsitteet.

32 §. Tuen takaisinperintä. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että omaisuuden omistus- tai hallinto-oikeuden luovutustilanne tai toiminnan lopettaminen olisivat ehdotomia takaisinperintäperusteita. Uuden yleisasetuksen 57 artiklan mukaan jäsenvaltion tai hallintoviranomaisen on varmistettava, että toimi saa rahaston tukea ainoastaan, jos kyseiseen toimeen ei kohdistu viiden vuoden kuluessa toimen päättymisestä sellaisia huomattavia muutoksia, jotka a) vaikuttavat sen luonteeseen tai täytäntöönpanon edellytyksiin tai hyödyttävät jotakin yritystä tai julkista yhteisöä ja b) johtuvat infrastruktuurin omistussuhteissa tapahtuneista muutoksista tai tuotantotoiminnan lopettamisesta. Jäsenvaltio voi myös valita, että viiden vuoden määräaika lyhennetään investoinnin tai pienen- ja keskisuuren yrityksen luomien työpaikkojen ylläpitämiseksi kolmeen vuoteen. Nykyiseen yleisasetukseen nähden muutosta on määrääjän alkamisajankohdan määrittäminen toimen päättymiseen, mahdollisuus lyhentää aikaa tietyissä tilanteissa kolmeen vuoteen ja sijainnin muutosta koskevan edellytyksen poistaminen. Lisäksi uudessa yleisasetuksessa 57 artiklan 3 kohdan mukaan aiheuttomasti maksetut määrät on perittävä takaisin. Säännös korostaa nykyistä selvemmin sitä, että säännöksen tarkoittamissa tilanteissa tuen takaisinperiminen ei voi perustua viranomaisen harkintaan.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyinen 32 §:n 2 momentin 2 kohdan säännös siirretään pykälän 1 momenttiin uudeksi 6 kohdaksi. Tuen kohteena olevan omaisuuden omistus- tai hallintaoikeuden luovutusta pidetään sellaisena uuden yleisasetuksen mukaisena huomattavana muutoksena, jotka vaikuttavat toimen luonteeseen tai täytäntöönpanon edellytyksiin. Myös avustuksen saajan avustuksen kohteena olevan toiminnan olennainen supistaminen on sellainen huomattava muutos, joka vaikuttaa toimen luonteeseen tai täytäntöönpanon edellytyksiin ja täyttää takaisinperinnän perusteen.

Pykälän 1 momentin 7 kohtaan ehdotetaan otettavaksi uusi säännös. Säännös koskisi pe-

rusrakenteeseen liittyvää toimintaa ja sen omistussuhteissa tapahtuvia muutoksia. Alueiden kehittämislain 23 §:n mukaan tukea voidaan myöntää muun ohella käyttöomaisuuden hankintaan perusrakenteen kehittämistä varten. Perusrakenteeseen liittyvät investoinnit voisivat olla esimerkiksi tiestöön, satamiin, lentokenttiin tai toimitiloihin liittyviä investointeja, joita kunnat itse toteuttavat. Hakijana tulisi kysymykseen toiminnan ylläpitäjä. Hakijan oikeudellinen muoto on usein osakeyhtiö. Toiminta voi olla myös suoraan kunnan omistuksessa. Pykälään ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan hakijan omistussuhteissa tapahtuneet olennaiset muutokset aiheuttavat toimintaan myönnetyn perusrakenteen investointituen takaisinperinnän tietyissä olosuhteissa. Omistussuhteissa tapahtuvien muutosten olisi joko vaikutettava toimen luonteeseen tai täytäntöönpanon edellytyksiin tai muutosten tulisi hyödyttää aiheutomasti jotakin yritystä tai julkista yhteisöä. Kysymykseen voisi tulla esimerkiksi tilanne, jossa osakkeiden myyjä voi hyötyä korkean kauppahinnan muodossa toimintaa varten myönnetyistä julkisista tuista. Tällaisessa tilanteessa toimintaan myönnetty julkinen tuki on omistussuhteiden muutosta vastaavilta osin perittävä takaisin. Toiminnan lopettamisen ja olennaisen supistamisen sekä käyttöomaisuuden luovutuksen osalta sovellettaisiin 1 §:n 1 momentin 6 kohtaa.

1.3. Kainuun hallintokokeilusta annetun lain muuttaminen

7 §. *Rakennerahastot.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otetaan huomioon rakennerahastolakiin ehdotetut muutokset. Uudessa rakennerahastolaissa varat otetaan hallintoviranomaisen pääluokkaan.

7 a §. *Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto ja Euroopan kalatalousrahasto.* Lakiin ehdotetaan otettavaksi uusi säännös Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) ja Euroopan kalatalousrahaston varojen vastinrahoituksen ottamisesta valtion talousarvioon maa- ja metsätalousministeriön pääluokkaan Kainuuta varten. Nykyisissä tavoite 1 -ohjelmissä olevat EMOTR:n ohjausosastosta maksettavat varat ja KOR:sta maksettavat

varat ovat rakennerahastovaroja. Uudella ohjelmakaudella nämä varat siirretään Euroopan maatalouden kehittämisen maatalousrahastoon ja Euroopan kalatalousrahastoon. Tarkoituksena on kuitenkin säilyttää myös näiden varojen osalta Kainuun maakuntavaltuuston tehtävät samanlaisina kuin nykyisellä ohjelmakaudella. Edellytyksenä on, että valtion talousarviossa eritellään määräraha Kainuuta varten. Tehtävistä ehdotetaan säädettäväksi lain 11 a §:ssä.

11 §. *Maakuntavaltuuston tehtävät rakennerahastovarojen ja vastaavan kansallisen rahoitusosuuden hallinnoinnissa alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteen toimenpideohjelmassa.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisen maksuviranomaisen sijaan hallintoviranomainen osoittaa varat. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi pykälän 2 momenttiin. Uudella ohjelmakaudella Suomessa toteutetaan alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta. Kainuu kuuluu Itä-Suomen toimenpideohjelmaan. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi tätä koskeva muutos.

11 a §. *Maakuntavaltuuston tehtävät Euroopan yhteisön varojen ja niitä vastaavan kansallisen rahoitusosuuden hallinnoinnissa Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmassa ja kalatalouden kehittämissuunnitelmassa.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi säännös maakuntavaltuuston tehtävistä Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmassa ja kalatalouden kehittämissuunnitelmassa. Tehtävät vastaavat 11 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä rakennerahastovarojen ja niitä vastaavan kansallisen rahoitusosuuden hallinnoinnissa. Maakuntavaltuusto voi päättää, että hallintoviranomaisen tulee jättää osa Euroopan yhteisön varoista ja vastaavasta valtion rahoitusosuudesta rakennerahastolain 10 §:ssä tarkoitettuun ohjelmareserviin.

Maakuntavaltuusto voi 1 momentin mukaiseen jakopäätökseen sisällyttää ohjelman ja säästösten mukaisia tarkempia ohjeita varojen käyttöperusteista ja käyttötarkoituksista ja asettaa varojen käyttämistä koskevia ehtoja.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtioneuvoston asetuksella on tarkoituk-

sena antaa kansallisissa ohjelmissa tarkempia säännöksiä hallintoviranomaiselta siirrettävien tehtävien yksityiskohtaisesta sisällöstä ja tehtävien siirrosta, rakenerahastovarojen käytössä ja toimenpideohjelmien valvonnassa noudatettavista menettelytavoista, rakenerahastovarojen ja kansallisen rahoitusosuuden jakamisesta ja siihen liittyvistä määräajoista, ohjelmareservin suuruudesta, käytöstä ja noudatettavasta menettelystä, menoilmoitusta varten annettavien tietojen sisällöstä ja menojen todentamisesta ja rakenerahastovarojen käytöstä, rakenerahastoneuvottelukunnan kokoonpanosta, toimikaudesta ja tarkemmista tehtävistä, maakunnan yhteistyöasiakirjan sisällöstä, laatimisen määräajoista sekä maatalousrahastoa, kalatalousrahastoa ja ESR:stä osarahoitettavan valtakunnallisen osion rahoittamista koskevien raporttien sisällöstä sekä seurantakomitean kokoonpanosta ja jäsenistä.

Jäsenvaltioiden välisissä rakenerahasto-ohjelmissa valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa välittävälle toimielimelle säännöksiä rakenerahastovarojen käytöstä ja valvonnasta sekä ohjelmareservin suuruudesta ja noudatettavasta menettelystä.

Kaikkien ohjelmien osalta voidaan valtioneuvoston asetuksella antaa säännöksiä menoilmoitusta varten annettavien tietojen sisällöstä, menojen todentamisesta, ilmoittamisesta noudatettavasta menettelystä ja aikataulusta, sääntöjenvastaisuuksia ja takaisinperintää koskevien ilmoitusten antamismenettelyistä ja aikataulusta, Euroopan yhteisön edellyttämistä menojen tukikelpoisuutta koskevista säännöistä, hallinto- ja todentamisviranomaiselle luovutettavien tietojen saamisen ajankohdista, sisällöstä ja menettelystä, ylimaakunnallisten hankkeiden hallinnoinnista ja rakenerahasto-ohjelmien seurantajärjestelmistä.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007, jolloin alkaa uusi rakenerahastojen ohjelmakausi. Toimenpideohjelmissa rahoitettavien rakenerahastohankkeiden tukikelpoisuus alkaa aikaisintaan siitä päivästä, kun toimenpideohjelma esitetään komissiolle tai viimeistään 1 päivänä

tammikuuta 2007, jos toimenpideohjelma jätetään komissiolle sitä myöhemmin.

Laissa alueiden kehittämislain muuttamisesta ehdotetaan siirtymäsäännöksenä, että nykyisten rakenerahasto-ohjelmien mukaan myönnettävään tukeen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Poikkeuksena kuitenkin niihin tukiin, joita koskeva tukihakemus on tullut vireille 1 tammikuuta 2007 jälkeen ja joihin tuki myönnetään nykyisten rakenerahasto-ohjelmien mukaan, sovelletaan kuitenkin voimaan tulevan lain 32 §:n takaisinperintäsäännöksiä.

Laissa Kainuun hallintokokeilusta annetun lain muuttamisesta ehdotetaan siirtymäsäännöstä siitä, että ennen 1 tammikuuta 2007 toimeenpantavien rakenerahasto-ohjelmien osalta noudatetaan kumottua lakia. Ennen lain voimaan tuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanoa koskeviin toimiin.

4. Suhde perustuslakiin ja säättämisjärjestys

4.1. Rakenerahastolaki

Lakiehdotuksen 11 ja 14 §:ssä on kysymys hallinto- ja todentamisviranomaisen tehtävien siirtämisestä muille viranomaisille. Muita viranomaisia olisivat maakunnan liitot ja valtion alueviranomaiset. Hallintoviranomaisten tehtävien osalta kysymyksessä olisivat seurantakomiteaan liittyvät valmistelevat tehtävät ja erikseen vuosiraportointiin ja niiden arviointiin liittyvät tehtävät. Tehtävät on lakiehdotuksessa tarkoitus antaa sille maakunnan liitolle, josta ohjelma-alueen maakunnan liitot ovat sopineet. Lakiehdotuksen 14 §:n 2 momentin mukaan välittävän toimielimen tehtävänä on toimittaa tiedot menoilmoitusten laatimista varten todentamisviranomaiselle. Menoilmoitus on keskeinen väline, jolla todentamisviranomaisen hakee hankkeissa syntyneiden kustannusten perusteella menojen maksua komissiolta. Sen laatimiseen ja oikeellisuuteen liittyy huomattavia taloudellisia arvoja. Menoilmoitusten tarkemmasta sisällöstä ja menojen todentamisesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Lakiehdotuksen 8 ja 14 pykälässä on kysymys hallinto- ja todentamisviranomaisen

tehtävien siirtämisestä muille viranomaisille. Kunnille voidaan perustuslain 121 §:n mukaan voidaan antaa tehtäviä ainoastaan lailla. Säännöstä sovelletaan myös maakunnan liittoon kuntien yhteistoiminnan muotona. Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Perustuslakivaliokunta on tulkintakäytännössään pitänyt ongelmana sääntelyä, joka mahdollistaisi tehtävien rajauksettoman siirtämisen viranomaiselta toiselle. Valiokunta on etenkin perusoikeuskytkentäisen sääntelyn yhteydessä pitänyt välttämättömänä, että toimivaltainen viranomainen ilmenee laista yksiselitteisesti tai että ainakin viranomaisten toimivaltasuhteiden lähtökohdat sekä toimivallan siirtämisen edellytykset ilmenevät laista riittävän täsmällisesti. Lakiehdotuksessa on yksilöity siirrettävät tehtävät. Tarkoituksena on siirtää tiettyjä EY-lainsäädännön edellyttämiä hallinto- ja todentamisviranomaisten tehtäviä. Tehtävät on lakiehdotuksessa tarkoitus antaa sille maakunnan liitolle, josta ohjelma-alueen maakunnan liitot ovat sopineet.

Menoilmoituksen laatimiseen liittyvät tehtävät siirrettäisiin asianomaiselle välittävälle toimielimelle, joita olisivat rakennerrahastojen tukea myöntävät ja maksavat viranomaiset ja muut tahot. Tehtävien siirto toteutettaisiin valtioneuvoston asetuksella, jossa säädettäisiin tehtävien siirrosta, yksityiskohtaisista tehtävistä ja niiden sisällöstä. Sääntely ei ole perustuslain kannalta ongelmallinen.

Tehtävien siirtoon liittyen lakiehdotuksen 64 §:ssä säädetään toimivallan siirrosta rakennerrahastoasioissa. Pykälän 1 momentin mukaan opetusministeriö voi siirtää ehdotetun lain 44 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tehtävissä toimivaltaansa opetushallitukselle, muulle keskushallinnon viranomaiselle ja lääninhallituksille. Toimivallan siirtämisestä säädettäisiin opetusministeriön asetuksella. Vastaavasti 2 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voisi siirtää toimivaltaansa lääninhallituksille ja asiasta säädettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Laissa on yksilöity siirrettävät tehtävät ja toimivallan siirto toteutettaisiin ministeriön asetuksella. Perustuslakivaliokunta ei ole käytännössään pitänyt vastaavalla tavalla toteutettua järjestelyä perustuslain kannalta ongelmallisena (PeVL 18/2004 vp).

Lakiehdotuksen 11 §:n mukaan hallintoviranomainen voi varojen osoittamista koskevassa päätöksessään asettaa välittävän toimielimen noudatettavaksi varojen käyttöä koskevia ehtoja, jotka ovat välttämättömiä Euroopan yhteisön lainsäädäntöön perustuviin velvoitteiden täyttämiseksi ja rakennerrahastovarojen hallinnon, valvonnan ja tarkastuksen asianmukaiseksi hoitamiseksi. Ehdotetun 11 §:n 3 momentin mukaan hallintoviranomainen voi antaa välittävälle toimielimelle määräyksiä vastaavassa tilanteessa. Välittävällä toimielimellä tarkoitettaisiin rakennerrahastojen tuen myöntävää viranomaista tai muuta yhteisöä. Lakiehdotuksen 15 §:n 2 momentin nojalla todentamisviranomainen voi antaa välittävälle toimielimelle rakennerrahastovarojen käyttöä ja valvontaa koskevia ohjeita ja määräyksiä. Tällainen ministeriön sitova ohjaus on merkityksellistä kuntien itsehallintoon olennaisesti sisältyvän päätöksenteon itsenäisyyden kannalta. Määräyksillä tarkoitettaisiin 11 §:ssä sellaisia sitovia ohjeita, jotka ovat sisällöltään hallinnon sisäisiä ja ovat lähtökohtaisesti vain viranomaisia velvoittavia. Ohjaukselle on painavia perusteita, koska ehtojen tulee olla välttämättömiä EY:n lainsäädäntöön perustuvien velvoitteiden täyttämiseksi. Ministeriön ehdoilla on tarkoituksena vain täsmentää jo muutoin voimassa olevia velvoitteita. Aikaisemmassa käytännössään perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt vastaavaa ohjausta perustuslain kannalta ongelmallisena (PeVL 14/1999 vp).

Lakiehdotuksen 17 §:n mukaan kussakin maakunnassa olisi rakennerrahasto-ohjelmien toimeenpanon ja alueen kehittämiseen vaikuttavien toimenpiteiden yhteensovittamista varten maakunnan yhteistyöryhmä. Lakiehdotuksen 25 ja 41 §:n mukaan kussakin toimenpideohjelmissa olisi seurantakomitea, jonka keskeisenä tehtävänä on varmistaa toimenpideohjelman täytäntöönpanon tehokkuus ja laatu. Edelleen lakiehdotuksen 35 §:n mukaan Euroopan alueellinen yhteistyö-tavoitteen toimenpideohjelman toimeenpanoa varten on hallintokomitea, jonka tehtävänä on vastata toimenpideohjelmissa rahoitettavien toimien valinnasta sekä yhteen sovitaa ja suunnata rakennerrahastojen ja kansallista rahoitusta. Näillä toimielimillä on ehdotuksen mukaan julkista valtaa ja viran-

omaistehtäviä.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muille kuin viranomaisille vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon takeita. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaisille. Mainittujen toimielinten tehtävät perustuvat keskeisiltä osin Euroopan yhteisön lainsäädäntöön. Uuden yleisasetuksen mukaan rahastojen tavoitteita toteutetaan tiiviissä yhteistyössä kumppanuusperiaatteen mukaan komission ja jäsenvaltioiden kesken. Toimielinten asettaminen on kumppanuuden toteuttamiseksi tarpeen rakennerahasto-ohjelmissa. Maakunnan yhteistyöryhmää, hallintokomiteaa ja seurantakomiteoita on tarkasteltava perustuslakivaliokunnan käytännössä kehitetyn ns. valtiosääntöoikeudellisen virkamieshallintoperiaatteen mukaisesti. Periaatteen ei ole katsottu merkitsevän ehdotonta estettä antaa julkista valtaa ja julkisia tehtäviä muille kuin viranomaisille, jos tehtävien hoitamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä säädetään riittävän yksityiskohtaisesti ja jos julkisia tehtäviä hoitavat henkilöt kuuluvat rikosoikeudellisen virkavastuun piiriin. Toimielinten tehtävistä ehdotetaan säädettäväksi laissa. Jäsenet toimivat virkavastuulla, niihin sovelletaan hallintolakia ja lakia viranomaisen toiminnan julkisuudesta, sekä kielilakia ja siltä osin kuin toimenpiteet kohdistuvat saamelaisiin saamen kielilakia. Maakunnan yhteistyöryhmän jäsenten osalta ehdotetaan, että yhteistyöryhmän jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä sekä, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvastuusta säädetään. Yhteistyöryhmän tehtäviin sen lisäksi, että ne ovat viranomaistehtäviä, liittyy huomattavat taloudelliset arvot. Vastaavasti seurantakomitean jäsenen osalta ehdotetaan, että seurantakomitean jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä sekä, mitä vahingonkorvauslaissa julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvastuusta säädetään. Lisäksi seurantakomitean osalta lakiin otetaan viittaukset keskeisiin yleishallinto-oikeudellisiin lakeihin. Vastaavasti myös hallintokomitean

osalta ehdotetaan sovellettavaksi yleishallinto-oikeudellisia lakeja ja rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä sekä vahingonkorvauslakia. Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut hyvän oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla. Muutoksenhausta yhteistyöryhmän ja seurantakomitean päätöksiin säädetään lakiehdotuksen 67 §:ssä. Perustuslakivaliokunta ei pitänyt vastaavaa järjestelyä perustuslain kannalta ongelmallisena (seurantakomitean osalta PeVL 14/1999 vp, hallintokomitean osalta PeVL 40/2000 vp ja maakunnan yhteistyöryhmän osalta viimeksi PeVL 21/2002).

Lakiehdotuksen 29 §:n mukaan Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa sisäasiainministeriö voi nimittää valvojan. Valvojan tehtävänä on varmentaa kunkin toimeen osallistuvan tuensaajan ilmoittamien menojen laillisuus ja asianmukaisuus. Tehtävä sisältää osarahoitettujen tuotteiden ja palvelujen toimittamisen tarkastuksen, mikä edellyttää tuensaajan luona tehtäviä tarkastuskäyntejä. Lisäksi 39 §:n mukaan tarkastusviranomaista avustaa tarkastajaryhmä, johon kuuluu edustaja kustakin toimenpideohjelmaan osallistuvasta jäsenvaltiosta. Tarkastajaryhmän tehtävänä on avustaa tarkastusviranomaista sen tehtävissä. Käytännössä se voi tarkoittaa sitä, että tarkastajaryhmän jäsen suorittaa itse tarkastuksia jäsenmaassa tai ainakin valvoo tarkastusten suorittamista. Valvojan ja tarkastajaryhmän jäsenen tehtävät käsittävät julkisen vallan käyttöä ja voivat kohdistua yksityisen etuihin ja oikeuksiin. Tehtävistä tulee sen vuoksi säätää lailla. Valvoja voi olla myös yksityisoikeudellinen oikeushenkilö. Oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumiseksi niiden toimintaan sovellettaisiin yleishallinto-oikeudellisia lakeja. Järjestely ei ole perustuslain kannalta ongelmallinen.

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmissa hallintokomitean ja seurantakomitean jäseninä voivat olla myös toisen jäsenvaltion kansalaiset. Tämä on niiden julkisen vallan käyttämisestä tarkoitettavien tehtävien osalta merkityksellistä perustuslain 1 §:n 1 momentin täysivaltaisuussäännöksen

kannalta. Hallintokomitea osallistuu hankkeiden rahoituksen arviointiin. Sille ei kuitenkaan kuulu tarkastus- tai muuta valvontavaltaa. Komitea tekee päätökset yksimielisesti. Perustuslakivaliokunta ei ole käytännössään pitänyt vastaavaa järjestelyä perustuslain kannalta ongelmallisena (PeVL 40/2000 vp). Seurantakomitean tehtävänä on varmistaa toimenpideohjelman täytäntöönpanon tehokkuus ja laatu. Tässä ominaisuudessa seurantakomitea tutkii ja hyväksyy rahoitettavien toimien valintaperusteet, tarkastelee täytäntöönpanon tavoitteiden toteutumista ja tuloksia sekä hyväksyy täytäntöönpanoa koskevat vuosikertomukset ja loppukertomuksen. Tehtäviin ei kuulu tarkastus- tai valvontavaltaa. Lakiehdotuksen 41 §:ssä tarkoitettujen seurantakomitean päätökset tehtäisiin yksimielisesti. Järjestely ei ole ongelmallinen perustuslain kannalta.

Lakiehdotuksen 16 §:n mukaan rakennerahastoneuvottelukunnan tehtävänä on rakennerahasto-ohjelmien yhteensovittamiseen liittyvät tehtävät suhteessa Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston ja Euroopan kalatalousrahaston toimiin sekä kansallisiin toimiin, tuloksellisuuden seurantaan ja raportointiin liittyvät sekä ehdotusten antamista koskevat tehtävät. Neuvottelukunnan asettaa valtioneuvosto yleisistunnossa. Asettamistapansa puolesta neuvottelukuntaa on pidettävä perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan valtion toimielimenä, vaikka siihen voi kuulua myös yksityisten tahojen edustajat (PeVL 21/2002 vp). Tällaisen toimielimen toiminnassa on noudatettava valtion viranomaista koskevia yleishallinto-oikeudellisia säännöksiä, kuten hallinto-, julkisuus- ja kielilakia. Ehdotus sisältää viittaukset mainittuihin lakeihin. Lakiehdotus ei sisällä säännöstä muutoksenhausta neuvottelukunnan päätökseen. Kysymyksessä on lähinnä koordinoiva toimielin. Muutoksenhausta ei sen vuoksi ole tarpeen säätää erikseen. Ehdotus ei ole perustuslain kannalta ongelmallinen.

Perustuslain 80 §:n mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Jos asetuksen antajasta ei ole erikseen säädetty, asetuksen antaa valtioneuvosto. Suomen perustuslakia koskevan hallituksen esityksen

HE 1/1998 vp 80 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan arvioitaessa sitä, tuleeko asetuksenantovaltuus laissa osoittaa valtioneuvostolle vai ministeriölle, tulee lähtökohdaksi olla, että valtioneuvoston yleisistunto antaa asetukset laajakantoisista ja periaatteellisesti tärkeistä asioista sekä muista niistä asioista, joiden merkitys sitä vaatii. Siten ministeriölle voitaisiin osoittaa asetuksenantovaltaa teknisluonteisimmista sekä yhteiskunnalliselta merkitykseltään vähäisemmissä asioissa. Lakiehdotus sisältää useita säännöksiä, joissa asetuksen antovaltuus on osoitettu valtioneuvostolle. Lakiehdotuksen 64 §:n mukaan toimivallan siirto rakennerahastoasioissa tapahtuisi ministeriön asetuksella. Ehdotettu järjestely ei ole perustuslain kannalta ongelmallinen.

Lakiehdotuksen 42 §:n mukaan sisäasiainministeriöllä olisi toimivalta sopia tietyistä rakennerahasto-ohjelman hallinnointitehtävien täytäntöönpanoa koskevista tarpeellisista järjestelyistä eräiden kansainvälisten tahojen kanssa. Perustuslakivaliokunnan käytännössä on asetettu eräitä edellytyksiä viranomaiselle perustettavalle sopimuksentekovallalle. Valtuutus ei saa olla rajoittamaton valtuutuksen saajaan ja sisältöön nähden. Lisäksi säännöksestä on käytävä ilmi ne kansainvälisen oikeuden subjektit, joiden kanssa sopimuksia tehdään. Ehdotuksen on katsottava täyttävän nämä edellytykset. Vastaava säännös hallintoviranomaisen toimivallasta on ehdotetun lain 12 §:ssä. Perustuslakivaliokunta ei ole myöskään käytännössään pitänyt ehdotetun kaltaista järjestelyä ongelmallisena perustuslain kannalta (PeVL 40/2000 vp).

Lakiehdotukseen sisältyy muutoksenhaku-kieltoja. Ehdotetun lain 4 §:n mukaan kansallista suunnitelmaa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Kansallisella suunnitelmalla varmistetaan, että rahastoista maksettava tuki on koheesiota koskevien yhteisön strategisten suuntaviivojen mukaista ja jossa selvitetään yhteisön ensisijaisten tavoitteiden ja kansallisen uudistusohjelman välinen yhteys. Kansallinen suunnitelma toimii viitteenä rahastojen ohjelmityön valmistelussa ja siinä on muun ohella luettelo toimenpideohjelmista ja kustakin rahastosta myönnettävien varojen ohjeellinen vuotuinen jako. Suunnitelman perusteella komissio te-

kee päätöksen, joka koskee luetteloa toimenpideohjelmista ja kustakin rahastosta myönnettävien varojen ohjeellista vuotuista jakoa ohjelmittain. Kysymys ei ole sellaisista seikoista, joita koskeva valtioneuvoston päätös olisi voitava saattaa perustuslain 21 §:n 1 momentin nojalla tuomioistuimen tai muut riippumattoman lainkäyttöelimen ratkaistavaksi. Perustusvaliokunta on myös katsonut, että päästökauppalaissa (683/2004) oleva valituskielto koskien päästöoikeuksien kansallista jakosuunnitelmaa ei ollut perustuslain 21 §:n vastainen (PeVL 14/2004 vp).

Lakiehdotuksen 25 §:n mukaan seuranta-komitean rahoitettavien toimien valintaperusteita koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla. Kysymyksessä on tuen valmisteleva hallinnollinen päätös, joka liittyy tarkoituksenmukaisuusharkintaan perustuvaan tuen myöntämispäätökseen. Tuen myöntäminen on kokonaan myöntäjän harkinnassa. Tuen myöntämispäätöksestä on oikeus valittaa myöntäjää koskevan sääntelyn mukaan. Muutoksenhakukiello ei ole ongelmallinen perustuslain kannalta.

Muutoksenhakukiello sisältyy myös lakiehdotuksen 20 §:ään koskien maakunnan yhteistyöryhmän antamaa lausuntoa hankkeen rahoittamisesta ja lakiehdotuksen 36 §:ään koskien hallintokomitean lausuntoa toimien rahoittamisesta. Kumpikin päätös koskee tarkoituksenmukaisuusharkintaan perustuvan tuen myöntämistä, joka on kokonaan myöntäjän harkinnassa. Maakunnan yhteistyöryhmän osalta tuen myöntävä viranomais voi painavista syistä poiketa yhteistyöryhmän päätöksestä. Hallintokomitean osalta perustuslakivaliokunta ei ole myöskään käytännössään pitänyt vastaavaa järjestelyä perustuslain kannalta ongelmallisina (PeVL 40/2000 vp).

Lakiehdotuksen 65 §:n mukaan rakennerrahasto-ohjelmien seurantajärjestelmässä käsiteltäisiin myös henkilötietolain mukaisia henkilötietoja. Säännöksellä on kytkentä perustuslain 10 §:n 1 momentin tarkoittamaan yksityisyyden suojaan. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan henkilötietojen suojan kannalta tärkeitä sääntelykohteita ovat ainakin rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset mukaan luettuna tieto-

jen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaika henkilörekistereissä ja rekisteröidyn oikeus-turva (esimerkiksi PeVL 21/2001). Näiden seikkojen sääntelyn tulee perustuslakivaliokunnan mukaan olla kattavaa ja yksityiskohtaista. Ehdotetussa 65 §:ssä säädetään tietojen käyttötarkoituksesta, yksityiskohtaisesti rekisteröitävistä tiedoista, tietojen luovutettavuudesta, tarkastusoikeudesta ja säilytysajasta. Järjestely ei ole perustuslain kannalta ongelmallinen. Perustuslakivaliokunta ei ole myöskään käytännössään pitänyt vastaavaa järjestelyä perustuslain kannalta ongelmallisena (PeVL 40/2000).

4.2. Alueiden kehittämislaki

Alueiden kehittämislakia koskevan lakiehdotuksen 8 a §:n mukaan valtion alueiden kehittämistoimenpiteiden yhteensovittamiseksi sisäasiainministeriön yhteydessä toimii alueiden kehittämisen neuvottelukunta. Sen tehtävät koskisivat ministeriöiden keskeisten alueiden kehittämiseen vaikuttavien määrärahojen talousarviovalmistelua, määrärahojen alueellista jakamista ja niiden seuranta. Se laatisi yhteenvedon talousarvioesitystä varten määrärahojen suunnitellusta alueellisesta jaosta. Neuvottelukunta suunnatessaan määrärahojen alueellista jakoa käyttää julkista valtaa. Suuntaamisen kohteena ovat taloudellisesti merkittävät määrärahat. Neuvottelukunnan asettaa valtioneuvosto yleisistunnossa. Asettamistapansa puolesta neuvottelukuntaa on pidettävä perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan valtion toimielimenä (PeVL 21/2002 vp). Toimielimen toiminnassa on noudatettava valtion viranomaista koskevia yleishallinto-oikeudellisia säännöksiä, kuten hallinto-, julkisuus- ja kielilakia. Ehdotus sisältää viittaukset mainittuihin lakeihin. Lakiehdotus ei sisällä säännöstä muutoksenhausta neuvottelukunnan päätökseen. Kysymyksessä on lähinnä koordinoiva toimielin. Muutoksenhausta ei sen vuoksi ole tarpeen säätää erikseen. Ehdotus ei ole perustuslain kannalta ongelmallinen.

Edellä olevilla perusteilla hallitus katsoo, että ehdotetut lait voidaan säätää tavallisen lain säätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Rakennerahastolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan Euroopan yhteisön rakennerahastoista osarahoitettaviin suunnitelmiin ja ohjelmiin, niiden valmisteluun, toimeenpanoon sekä rakennerahastojen rahoituksen ja vastaavan kansallisen julkisen rahoitusosuuden hallinnointiin, valvontaan ja tarkastukseen.

Alueiden kehittämistä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien valmisteluun ja toimeenpanoon sekä suunnitelmien ja ohjelmien yhteensovittamiseen ja seurantaan sovelletaan, mitä alueiden kehittämislaissa (602/2002) säädetään. Valtion talousarvioon otettuihin rakennerahastovaroihin sovelletaan valtion talousarviosta annettua lakia (423/1988).

Jos muussa laissa on tästä laista poikkeavia säännöksiä, noudatetaan niitä tämän lain sijasta.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *rakennerahastolla* Euroopan aluekehitysrahastoa, jäljempänä aluekehitysrahasto, ja Euroopan sosiaalirahastoa, jäljempänä sosiaalirahasto;

2) *rakennerahastovaroilla* Euroopan yhteisöjen komission Euroopan yhteisöjen talousarviosta Suomeen myöntämiä rakennerahastojen varoja;

3) *kansallisella rahoitusosuudella* rakennerahastovaroja vastaavaa kansallista julkista ja yksityistä rahoitusosuutta;

4) *kansallisella julkisella rahoitusosuudella* rakennerahastovaroja vastaavaa valtion, kuntien ja muiden julkisyhteisöjen rahoitusosuutta;

5) *rakennerahasto-ohjelmalla* rakennerahastosta osarahoitettua toimenpideohjelmaa;

6) *kansallisella rakennerahasto-ohjelmalla* alueellinen kilpailukyky ja työllisyys-tavoitetta varten laadittua toimenpideohjelmaa;

7) *jäsenvaltioiden välisellä rakennerahasto-ohjelmalla* Euroopan alueellinen yhteistyö-tavoitetta varten laadittua toimenpideohjelmaa;

8) *välittävällä toimielimellä* julkista tai yksityistä elintä tai yksikköä, joka toimii hallinto- tai todentamisviranomaisen vastuulla tai hoitaa täytäntöön paneviin tuensaajiin liittyviä tehtäviä tällaisen viranomaisen puolesta;

9) *tuensaajalla* julkisoikeudellista tai yksityisoikeudellista toimien käynnistämisestä ja täytäntöönpanosta vastaavaa toimijaa, toimielintä tai yritystä;

10) *johtavalla tuensaajalla* Euroopan alueellisen yhteistyön tavoitteen toimenpideohjelmassa julkisoikeudellista tai yksityisoikeudellista toimien käynnistämisestä ja täytäntöönpanosta vastaavaa toimijaa, toimielintä tai yritystä, jonka tuensaajat ovat nimenneet; ja

11) *toimella* hanketta tai hankeryhmää, joka on valittu hallintoviranomaisen valvonnassa seurantakomitean vahvistamilla perusteilla ja jota yksi tai useampi tuensaaja panee täytäntöön siihen liittyvän toimintalinjan tavoitteiden saavuttamiseksi.

3 §

Rakennerahastovarojen tulouttaminen

Rakennerahastoista tuloutettavien varojen ja niillä rahoitettavien menojen maksamiseen tarvittavien määrärahojen ottamisesta valtion talousarvioon säädetään valtion talousarviosta annetussa laissa.

2 luku

Ohjelmatyö

4 §

Kansallinen suunnitelma

Sisäasiainministeriö valmistelee yhteistyössä muiden ministeriöiden, maakunnan liittojen ja muiden rakennerahasto-ohjelmien laatimiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen kanssa ohjelmakaudeksi kansallisen suunnitelman. Suunnitelma laaditaan lisäksi yhteistyössä komission kanssa. Suunnitelma sisältää ne seikat, joista säädetään Euroopan yhteisön lainsäädännössä.

Kansallisen suunnitelman hyväksyy valtioneuvosto.

Kansallisen suunnitelman muuttamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä sen valmistelusta ja hyväksymisestä 1 ja 2 momentissa säädetään.

Valtioneuvoston 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

5 §

Toimenpideohjelmat

Rakennerahastoista rahoitettavat toimet toteutetaan 6 §:ssä tarkoitettussa kansallisessa suunnitelmassa nimetyillä toimenpideohjelmissä. Toimenpideohjelma laaditaan ohjelmakaudeksi ja se koskee vain yhtä tavoitetta. Toimenpideohjelman laatimiseen, sisältöön ja hyväksymiseen sovelletaan, mitä Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädetään.

Toimenpideohjelmaa koskevan ehdotuksen valmisteluun ja toimenpideohjelman muut-

tamiseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään.

6 §

Toimenpideohjelmien valmistelu

Aluekehitysrahastosta osarahoitettavien toimenpideohjelmien valmisteluun sovelletaan, mitä alueiden kehittämislaissa säädetään alueellisen rakennerahasto-ohjelman valmistelusta.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, Euroopan alueellinen yhteistyö-tavoitteen toimenpideohjelmat valmistellaan yhteistyössä toimenpideohjelman toteuttamiseen osallistuvien jäsenvaltioiden kanssa. Muilta osin toimenpideohjelmien valmisteluun ja niiden muuttamiseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä alueiden kehittämislaissa säädetään alueellisen rakennerahasto-ohjelman valmistelusta.

Sosiaalirahastosta osarahoitettavan toimenpideohjelman valmistelusta vastaa työministeriö. Toimenpideohjelman alueellisen osion valmisteluun sovelletaan soveltuvin osin, mitä alueellisen rakennerahasto-ohjelman valmistelusta säädetään. Toimenpideohjelman alueellisen osion valmistelusta vastaa asianomainen työvoima- ja elinkeinokeskus. Työministeriö valmistelee yhteistyössä muiden ministeriöiden, maakunnan liittojen sekä muiden ohjelmien toteuttamiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen kanssa ohjelmaehdotuksen valtioneuvoston käsiteltäväksi.

Edellä 3 momentissa tarkoitettujen toimenpideohjelmien muuttamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä sen valmistelusta säädetään.

3 luku

Kansallisten rakennerahasto-ohjelmien hallinnointi

7 §

Hallintoviranomaiset

Hallintoviranomaisina toimivat aluekehitysrahastosta osarahoitettavien toimenpideohjelmien osalta sisäasiainministeriö ja sosi-

aalirahastosta osarahoitettavan toimenpideohjelman osalta työministeriö.

8 §

Hallintoviranomaisen tehtävät

Hallintoviranomainen vastaa toimenpideohjelman hallinnoinnista ja täytäntöönpanosta moitteettoman varainhoidon periaatteita noudattaen sekä hoitaa ne tehtävät, joista säädetään Euroopan yhteisön lainsäädännössä. Lisäksi hallintoviranomainen hoitaa hallinnoimaansa rakennerahasto-ohjelmaa koskevia kansallisia tehtäviä sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Hallintoviranomainen voi siirtää seuranta-komiteaan liittyviä valmistelua ja seuranta-komiteassa tehtyjen päätösten täytäntöönpanoa koskevia tehtäviä aluekehitysrahastosta osarahoitettavan toimenpideohjelman ohjelma-alueella sille maakunnan liitolle, josta ohjelma-alueen maakunnan liitot ovat kirjallisesti sopineet.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien yksityiskohtaisesta sisällöstä ja tehtävien siirrosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voidaan myös antaa tarkempia säännöksiä rakennerahastovarojen käytössä ja toimenpideohjelmien valvonnassa noudatettavista menettelytavoista, joita Euroopan yhteisön lainsäädäntö edellyttää.

9 §

Välittävät toimielimet

Välittäviä toimielimiä ovat rakennerahastovaroja käyttävät ministeriöt, keskushallinnon virastot, työvoima- ja elinkeinokeskukset, alueelliset ympäristökeskukset, lääninhallitukset ja maakunnan liitot. Välittäviä toimielimiä ovat myös valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetussa laissa (443/1998) tarkoitettu erityisrahoitusyhtiö ja muu vastaava valtion kokonaan tai osittain omistaman yhtiö ja muut viranomaiset tai laitokset, joille on siirretty hallinto- ja todentamisviranomaisen tehtäviä.

Välittävien toimielinten tehtäviin sovelletaan, mitä niistä jäljempänä tässä laissa ja

muualla laissa erikseen säädetään.

10 §

Rakennerahastovarojen osoittaminen muiden viranomaisten käytettäväksi

Hallintoviranomainen vastaa valtion talousarvioon pääluokkaansa otettujen rakennerahastovarojen osoittamisesta välittävien toimielinten käytettäväksi.

Osa rakennerahastovaroista voidaan jättää jaettavaksi hallintoviranomaisen pääluokkaan (*ohjelmareservi*). Ohjelmareserviä voidaan käyttää varainkäytön joustavuuden varmistamiseen, ylimatekunnallisiin hankkeisiin ja äkillisistä rakennemuutosongelmista aiheutuvien menojen kattamiseen.

Tarkempia säännöksiä rakennerahastovarojen ja kansallisen rahoitusosuuden jakamisesta ja siihen liittyvistä määräajoista, ohjelmareservin suuruudesta, käytöstä ja noudatettavasta menettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

11 §

Hallintoviranomaisen ehdot ja ohjeet

Hallintoviranomainen voi varojen osoittamista koskevassa päätöksessään asettaa välittävän toimielimen noudatettavaksi sellaisia varojen käyttöä koskevia ja välittävälle toimielimelle laissa säädettyjä velvollisuuksia täsmittäviä ehtoja, jotka ovat välttämättömiä Euroopan yhteisön lainsäädäntöön perustuviin velvoitteiden täyttämiseksi ja rakennerahastovarojen hallinnoinnin, valvonnan ja tarkastuksen asianmukaiseksi hoitamiseksi.

Hallintoviranomainen voi muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa antaa välittävälle toimielimelle rakennerahastovarojen hallinnointia ja valvontaa koskevia ohjeita, jotka ovat välttämättömiä Euroopan yhteisön lainsäädäntöön perustuvien velvoitteiden täyttämiseksi ja rakennerahastovarojen asianmukaiseksi hoitamiseksi.

Hallintoviranomainen voi muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa antaa viranomaisena toimiville välittävälle toimielimelle rakennerahastovarojen hallinnointia ja valvontaa koskevia määräyksiä, jotka ovat

välttämättömiä Euroopan yhteisön lainsäädäntöön perustuvien velvoitteiden täyttämiseksi ja rakenerahastovarojen asianmukaiseksi hoitamiseksi. Ennen määräysten antamista hallintoviranomaisen on kuultava asianomaisia ministeriöitä.

12 §

Eräät täytäntöönpanojärjestelyt

Hallintoviranomainen voi asioissa, jotka eivät kuulu lainsäädännön alaan tai muutoin vaadi eduskunnan suostumusta, tarvittaessa yhteisymmärryksessä rakenerahasto-ohjelman todentamisviranomaisen ja muiden toimenpideohjelman toteuttamiseen osallistuvien ministeriöiden kanssa sopia tavanomaisina pidettävistä rakenerahasto-ohjelman hallinnointitehtävien täytäntöönpanoa koskevista tarpeellisista järjestelyistä Euroopan yhteisöjen komission, muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden rakenerahastotehtäviä hoitavien viranomaisten tai jäsenvaltioiden tällaisia tehtäviä hoitavien muiden tahojen kanssa.

Hallintoviranomainen voi 1 momentissa tarkoitetuissa asioissa tarvittaessa yhteisymmärryksessä rakenerahasto-ohjelman todentamisviranomaisten ja muiden rakenerahastovaroja käyttävien ministeriöiden kanssa sopia myös sellaisista täytäntöönpanojärjestelyistä, joista rakenerahasto-ohjelman ja Euroopan unionin ulkopuolella toteutettavan Euroopan yhteisön rahoittaman ohjelman tekninen yhteensovittaminen välttämättä edellyttää.

13 §

Todentamisviranomaiset

Todentamisviranomaisina toimivat aluekehitysrahastosta osarahoitettavien toimenpideohjelmien osalta sisäasiainministeriö ja sosiaalirahastosta osarahoitettavan toimenpideohjelman osalta työministeriö.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen todentamisviranomaisten tehtävät on erotettava 8 §:ssä tarkoitettujen hallintoviranomaisten tehtävistä siten, että viranomaisten toiminnan riippumattomuus voidaan varmistaa.

14 §

Todentamisviranomaisen tehtävät

Todentamisviranomainen hoitaa Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaan sille kuuluvat tehtävät. Lisäksi todentamisviranomainen hoitaa hallinnoimaansa rakenerahasto-ohjelmaa koskevia kansallisia tehtäviä sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Välittävä toimielin toimittaa tuensaajien maksamien tukikelpoisten menojen perusteella tiedot menoilmoitusta varten toimenpideohjelman todentamisviranomaiselle ja samalla tiedoksi hallinnonalansa ministeriölle. Sisäasiainministeriön hallinnonalalla tiedot toimittaa sisäasiainministeriölle maakunnan liitto.

15 §

Todentamisviranomaisen ohjeet ja määräykset

Todentamisviranomainen voi antaa välittävälle toimielimille rakenerahastovarojen käyttöä ja valvontaa koskevia ohjeita, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädettyjen velvoitteiden hoitaminen sitä edellyttää.

Todentamisviranomainen voi antaa välittävälle toimielimille rakenerahastovarojen käyttöä ja valvontaa koskevia määräyksiä, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädettyjen velvoitteiden hoitaminen sitä edellyttää. Ennen määräysten antamista todentamisviranomaisen on kuultava asianomaisia ministeriöitä.

16 §

Rakenerahastoneuvottelukunta

Sisäasiainministeriön yhteydessä toimii rakenerahastoneuvottelukunta, jonka tehtävänä on:

- 1) sovittaa yhteen rakenerahastojen, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (*maaseuturahasto*) ja Euroopan kalatalousrahaston (*kalatalousrahasto*) toimia;
- 2) sovittaa yhteen 1 kohdassa tarkoitettuja toimia ja kansallisia toimia; ja

3) seurata rakennerahasto-ohjelmien tulokellisuutta sekä arvioida niiden vaikuttavuutta ja raportoida niiden edistymisestä sisäasiainministeriölle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien lisäksi rakennerahastoneuvottelukunta voi tehdä ehdotuksia rakennerahastotoimien yhteensovituksen ja vaikuttavuuden parantamiseksi hallintoviranomaiselle ja seurantakomiteoille

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoitaviin neuvottelukunnan jäseniin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, sekä mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvastuusta. Neuvottelukunnan hallintomenettelyyn sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja kielilaissa (423/2003) säädetään.

Neuvottelukunnan asettaa valtioneuvosto.

Neuvottelukunnan kokoonpanosta, toimikaudesta ja tarkemmista tehtävistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

17 §

Maakunnan yhteistyöryhmä

Kussakin maakunnassa on rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanon ja alueen kehittämiseen vaikuttavien toimenpiteiden yhteensovittamista varten maakunnan yhteistyöryhmä.

Yhteistyöryhmän asettaa maakunnan liiton hallitus. Yhteistyöryhmän toimikausi jatkuu, kunnes Euroopan yhteisöjen komissio on hyväksynyt toimenpideohjelman täytäntöönpanoa koskevan loppukertomuksen. Toimikautta voidaan jatkaa, jos yhteistyöryhmän tehtävien hoitaminen sitä vaatii. Jäljempänä 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen tahojen edustajat valitaan kuitenkin maakunnan liiton ja sen jäsenkuntien osalta valtuuston toimikaudeksi ja saamelaiskäräjien osalta saamelaiskäräjien toimikaudeksi.

Yhteistyöryhmän kokoonpano on sovitettava siten, että siinä ovat maakunnan alueen kehittämisen kannalta tasapuolisesti edustettuina osapuolina:

1) maakunnan liitto ja sen jäsenkunnat sekä Lapin maakunnassa lisäksi saamelaiskäräjät;

2) ohjelmaa rahoittavat valtion viranomaiset ja muut valtionhallintoon kuuluvat organisaatiot;

3) alueen kehittämisen kannalta tärkeimmät työmarkkina- ja elinkeinojärjestöt sekä mahdollisuuksien mukaan muut kansalaisyhteiskuntaa edustavat tai ympäristöjärjestöt ja sukupuolten tasa-arvoa edistävät järjestöt.

Osapuoliin edustetuiksi tulevat tahot tekevät ehdotuksen edustajikseen sekä heidän henkilökohtaisiksi varaedustajikseen.

Jäsenten lisäksi maakunnan liiton hallitus nimeää yhteistyöryhmälle puheenjohtajan, jonka tulee olla kuntalaissa (365/1995) tarkoitettu luottamushenkilö, sekä 3 momentissa tarkoitettujen osapuolten ehdotuksesta kolme varapuheenjohtajaa, joiden tulee olla yhteistyöryhmän jäseniä.

Yhteistyöryhmä voi kutsua yhteistyöryhmään asiantuntijoita.

Yhteistyöryhmä voi asettaa jaoston. Jaoston tehtävänä on valmistella maakunnan yhteistyöryhmässä käsiteltäviä asioita.

Yhteistyöryhmä voi asettaa 7 momentissa tarkoitettujen jaostojen lisäksi jaoston maa-seuturahastosta rahoitettavien toimenpiteiden alueellista tarkastelua ja muihin alueellisiin toimenpiteisiin tapahtuvaa yhteensovittamista varten. Jaoston puheenjohtajana toimii työvoima- ja elinkeinokeskuksen edustaja. Jaoston tarkemmista tehtävistä ja kokoonpanosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Siltä osin kuin kysymys on tässä tarkoitettujen toimenpiteiden ja rakennerahastoista rahoitettavien toimenpiteiden yhteensovituksesta, noudatetaan kuitenkin, mitä jäljempänä tässä laissa säädetään.

18 §

Maakunnan yhteistyöryhmän jäsenten asema

Maakunnan yhteistyöryhmän ja sen asettaman jaoston jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä sekä, mitä vahingonkorvauslaissa säädetään julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvastuusta. Jäsenistä on soveltuvin osin voimassa, mitä kuntalaissa säädetään luottamushenkilöistä. Maakunnan liittoon pysyväisluonteisessa palvelusuhteessa oleva henkilö voidaan kuitenkin valita yhteistyöryhmän jä-

seneksi.

Edellä 17 §:n 3 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitetuille edustajille maksettavista palkkioista ja ansionmenetykskorvauksista sekä matkakustannusten ja muiden heille tehtävän hoitamisesta aiheutuneiden kustannusten korvaamisesta on voimassa, mitä kuntalaissa säädetään luottamushenkilöistä. Mainitun momentin 2 kohdassa tarkoitetuille edustajille maksettavista palkkioista ja korvauksista vastaa se, jota jäsen edustaa.

19 §

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö

Maakunnan yhteistyöryhmällä on sihteeristö. Siinä ovat edustettuina 17 §:n 3 momentin 1 ja 2 kohdassa mainitut viranomaiset. Maakunnan yhteistyöryhmä päättää sihteeristön kokoonpanosta siten, että viranomaisten edustus tulee tasapuolisesti huomioon otetuksi.

Sihteeristön tehtävänä on hoitaa yhteistyöryhmän asioiden valmistelu-, esittely- ja täytäntönnäpotehtäviä virkavastuulla.

Sihteeristön tehtävänä on sen lisäksi, mitä edellä 2 momentissa säädetään, yhteensovittusta varten tarkastella ja seurata maakunnan alueella valmisteltavia rakennerrahasto-ohjelmien, maaseuturahaston ja kalatalousrahaston hankkeita ja raportoida niistä yhteistyöryhmälle.

20 §

Maakunnan yhteistyöryhmän päätöksenteko ja hallintomenettely

Jollei jäljempänä toisin säädetä, päätöksenteosta ja hallintomenettelystä maakunnan yhteistyöryhmässä on soveltuvin osin voimassa, mitä kuntalain 50, 53–55 ja 57–62 §:ssä säädetään. Muilta osin yhteistyöryhmän hallintomenettelyyn sovelletaan hallintolakia.

Maakunnan liitto vahvistaa yhteistyöryhmän hyväksymän maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksen, jossa määrätään asian valmistelusta, esittelystä, päätöksenteosta yhteistyöryhmässä, jaostojen perustamisesta, kokoonpanosta ja niiden tarkemmista tehtävistä. Muutoin työjärjestyksestä on soveltu-

vin osin voimassa, mitä kuntalaissa säädetään johtosäännöstä.

Yhteistyöryhmän on pyrittävä päätöksenteossaan yksimielisyyteen. Jos päätöstä ei voida tehdä yksimielisesti, päätökseksi tulee mielipide, jota kaksi kolmannelle äänestäneistä on kannattanut.

Jäljempänä 21 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettussa asiassa rahoittajataho ei voi myöntää hankkeelle rakennerrahaston tukea, jos yhteistyöryhmä ei ole hanketta puoltanut. Yhteistyöryhmän myönteinen päätös ei kuitenkaan sido rahoittajatahoa, jos siihen on painavia syitä. Jos rahoittajataho aikoo yhteistyöryhmän myönteisestä päätöksestä huolimatta tehdä siitä poikkeavan rahoituspäätöksen, sen tulee antaa yhteistyöryhmälle tästä tieto ja perustelut painavista syistä. Yhteistyöryhmän kannanottoa koskeviin päätöksiin ei saa hakea erikseen muutosta valittamalla.

21 §

Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävät

Maakunnan yhteistyöryhmä:

1) yhteen sovittaa seuraavan varainhoitovuoden aluekehitysrahastosta osarahoitettavan toimenpideohjelman rakennerrahastovarojen ja niitä vastaavan kansallisen rahoitusosuuden kohdentumisen maakunnassa rakennerrahasto-ohjelmaa rahoittaville valtion viranomaisille, maakunnan liitolle ja muille rakennerrahasto-ohjelman rahoitukseen osallistuville;

2) yhteen sovittaa seuraavan varainhoitovuoden sosiaalirahastosta osarahoitettavan toimenpideohjelman alueellisen osion rakennerrahastovarat ja niitä vastaavan kansallinen rahoitusosuuden asianomaiselle hallinnonalalle sovitun rahoituskehityksen mukaan, jollei rahoituskehityksestä poikkeamiseen ole painavia syitä;

3) suuntaa 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua maakuntaan osoitettua rakennerrahastojen rahoitusta ja vastaavaa kansallista rahoitusta tarkistamalla maakunnan yhteistyöasiakirjan, jos se on rakennerrahasto-ohjelman toimeenpanon kannalta tarpeen;

4) saa tiedoksi yhteensovittusta varten maakunnan yhteistyöasiakirjan laatimisen yhteydessä suunnitelmat ja raportit maaseuturahas-

ton alueellisesta rahoituksesta, kalatalousrahoituksesta rahoitettavista toimenpiteistä ja sosiaalirahastosta osarahoitettavan toimenpideohjelman valtakunnallisen osion rahoituksesta ja varmistaa eri toimenpiteiden yhteensovituksen ja eri rahastojen osallistumisen laajojen ja aluekehittämisen kannalta merkittävien hankkeiden toteuttamiseen;

5) päättää yhteistyöasiakirjassa rakennerahasto-ohjelmassa olevien hankkeiden valintakriteerien alueellisesta soveltamisesta;

6) käsittelee rahoituksen myöntävän ministeriön, sen hallinnonalan viranomaisen tai muun toimijan taikka maakunnan liiton valmistelemia aluekehityksen kannalta merkittäviä hankkeita ja antaa niistä lausunnon rahoituksen myöntävälle taholle; yhteistyöryhmässä käsiteltävät hankkeet määritellään tarkemmin työjärjestyksessä kuitenkin niin, että liiketalouspiiriin kuuluvia tietoja sisältäviä yrityshankkeita ei voida käsitellä yhteistyöryhmässä;

7) huolehtii tarvittavista menettelytavoista, joilla varmistetaan rahoitettaviksi hyväksyttävien hankkeiden mahdollisten ympäristövaikutusten selvittäminen ennen rahoituspäätösten tekoa;

8) valmistelee ja esittää siten kuin 8 §:ssä säädetään aluekehitysrahastosta osarahoitettavan toimenpideohjelman ja sosiaalirahastosta osarahoitettavan toimenpideohjelman alueellisen osan muutostarpeita seurantakomitealle ja hallintoviranomaiselle sekä raportoi niille rakennerahasto-ohjelman toteutumisesta;

9) tiedottaa rakennerahasto-ohjelman toimeenpanosta;

10) voi hoitaa myös muita rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanon ja alueen kehittämiseen vaikuttavien toimenpiteiden yhteensovittamista koskevia tai niihin liittyviä tarpeellisia tehtäviä, joista tarvittaessa määrätään tarkemmin työjärjestyksessä, jollei kyseisiä tehtäviä ole säädetty muiden viranomaisten tehtäväksi.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuista tehtävistä hyväksytään asiakirja, jonka kaikki asianomaisessa maakunnassa toimenpideohjelmaa rahoittavat toimijat allekirjoittavat (*maakunnan yhteistyöasiakirja*).

Tarkempia säännöksiä maakunnan yhteistyöasiakirjan sisällöstä, noudatettavasta me-

nettelystä, laatimisen määräajoista ja 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun raportin sisällöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

22 §

Tarkastusviranomainen

Rakennerahasto-ohjelmien tarkastusviranomainen toimii valtiovarainministeriössä valtiovarain controller –toiminnon yhteydessä.

Tarkastusviranomaisen on oltava hallinto- ja todentamisviranomaisesta toiminnallisesti riippumaton.

23 §

Tarkastusviranomaisen tehtävät

Tarkastusviranomainen hoitaa sille Euroopan yhteisön lainsäädännössä asetetut tehtävät. Tarkastusviranomainen antaa kertomuksen, jossa arvioidaan perustettu hallinto- ja valvontajärjestelmä, ja esittää lausunnon siitä, kuinka rakennerahastojen hallinto- ja valvontajärjestelmät täyttävät Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädetyt vaatimukset. Lisäksi tarkastusviranomainen hoitaa kansallisia tehtäviä sen mukaan, kuin tässä laissa säädetään.

24 §

Tarkastusviranomaisen ohjeet

Tarkastusviranomainen voi antaa rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanoon osallistuville ohjeita tarkastusten suorittamisesta, joita Euroopan yhteisön lainsäädäntö edellyttää sekä noudatettavista tarkastusmenetelmistä.

25 §

Seurantakomiteat

Valtioneuvosto asettaa kullekin toimenpideohjelmalle seurantakomitean, jonka tehtävänä on varmistaa toimenpideohjelman täytäntönnäköisyyden tehokkuus ja laatu ja hoitaa sille ne tehtävät, joista säädetään Euroopan yhteisön lainsäädännössä. Sen toimikausi jat-

kuu, kunnes Euroopan yhteisöjen komissio on hyväksynyt täytäntöönpanoa koskevan loppukertomuksen. Toimikautta voidaan jatkaa, jos seurantakomitean tehtävien hoitaminen sitä vaatii.

Valtioneuvosto päättää seurantakomitean asettamisesta ja nimittää sen jäsenet. Seurantakomitean kokoonpanoon ja jäseniin sovelletaan, mitä niistä Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädetään. Seurantakomitea voi kutsua asiantuntijoita.

Seurantakomitean jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä sekä, mitä vahingonkorvauslaissa säädetään julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvastuusta.

Seurantakomitea laatii itselleen työjärjestyksen. Siinä määrätään asian valmistelusta, esittelystä ja päätöksenteosta seurantakomiteassa. Seurantakomitean hallintomenettelyyn sovelletaan, mitä hallintolaissa, viranomaisten julkisuudesta annetussa laissa ja kielilaissa säädetään. Seurantakomitean on pyrittävä päätöksenteossaan yksimielisyyteen. Jos päätöstä ei voida tehdä yksimielisesti, päätökseksi tulee kanta, jota kaksi kolmannelta äänestäneistä on kannattanut. Seurantakomitean rahoitettavien toimien valintaperusteita koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä seurantakomitean kokoonpanosta ja jäsenistä.

26 §

Seurantakomitean sihteeristö

Seurantakomitealla on sihteeristö. Siinä ovat edustettuina seurantakomiteassa edustettuina olevat viranomaiset. Seurantakomitea päättää sihteeristön kokoonpanosta niin, että viranomaisten edustus tulee tasapuolisesti huomioon otetuksi.

Sihteeristön tehtävänä on hoitaa seurantakomitean asioiden valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä. Sihteeristöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, sekä mitä vahingonkorvauslaissa säädetään julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvastuusta.

4 luku

Jäsenvaltioiden välisten rakenerahastohjelmien hallinnointi

27 §

Hallintoviranomaiset

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa hallintoviranomaisena on ohjelma-asiakirjassa nimetty maakunnan liitto.

28 §

Hallintoviranomaisen tehtävät

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa hallintoviranomainen vastaa toimenpideohjelman hallinnoinnista ja täytäntöönpanosta moitteettoman varainhoidon periaatteita noudattaen sekä hoitaa ne tehtävät, joista säädetään Euroopan yhteisön lainsäädännössä. Lisäksi hallintoviranomainen hoitaa hallinnoimaansa rakenerahastohjelmaa koskevia kansallisia tehtäviä sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa 30 §:ssä tarkoitetuille välittävälle toimielimelle säännöksiä rakenerahastovarojen käytöstä ja valvonnasta, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädettyjen velvoitteiden täyttäminen tätä välttämättä edellyttää. Ennen asetuksen antamista on kuultava ohjelman hallintoviranomaista.

29 §

Valvoja

Sisäasiainministeriö voi nimittää valvojan Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa. Valvojan tehtäviin sovelletaan, mitä Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädetään.

Valvojalla on oltava tehtävän hoitamisen kannalta riittävä ammattitaito. Valvojan työskentelyyn sovelletaan hallintolakia, kieli lakia ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia.

Valvojalla on oikeus suorittaa tehtäviensä

edellyttämässä laajuudessa rakennerahastovarojen käyttöön liittyviä välittävään toimielimeen ja tuensaajaan kohdistuvia tarkastuksia. Valvojan oikeuksiin ja valvottavan velvollisuuksiin valvojan suorittaessa tehtävän edellyttämiä tarkastuksia sovelletaan 56 §:ää.

Valvoja voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan rakennerahastovarojen käyttöä koskevan tuensaajaan kohdistuvan 3 momentissa tarkoitetun tarkastuksen puolestaan. Sen lisäksi valvoja voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa tarkoitetut tehtävät. Tilintarkastajasta on voimassa, mitä 50 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

30 §

Välittävät toimielimet

Välittäviä toimieliimiä ovat 9 §:n 1 momentissa tarkoitetut viranomaiset ja muut yhteisöt.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen välittävien toimielinten tehtäviin sovelletaan, mitä niistä jäljempänä tässä laissa ja muualla laissa erikseen säädetään.

31 §

Ohjelmareservi

Osa valtion rahoitusosuudesta voidaan jättää myöhemmin jaettavaksi (*ohjelmareservi*). Ohjelmareserviä voidaan käyttää varainkäytön joustavuuden varmistamiseen.

Ohjelmareservin suuruudesta ja noudatettavasta menettelystä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

32 §

Todentamisviranomaiset

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa todentamisviranomaisena toimii ohjelma-asiakirjassa nimetty hallintoviranomainen.

Todentamisviranomaisen tehtävät tulee erottaa 28 §:ssä tarkoitetun hallintoviran-

omaisen tehtävistä siten, että toiminnan riippumattomuus voidaan varmistaa.

33 §

Todentamisviranomaisen tehtävät

Todentamisviranomaisen hoitaa Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaan sille kuuluvat tehtävät. Lisäksi todentamisviranomaisen hoitaa hallinnoimaansa rakennerahastohjelmaa koskevia kansallisia tehtäviä sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

34 §

Sisäasiainministeriön oikeus antaa ohjeita

Sisäasiainministeriö voi Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa antaa välittävälle toimielimelle rakennerahastovarojen käyttöä ja valvontaa koskevia ohjeita, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä hallinto- ja todentamisviranomaiselle säädettyjen velvoitteiden täyttäminen sitä välttämättä edellyttää. Ennen ohjeiden antamista on kuultava toimenpideohjelman hallinto- ja todentamisviranomaisista.

35 §

Hallintokomitea

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelman toimeenpanoa varten voidaan perustaa hallintokomitea, jonka asettamisesta ja kokoonpanosta sopivat ohjelmaan osallistuvat jäsenvaltiot. Hallintokomitean toimikausi jatkuu, kunnes Euroopan yhteisöjen komissio on hyväksynyt täytäntöönpanoa koskevan loppukertomuksen.

Sisäasiainministeriö nimittää hallintokomitean suomalaiset jäsenet. Hallintokomitea voi kutsua komiteaan asiantuntijoita. Hallintokomitea hyväksyy työskentelyään varten työjärjestyksen, jossa määrätään asian valmistelusta, esittelystä ja päätöksenteosta.

Hallintokomitean suomalaiseen jäseneseen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskien säännöksiä sekä mitä vahingonkorvauslaissa säädetään julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvastuusta. Hallintokomitean

työskentelyyn ja sen jäseniin sovelletaan, mitä hallintolaissa ja kielilaissa säädetään. Hallintokomitean asiakirjojen ja toiminnan julkisuudesta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Siinä 1 momentissa tarkoitettua toimenpideohjelmaa koskevassa ohjelmatyössä ja niissä toimenpideohjelmissa, joita toteutetaan saamelaisten kotiseutualueella tai sen osalla, noudatetaan hallintokomitean työskentelyssä soveltuvin osin saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annettua lakia (516/1991).

Hallintokomitean päätökset tehdään yksimielisesti.

36 §

Hallintokomitean tehtävät

Hallintokomitea vastaa toimenpideohjelmissa rahoitettavien toimien valinnasta, yhteen sovittaa ja suuntaa rakennerahastojen ja kansallista rahoitusta sekä hoitaa muut sille Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaan kuuluvat tehtävät. Sen lisäksi hallintokomitea hoitaa kansallisia tehtäviä sen mukaan, kuin 2 ja 3 momentissa säädetään.

Hallintokomitea antaa lausunnon toteuttavien toimien soveltuvuudesta 27 §:ssä tarkoitettuihin toimenpideohjelmiin ja niiden rahoittamisesta. Hankkeelle ei voida myöntää tukea, jollei hallintokomitea ole puoltanut hankkeen rahoittamista.

Hallintokomitean kannanottoa koskeviin päätöksiin ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

37 §

Yhteinen tekninen sihteeristö

Hallintokomiteaa avustaa yhteinen tekninen sihteeristö. Sihteeristön kokoonpanosta sovitaan ohjelmaan osallistuvien jäsenvaltioiden kesken. Sihteeristön jäsenet hoitavat hallintokomitean asioiden valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä. Sihteeristön suomalaisiin jäseniin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, sekä mitä vahingonkorvauslaissa säädetään julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvas-

tuusta

Sihteeristö voi avustaa hallintokomitean lisäksi hallintoviranomaista, seurantakomiteaa ja tarkastusviranomaista.

38 §

Tarkastusviranomainen

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmissa tarkastusviranomaisena toimii ohjelma-asiakirjassa nimetty hallintoviranomainen. Tarkastusviranomaisen on oltava hallinto- ja todentamisviranomaisesta toiminnallisesti riippumaton.

39 §

Tarkastusviranomaisen tehtävät

Tarkastusviranomainen hoitaa sille Euroopan yhteisön lainsäädännössä asetetut tehtävät. Tarkastusviranomainen antaa kertomuksen, jossa arvioidaan perustettu hallinto- ja valvontajärjestelmä, ja esittää lausunnon siitä, kuinka rakennerahastojen hallinto- ja valvontajärjestelmät täyttävät Euroopan yhteisön lainsäädännössä asetetut vaatimukset. Lisäksi tarkastusviranomainen hoitaa kansallisia tehtäviä sen mukaan, kuin jäljempänä tässä laissa säädetään.

40 §

Tarkastajaryhmä

Edellä 38 §:ssä tarkoitettua tarkastusviranomaista avustaa sen tehtävien hoitamisessa tarkastajaryhmä, johon kuuluu edustaja kustakin toimenpideohjelmaan osallistuvasta jäsenvaltiosta. Tarkastajaryhmän suomalaisen jäsenen nimittää sisäasiainministeriö. Tarkastajaryhmä laatii työskentelyään varten työjärjestyksen. Tarkastajaryhmän puheenjohtajan tehtävästä vastaa tarkastusviranomainen.

Tarkastajaryhmän suomalaisella jäsenellä on oltava tehtävän hoitamisen kannalta riittävä ammattitaito. Jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, sekä mitä vahingonkorvauslaissa säädetään julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvastuusta

Jäsenen työskentelyyn sovelletaan hallintolakia, kielilakia ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia. Jäsenen oikeuksiin ja tarkastettavan velvollisuuksiin jäsenen suorittaessa tehtävän edellyttämiä tarkastuksia sovelletaan, mitä 56 §:ssä säädetään.

41 §

Seurantakomiteat

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen kussakin toimenpideohjelmassa on seurantakomitea, jonka asettamisesta ja kokoonpanosta sopivat ohjelmaan osallistuvat jäsenvaltiot. Valtioneuvosto nimittää seurantakomitean suomalaiset jäsenet.

Seurantakomitea tekee päätökset yksimielisesti.

Muilta osin seurantakomiteaan sovelletaan soveltuvin osin, mitä 25 §:ssä säädetään.

42 §

Eräät täytäntöönpanojärjestelyt

Sisäasiainministeriö voi asioissa, jotka eivät kuulu lainsäädännön alaan tai ole muutoin merkitykseltään huomattavia taikka jotka eivät muutoin vaadi eduskunnan suostumusta, tarvittaessa yhteisymmärryksessä Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmaa rahoittavien viranomaisten kanssa sopia tavanomaisina pidettävistä rakennerahasto-ohjelman hallinnointitehtävien täytäntöönpanoa koskevista tarpeellisista järjestelyistä Euroopan yhteisöjen komission, muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmaa hoitavien viranomaisten tai jäsenvaltioiden tällaisia tehtäviä hoitavien tahojen kanssa.

Sisäasiainministeriö voi 1 momentissa tarkoitetuissa asioissa tarvittaessa yhteisymmärryksessä 1 momentissa tarkoitettuja toimenpideohjelmaa rahoittavien viranomaisten kanssa sopia myös sellaisista täytäntöönpanojärjestelyistä, joita Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelman ja Euroopan unionin ulkopuolella toteutettavan Euroopan yhteisön rahoittaman ohjelman tekninen yhteensovittaminen edellyttää.

Hallinto- ja todentamisviranomaisena toimiva maakunnan liitto voi asioissa, jotka eivät kuulu lainsäädännön alaan tai ole muutoin merkitykseltään huomattavia taikka eivät muutoin vaadi eduskunnan suostumusta, tarvittaessa yhteisymmärryksessä hallinnoimaansa toimenpideohjelmaa rahoittavien viranomaisten kanssa sopia Euroopan yhteisön lainsäädännön edellyttämistä rakennerahasto-ohjelman hallinnointitehtävien täytäntöönpanoa koskevista tarpeellisista järjestelyistä ohjelmaan osallistuvien muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden asianomaisten viranomaisten tai jäsenvaltioiden tällaisia tehtäviä hoitavien tahojen kanssa.

43 §

Vastuu rakennerahastovaroista eräässä tapauksessa

Valtion velvollisuuteen suorittaa rakennerahastojen tuki todentamisviranomaiselle siinä tapauksessa, että johtava tuensaaja ei ole saanut takaisinperittyä aiheettomasti maksettuja tukia tuensaajalta, sovelletaan, mitä Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädetään.

Sen jälkeen, kun valtio on 1 momentissa tarkoitettulla tavalla maksanut siinä tarkoitettua tuen todentamisviranomaiselle, valtiolla on oikeus saada tuen määrä tuensaajalta.

5 luku

Varainhallinta

44 §

Rahoituksen myöntäminen ja siihen liittyvät tehtävät

Jollei muualla laissa toisin säädetä, välittävän toimielimen keskeisinä tehtävinä on:

1) valmistella toimien rahoituspäätökset virkavastuulla;

2) myöntää toimeen kansallisen lainsäädännön, Euroopan yhteisön lainsäädännön, rakennerahasto-ohjelman ja maakunnan yhteistyöasiakirjan mukaisesti sekä rakennerahaston rahoitusosuus että vastaava kansallinen julkinen rahoitusosuus tai yksinomaan rakennerahaston rahoitusosuus, jos kansalli-

nen julkinen rahoitusosuus tulee muista kuin valtion talousarvion määrärahoista; jos toimi käsitellään 21 §:n 1 momentin 6 kohdan nojalla maakunnan yhteistyöryhmässä ennen päätöksentekoa, noudatetaan, mitä 20 §:ssä säädetään;

3) vastata toimien seurannasta;

4) vastata toimien valvonnasta ja varojen takaisinperinnästä;

5) raportoida maakunnan yhteistyöryhmälle rakennerahastovarojen ja vastaavan kansallisen rahoitusosuuden käytöstä käsittäen myös sosiaalirahastosta osarahoitettavan rakennerahasto-ohjelman valtakunnallisen osion.

Pohjois-Suomea koskevassa alueellisessa rakennerahasto-ohjelmassa ja sosiaalirahastosta osarahoitettavan rakennerahasto-ohjelman Pohjois-Suomea koskevassa alueellisessa osiossa saamelaiskäräjät arvioivat viranomaisten pyynnöstä saamen kieleen ja kulttuuriin kuuluvat toimet ja esittävät niitä rahoitettaviksi antamalla niistä lausunnon välittävälle toimielimelle.

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen rakennerahasto-ohjelmissa on sen lisäksi, mitä 1 momentin 1 ja 3 kohdassa säädetään, rakennerahastovaroja myöntävän maakunnan liiton tehtävänä myöntää toimeen rakennerahastojen rahoitusosuus kansallisen lainsäädännön, Euroopan yhteisön lainsäädännön ja rakennerahasto-ohjelman mukaan ottaen huomioon hallintokomitean 36 §:n 2 momentissa tarkoitettu lausunto ja välittävän toimielimen kansallista rahoitusosuutta koskeva päätös sekä vastata toimien valvonnasta ja tarkastuksesta sekä varojen takaisinperinnästä. Rahoitusta koskeva hakemus tulee vireille, kun 37 §:ssä tarkoitettu toimivaltainen sihteeristö on vastaanottanut hakemuksen.

45 §

Menoilmoitukset

Euroopan yhteisöjen komissio suorittaa rakennerahastojen rahoitusosuuteen liittyvät maksut 13 ja 32 §:ssä tarkoitettujen todentamisviranomaisen Euroopan yhteisöjen komissiolle lähettämien maksatuspyyntöjen ja menoilmoitusten perusteella. Sen lisäksi, mitä 14 §:n 2 momentissa ja 33 §:ssä säädetään, niiden laatimiseen, sisältöön ja noudattavaan

menettelyyn sovelletaan, mitä Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä menoilmoituksia koskevien tietojen tarkemmasta sisällöstä, menojen todentamisesta, ilmoittamisesta noudatettavasta menettelystä ja aikataulusta.

46 §

Takaisinperintää koskevat ilmoitukset ja toimenpiteet

Välittävät toimielimet ilmoittavat todentamisviranomaiselle ja hallinnonalansa ministeriölle Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaisesti sääntöjenvastaisuuksista, takaisinperintää koskevista ja muista toimenpiteistä, joihin todettujen virheellisyyksien oikaisemiseksi on ryhdytty. Jos virheellisyyden laatu ja laajuus huomioon ottaen tarvittaviin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty, todentamisviranomaisen voi velvoittaa asianomaisen ministeriön ryhtymään toimenpiteisiin, joilla virheellisyys voidaan oikaista tai sen toistuminen estää. Todentamisviranomaisen voi tarvittaessa asettaa ministeriölle määräajan, jossa sen tulee ryhtyä toimenpiteisiin. Maakunnan liittoja koskevilta osin tässä tarkoitettu toimivalta on sisäasiainministeriöllä.

Tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä, antamismenettelystä ja aikataulusta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

47 §

Tukikelpoiset kustannukset

Rakennerahastovaroista osarahoitettujen menojen tukikelpoisuuteen sovelletaan, mitä muualla laissa säädetään, ellei Euroopan yhteisön lainsäädännöstä muuta johdu.

Tarkempia menojen tukikelpoisuutta koskevia säännöksiä, joita Euroopan yhteisön lainsäädännössä edellytetään, voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

48 §

Ylimaakunnalliset hankkeet

Ylimaakunnallisen hankkeen hallinnoinnista huolehtii päärahoittaja, ellei se anna hallinnointia jonkin toisen tehtäväksi.

Tarkempia säännöksiä ylimaakunnallisten hankkeiden hallinnoinnista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

6 luku

Kansallisten rakenerahasto-ohjelmien valvonta

49 §

Välittävän toimielimen vastuu valvonnasta

Välittävällä toimielimellä on vastuu myöntämiensä rakenerahastovarojen valvonnasta sen mukaan kuin siitä erikseen muualla laissa säädetään. Kukin joko rakenerahastovaroja tai kansallista julkista rahoitusosuutta myöntävä välittävä toimielin vastaa valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Välittävä toimielin on velvollinen lisäksi tarkastamaan osarahoitettuja tuotteita ja palveluita sen mukaan, kuin Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädetään.

Hallintoviranomaisen, todentamisviranomaisen ja tarkastusviranomaisen suorittamiin tarkastuksiin sovelletaan, mitä tässä laissa ja Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädetään.

50 §

Tarkastusviranomaisen tarkastusoikeus

Tarkastusviranomaisella on oikeus suorittaa rakenerahastovarojen käyttöön liittyviä hallintoviranomaiseen, todentamisviranomaiseen ja välittävään toimielimeen sekä tuensaajiin kohdistuvia tarkastuksia. Yksittäistä hanketta tarkastettaessa tarkastusoikeus koskee hanketta ja sen rahoitusta kokonaisuudessaan siinä laajuudessa kuin Euroopan yhteisön lainsäädännössä edellytetään.

Tarkastusviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumat-

toman tilintarkastajan suorittamaan rakenerahastovarojen käyttöä koskevan välittävään toimielimeen ja tuensaajaan kohdistuvan 1 momentissa tarkoitetun tarkastuksen puolestaan. Tilintarkastajan tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä tilintarkastaja (JHTT-tilintarkastaja) tai tilintarkastusyhteisö (JHTT-yhteisö), Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (KHT-tilintarkastaja) tai tilintarkastusyhteisö (KHT-yhteisö) taikka kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (HTM-tilintarkastaja) tai tilintarkastusyhteisö (HTM-yhteisö).

Tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, sekä mitä vahingonkorvauslaissa säädetään julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvastuusta. Tilintarkastajaan sovelletaan hallintolakia, kielilakia ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia. Tarkastusta suorittavan henkilön oikeuksista ja tarkastettavan velvollisuuksista säädetään 56 §:ssä.

51 §

Hallintoviranomaisen tarkastusoikeus

Hallintoviranomaisella on oikeus suorittaa hallinnoimassaan rakenerahasto-ohjelmassa käytettävien rakenerahastovarojen käyttöön liittyviä välittävään toimielimeen ja tuensaajiin kohdistuvia tehtävien hoidon kannalta tarpeellisia tarkastuksia. Yksittäistä hanketta tarkastettaessa tarkastusoikeus koskee hanketta ja sen rahoitusta kokonaisuudessaan siinä laajuudessa kuin Euroopan yhteisön lainsäädännössä edellytetään.

Hallintoviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumatoman tilintarkastajan suorittamaan rakenerahastovarojen käyttöä koskevan välittävään toimielimeen ja tuensaajaan kohdistuvan 1 momentissa tarkoitetun tarkastuksen puolestaan. Tilintarkastajasta on voimassa, mitä 50 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

52 §

Todentamisviranomaisen tarkastusoikeus

Todentamisviranomainen voi suorittaa ra-

kennerahastovarojen käyttöön liittyviä hallintoviranomaiseen, välittävään toimielimeen, sekä tuensaajiin kohdistuvia tarkastuksia, kun ne ovat tarpeen sen tehtävien suorittamiseksi. Yksittäistä hanketta tarkastettaessa tarkastusoikeus koskee hanketta ja sen rahoitusta kokonaisuudessaan.

Todentamisviranomaisella voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan rakennerahastovarojen käyttöä koskevan välittävään toimielimeen ja tuensaajaan kohdistuvan 1 momentissa tarkoitettujen tarkastusten puolestaan. Tilintarkastajasta on voimassa, mitä 50 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

53 §

Tarkastusmenetelmät ja -periaatteet

Euroopan yhteisön rakennerahastoista Suomeen myönnettävän rahoituksen ja vastaavan kansallisen rahoitusosuuden hallinnoinnin ja käytön tarkastukseen ja muuhun valvontaan sovelletaan sellaisia menetelmiä ja periaatteita, joilla voidaan varmistaa Euroopan yhteisön lainsäädännöstä johtuvien velvollisuuksien ja moitteettoman varainhoidon vaatimusten noudattaminen.

Tarkastusviranomaisen on huolehdittava, että tarkastustyössä otetaan huomioon tunnetut kansainväliset tarkastussuosituksukset.

54 §

Tietojen saanti

Hallintoviranomaisella, todentamisviranomaisella ja tarkastusviranomaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada viranomaisina toimivilta välittäviltä toimielimiltä tehtäviensä hoitamiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset rakennerahastovarojen käytöstä sekä ohjelman tai hankkeen toteutuksesta ja tarkastuksesta. Rakennerahasto-ohjelmia toteuttavilla ministeriöillä on sama oikeus saada tietoja hallintoviranomaiselta, todentamisviranomaiselta ja oman hallinnonalansa välittäviltä toimielimiltä sekä sisäasiainministeriöllä lisäksi maakunnan liitoilta.

Hallintoviranomaisella, todentamisviran-

omaisella, tarkastusviranomaisella ja rakennerahasto-ohjelmien toteuttamiseen osallistuvalla ministeriöllä on salassapitosäännösten estämättä oikeus pyynnöstä saada muulta kuin 1 momentissa tarkoitettulta viranomaiselta luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä koskevat tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot rakennerahastovarojen käytöstä sekä hankkeen toteutuksesta ja tarkastuksesta. Pyyntöissä on yksilöitävä tarvittavat tiedot sekä niiden käyttötarkoitus. Näin saatuja tietoja ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin mihin niitä on pyydetty.

Hallintoviranomaisella, todentamisviranomaisella, tarkastusviranomaisella ja rakennerahasto-ohjelmien toteuttamiseen osallistuvalla ministeriöllä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada muulta kuin viranomaisena toimivalta välittävältä toimielimeltä tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot rakennerahastovarojen käytöstä sekä hankkeen toteutuksesta ja tarkastuksesta. Tietojen pyytämiseen ja käyttämiseen sovelletaan, mitä 2 momentissa säädetään.

Hallintoviranomaisella, todentamisviranomaisella ja tarkastusviranomaisella on yksittäistapauksessa oikeus saada tehtäviensä hoitamiseksi tarpeelliset tuensaajia koskevat tiedot välittävän toimielimen välityksellä.

Tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen saamisen ajankohdista, sisällöstä ja menettelystä, joita Euroopan yhteisön lainsäädännössä edellytetään, voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

55 §

Tietojen luovuttaminen

Tämän lain nojalla saatujen tietojen luovuttamiseen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta, tämän lain mukaista tehtävää suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattialaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista saa luovuttaa:

1) lain täytäntöönpanosta vastaaville viranomaisille tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten;

2) tässä laissa tarkoitettua tarkastusta suorittavalle toiselle viranomaiselle tai ulkopuoliselle tilintarkastajalle;

3) syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi;

4) Euroopan yhteisön toimielimelle, jos Euroopan yhteisön säädöksessä asetetun veloitteen täyttäminen tai yhteisön toimielimen tekemä päätös tätä edellyttää.

Euroopan yhteisön toimielimelle tiedot luovuttaa hallintoviranomainen, todentamisviranomainen, tarkastusviranomainen tai rakennerahasto-ohjelman toimeenpanoon osallistuva ministeriö.

56 §

Tarkastusta suorittavan henkilön oikeudet ja tarkastettavan velvollisuudet

Edellä 29, 40 ja 50–52 §:ssä tarkoitettun tarkastuksen suorittamiseksi tarkastettava on velvollinen ilman aiheutonta viivytystä korvauksetta esittämään tarkastajalle kaikki tarvittavat tiliasiakirjat sekä muun rakennerahastovarojen ja vastaavan kansallisen rahoitusosuuden käyttöön liittyvän aineiston samoin kuin muutoinkin avustamaan tarkastuksessa.

Tarkastajalla on oikeus ottaa tiliasiakirjat ja muu edellä tarkoitettu aineisto haltuunsa, jos tarkastus sitä edellyttää. Aineisto on palautettava, kun sitä ei enää tarvita tarkastuksessa. Tarkastajan pyynnöstä tarkastettavan tulee antaa myös muut tiedot, jotka ovat tarpeen tarkastuksen asianmukaiseksi suorittamiseksi.

Tarkastajalla on oikeus tehtävän edellyttämässä laajuudessa tarkastaa kaikki rahoituksen myöntämisen ja maksamisen edellytyksenä olevat seikat sekä tässä tarkoituksessa päästä tarkastettavan hallitsemiin tai käytössä oleviin tiloihin. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa.

57 §

Virka-apu

Poliisin, tulliviranomaisen ja veroviranomaisen on korvauksetta annettava 29, 40 ja 50–52 §:ssä tarkoitettun tarkastuksen suorittamiseksi tarpeellista virka-apua.

7 luku

Jäsenvaltioiden välisten rakennerahasto-ohjelmien valvonta

58 §

Tarkastusviranomaisen tarkastusoikeus

Tarkastusviranomaisella on Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa oikeus suorittaa rakennerahastovarojen käyttöön liittyviä hallintoviranomaiseen, todentamisviranomaiseen, välittäviin toimielimiin sekä tuensaajiin kohdistuvia tarkastuksia. Yksittäistä hanketta tarkastettaessa tarkastusoikeus koskee toimea ja sen rahoitusta kokonaisuudessaan siinä laajuudessa kuin Euroopan yhteisön lainsäädännössä edellytetään.

Tarkastusviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan rakennerahastovarojen käyttöä koskevan hallintoviranomaiseen, todentamisviranomaiseen, välittävään toimielimeen ja tuensaajaan kohdistuvan tarkastuksen puolestaan. Tilintarkastajasta on voimassa, mitä 50 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

59 §

Hallintoviranomaisen tarkastusoikeus

Hallintoviranomaisella on oikeus suorittaa hallinnoimassaan Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen rakennerahasto-ohjelmassa käytettävien rakennerahastovarojen käyttöön liittyviä välittäviin toimielimiin, sekä tuensaajiin kohdistuvia tehtävien hoidon kannalta tarpeellisia tarkastuksia.

Hallintoviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumat-

toman tilintarkastajan suorittamaan rakennerahastovarojen käyttöä koskevan välittävään toimielimeen ja tuensaajaan kohdistuvan 1 momentissa tarkoitetun tarkastuksen puolestaan. Tilintarkastajasta on voimassa, mitä 50 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

60 §

Todentamisviranomaisen tarkastusoikeus

Todentamisviranomainen voi suorittaa rakennerahastovarojen käyttöön liittyviä hallintoviranomaiseen, välittäviin toimielimiin, sekä tuensaajiin kohdistuvia tehtävien hoidon kannalta tarpeellisia tarkastuksia.

Todentamisviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan rakennerahastovarojen käyttöä koskevan välittävään toimielimeen ja tuensaajaan kohdistuvan 1 momentissa tarkoitetun tarkastuksen puolestaan. Tilintarkastajasta on voimassa, mitä 50 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

61 §

Sisäasiainministeriön tarkastusoikeus

Sisäasiainministeriö voi suorittaa Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa rakennerahastovarojen käyttöön liittyviä tarkastuksia välittäviin toimielimiin ja tuensaajiin. Yksittäistä toimea tarkastettaessa tarkastusoikeus koskee toimea ja sen rahoitusta kokonaisuudessaan siinä laajuudessa kuin Euroopan yhteisön lainsäädännössä edellytetään.

Sisäasiainministeriö voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan rakennerahastovarojen käyttöä koskevan välittävään toimielimeen ja tuensaajaan kohdistuvan 1 momentissa tarkoitetun tarkastuksen puolestaan. Tilintarkastajasta on voimassa, mitä 50 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

Tarkastusta suorittavan henkilön oikeuksista ja tarkastettavan henkilön velvollisuuksista säädetään 56 §:ssä.

62 §

Muut tarkastukseen sovellettavat säännökset

Sen lisäksi, mitä tässä luvussa säädetään hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisen tarkastusoikeudesta, on tarkastuksista voimassa, mitä 53, 56 ja 57 §:ssä säädetään.

63 §

Tietojen saanti ja niiden luovuttaminen

Hallintoviranomaisen, todentamisviranomaisen ja tarkastusviranomaisen oikeudesta saada tietoja on voimassa, mitä 54 §:n 1–4 momentissa säädetään.

Tietojen luovutukseen sovelletaan, mitä 55 §:ssä säädetään.

Hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisen ovat velvollisia antamaan tiedoksi sisäasiainministeriölle Euroopan yhteisöjen komissiota varten Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädettyjä tehtäviä hoitaessaan laatimansa kertomukset.

8 luku

Erinäiset säännökset

64 §

Toimivallan siirto rakennerahastoasioissa

Opetusministeriö voi siirtää 44 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tehtävissä toimivaltaansa opetushallitukselle, muulle keskushallinnon viranomaiselle ja lääninhallituksille. Toimivallan siirtämisestä säädetään opetusministeriön asetuksella.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi siirtää 44 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tehtävissä toimivaltaansa lääninhallituksille. Toimivallan siirtämisestä säädetään sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

65 §

Rakennerahasto-ohjelmien seurannan tietojärjestelmä

Rakennerahastovarojen seuranta varten on

yhteinen seurannan tietojärjestelmä, joka sisältää seurantarekisterin. Tietojärjestelmän ylläpidosta vastaa työministeriö. Edellä 9 §:ssä tarkoitetut välittävät toimielimet vastaavat siitä, että seurantarekisteriin merkitään hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomais-tehtävien hoitamisen kannalta tarpeelliset tiedot tuen hakijasta, tuen kohteesta, tukea koskevasta päätöksestä, tuen maksatuksesta ja vaikutuksista sekä suoritetuista varmuuksista ja tarkastuksista. Tietojärjestelmä voi sisältää lisäksi muita Euroopan yhteisön lainsäädännössä edellytetyjä tietoja.

Jäsenvaltioiden välisissä ohjelmissa rakennerahastovaroja myöntävät maakunnan liitot ylläpitävät rahoitettavia hankkeita koskevia rekistereitä. Rekistereihin voidaan tallentaa hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisen tehtävien hoitamisen kannalta tarpeelliset 1 momentissa tarkoitetut tiedot. Maakunnan liitot vastaavat seurantarekistereihin toimitettavien ja 1 momentissa tarkoitettujen tietojen toimittamisesta. Niissä ohjelmissa, joissa rakennerahastovaroja myöntävä viranomainen on muu kuin Suomen viranomainen, tulee seurata erikseen kansallisen julkisen rahoituksen myöntämistä.

Hallintoviranomaisella, todentamisviranomaisella ja tarkastusviranomaisella on oikeus luovuttaa edelleen salassapitosäännösten estämättä Euroopan yhteisöjen asianomaiselle toimielimelle sellaisia rekistereihin tallettuvia tietoja, jotka ovat tarpeen valvottavissa, että Euroopan yhteisön lainsäädäntöä on noudatettu myönnettäessä yhteisön rahoittamaa tukea. Lisäksi hallintoviranomainen voi luovuttaa seurantarekisteristä julkistamista varten sellaisia tuensaajia, niiden toteuttamaa tointa ja tuen määrää koskevia tietoja, joista säädetään Euroopan yhteisön lainsäädännössä.

Rekisteröidyn tarkastusoikeudesta noudatetaan, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään. Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun seurantarekisteriin sisältyvät henkilötietolaissa tarkoitetut henkilötiedot on poistettava viimeistään kolmen vuoden kuluttua siitä, kun asianomaisen rakennerahasto-ohjelman viimeinen maksuerä on maksettu Euroopan yhteisöjen komissiosta Suomeen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rakennerahasto-

ohjelmien Euroopan yhteisön lainsäädännössä edellytetyn seurannan tietojärjestelmän sisällöstä.

66 §

Valtion takautumisoikeuteen perustuva maksusuoritukseen velvoittaminen

Jos valtio on velvoitettu maksamaan Euroopan yhteisöjen komissiolle takaisin rakennerahaston varoja, todentamisviranomaisen voi päätöksellään velvoittaa muun kuin valtion budjettitalouden piiriin kuuluvan viranomaisen, viraston tai laitoksen suorittamaan valtiolle sen komissiolle maksaman määrän täysimääräisenä kuluineen. Suoritus määrätään, jos varojen takaisinmaksu on johtunut suoritukseen velvoitettavan virheellisestä menettelystä tai jos suoritukseen velvoitettava on Euroopan yhteisöjen komission päätöksen perusteella suoraan vastuussa komissiolle varojen käytöstä.

Jollei suoritettavaa määrää makseta asetettuna eräpäivänä, sille on maksettava vuotuisista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Jäsenvaltioiden välisissä ohjelmissa 1 momentissa tarkoitettu takautumisoikeuteen perustuva suoritus maksetaan kuitenkin ohjelman todentamisviranomaiselle, joka on velvollinen maksamaan tämän suorituksen viivymättä valtiolle. Sisäasiainministeriö voi päätöksellään velvoittaa rakennerahastovaroja myöntävän maakunnan liiton suorittamaan valtiolle sen komissiolle maksaman määrän täysimääräisenä kuluineen. Suoritus määrätään, jos varojen takaisinmaksu on johtunut suoritukseen velvoitettavan virheellisestä menettelystä tai jos suoritukseen velvoitettava on Euroopan yhteisöjen komission päätöksen perusteella suoraan vastuussa komissiolle varojen käytöstä.

67 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitetun hallintoviranomaisen, todentamisviranomaisen ja seurantakomitean sekä sisäasiainministeriön 66 §:n 3

momentissa tarkoitettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Muutoksenhaku ei lykkää päätöksen täytäntöönpanoa, ellei hallintotuomioistuin toisin määrää.

Hallinto- ja todentamisviranomaisena toimivan maakunnan liiton päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin kuntalaissa säädetään muutoksenhausta kuntayhtymän päätökseen.

Maakunnan yhteistyöryhmän päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin kuntalaissa säädetään muutoksenhausta kuntayhtymän päätökseen.

9 luku

Voimaantulo

68 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tällä lailla kumotaan rakenerahasto-

ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista 30 päivänä joulukuuta 1999 annettu laki (1353/1999) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

69 §

Siirtymäsäännökset

Rakenerahasto-ohjelman, jonka toimeenpano on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, hallinnointiin, seurantaan ja tarkastukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Edellä 22 ja 38 §:ssä tarkoitettulla tarkastusviranomaisella on kuitenkin tarkastus- ja tietojensaantioikeus sekä oikeus tietojen luovuttamiseen mainittujen ohjelmien osalta siten kuin tämän lain voimaantullessa voimassa olleissa säännöksissä hallintoviranomaisesta säädetään.

Siihen maakunnan yhteistyöasiakirjaan, joka laaditaan ensimmäisen kerran lain voimaantulon jälkeen, sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Edellä 17 §:ssä tarkoitettu maakunnan yhteistyöryhmä vastaa maakunnan yhteistyöryhmän tehtävistä myös tämän lain voimaantullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

2.

Laki**alueiden kehittämislain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 12 päivänä heinäkuuta 2002 annetun alueiden kehittämislain (602/2002) 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 2 kohta, 7 §:n 1 momentin 3 kohta, 13 §:n 3 momentti, 24 §:n 2 momentti, 29 §, 31 §:n 2 momentti, 32 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohta sekä 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 7 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 954/2005, ja

lisätään lakiin uusi 8 a § sekä 32 §:n 1 momenttiin uusi 6 ja 7 kohta seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan alueiden kehittämiseen, alueiden kehittämistä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien valmisteluun ja toimenpanoon sekä suunnitelmien ja ohjelmien yhteensovittamiseen ja seurantaan. Euroopan yhteisön rakennerahastoista osarahoitettavien ohjelmien toimeenpanosta ja rakennerahastojen rahoituksen ja vastaavan kansallisen rahoitusosuuden hallinnoinnista on voimassa, mitä rakennerahastolaissa (XXX/2006) säädetään.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *alueellisilla rakennerahasto-ohjelmilla* Euroopan aluekehitysrahastosta osarahoitettavia alueellinen kilpailukyky ja työllisyys-tavoitetta ja Euroopan alueellinen yhteistyö-tavoitetta koskevia toimenpideohjelmiä ja teknisen avun toimenpiteitä;

7 §

Maakunnan liiton tehtävät

Maakunnan liitto:

3) valmistelee maakuntaohjelman perusteella vuosittain maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman ja siihen sisältyvän valtion rahoitusta koskevan maakunnan valtionrahoitusesityksenä toimivan osan yhteistyössä valtion viranomaisten, kuntien ja muiden maakuntaohjelman rahoittamiseen osallistuvien kanssa, hyväksyy ne ja neuvottelee valtionrahoitusesityksenä toimivasta osasta 8 §:ssä tarkoitettujen ministeriöiden kanssa;

8 a §

Alueiden kehittämisen neuvottelukunta

Alueiden kehittämistoimenpiteiden, alueiden kehittämisen rahoituksen, seurannan ja arvioinnin yhteensovittamiseksi sisäasiainministeriön yhteydessä toimii alueiden kehittämisen neuvottelukunta. Valtioneuvosto asettaa neuvottelukunnan neljäksi vuodeksi kerrallaan

Hallintomenettelyyn sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja kielilaissa (433/2003) säädetään.

Neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tarkemmista tehtävistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

13 §

Euroopan yhteisön alueelliset rakennerahasto-ohjelmat

Ohjelmien muuttamisessa noudatetaan so-

veltuvien osin, mitä ohjelmia koskevien ehdotusten laatimisesta ja hyväksymisestä säädetään.

24 §

Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitetta koskevassa toimenpideohjelmassa tuen myöntämisen yleisenä edellytyksenä on sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, että ohjelman toimeenpanoa varten asetettu hallintokomitea on rakennerahastolain 30 §:n mukaisesti puoltanut hankkeen rahoittamista.

29 §

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelman mukaisen tuen myöntäminen

Jos Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa rakennerahastovarojen rahoitusosuus myönnetään tukena hankkeeseen, johon kansallinen julkinen rahoitusosuus tulee pääasiallisesti muulta valtion viranomaiselta kuin sisäasiainministeriöltä, rakennerahastovaroista tulevan rahoitusosuuden myöntämistä koskee soveltuvin osin, mitä kansallisesta julkisesta rahoitusosuudesta tulevasta tuesta säädetään.

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa hallinto- ja todentamisviranomaisena toimiva maakunnan liitto myöntää 28 §:stä poiketen rakennerahastovaroista maksettavan tuen toimenpideohjelman mukaiselle alueelle. Jos ohjelma-alue ulottuu toisen Euroopan unionin jäsenvaltion alueelle, hallinto- ja todentamisviranomaisena toimiva maakunnan liitto myöntää rakennerahastovaroista maksettavan tuen käytettäväksi Suomen ulkopuolella. Se voi lisäksi 28 §:stä poiketen myöntää ohjelma-asiakirjan mukaisella alueella sijaitsevaan hankkeeseen rakennerahastovaroja vastaavan valtion rahoitusosuuden, jos ohjelma-alueen maakunnan liitot ovat siitä kirjallisesti sopineet. Niissä Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmissa, joissa hallinto- ja todentamisviranomaisena toimii toisessa jäsen-

valtiossa, ohjelma-alueen maakunnan liitto voi myöntää hankkeeseen rakennerahastovaroja vastaavan valtion rahoitusosuuden, jos ohjelma-alueen maakunnan liitot ovat siitä kirjallisesti sopineet.

Tarkempia säännöksiä tukea myönnettäessä noudatettavista ehdoista ja menettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

31 §

Sisäasiainministeriön tarkastusoikeus

Sisäasiainministeriön tarkastusoikeudesta hallinto- ja todentamisviranomaisena sekä Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmissa noudatetaan, mitä rakennerahastolaissa säädetään.

32 §

Tuen takaisinperintä

Maakunnan liiton on päätöksellään määrätävä avustuksen maksaminen lopetettavaksi sekä jo maksettu avustus takaisinperittäväksi, jos:

4) avustuksen saaja on olennaisesti laiminlyönyt noudattaa avustuspäätöksessä määrättyjä ehtoja;

5) avustus tai sen osa on myönnetty tai maksettu väärin perustein;

6) sellaisen omaisuuden omistus- tai hallintaoikeus, jonka hankkimiseen avustus on myönnetty, on luovutettu ennen kuin viisi vuotta on kulunut avustuksen maksamispäivästä taikka avustuksen saaja on lopettanut avustuksen kohteena olleen toiminnan tai supistanut sitä olennaisesti; tai

7) perusrakenteen investointitukena maksetun avustuksen kohteena olevan toiminnan omistussuhteissa on tapahtunut viiden vuoden aikana avustuksen maksamispäivästä sellaisia olennaisia muutoksia, jotka vaikuttavat toimen luonteeseen tai täytäntöönpanon edellytyksiin taikka hyödyttävät aiheettomasti jotakin yritystä tai julkista yhteisöä.

Maakunnan liitto voi päätöksellään määrätä avustuksen maksamisen lopetettavaksi taikka

avustuksen osittain tai kokonaan takaisinperittäväksi, jos:

1) avustuksen saaja ei ole noudattanut avustuspäätöksessä määrättyjä ehtoja;

2) avustuksen saaja on joutunut ulosotto-toimenpiteen kohteeksi, selvitystilaan, konkurssiin taikka yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitetun saneerausmenettelyn tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993) tarkoitetun velkajärjestelyn kohteeksi ja jollei tuen käyttötarkoituksesta muuta johdu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Alueellisten rakennerahasto-ohjelmien, joiden toimeenpano on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, mukaan myönnettävään tukeen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Siitä poiketen kuitenkin tukiin, joita koskeva tukihakemus on tullut vireille tämän lain voimaantulon jälkeen, sovelletaan tämän lain 32 §:ää.

3.

Laki**Kainuun hallintokokeilusta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kainuun hallintokokeilusta 9 päivänä toukokuuta 2003 annetun lain (343/2003) 7 §:n 1 momentti sekä 11 §:n otsikko sekä 11 § 1 ja 2 momentti sellaisena kuin niistä on 7 §:n 1 momentti laissa 219/2004, ja
lisätään lakiin uusi 7 a ja 11 a § seuraavasti:

7 §*Rakennerahastot*

Valtion talousarvioon otetaan rakennerahastolain (XXX/2006) 7 §:ssä tarkoitettujen hallintoviranomaisten pääluokkaan valtion talousarvion Euroopan yhteisön rakennerahastovarojen vastinrahoitusta varten tarvittava määräraha Kainuuta varten alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteen toimenpideohjelmiin.

7 a §*Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto ja Euroopan kalatalousrahasto*

Valtion talousarvioon otetaan maa- ja metsätalousministeriön pääluokkaan valtion talousarvion Euroopan yhteisön Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston alueellisten varojen ja Euroopan kalatalousrahaston varojen vastinrahoitusta varten tarvittava määräraha Kainuuta varten.

Valtioneuvosto osoittaa valtion talousarvion rajoissa Euroopan yhteisön Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston

alueellisia varoja ja Euroopan kalatalousrahaston varoja koskevilta momenteilta Kainuun maakunnalle kiintiön momenteittain.

11 §

Maakuntavaltuuston tehtävät rakennerahastovarojen ja vastaavan kansallisen rahoitusosuuden hallinnoinnissa alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteen toimenpideohjelmissa

Maakuntavaltuuston päätöksen perusteella asianomainen hallintoviranomaisministeriö irrottaa Kainuun maakuntaan osoitettujen asianomaisen alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteen toimenpideohjelman rakennerahastovarot ja vastaavan kansallisen rahoitusosuuden eri viranomaisille toimenpideohjelmissa määriteltyihin käyttötarkoituksiin. Maakuntavaltuuston päätöksen tulee perustua 16 §:n 3 momentin mukaisen maakuntahallituksen esitykseen.

Maakuntavaltuusto voi päättää, että hallintoviranomaisen tulee jättää osa rakennerahastovaroista ja vastaavasta valtion rahoitusosuudesta rakennerahastolain 10 §:ssä tarkoitettuun ohjelmareserviin.

11 a §

Maakuntavaltuuston tehtävät Euroopan yhteisön varojen ja niitä vastaavan kansallisen rahoitusosuuden hallinnoinnissa Manner-Suomen maaseudun kehittämissuohjelmassa ja kalatalouden kehittämissuohjelmassa

Maa- ja metsätalousministeriö irrottaa Kainuun maakuntaan osoitetut asianomaisen Manner-Suomen maaseudun kehittämissuohjelman ja kalatalouden kehittämissuohjelman varat ja vastaavan valtion rahoitusosuuden maakuntavaltuuston päätöksen perusteella asianomaisille viranomaisille ohjelmissa määriteltyihin käyttötarkoituksiin. Maakuntavaltuuston päätöksen tulee perustua 16 §:n 3 momentin mukaisen maakuntahallituksen esitykseen.

Maakuntavaltuusto voi sisällyttää 1 momentin mukaiseen jakopäätökseen ohjelman ja säädösten mukaisia tarkempia ohjeita varojen käyttöperusteista ja käyttötarkoituksista sekä asettaa varojen käyttämistä koskevia ehtoja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Rakennerahasto-ohjelmaan, jonka toimeenpano on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 3 päivänä marraskuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sisäasiainministeri *Kari Rajamäki*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

2.

Laki

alueiden kehittämislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 12 päivänä heinäkuuta 2002 annetun alueiden kehittämislain (602/2002) 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 2 kohta, 7 §:n 1 momentin 3 kohta, 13 §:n 3 momentti, 24 §:n 2 momentti, 29 §, 31 §:n 2 momentti, 32 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohta sekä 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 7 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 954/2005, ja
lisätään lakiin uusi 8 a § sekä 32 §:n 1 momenttiin uusi 6 ja 7 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan alueiden kehittämiseen, alueiden kehittämistä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien valmisteluun ja toimeenpanoon sekä suunnitelmien ja ohjelmien yhteensovittamiseen ja seurantaan. Euroopan yhteisön rakennerahastoista osarahoitettavien ohjelmien toimeenpanosta ja rakennerahastojen rahoituksen ja vastaavan kansallisen rahoitusosuuden hallinnoinnista on voimassa, mitä rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annettussa laissa (1353/1999), jäljempänä *rakennerahastolaki*, säädetään.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan

2) *alueellisilla rakennerahasto-ohjelmilla* Euroopan yhteisön rakennerahastojen tavoitteita 1 ja 2 koskevia ohjelmia, Interreg- ja Urban -yhteisöaloiteohjelmia sekä Euroopan aluekehitysrahaston innovatiivisia toimia koskevia ohjelmia ja teknisen avun toimenpiteitä;

Ehdotus

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan alueiden kehittämiseen, alueiden kehittämistä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien valmisteluun ja toimeenpanoon sekä suunnitelmien ja ohjelmien yhteensovittamiseen ja seurantaan. Euroopan yhteisön rakennerahastoista osarahoitettavien ohjelmien toimeenpanosta ja rakennerahastojen rahoituksen ja vastaavan kansallisen rahoitusosuuden hallinnoinnista on voimassa, mitä *rakennerahastolaissa (XXX/2006)* säädetään.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *alueellisilla rakennerahasto-ohjelmilla* Euroopan aluekehitysrahastosta osarahoitettavia alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta ja Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitetta koskevia toimenpideohjelmia ja teknisen avun toimenpiteitä;

7 §

Maakunnan liiton tehtävät

Maakunnan liitto:

3) valmistelee maakuntaohjelman perusteella vuosittain maakuntaohjelman toteutamis suunnitelman ja siihen sisältyvän valtion rahoitusta koskevan maakunnan valtionrahoitusesityksenä toimivan osan yhteistyössä valtion viranomaisten, kuntien ja muiden maakuntaohjelman rahoittamiseen osallistuvien kanssa ja hyväksyy ne;

7 §

Maakunnan liiton tehtävät

Maakunnan liitto:

3) valmistelee maakuntaohjelman perusteella vuosittain maakuntaohjelman toteutamis suunnitelman ja siihen sisältyvän valtion rahoitusta koskevan maakunnan valtionrahoitusesityksenä toimivan osan yhteistyössä valtion viranomaisten, kuntien ja muiden maakuntaohjelman rahoittamiseen osallistuvien kanssa, hyväksyy ne ja neuvottelee valtionrahoitusesityksenä toimivasta osasta 8 §:ssä tarkoitettujen ministeriöiden kanssa;

8 a §

Alueiden kehittämisen neuvottelukunta

Alueiden kehittämistoimenpiteiden, alueiden kehittämisen rahoituksen, seurannan ja arvioinnin yhteensovittamiseksi sisäasiainministeriön yhteydessä toimii alueiden kehittämisen neuvottelukunta. Valtioneuvosto asettaa neuvottelukunnan neljäksi vuodeksi kerrallaan

Hallintomenettelyyn sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja kielilaissa (433/2003) säädetään.

Neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tarkemmista tehtävistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

13 §

Euroopan yhteisön alueelliset rakennerahasto-ohjelmat

Ohjelmien muuttamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä ohjelmia koskevien ehdotusten laatimisesta ja hyväksymisestä säädetään. Ohjelma-asiakirjan täydennyksen muuttamisesta päättää valtioneuvosto,

13 §

Euroopan yhteisön alueelliset rakennerahasto-ohjelmat

Ohjelmien muuttamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä ohjelmia koskevien ehdotusten laatimisesta ja hyväksymisestä säädetään.

jos muutos koskee rakennerahastovaroja vastaavan valtion rahoituksen tai rahoitusosuuden lisäämistä.

24 §

Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

Interreg- ja Urban -yhteisöaloiteohjelmassa sekä Euroopan aluekehitysrahaston innovatiivisia toimia koskevassa ohjelmassa tuen myöntämisen yleisenä edellytyksenä on sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, että ohjelman toimeenpanoa varten asetettu hallintokomitea on rakennerahastolain 21 b §:n mukaisesti puoltanut hankkeen rahoittamista.

29 §

Interreg- tai Urban -yhteisöaloiteohjelman ja Euroopan aluekehitysrahaston innovatiivisia toimia koskevan ohjelman mukaisen tuen myöntäminen

Jos Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa tai Euroopan aluekehitysrahaston innovatiivisia toimia koskevassa ohjelmassa rakennerahastovarojen rahoitusosuus myönnetään tukena hankkeeseen, johon kansallinen julkinen rahoitusosuus tulee pääasiallisesti muulta valtion viranomaiselta kuin sisäasiainministeriöltä, rakennerahastovaroista tulevan rahoitusosuuden myöntämistä koskee soveltuvien osin, mitä kansallisesta julkisesta rahoitusosuudesta tulevasta tuesta säädetään.

Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa hallinto- ja maksuviranomaisena toimiva maakunnan liitto myöntää 28 §:stä poiketen rakennerahastovaroista maksettavan tuen Interreg-yhteisöaloiteohjelman mukaiselle alueelle. Jos ohjelma-alue ulottuu toisen Euroopan unionin jäsenvaltion alueelle, hallinto- ja maksuviranomaisena toimiva maakunnan liitto myöntää rakennerahastovaroista maksettavan tuen käytettäväksi Suomen ulkopuolella. Se voi lisäksi 28 §:stä poiketen myöntää ohjelma-asiakirjan mukaisella alueella sijaitsevaan hankkeeseen rakennera-

24 §

Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitetta koskevassa toimenpideohjelmassa tuen myöntämisen yleisenä edellytyksenä on sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, että ohjelman toimeenpanoa varten asetettu hallintokomitea on rakennerahastolain 30 §:n mukaisesti puoltanut hankkeen rahoittamista.

29 §

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelman mukaisen tuen myöntäminen

Jos Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa rakennerahastovarojen rahoitusosuus myönnetään tukena hankkeeseen, johon kansallinen julkinen rahoitusosuus tulee pääasiallisesti muulta valtion viranomaiselta kuin sisäasiainministeriöltä, rakennerahastovaroista tulevan rahoitusosuuden myöntämistä koskee soveltuvien osin, mitä kansallisesta julkisesta rahoitusosuudesta tulevasta tuesta säädetään.

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmassa hallinto- ja todentamisviranomaisena toimiva maakunnan liitto myöntää 28 §:stä poiketen rakennerahastovaroista maksettavan tuen toimenpideohjelman mukaiselle alueelle. Jos ohjelma-alue ulottuu toisen Euroopan unionin jäsenvaltion alueelle, hallinto- ja todentamisviranomaisena toimiva maakunnan liitto myöntää rakennerahastovaroista maksettavan tuen käytettäväksi Suomen ulkopuolella. Se voi lisäksi 28 §:stä poiketen myöntää ohjelma-asiakirjan mukaisella alueella sijaitsevaan hankkeeseen rakennera-

hastovaroja vastaavan valtion rahoitusosuuden, jos ohjelma-alueen maakunnan liitot ovat siitä kirjallisesti sopineet. Niissä Interreg-yhteisöaloiteohjelmissa, joissa hallinto- ja maksuviranomainen toimii toisessa jäsenvaltiossa, ohjelma-alueen maakunnan liitto voi myöntää hankkeeseen rakennerahastovaroja vastaavan valtion rahoitusosuuden, jos ohjelma-alueen maakunnan liitot ovat siitä kirjallisesti sopineet.

Euroopan aluekehitysrahaston innovatiivisia toimia koskevassa ohjelma-asiakirjassa nimetty maakunnan liitto myöntää 28 §:stä poiketen rakennerahastovaroista maksettavan tuen ohjelman mukaiselle alueelle. Se voi lisäksi myöntää hankkeeseen rakennerahastovaroja vastaavan valtion rahoitusosuuden, jos siitä on sovittu ohjelma-asiakirjassa.

Urban-yhteisöaloiteohjelmassa rakennerahastovaroja vastaavan valtion rahoitusosuudesta tulevan tuen sisäasiainministeriön hallinnonalalla myöntää se maakunnan liitto, jonka alueella Urban-ohjelma-alue sijaitsee.

Tarkempia säännöksiä tukea myönnettäessä noudatettavista ehdoista ja menettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

31 §

Sisäasiainministeriön tarkastusoikeus

Sisäasiainministeriön tarkastusoikeutta hallinto- ja maksuviranomaisena sekä Interreg- ja Urban -yhteisöaloiteohjelmissa koskee, mitä rakennerahastolaissa säädetään.

32 §

Tuen takaisinperintä

Maakunnan liiton on päätöksellään määrättävä avustuksen maksaminen lopetettavaksi sekä jo maksettu avustus takaisinperittäväksi, jos:

- 4) avustuksen saaja on olennaisesti lai-

hastovaroja vastaavan valtion rahoitusosuuden, jos ohjelma-alueen maakunnan liitot ovat siitä kirjallisesti sopineet. Niissä *Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmissa*, joissa hallinto- ja todentamisviranomaisen toimii toisessa jäsenvaltiossa, ohjelma-alueen maakunnan liitto voi myöntää hankkeeseen rakennerahastovaroja vastaavan valtion rahoitusosuuden, jos ohjelma-alueen maakunnan liitot ovat siitä kirjallisesti sopineet.

Tarkempia säännöksiä tukea myönnettäessä noudatettavista ehdoista ja menettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

31 §

Sisäasiainministeriön tarkastusoikeus

Sisäasiainministeriön tarkastusoikeudesta hallinto- ja todentamisviranomaisena sekä *Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmissa noudatetaan*, mitä rakennerahastolaissa säädetään.

32 §

Tuen takaisinperintä

Maakunnan liiton on päätöksellään määrättävä avustuksen maksaminen lopetettavaksi sekä jo maksettu avustus takaisinperittäväksi, jos:

- 4) avustuksen saaja on olennaisesti lai-

minlyönyt noudattaa avustuspäätöksessä määrättyjä ehtoja; taikka

5) avustus tai sen osa myönnetty tai maksettu väärin perustein.

Maakunnan liitto voi päätöksellään määrätä avustuksen maksamisen lopetettavaksi taikka osittain tai kokonaan takaisinperittäväksi, jos:

1) avustuksen saaja ei ole noudattanut avustuspäätöksessä määrättyjä ehtoja;

2) sellaisen omaisuuden omistus- tai hallintaoikeus, jonka hankkimiseen avustus on myönnetty, on luovutettu ennen kuin viisi vuotta on kulunut avustuksen maksamispäivästä taikka avustuksen saaja on lopettanut avustuksen kohteena olleen toiminnan tai supistanut sitä olennaisesti; taikka

3) avustuksen saaja on joutunut ulosotto-toimenpiteen kohteeksi, selvitystilaan, konkurssiin taikka yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitetun saneerausmenettelyn tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993) tarkoitetun velkajärjestelyn kohteeksi ja jollei tuen käyttötarkoituksesta muuta johdu.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään maakunnan liitosta, koskee sisäasiainministeriötä sen päättäessä tässä laissa tarkoitettujen varojen käyttöön liittyvästä takaisinperinnästä.

minlyönyt noudattaa avustuspäätöksessä määrättyjä ehtoja;

5) avustus tai sen osa on myönnetty tai maksettu väärin perustein;

6) sellaisen omaisuuden omistus- tai hallintaoikeus, jonka hankkimiseen avustus on myönnetty, on luovutettu ennen kuin viisi vuotta on kulunut avustuksen maksamispäivästä taikka avustuksen saaja on lopettanut avustuksen kohteena olleen toiminnan tai supistanut sitä olennaisesti; tai

7) perusrakenteen investointitukena maksetun avustuksen kohteena olevan toiminnan omistussuhteissa on tapahtunut viiden vuoden aikana avustuksen maksamispäivästä sellaisia olennaisia muutoksia, jotka vaikuttavat toimen luonteeseen tai täytäntönpänon edellytyksiin taikka hyödyttävät aiheettomasti jotakin yritystä tai julkista yhteisöä.

Maakunnan liitto voi päätöksellään määrätä avustuksen maksamisen lopetettavaksi taikka avustuksen osittain tai kokonaan takaisinperittäväksi, jos:

1) avustuksen saaja ei ole noudattanut avustuspäätöksessä määrättyjä ehtoja;

2) avustuksen saaja on joutunut ulosotto-toimenpiteen kohteeksi, selvitystilaan, konkurssiin taikka yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitetun saneerausmenettelyn tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993) tarkoitetun velkajärjestelyn kohteeksi ja jollei tuen käyttötarkoituksesta muuta johdu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Alueellisten rakennerahasto-ohjelmien, joiden toimeenpano on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, mukaan myönnettävään tukeen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Siitä poiketen kuitenkin tukiin, joita koskeva tukihakemus on tullut vireille tämän lain voimaantulon jälkeen, sovelletaan tämän lain 32 §:ää

3.

Laki**Kainuun hallintokokeilusta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kainuun hallintokokeilusta 9 päivänä toukokuuta 2003 annetun lain (343/2003) 7 §:n 1 momentti sekä 11 §:n otsikko sekä 11 § 1 ja 2 momentti sellaisena kuin niistä on 7 §:n 1 momentti laissa 219/2004, ja
lisätään lakiin uusi 7 a ja 11 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

Rakennerahastot

Valtion talousarvioon otetaan rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetun lain (1353/1999), jäljempänä rakennerahastolaki, 10 §:ssä tarkoitettujen maksuviranomaisten pääluokkaan valtion talousarvion Euroopan yhteisön rakennerahastovarojen valtion vastinrahoitusta varten tarvittava määräraha Kainuuta varten tavoite 1 -ohjelmaan.

Ehdotus

7 §

Rakennerahastot

Valtion talousarvioon otetaan *rakennerahastolain (XXX/2006) 7 §:ssä* tarkoitettujen *hallintoviranomaisten* pääluokkaan valtion talousarvion Euroopan yhteisön rakennerahastovarojen vastinrahoitusta varten tarvittava määräraha Kainuuta varten *alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteen toimenpideohjelmiin*.

7 a §

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto ja Euroopan kalatalousrahasto

Valtion talousarvioon otetaan maa- ja metsätalousministeriön pääluokkaan valtion talousarvion Euroopan yhteisön Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston alueellisten varojen ja Euroopan kalatalousrahaston varojen vastinrahoitusta varten tarvittava määräraha Kainuuta varten.

Valtioneuvosto osoittaa valtion talousarvion rajoissa Euroopan yhteisön Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston alueellisia varoja ja Euroopan kalatalousrahaston varoja koskevilta momenteilta Kainuun maakunnalle kiintiön momenteittain.

11 §

Maakuntavaltuuston tehtävät rakennerahastovarojen ja vastaavan kansallisen rahoitusosuuden hallinnoinnissa tavoite 1 -ohjelmassa

Maakuntavaltuuston päätöksen perusteella asianomainen maksuviranomaisministeriö irrottaa Kainuun maakuntaan osoitettujen tavoite 1 -ohjelman rakennerahastovarojen ja vastaavan kansallisen rahoitusosuuden eri viranomaisille tavoite 1 -ohjelmasiikirjassa ja sen täydennysosassa määriteltyihin käyttötarkoituksiin. Maakuntavaltuuston päätöksen tulee perustua 16 §:n 3 momentin mukaisen maakuntahallituksen esitykseen.

Maakuntavaltuusto voi päättää, että maksuviranomaisen tulee jättää osa rakennerahastovaroista ja vastaavasta valtion rahoitusosuudesta rakennerahastolain 12 §:n 5 momentissa tarkoitettuun ohjelmareserviin.

11 §

Maakuntavaltuuston tehtävät rakennerahastovarojen ja vastaavan kansallisen rahoitusosuuden hallinnoinnissa alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteen toimenpideohjelmassa

Maakuntavaltuuston päätöksen perusteella asianomainen hallintoviranomaisministeriö irrottaa Kainuun maakuntaan osoitettujen asianomaisen alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteen toimenpideohjelman rakennerahastovarot ja vastaavan valtion rahoitusosuuden eri viranomaisille toimenpideohjelmassa määriteltyihin käyttötarkoituksiin. Maakuntavaltuuston päätöksen tulee perustua 16 §:n 3 momentin mukaisen maakuntahallituksen esitykseen.

Maakuntavaltuusto voi päättää, että hallintoviranomaisen tulee jättää osa rakennerahastovaroista ja vastaavasta valtion rahoitusosuudesta rakennerahastolain 10 §:ssä tarkoitettuun ohjelmareserviin.

11 a §

Maakuntavaltuuston tehtävät Euroopan yhteisön varojen ja niitä vastaavan kansallisen rahoitusosuuden hallinnoinnissa Manner-Suomen maaseudun kehittämissi-ohjelmassa ja kalatalouden kehittämissi-ohjelmassa

Maa- ja metsätalousministeriö irrottaa Kainuun maakuntaan osoitetut asianomaisen Manner-Suomen maaseudun kehittämissi-ohjelman ja kalatalouden kehittämissi-ohjelman varat ja vastaavan kansallisen rahoitusosuuden maakuntavaltuuston päätöksen perusteella asianomaisille viranomaisille ohjelmissa määriteltyihin käyttötarkoituksiin. Maakuntavaltuuston päätöksen tulee perustua 16 §:n 3 momentin mukaisen maakuntahallituksen esitykseen.

Maakuntavaltuusto voi sisällyttää 1 momentin mukaiseen jakopäätökseen ohjelman ja säädösten mukaisia tarkempia ohjeita varojen käyttöperusteista ja käyttötarkoi-

tuksista sekä asettaa varojen käyttämistä koskevia ehtoja.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

Rakennerahasto-ohjelmaan, jonka toimeenpano on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.